

8

28

30–31

Kolvettissnauðu
Queen Anne
kartöflurnar fá
góðar viðtökur

Kúabændur misvel í stakk
búnir til að bregðast við
versnandi rekstrarhorfum

Efri Fitjar í Fitjárdal:
þar sem sólin skín í sinni

Bændablaðið

9. tölublað 2022 • Fimmtudagur 12. maí • Blað nr. 610 • 28. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Í erindi sem hún hélt á Búnaðarþingi veitti Bóel Anna Þórisdóttir innsýn inn í starfsemi blóðmerabúskapar, sem hún hefur stundað í 24 ár til hliðar við mjólkuframleiðslu og fleira. Bændablaðið heimsótti Móeiðarhvol 2 og fékk að kynna búrekstrinum en þar er myndarlegt fjós með 130 kúm og úti fyrir voru 90 hryssur sem nýttar eru til blóðtökum. Hundurinn Tumi vildi vera með á mynd. — Sjá nánar á bls. 36–37.

Mynd / Guðrún Hulda Pálsdóttir

Góð grásleppuveiði en verð er of lágt

Veiðar á grásleppu hafa gengið þokkalega það sem af er yfirstandi vertið. Alls fengu 134 bátar leyfi til veiðanna í þá 25 daga sem hverjum báti er úthlutað.

Örn Pálsson, framkvæmdastjóri Landssambands smáábætaeigenda, segir að allmargir bátar hafi lokið veiðum og að nýr séu að detta inn.

„Aflinn það sem af er hefur verið góður en samt minni en á sama tíma á síðasta ári.

Verð fyrir aflann hefur haekkað um fjórðung en er samt of lágt miðað við kostnað við veiðarnar. Annað sem er áhugavert er að verð á grásleppuhrognum er lágt miðað við verð sem er að fást fyrir annars konar hrogn sem er í hámarki um þessar mundir.“

Veðrið hefur verið grásleppusjómönum skaplegt og einn bátur búinn að landa um 60 tonnum, sem er mjög góður afli, en meðaltal á bát það sem af er vertidinni er um 22 tonn en var um 37 tonn í fyrra, sem helgast meðal annars af því að dögunum var fækkað úr 30 í 25.

Að sögn Arnar hefur ekki tekist að selja grásleppuhveljur til Kína á þessu ári og fer hún í braðslu. /VH

Heildarfjöldi búfjár í landinu árið 2021 taldist vera 1.236.267 fjórfætlingar og fiðurfé:

Talning á hrossum er enn í ólestri og möguleg skekkja 15.431 hross

Heildarfjöldi búfjár í landinu um áramót 2021 var 1.236.267 dýr. Inni í þeiri tölu er nautgrípastofninn, sem taldi 80.563 gripi, sauðfjárstofninn með 385.194 vetrarfróðrað fé og svínastofninn með 10.166 gyltur og gelti. Þá eru tvær tölu gefnar upp um hrossastofninn, annars vegar 54.069 og hins vegar áætuð tala upp á 69.500 hross.

Sauðfé heldur áfram að fækka í landinu, samkvæmt fyrirriggjandi tölu, taldist ásett fé um síðustu áramót vera 385.194. Hefur sauðfé ekki verið færra á Íslandi í 161 ár, eða síðan 1861 þegar talsverð fækken varð vegna fjárláða og stofninn fór þá niður í 327.000.

Í öðrum búfjárstofnum hafa ekki orðið miklar sveiflur ef alifuglar eru undanskildir þar sem varð gríðarleg aukning 2016, en síðan fækken á milli áranna 2019 og 2020 upp á 153.327 fugla.

Eins hefur orðið mikill niðurskurður í minkastofnunum á síðustu tveimur árum.

Tölur um hrossaeign landsmanna enn í mikilli óvissu

Tölur um hross landsmanna hafa verið mjög á reiki síðan talning fordagæslumanna var aflögð fyrir nokkrum árum. Á árunum 1990 til 2009 fór fjöldi hrossa aldrei undir 70 þúsund undir vöku augu þeirra. Flest voru þau talin árið 1996, eða 80.595. Árið 2009 var fjöldinn talinn vera 77.291 hross, en hrundi skyndilega niður í 55.781 árið 2010 af einhverjum underlegum ástæðum. Ekki kom það samti fram í aukningu á hrossakjöti á markaðnum þótt þeim fækkaði skyndilega um 21.510 hross.

Mikið misrämi kom líka fram í tölu um hrossafjöldann árið 2013 þegar Hagstofa Íslands sagði hrossin vera 72.626, en Búnaðarstofa Mast, sem þá hafði tekið við yfirumsjón með talningunni, sagði þau vera 53.021. Bent var á þetta misrämi í Bændablaðinu í sumarbyrjun 2014 og vísaði Mast þá til ófullnaðgjandi skila á hausťskýrslum og minni eftirfylgni með skilum á tölu

sem fordagæslumenn höfðu áður sinnit. Allar götur síðan hefur ekki tekist að fá áreiðanlegar tölur um hrossastofninn í landinu.

Skekka upp á 15.431 hross!

Hross voru á síðasta ári 54.069 samkvæmt samantekt matvæla-ráðuneytisins, sem nú heldur utan um þessi gögn. Óvissan um réttal talningu er hins vegar enn gríðarleg og gefur ráðuneytið sjálf því líka upp áætlaðan fjölda hrossa á árinu 2021, eða 69.500 hross. Þarna munar 15.431 hrossi sem hlýtur að teljast algjörlega óviðunandi niðurstaða.

Alifuglarækt hefur lengst af á síðustu 40 árum verið umfangsminni en sauðfjárræktin. Árið 1981 voru hér samkvæmt Mælaborði landbúnaðarins 416.799 varphænsni og holdahænsni samanlagt. Auk þess voru 1.363 endur. Alifuglarækt fór vaxandi til 1985 þegar stofninn taldist vera 584.904 fuglar. Þá var sauðfé til samanburðar 710.190. Nú er stofninn sagður 689.616, en sauðfjárstofninn

kominni niður í 385.194. Var sauðfjárræktin því í fjölda um síðustu áramót kominni niður í tæplega 56% af alifuglastofninum.

Alifuglaræktin var í mestri læg 2001

Frá 1985 til 2001 fór alifuglarækt hrakandi þó með tveim uppsveiflum, þ.e. 1990 og 1999, en var samt langt undir sauðfjárræktanum. Neðst fór alifuglaræktin í 207.102 fugla á árinu 2001, en fór síðan hratt stígandi fram til 2007 þegar alifuglaræktin fór í fyrsta sinn fram úr sauðfjárræktinni. Þá töldust alifuglaræktin í landinu vera 469.682, en sauðfé 456.007. Eftir þetta varð hökt á alifuglaræktinni fram til 2015 þegar stofninn taldist vera 249.044 fuglar.

Á árinu 2016 varð gríðarlegt stökk og á einu ári stækkaði alifuglastofninn um 793.424 fugla og fór upp í 1.042.468. Þetta er aukning upp á rúm 318,5%. Það sama ár talist sauðfjárstofninn vera 476.647 skepnur.

Um síðustu áramót taldist alifuglastofninn í heild vera 689.616. Það er veruleg fækken frá árinu 2020, þegar alifuglastofninn var talinn vera 842.943 fuglar.

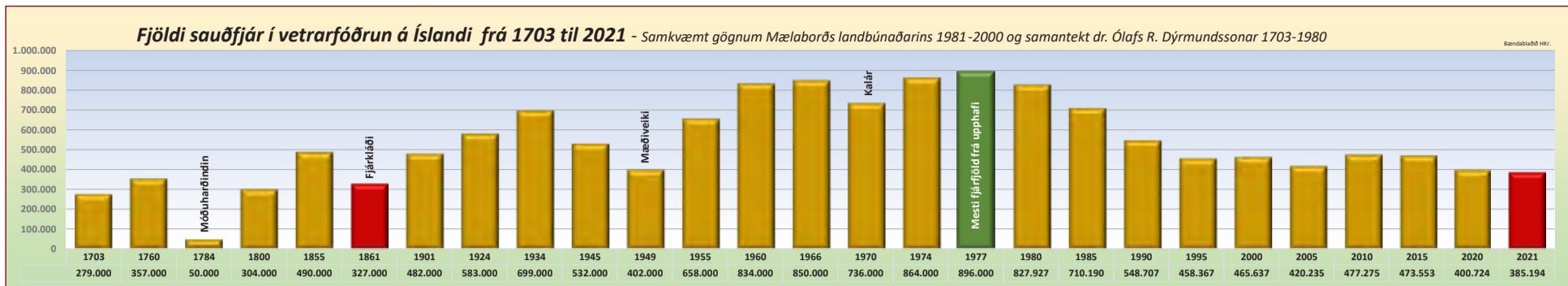
Það eru varphænsni eldri en 5 mánaða, holdahænsni eldri en 5 mánaða, lífunar yngri en 5 mánaða, kjúklingar, endur, gæsir, kalkúnar og aðrir alifuglar. Erfitt er þó að henda nákvæmar reiður á fjöldann, sem er mjög breytilegur innan ársins og innan mánaða vegna hraðs vaxtar og örarár slátrunar.

Varphænum fækkar um helming

Athyglisvert er að varphænsnum hefur fækkað um rúmlega helming á milli ára, eða úr 203.643 í 100.565 fugla. Þær voru hins vegar 231.901 árið 2018.

Holdahænsni töldust vera 44.813 um síðustu áramót og fjlógaði um 7.603 fugla milli ára. Vantar samt talsvert upp á að þær nái fjöldannum 2019 þegar þær voru 61.974. /H.K.
— Sjá nánar á bls. 2

FRÉTTIR

Stefnir í að sauðfjárstofninn á Íslandi verði sá minnsti í rúm 200 ár

– Fjárstofninn á síðasta ári var sá minnsti frá aldamótunum 1900 og ekki mikið stærri en hann var árið 1800

Sauðfé heldur áfram að fækka í landinu en samkvæmt fyrilliggjandi tónum matvælaráðuneytisins taldist ásett fé um síðustu áramót vera 385.194. Hefur sauðfé ekki verið færra á Íslandi í 161 ár, samkvæmt gögnum Hagstofu og dr. Ólafs R. Dýrmundssonar, eða síðan 1861, þegar talsverð fækken varð vegna fjárláða og stofninn fór þá niður í 327.000.

Sauðfé hefur aldrei verið færra á Íslandi frá aldamótunum 1900 en í fyrra. Meira að segja eftir gríðarlegan fjárfelli vegna mæðiveiki árið 1949 var stofninn stærri en nú, eða 402.000 fjár.

Um 18,3% fækken fjár á tíu árum

Þegar skoðuð er þróun sauðfjárfjöld Á Íslandi síðustu 10 ár, eða frá 2012, þá kemur í ljós að vetrarfóðruð sauðfé hefur fækkað úr 471.470 í 385.194 á síðasta ári, eða um 86.276. Það þýðir hátt í fimmtugs fækken, eða um 18,3%.

Stefnir í minni fjárfostn en árið 1800

Miðað við rekstur sauðfjárbúa í dag

Ef margir bændur grípa til þess næsta haust að fækka sínu fé til að mæta hækkandi rekstrarkostnaði, þá gæti stefnt hratt í að færra fé verði á Íslandi en var um aldamótin 1800.

Mynd / HKR

og afurðaverð til bænda eru miklar líkur á að bændur muni enn fækka í bústofni sínum á komandi hausti. Fer þá að stytta í að fjöldi sauðfjár á Íslandi verði orðinn sá minnsti frá því eftir niðurskurð vegna fjárláða árið 1861 þegar stofninn fór í 327.000 fjár. Árin þar á undan hafði sauðfé fjölgð ört og var komið í 490.000 árið 1855.

Ef niðurskurður verður mjög mikill í haust, eins og margir tala um, fer fjöldinn að nálgast að vera sá minnsti í 221 ár, en hér voru 304.000 fjár árið 1800.

Þetta er greinilega alvarleg staða, sé i lagi nú þegar bjóðir heims horfa í auknum mæli til fæðuöryggis og að vera sem mest sjálflum sér nægar um matvælaframleiðslu.

Lítils háttar fjölgun loðdýra

Loðdýrum fjölgæði lítillaga á Íslandi á árinu 2021, eða úr 15.849 árið 2020 í 16.659, en þetta eru nær eingöngu minkar. Stofninn er þó ekki svipur hjá sjón miðað við það er best létt þegar metverð fékkest fyrir minkaskinn árið 2013. Þá fór meðalverðið í um 13.400 krónur fyrir skinnið.

Verð á minkaskinnum fél ört eftir 2013 og komið niður fyrir kostnaðarverð árið 2016, eða í um 4.000 krónur skinnið. Leiddi það til þess að minkabúum fækkaði mjög á Íslandi og eru nú aðeins 5 eftir. Verð á loðskinnum er nú aftur á uppleið og komið yfir 6.000 krónur.

Stjórnvaldsskipun var gefin út í Danmörku um að eyða öllum

Ný stjórn Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins

Björn Halldórsson. Mynd / HKR

Á stjórnarfundi Bændasamtaka Íslands þann 3. maí sl. var samþykkt að skipa nýja stjórn Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins (RML).

Ný formaður stjórnar er Björn Halldórsson og auch hans koma inn ný í stjórn, Áshildur Bragadóttir, Sæmundur Sveinsson og Reynir Þór Jónsson. Vigdís Häsler mun áfram sitja í stjórn RML. Þegar ný stjórn Bændasamtakanna tók við í apríl var eitt af hennar fyrstu verkum að skipa fólk í stjórnar þeirra fyrirtækja, nefnda og ráða sem að Bændasamtokin hafa aðkomu að.

„Hlutverk stjórnar Bændasamtakanna er að hafa yfirsýn yfir starfsemi samtakanna og tengdra félaga. Þegar ný stjórn kemur að samtökunum er eitt af fyrstu verkum hennar að fara yfir skipanir þessara stjórnar og ráðast í breytingar til að sinna þessu hlutverki sínu. Pannig er þetta raunar ekki bara eðlilegt, heldur beinlínis skylda stjórnar Bændasamtakanna að endurskoða

Nokkur umræða hefur skapast á samfélagsmiðlum vegna breytinganna.

„Það er nú nokkuð langt seilst að tala um að fólk hafi verið rekið eða að um hóppuppsagnir sé að ræða. Sá sem viðhefur þannig málflutning misskilur eðli svona stjórnarsetu og hvert hlutverk Bændasamtakanna er. Því staðreynind er sú að fyrrum stjórnarmenn RML í þessu tilfelli sóttu

umboð sitt til stjórnar sem ekki situr lengur og ný stjórn vill skipta einhverja aðra. Sem er fullkomlega eðlilegt og þekkist mjög viða. En auðvitað skil ég það að einhverjum sármí og einhverjir hefðu viljað sitja áfram. En hlutverk okkar í stjórn Bí er að velja þá sem við teljum að séu hafastir hverju sinni en ekki hverjir vilja það mest,“ segir Gunnar.

Umfangsmeiri verkefni RML

Björn Halldórsson segir nýtt verkefni sitt sem formaður stjórnar spennandi.

„Ég ker mér ágætlega grein fyrir mikilvægi þessa fyrirtækis, bæði fyrir landbúnaðinn og ekki síður fyrir samfélagið. Það er enn skýrara eftir því sem áherslan á fæðuöryggi verður meiri, og nú þegar það er orðið hluti af þjóðaröryggisstefnu verður verkefni RML umfangsmeira og gerðar verða meiri kröfur til þess,“ segir Björn en hann mun vera fyrsti starfandi bónindinn sem gegnir hlutverki formanns stjórnar RML. Áður hefur hlutverkið ávallt verið í höndum framkvæmdastjóra Bændasamtakanna, samkvæmt samþykktum sem nú hafa verið breyttar.

„Á síðasta Búnaðarþingi var staða og þjónusta RML rædd. Sumum fannst tengslin milli bænda og fyrirtækisins ekki nægjanlega mikil og að skoða þyrfti áherslurnar í þjónustunni. Þar heyrðust misjafnar skoðanir og það er eðlilegt. Ef maður fær ekki neina málefnalega gagnrýni þá gerist ekkert,“ segir Björn, sem er bónindi í Engilhlíð í Vopnafirði. /ghp

Björgun fær námaleyfi fyrir skeljasand

Sóley er sanddæluskip Björgunar.

til bænda, verktaka og golfklúbb, auk steinullarframleiðslu.

Rúmlega briðjungur til jarðaræktar og fóðurgerðar

Rúmlega briðjungur af sölunni á síðasta ári fór til jarðræktar. /smh

Í fundargerðum stjórnar Bændasamtakanna sem samþykktar hafa verið og birtar á Bændatorgi, aðgengilegar öllum félagsmönnum Bí, má sjá í þeirri nýjustu, óðrum fundi nýrar stjórnar, dagsettum 19. apríl sl. undir 1. lið g) Stjórnar, nefndir, fagráð og starfshópar – skipan:

„Formaður og framkvæmdastjóri lögð fram og kynntu „minnisblað skrifstofu til stjórnar Bí“, dags. 18. apríl 2022, um nýverandi skipan ýmissa stjórnar, nefnda, fagráða og starfshópa sem stjórnar – eða starfsmenn samtakanna eiga sæti í fyrir þeirra hönd. Eftir miklar umræður var samþykkt samhljóða að fela formanni og framkvæmdastjóra að gera breytingar á ofangreindum hópum með hlíðsjón af þeim hugmyndum sem reifaðar voru á fundinum og leggja fram tillögu þar að lútandi á næsta fundi stjórnar.“

Menntadagur atvinnulífsins 2022

Samkaup er menntafyrirtæki ársins 2022.

Menntaverðlaun atvinnulífsins voru veitt mánudaginn 25. apríl sl. á Menntadegi atvinnulífsins. Verðlaunin eru veitt í tveimur flokkum, menntafyrirtæki ársins og menntasproti ársins og eru veitt árlega á menntadegi atvinnulífsins sem nú var haldinn í níunda sinn.

samkaup

Samkaup reka yfir 60 verslanir um allt land og hjá fyrirtækinu starfa rúmlega 1400 manns. Samkaup hafa lagt mikinn metnað í að vera eftirsóknarverður vinnustaður með markvissri uppbyggingu starfsfólks með áherslu á tækifæri til að eflast og þroskast, persónulega sem og í starfi.

Með því að styrkja einstaklinga til starfsþróunar er lagður grunnur að framtíðarleiðtogum innan fyrirtækisins. Menntunarstig hækkar, sem skilar sér í eftirsóknarverðum vinnustað, starfsánægju og jákvæðu viðhorfi starfsfólks.

Frá því Samkaup hlutu menntasprota atvinnulífsins árið 2020 hefur kröftug uppbygging haldið áfram innan fyrirtækisins og markvissar mælingar á árangri í þjálfun og þróun starfsmanna staðfesta jákvæða og sterka stöðu í fræðslu og þjálfunarmálum innan fyrirtækisins.

TIL HAMINGJU, SAMKAUP!

Forseti Íslands, hr. Guðni Th. Jóhannesson, Gunnar Egill Sigurðsson, forstjóri Samkaupa, Gunnur Líf Gunnarsdóttir, mannaúðsstjóri Samkaupa og Halldór Benjamín Þorbergsson, framkvæmdastjóri Samtaka atvinnulífsins.

FRÉTTIR

Blóðbóni hættir starfsemi:

„Ég hef lagt niður vopnin“

— Afar þungbær ákvörðun, segir Sigríður Jónsdóttir, bóni í Arnarholti

Sigríður Jónsdóttir bóni og fjölskyldan í Arnarholti í Biskups-tungum ætla að hætta að halda blóðmerar.

Sigríður hefur farið fyrir hags-munagæslu hrossabænda sem halda stóðmerar og setið í samninganefnd bænda við fulltrúa líftækifélagsins Ísteka ehf. Samningafundir við fyrirtækið hafa engan árangur borð að hennar sögn.

„Ég met það svo núna að það sé fyrir bestu að hætta, fyrir margra hluta sakir. Fyrst og fremst er afkoman af starfseminni engin, bara kostnaður. Verðið sem Ísteka setur upp núna felur ekki í sér neinar verðhækkanir, einungis tilhliðanir. Verðið sem þeir bjóða borgar með naumindum útagðan kostnað á heyi fyrir merarnar. Bændur fá ekkert upp í fastan kostnað og engin laun. Þetta

er bara ekki hægt, því miður,“ segir Sigríður.

Hún segir það afar þungbæra ákvörðun að fella hrossin sín en sjá ekkert annað í stöðunni. „Við munum ekki hleypa til meranna í vor. Þær fá að ala fololdin sín upp í sumar. Svo erum við búin að panta fyrir helming þeirra í sláturhús í haust. Nokkrar eru í eigu annarra sem við munum skila og nokkrar ætlum við að eiga upp á lítafjölbreytni og ef til vill annað. Framtíðin mun leiða í ljós hvað verður.“

Pá segir hún gott að halda hross á beit á landi svo það leggist ekki í órækt. „Grasgefið land virkar betur af sér ef það er beitt. Hrossin hreinsa í burt sinu og halda grasinu í vexti. Áður en við hófum blóðmerabúskap fyrir þremur árum þá sotti féð okkar að nágrannabæinn, á þau stykki þar

Sigríður Jónsdóttir, bóni í Arnarholti.

sem hross eru. Í dag hefur þróunin snúist við. Féð okkar er hætt að flyja að heiman og féd af hinum bænum sækir til okkar. Það segir okkur að beitin er orðin betri. Við getum ekki

haldið úti hrossastóði til þess eins að hafa gott land til beitar fyrir féð. En það er svo margt sem virkar betur þegar hlutum er blandað saman.“

Hvetur Samkeppniseftrilitið til að rannsaka Ísteka

„Ég hef lagt niður vopnin. Ef ég berðist áfram fyrir framtíð blóðmerabúskapar á Íslandi, væri ég bara að berjast fyrir Ísteka. Það fyrirtæki hefur ákveðið að bændur fái minna en ekkert í sinn hlut. Fyrirtækið ætlar sér að halda áfram að félletra stóðbændur en Ísteka hefur rakað til sín gríðarlegum gróða hyvert einasta ár í sinni 20 ára sögu. Árið 2002 fengu tveir eða þrír einstaklingar þessa starfsemi afhenta frá ríkinu. Það má kalla vel heppnaða einkavinavæðingu af

íslensku gerðinni. Afleiðingarnar eru þessar: Bændur sitja eftir í sárum. Heiður þeirra og fjárhagur er í rúst og ekkert fram undan annað en hrn. Peir sem fengu fyrirtækið afhent á sínum tíma eru nú vellauðugir. Prátt fyrir að Samkeppniseftrilitið sé á tröppunum hjá þeim, bæta þeir enn í fólkuleg samkeppnislagabrot sín gagnvart bændum. Annaðhvort eru eigendur Ísteka blindir og heyrnarlásur á eigin hegðun eða þeir eru vissir um að yfirvöld líti til þeirra með velþóknun og að þeir muni komast upp með þetta. Ég skora á Samkeppniseftrilitið að láta verða af því að taka starfsemi Ísteka til raunverulegrar athugunar. Satt best að segja held ég að skattrannsóknarstjóri ætti að gera það líka,“ segir Sigríður Jónsdóttir, bóni í Arnarholti. /ghp

Vöntun er á jörðum í blómlegum rekstri.

Mynd / H.Kr.

Jarðnæði óskast

Mikil eftirspurn er eftir búrekstrarjörðum um land allt. Afar erfitt getur reynst fyrir þá sem hafa bæði menntun og vilja til að stunda landbúnað að finna til starfans jarðnæði.

Á árunum 2017-2021 hafa 117 búfræðingar útskrifast úr Landbúnaðarháskóla Íslands og stefna aðrir 34 á útskrift í vor. Í aðsendri grein tiltekkur Jónas Davíð Jónasson frá Hlöðum ýmsa þetti sem aftran góðri endurnýjun á land-búnaðarjörðum.

Nefnir hann að færst hafi í aukana að bændur selji stærri innviði úr rekstri bújarda en haldi áfram búskap í smærri mynd á jörðinni. Afleiðingar þess geti haft afgerandi áhrif á framtíð jarðanna og nærumhverfi því þegar komi að því að selja síðar sé jörðin oft ekki fysileg til rekstrar, enda skorti hún þá oft dýr og greiðslumark, húsakostur geti verið í niðurníðslu og jörðin í órækt.

Hátt verð hamrar enn fremur

endurnýjun enda eru fjármögnumarleiðir til slíkra kaupa takmarkaðar. Úrræði banka fyrir eignaminni einstaklinga, s.s. hluteldarlán, ná ekki yfir jarðakaup. Það gerir hins vegar ein fjármögnumarleið Byggðastofnunar. Frá því hún kynnti sértæk kynslóðaskiptalan til sögunnar árið 2020 hefur borist 41 lánsbeiðni frá 38 mismunandi aðilum að upphæð rétt rúmlega 3 milljarðar króna eða hver umsókn að upphæð 73 milljónir króna að meðaltali. Aðeins tveimur þeirra hefur verið hafnað.

Í grein sinni segir Jónas mikilvægt að bújarðir haldist í rekstri og hvetur verðandi sveitarstjórnarfulltrúa til að hlíða að búsetuskilyrðum fyrir þá sem vilja stunda landbúnað. „Ísland þarf að búa við fæðuþryggi og slíkt gerist ekki nema eðlileg kynslóðaskipti eigi sér stað í landbúnaði.“ /ghp

Sjá nánar á blaðsíðu 55

Verndandi arfgerðir gegn riðu nokkuð algengar á Grænlandi

Niðurstöður úr sýnatökum úr íslensku sauðfé á Grænlandi hafa sýnt fram að fjölbreytilegar arfgerðir eru í hjörðum þar, sem varða smitnaemi gagnvart riðu. Í raun virðast hinar verndandi arfgerðir vera mun algengari á Grænlandi en á Íslandi.

Í grein þeirra Eyþórs Einarssonar, Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, Vilhjálms Svanssonar, Keldum, Karólínu Elísabetardóttir í Hvammshlíð og Stefaníu Þorgeirs dóttur, Keldum, á blaðsíðum 38 og 39 í þessu blaði, kemur fram að bæði ARR-arfgerðin og T137 séu nokkuð algengar í íslenska fenu á Grænlandi.

Sterk vísbending um íslenskan uppruna

Eyþór samsinnir því að líkur séu á að arfgerðirnar séu komnar úr íslenska fenu, sem byrjað var að flytja til Grænlands árið 1915. „Já, þetta gefur sterka vísbendingu um að ARR og T137 arfgerðirnar hafi verið í fenu sem flutt var út á sínum tíma. Hins vegar er ekki alveg hægt að fullyrða hvaðan þetta kemur í grænlenska stofninn því einhver áhrif gætu verið frá Færejum og Noregi, þótt grænlenska féð sé að uppiðstuðu af íslenskum meiði og virðist líta út eins og íslenskt fé.“

ARR-arfgerðin á 11 búum

Í greininni kemur fram að sjúkdómaða grænlenska sauðfjárfostofsins hafi ekki verið mikið

Íslenskt sauðfé á Grænlandi. Mynd / Hans Hansen sauðfjárfæktarðunautur á Grænlandi

rannsökuð, en hann virðist laus við alla alvarlega smitsjúkdóma. Riða hefur aldrei verið greind í sauðfé á Grænlandi. ARR-arfgerðin reynist tiltölulega algeng, en alls fundust 18 kindur með þessa arfgerð af 228 sýnum sem voru greind, en alls voru tekin sýni á 35 búum. Það er um 8 prósentaka kinda í úrtakinu. Þessar 18 kindur koma frá 11 búum. Arfgerðin T137, sem talin er vera mögulega verndandi, fannst í 17 prósentaka tilvika og áttu prósentaka tilvika sem samsæta.

„Á Grænlandi er um 19.000 kindur. Þar er bara einn stofn sem er í gruninn íslenskt fé. Líkt og fram kemur í greininni voru fluttir inn tveir norskir hrútar þangað inn 1951 og síðan þá er talið að engin

blöndun hafi átt sér stað við pennan stofn. Rannsóknir sem þegar hafa verið gerðar á skyldleika kynja hafa sýnt að grænlenska féð er mjög skylt því íslenska. Það er núna fyrir huguð rannsókn sem mun varpa enn betra ljósi á pennan skyldleika,“ segir Eyþór.

Hann bætir því við að ekki sé til skoðunar eins og er að nota pennan stofn til ræktunarstarfs á Íslandi, þar sem ARR-arfgerðin hafi þegar fundist á Íslandi. „Hins vegar má skoða þann möguleika síðar, þar sem enn er bara fundin ein „uppsprett“ af þessar arfgerð hér á landi. En það á enn eftir að greina helling af sýnum á Íslandi og við byrjum að sjá hvað kemur út úr því.“ /smh

Sjá nánar á blaðsíðum 38-39.

KJARNAGLUGGAR

GLUGGI Í GLUGGA

- TILVALIÐ VIÐ ENDURNÝJUN GLUGGA
- ENDINGAGÓÐIR PLASTGLUGGAR

Kjarnagluggar ehf. | Roðamói 9 | 626 1011
sala@kjarnagluggar.is | www.kjarnagluggar.is

Hæsta viðbúnaðarstig enn í gildi vegna fuglaflensu

Staðfest tilfelli skaðrar fuglaflensuveitu í villtum fuglum hér á landi eru orðin tæp tuttugu talsins. Einnig hefur þurft að aflífa heimilishænur á einum stað. Nýjasta staðfesta tilfellið var í heiðagæs á Suðurlandi. Fuglaflensan hefur fundist í fjöldu dauðra súlna, hrafni, álfu, svartbak, helsingja, grágæsum, hafernir og skarfi.

Enn er hæsta viðbúnaðarstig í gildi og samkvæmt tímabundnum varnaraðgerðum skulu alifuglar hafðir inni í yfirbyggðum gerðum eða húsum. Að sögn Brigitte Brugger, sérgreinadýralæknis Matvælastofnunar, mun endurskoðun þeirra fara fram um miðjan maí.

Brigitte brýnir fyrir fólk að tilkynna Matvælastofnun um dauðan fugl, nema augljóst sé að hann hafi drerist af slysförum. Hægt er að skrá ábendingu á heimasíðu stofnunarinnar og einnig hægt að hringja í síma 530-4800 eða senda tölvupóst á netfangið mast@mast.is. /ghp

Taktu vel á móti vorinu

Tegera hanskar

Þunnir hanskar með frábæru gripi. Lófar húðaðir með nítrilefni.

Litur: Svartur.

Stærðir: 9-11.

Vnr. 9640 8801

Strákústur

Strákústur með 150 cm löngu skafti. Viðarhaus, 40 cm breiður.

Vnr. A074 553000

Strekkipband

Blátt strekkiband með strekkjara og krókum.

Stærð: 10 m x 50 mm.

Vnr. 948 2001407

Tork handþurrkur

Mjúkur og sterkur tvöfaldur pappír fyrir handþurrkun og til að þurkka upp vökva og óhreinindi. Passar í TORK W2 vegg- og gólfskammtara.

Stærð: 255 m lengd og 750 blöð.

Vnr. 6487 130052

Comma bremsuhreinsir

Öflugur fituleysir sem skilur eftir hreint og burrt yfirborð. Hentar mjög vel til að hreinsa bremsu- og kúplingshluta.

500 ml brúsi 12 stk. í kassa.

Einnig hægt að fá í 5 l brúsum.

Vnr. 115 BC500M

N1 HD Universal Grease EP 2 smurfeiti

Alhliða smurfeiti með góðu hitavatns- og titringsþoli ásamt öflugum háþrýstibætnefnum. Þykking: Lith./komplex. Grunnolía mm²/sek. 40°C: 215. Dropamark: >260°C. Notkun: -30 til 140°C. NLGI: 25.

0,39 kg.

Vnr. 0094 0670004

Verslanir N1 um land allt

Akureyri S. 440 1420 • Blönduós S. 440 1339 • Húsavík S. 440 1448
Höfn S. 440 1462 • Ísafjörður S. 456 3574 • Klettagarðar S. 440 1330
Ólafsvík S. 436 1581 • Patreksfjörður S. 456 1245 • Reyðarfjörður S. 474 1293
Reykjanesbær S. 421 4980 • Vestmannaeyjar S. 481 1127

440 1000 n1.is

Bændablaðið

– Málgagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is – **Sími:** 563 0339 – **Blaðamenn:** Guðrún Hulda Pálsdóttir gudrunhulda@bondi.is – Margrét Þóra Þórssdóttir mth@bondi.is – Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Vilmundur Hansen vilmundur@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – **Sími:** 563 0303

Netfang auglýsinga: augl@bondi.is – **Sími smáauglýsinga:** 563 0300 – **Vefur blaðsins:** www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – **Prentun:** Landsprent ehf. – **Upplag:** sjá forsíðu – **Dreifing:** Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Ómetanleg verðmæti

Vorið er tími vonar og væntinga og þá hýrnar yfir Íslendingum, ekki síst nú eftir afspyrnu leiðinlega ársbyrjun í veðurfari. Það ætti því að öllu eðlilegu að vera tilefni til að gleðjast, einkum hjá sauðfjárbændum sem standa nú í miðjunum sauðburði.

Bændur þessa lands velta nú fyrir sér hvernig hægt sé að auka framleiðslu til að mæta kröfum um fæðuöryggi þjóðarinnar. Hjá garðyrkjubændum er ekki spurning um að þar liggja mikil tækifæri í að auka framleiðslu fjölmargra tegunda og brydda upp á nýjungum í ræktun. Það vantar nefnilega talsvert upp á að íslenskir garðyrkjubændur nái að fullnaEGA eftirsprung. Þeir búi líka svo vel að hafa almenningsálið með sér, því flestir velja heilnæma íslenska tómata, gúrkur, jarðarber og fleiri tegundir umfram innflutta. Hér er ræktad með lífrænum vörnum gegn sníkjudýrum en ekki stuðst við efnafræðilegt eiturgutl. Þetta skiptir líka málí þegar rætt er um heilbrigði landsmanna og kostnað við rekstur heilbrigðiskerfisins.

Kjötframleiðslugreinarnar og mjólkurframleiðslan koma líka mjög sterkt inn í heilbrigðisumræðuna. Þótt það dragi vissulega úr vorgleðinni að allur tilkostnaður fer hratt vaxandi, þá stendur íslensk sauðfjárrækt, nautgriparrækt, svínarækt, alifuglarækt og hrossarækt afskaplega vel í alþjóðlegu tilliti hvað varðar litla notkun sýklalyfja.

Ofnotkun sýklalyfja sem vaxtarhvata í kjötframleiðslu víða um heim hefur orsakað hraða þróun ofurbakteríu. Það er nú talin helsta ógn heilbrigðispjónustunnar um allan heim. Sjúkrahús eru þegar farin að finna fyrir því að hefðbundin sýklalyf duga ekki alltaf til að meðhöndla sýkingar í fólk sem hefur fengið í sig ofurbakteríu. Þá þarf að grípa til lyfja sem notuð eru sem lokaúrræði þegar allt annað bregst, en þau eru fokdýr í innkaupum. Þá er meðhöndlun sjúklinga sem sýkjast af ofurbakteríum flókin og oft seinleg og því mjög kostnaðarsöm.

Þrátt fyrir alla okkar tækni í læknisfræði dugar það oft ekki til í baráttunni við sýklalyfjaónæmar bakterfur og líka bakteríur sem pola öll önnur lyf sem gegn þeim er beitt. Staðan í dag er því sú að á hverju ári deyja hundruð þúsunda manna vegna baktería sem orðið hafa að plágu einfaldlega vegna græðgi í viðskiptum með matvæli.

Í læknablaðinu Lancet þann 19. janúar síðastliðinn var áætlað að árið 2019 hafi 4,95 milljónir manna þegar lálist í heiminum vegna afleiðinga af sýkingum sýklalyfjaónæmra baktería. Þetta eru tölur úr rannsókn sem byggð var á gögnum frá 204 lönnum og landsvæðum. Af þessum fjölda er talið að 1,27 milljónir manna hafi láttist vegna beinnar sýkingar sýklalyfjeða fjólónaðra baktería. Til samanburðar var HIV veiran þá búin að deyda 864.000 manns og malaríá 643.000.

Sem stendur er dánartíðnin af völdum sýklalyfjaónæmra baktería hæst í Vestur-og Mið-Sahara. Af þeim sem smitast á því svæði af ofurbakteríum er dánartíðnin komin í 27,3 af hverjum 100.000 íbúum sem er afar mikil.

Við Íslendingar erum mjög heppin hvað þetta varðar ef horft er til þess hvernig við stundum okkar landbúnað. Það hlýtur því að vera mikil keppikefli fyrir okkur sem þjóð, og fyrir okkar heilbrigðiskerfi, að við gerum allt sem hægt er til að efta okkar landbúnaðframleiðslu. Allar sýkingar af völdum sýklalyfjaónæmra baktería sem við getum komið í veg fyrir með heilbrigðri matvælaframleiðslu, svo ekki sé talað um dauðsföll, eru ómetanleg verðmæti.

/HKr.

Bændablaðið kemur út 24 sinnum á ári. Því er dreift ókeypis á yfir 400 stöðum á landinu og á öll lögbýli landsins.

Lesendur geta einnig gerst áskrifendur að blaðinu og fengið það sent heim að gegn greiðslu búðargjalds. Árgangurinn (24. tölublöð) kostar þá kr. 12.200 með vsk. (innheimt í tvennu lagi). Ársáskrift fyrir eldri borgara og öryrkja kostar 8.000 með vsk.

Heimilisfang: Bændablaðið, Bændahöll við Hagatorg, 107 Reykjavík.

Sími: 563 0300 – **Kt:** 631294-2279

Bændablaðið er í eigu **Bændasamtaka Íslands**.

Bændur eru hluti af lausninni

Gunnar Þorgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
gunnar@bondi.is

Nýjar matarvenjur og sívaxandi áhersla á breyttar framleiðsluaðferðir, m.a. í landbúnaði, hafa talsvert verið til umræðu síðustu misserin. Það er þó skoðun fjölmargra að við þurfum að breyta mataræði okkar til að bjarga jörðinni. Við sjáum t.a.m. á stundum mikla neikvæðni í garð landbúnaðar, þá sérstaklega búfjárhalds, sem beinist einna helst að kjötframleiðslu þar sem fólk telur sig meðvitað um „umhverfisleg áhrif“ kjöts á loftlagsbókhald Íslands.

Matvælaverð fer hækkandi og líklega sér ekki fyrir endann á þeiri þróun alveg í bráð. Líklega mun matvælaverð haldast hátt í einhvern tíma. Það fer þó eftir því hvers lengi stríðsþótt standa yfir í Úkraínu og ekki síður hversu langan tíma það tekur fyrir heimsmarkað með hrávörur og matvæli að ná jafnvægi. Sagan segir okkur að þegar verð á orku og matvælum hefur haekkað hefur það oft og tíðum líka leitt til jákvæðrar þróunar yfir lengri tíma. Tækifæri skapast á markaði fyrir nýja aðila, nýjar tæknilausrnir skapa aukna framlegð og bætta nýtingu hræfna.

Til skamms tíma þurfa viðbrögð okkar við númerandi matvælakreppu að vera þau að tryggja heimilum með lágá innkomu viðunandi lífsskilyrði. Það þarf líka að verja störf í landbúnaði. Þróun víða erlendis er með þeim hætti að stjórnvöld eru að breyta áherslum í umhverfismálum og orkuskiptum til að

tryggja matvælaframleiðslu. Sem dæmi má nefna að ræktunarland sem áður var hætt framleiðslu á er nú tekið í notkun aftur. Þetta eru aðgerðir sem eiga að tryggja framleiðsluverð hvarr þjóðar á matvælum. Það þarf hins vegar að halda áfram á þeiri vegferð að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Þær er hlutverk landbúnaðarins stórt. Það má hins vegar ekki gleyma því að landbúnaður snýst fyrst og fremst um að framleiða matvæli – það er okkar hlutverk. Við þurfum að auka enn frekar skilvirkni í landbúnaði, gera hann minna háðan ytri aðföngum. Vinna á grunni hringrásarhagkerfisins. Pegar þeiri vinnu vindur áfram mun koma í ljós að þar erum við um leið að leggja okkar af mörkum til að minnka losun kolefnis.

Umhverfisáhrifin

Við verðum að gera okkur grein fyrir að við munum ekki bjarga jörðinni í einu vettangi. Þetta er samspli ýmissa þáttu og þar er þáttur jarðefnaeldsneytis stór partur. Takmörkuð notkun á jarðefnaeldsneyti er það sem mun knýja loftslagsbreytingar áfram. Og jafnvel þó að allt mannkyndi yrðu grænkerar myndi það ekki koma í veg fyrir loftslagsbreytingar. Aftur á móti ef verkalýðshreyfingin myndi gera athugasemdir við hækkandi olíuverð og benda að stjórnvöld þurfi að virkja meira til að hrada orkuskiptum og standa við raforkuþörf framtíðarinnar, þá myndi ef til vill eitthvað hreyfast í þessum málum, annað en umræða um breytingu á vörumerki.

Á vorfundi Landsnets kom fram í

máli umhverfisráðherra að við orkuskipti bætist einnig orkuþörf til frekari vaxta atvinnuvega. Það snýst ekki allt um gagnaver, heldur snýst þetta einnig um matvælaframleiðslu. Á fundinum kom einnig fram í máli forstjórans að allar ákvæðanir í dag, um frekari orkuvinnslu, verða ekki að raunveruleika fyrir en eftir fimm ár! Og 2040 er rétt handan við hornið.

Það sem var hins vegar einna áhuga-verðast á þessum fundi var greining Landsnets á töpuðum tækifærum vegna takmarkana í flutningskerfinu en þau tækifæri hverfðust að mestu um þrjá punkta:

- Laun almennings á svæðum sem búi við takmarkaðan aðgang að rafmagni hækka minna.
- Vöxtur fyrtækja og arðsemi er minni.
- Fyrtækin sem aldrei verða.

Það var einna helst síðasti punkturinn sem sló mig mest – **fyrirtækin sem aldrei verða**. Eflaust sjá einhverjir fyrir sér stóriðu eða því umlifkt. Ég sé aftur á móti matvælafyrirtæki bænda, búrekstur og ræktun sem verða af miklum tækifærum í nýjum búháttarbreytingum, tæknivæðingu og orkuskiptum í samgöngum og vinnuvélum, vegna þess að ákvæðanir í dag verða ekki að raunveruleika fyrir en í fyrsta lagi eftir fimm ár.

Bændur þurfa að standa upp fyrir sína atvinnugrein þegar kemur að því að ræða ávinningu landbúnaðar fyrir umhverfið. Bændur eru hluti af lausninni.

ÍSLAND ER LAND PITT

Pessi mynd var tekin af leiðinni upp á vestanverðan Klettháls í Austur-Barðastrandarsýslu. Fyrir neðan brekkuna blasir við Skálmarfjörður, sem liggr í boga og er opin til suðurs út í Breiðafjörð. Beint út af Skálmarfjörði eru Skáleyjar. Dökka fjallíð sem sést suðvestan við Skálmarfjörð heitir Skálmaresmúlfjall, en við norðurenda þess er lágt eyði þar sem þjóðvegurinn liggr yfir í Kerlingafjörð. Innst í Skálmarfjörði vestanverðum er Vattarfjörður, sem er afar stuttur og vart meira en vík inn úr Skálmarfjörði. Fyrir botni Skálmarfjarðar sem sést hér hægra megin á myndinni er Skálmarðalur. Þaðan er hægt að ganga um Skálmarðalur yfir í Gervidal, eða Gjörvidal, í botni Isafjarðar við Isafjarðardjúp. Þýskir verslunarstaðir voru áður fyrir á Langeyri og Sigurðareyri við Skálmarfjörð. Nú er öll byggð við fjörðinn komin í eyði.

Mynd / Hörður Kristjánsson

Hallgrímur Harðarson, starfsmaður hjá Búvís á Akureyri, fylgdist með þegar verið var að lesta nokkur hundruð tonn af áburði um borð í skip sem síðan sigldi til Þórshafnar. Þaðan var áburði dreift í sveitirnar í kring.

Myndir / MPP

Isíðasta þætti var ögn kynntur til sögu **Sveinn Skagfjörð Pálmason**, kenndur við Reykjavelli í Skagafjörði. Úr nýlega út kominni ljóðabók **Sveins**, „400 ferðavísur“, er að finna næstu tvær vísur. **Sveinn** var spurður á samkomu hagyrdinga hvaða hvatir bærðust með honum við neyslu áfengis:

*Við að drekka vínin góð
vakna hvatir sáttu.
Pá er gott að faðma fljóð,
- fara svo að háttu.*

Spurður svo um mikilvægustu dyggðir lífsins svaraði **Sveinn**:

*Við sönginn margur tekur tryggð,
tónlist allir vilja muna.
Það er mannsins mesta dyggð
að mæta vel á æfinguna.*

Hægt væri að halda úti veröldina á enda, vísnæfni frá Skagfirðingum. Einn er sá sem allir þekkja og dá, og það er **Sigurður Hansen**, bóndi og fræðimaður á Kringlumýri í Akrahreppi. Eitt sinn rakst **Sigurður** á málshátt svofelldan: „Enginn er alheimskur sem þegja kann.“ Þá orti hann:

*Mælsku tíðast lætur lit,
list er fátt að segja,
því taumhald þarf og talsvert vit
til þess eins að þegja.*

Kýrin **Laufa** varð yxna hjá **Stefáni Hrólfs-syni** á Keldulandi. **Sigurður Hansen** orti af því tilefni:

*Amors drauminn ýmsum hjá
eðlið gefur falan.
Eva lagði laufblað frá,
Laufa færði halann.*

Sigurður var einhverju sinni beðinn um að semja brúðkaupsljóð. Hann varð eitthvað seinn fyrir og þurfti að fá framleßan skilafræstinn. Afraksturinn varð þetta stórkostlega 7 henta ljóðkorn:

*Gifting er gáleysi mesta
og glötun á öllu því besta
um aldur og ævi hjá hreinum
ástlausum piparsveinum.
En svona er lífsins losti
hann leðist í hörku frosti
í saklausa sveitamenn.*

*Gifting er gjörningur besti
og gæfunnar veganesti,
elskir þú konu eina
sem aðeins kemur til greina.
En þeir sem ei einsemd una
ættu líka að muna
að Kristur var konulaus.*

ENN berast skáldverk í hendur mínar. **Pórarinn Eldjárn** færði mér til gjafar sitt nýjasta vísnakver „Allt og sumt“, sem hefur að geyma snjallar vísur undir gamansömum háttum. Sérkenni **Pórarins** í vísnagerð eru orðaleikir, eins konar útúrdúrar frá hefðbundnum yrkisefnum. Háttssemi hans maetti e.t.v. nefna „orðhengilshátt“. Bók **Pórarins Eldjárn** er fágætt skemmtiefni, og hér eftir fá lesendur örlistla nasasjón af efni bókarinnar. Upphafsvísu bókarinnar nefnir hann „Efsteſ“.

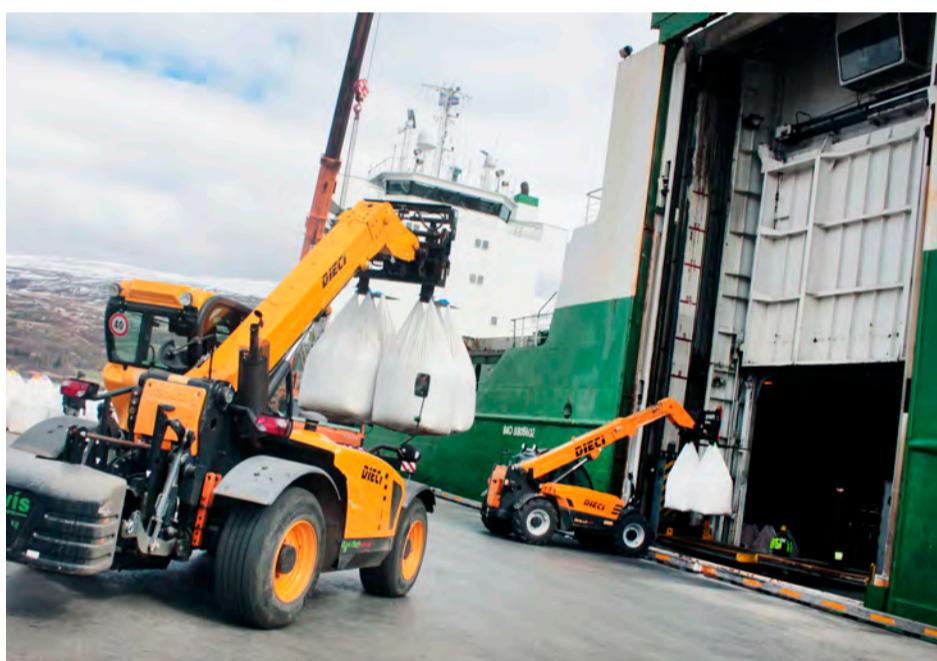
*Þéttan ljóða vef ég vef,
vel biðst forláts ef ég gef
ykur svona stef og stef
sem stolið hef.*

„Til eru tól“.

*Ekki er þörf á ýtu
ef þú tálgar spýtu.
Eins ef bilar úrverk
illa hentar múnverk.*

„Tímans rás“.

*ENN rásar almanak
undarlegt tímaskeið
annaðhvort aftur á bak
ellegar nokkuð á leið.*

Fulltrúar kjúklinga- og eggjabænda á Norðurlöndunum (NPC) áttu góðan og gagnlegan fund í Kaupmannahöfn á dögunum þar sem farið var yfir stöðu greinanna í löndunum og ýmis málefni rædd. Einnig komu áhugaverðir fyrirlesarar frá dönsku Bændasamtökunum inn á fundina til að ræða nýjar reglur sem tengjast fiðurfé hjá Evrópusambandinu og hvaða áhrif þær muni hafa, ásamt því að kynnt var verkefni samtakanna sem för fram fyrir á þessu ári þar sem streymt var beint í sólarhring frá kjúklingabúi á samfélagsmiðlum en í framhaldinu sköpuðust líflegar umræður um hvernig til tókst og áhrifin sem slikt streymi getur haft. Árlega heldur NPC stóran fund greinanna í nóvember og að þessu sinni verður fundurinn haldinn í Ålaborg í Danmörku þar sem koma saman hátt i 200 manns af Norðurlöndunum og frá fleiri löndum í Evrópu.

Umsjón:
Árni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggð1@gmail.com

FRÉTTIR

Tæknipróunarsjóður styrkir Framhugsun:

Möguleikar framleiðslu á íslenskum undirburði

Verkefni ráðgjafarfyrirtækisins Framhugsun ehf., „Bætt nýting nytjaplantna – hálmköggla“, hlaut styrk úr Tæknipróunarsjóði um miðjan apríl.

Verkefnið felur í sér að kanna fýsileika á framleiðslu undirburðar úr þeim hálfmi sem til verður við ræktun á korni hér á landi en enn fremur telur verkefnastjóri athugavert að kanna notkun á öðrum nytjaplöntum, s.s. hampi, í sama tilgangi.

Að sögn Friðriks Máss Sigurðssonar, framkvæmdastjóra hjá Framhugsun ehf., felur verkefnið í sér að nýta innlent hráefni, orku, hugvit og vinnafl til að framleiða nýjar afurðir fyrir vaxandi markað.

„Notkun á undirburði til þess að bæta aðbúnað dýra hefur stóru kist hérlandis á liðnum árum. Stór hluti af þeim undirburði sem notaður er kemur erlendis frá. Þá er um að ræða að stærstum hluta viðarspæni eða spónaköggla,“ segir Friðrik, sem fer fyrir verkefinu.

„Undirburður þróaður úr nytjaplöntum er hentugri saman með búfjárburði heldur en viðarspærin eða spónaköggla. Þannig getur verkefnið bætt nýtingu og aukið notagildi búfjárburðar getur stuðlað að því að minnka notkun á innflutnum tilbúnum áburði.“

Hagkvænnissjónarmið og betri nýting

Í verkefinu mun Friðrik vinna hagkvænnisathugun og gera viðskiptaáætlun um framleiðslu undirburðar úr þeim hálfmi sem til verður við ræktun á byggi og annari kornrækt á Íslandi.

„Það eru fjölmög tækifæri til eflingar landbúnaðar á Íslandi og aukinnar framleiðslu um leið og við tryggjum sjálfbærni landsins. Við munum meta valkostu hvað varðar framleiðslu nýrra afurða úr þeim nytjaplöntum sem ræktar eru, samhliða framleiðslu undirburðar,

Friðrik Már Sigurðsson, framkvæmdastjóri Framhugsunar ehf.

Sérstaklega horfum við til þess að hægt verði að framleiða undirburð úr hálfmi.

Fýsileikakönnun mun jafnframt skila niðurstöðu um hvaða nytjaplöntur geta nýst innan verkefnisins út frá hagkvænnissjónarmiðum og betri nýtingar á tækjum og aðstöðu,“ segir Friðrik.

Möguleikar hampsins

Friðrik telur áhugavert að skoða vinnslu undirburðar úr hampi.

„Hampur hefur margvíslega kosti og kanna þarf betur hvaða afurðir er hægt að vinna úr honum. Við munum kanna fýsileika þess að framleiða undirburð úr honum sem og hvort hægt sé að verka og þróa afurðir úr honum til áframhaldandi sölu.“

Að sögn Friðriks er niðurstaðna verkefnisins að vænta í árslok.

Ráðgjafarfyrirtæki Friðriks, Framhugsun ehf., var stofnað árið 2020. „Það byggir lausnir sínar á framsýni í hugsun, nýsköpun og sjálfbærni í nýtingu auðlinda.

Við viljum stuðla að ábyrgri nýtingu auðlinda og innleiðingu sjálfbærra lausna.“ /ghp

ÆVINTÝRI Á TENERIFE HAUST 2022 NJÓTUM LÍFSINS UPPBYGGJANDI KVENNAFERÐ

Kristín Linda sálfræðingur og ritstjóri Hússeyjunnar og Inga Geirs hjá Skotgöngu bjóða upp á vikuferð fyrir konur 40 ára og eldri til eyjunnar yndislegu Tenerife 26. október í haust. Bókanir hafnar, glæsileg gisting með hálfu fæði á Hôtel Vulcano á Amerísku ströndinni.

KONUR 40 + SJÁLFSRÆKT OG GANGA

Inga Geirs sér um farastjórn, skoðunarferðir og gönguferðir og Kristín Linda heldur sitt vinsæla uppbryggjandi lífsgæðanámskeið, bæði hagnýt og skemmtilegt. Uppskrift sem hefur algjörlega sannað sig, nú þegar hafa yfir 200 konur farið í þessar sjálfsræktar og gönguferðir á Spáni. Meðmælin eru frábær og margar koma aftur og aftur. Þétt og gefandi dagskrá, vel heldið utan um alla, stakar konur sérstaklega velkomnar, gleði og ný kynni, vilt þú koma með?

NANARI UPPLÝSINGAR OG BÓKANIR:
inga@skotganga.co.uk
kristinlinda@huglind.is
www.skotganga.co.uk

Lely Center Ísland

GRAFAGRINDUR GOTT ÚRVALL

Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.vbl.is
Akureyri: Öðinsnes 2 – Sími 464 8600

Þórustaða Kartöflur í Eyjafjarðarsveit bjóða upp á nýjung:

Kolvetnasnauðu Queen Anne kartöflurnar fá góðar viðtökur

Nýverið kom á markað kartaflan Queen Anne frá Þórustaða Kartöflum sem hefur mun lægra kolvetnainnihald en venjulegar kartöflur.

„Við munum alveg örugglega halda áfram að rækta þessa tegund þar sem markaðurinn hefur tekið henni einstaklega vel og fyrir það erum við þakklát,“ segir Jón Kristjánsson hjá Þórustaða Kartöflum í Eyjafjarðarsveit.

Jón segir að ástæða þess að ákveðið var að bjóða upp á kartöflur af því tagi væri til að auka fjlölbreytileika í úrvali á kartöflum hér á landi.

„Margir Íslendingar hafa tileinkad sér kolvetnasað mataraði og við vildum bjóða upp á kartöflu sem hentaði þeim hópi. Við lögðumst því í leit að útsæði sem gæti uppfyllt okkar skilyrði og prófuðum nokkur yrki sem hefðu lægra kolvetnainnihald en venjulegar matarkartöflur,“ segir Jón.

Markaðurinn hefur tekið vel við lágkolvetnakartöflunni.

Pau höfðu samband við Ólaf Reykdal hjá Matís sem veitti að sögn ómetanlega hjálpa, sá m.a. um að rannsaka fjölmög yrki af kartöflum á Þórustöðum. Í þeim hópi var Queen Anne sem nú stendur íslenskum neytendum til boða.

Góð í ræktun, fremur í flöng og ljós á lit

Jón segir niðurstöður rannsóknar hafa komið flestum á óvart, en umrætt

Jón og Jón Helgi hjá Þórustaða Kartöflum hafa í nögu að snúast en umfangsmikil kartöflurækt er stunduð á Þórustöðum í Eyjafjarðarsveit. Nýlega kom á markað kartaflan Queen Anne sem hefur mun lægra kolvetnainnihald en venjulegar kartöflur.

yrki var valið vegna bragðgæða fremur en lágs kolvetnainnihalds.

„Rannsóknir á þessu yrki voru endurteknaðar bara til að gulltryggja að ekki hefði farið úrskeiðis. En niðurstaðan er ánaegjuleg,“ segir hann.

Kartaflan Queen Anne er góð í ræktun, er fremur í flöng og ljós á lit.

„Þeir sem hafa smakkað hjá okkur telja hana með betri matarkartöflum

og hún er einstaklega þægileg til að sneiða niður í franskart vegna þess hversu flöng hún er,“ segir hann.

Umfangsmikil kartöflurækt er stunduð á Þórustöðum og á hún sér sögu sem nær aftur til ársins 1977. Tvenn hjón sjá um ræktunina nú, Jón og Tinna Ósp Viðarsdóttir og Jón Helgi Helgason og Díana Rós Prastardóttir. /MPP

Nýja hús Nesbú í Flóanum er grænt á litinn og sést vel frá Suðurlandsveginum. Um 18 þúsund fuglar verða í húsinu, sem munu verpa lífrænt ræktuðum eggjum en Vottunarstofan Tún hefur vottað húsið lífrænt, eins og hitt húsið frá Nesbú, sem er rétt hjá þessu nýja.

Mynd / MHH

Nesbú með nýtt lífrænt hænsnahús í Flóanum fyrir 18 þúsund fugla

Nesbú á Vatnsleysuströnd er þessa dagana að taka í notkun nýtt og glæsilegt lífrænt hænsnahús í Flóahreppi þar sem hænurnar gefa frá sér lífræn egg samkvæmt stöðlum frá Vottunarstofunni Túní.

Búið er með annað lífrænt hús á svæðinu í landi Miklholtshellis, en

þar eru 12 þúsund lífrænar hænur. Nýja húsið er rúmlega 2000 m² með vetrargörðunum þar sem mega vera allt að 18.000 fuglar. „Húsið er ætlað í lífræna eggjaframleiðslu og er nokkuð sérstakt vegna þess að það eru sérstakir vetrargardar í því, sem eru yfirbyggð svæði þar sem fuglinn getur hlaupið um.

Auk þess verða útisvæði þar sem fuglinn getur farið út en það er þó bannað í dag vegna fuglaflensu í villtum fuglum á Íslandi. Græni litur hússins á að vísa í lífræna framleiðslu og að allt sé vaent, sem vel er grænt,“ segir Stefán Már Símonarson, framkvæmdastjóri Nesbú.

/MHH

FAGKEPPNI MEISTARAFÉLAGS KJÖTIÐNAÐARMANNA Í MARS 2022

21 GULLVERÐLAUN TIL SS

Fagmenn SS stóðu sig með einstakri prýði í fagkeppninni í ár, enda ríkir í fyrirtækinu mjög metnaðarfullur andi til að þróa, prófa og framleiða framúrskarandi matvörur. 21 verðlaun komu í hlut kjötiðnaðarmanna frá SS.

Við hjá SS óskum okkar frábæru fagmönnum hjartanlega til hamingju með árangurinn. Þeir hlutu m.a. verðlaun búgreina fyrir lambakjöt, nautakjöt og alifuglakjöt, auk sérverðlauna í floknum kæfur og paté.

Athyglisverðasta nýjung keppninnar og jafnframt besta vara úr lambakjöti sem hlýtur Lambaorðuna:

Hangikæfa með uppstúf

Bjarki Freyr Sigurjónsson, SS

—
Besta varan í floknum kæfur og paté:

Súkkulaðikæfa með jarðarberjerjahlaupi

Steinar Þórarinsson, SS

—
Besta varan úr alifuglakjöti:

Konfektkæfa

Jónas Pálmar Björnsson, SS

Besta varan úr nautakjöti:

Sælkeranaut, pipargrafið nautafile

Steinar Þórarinsson, SS

—

Eftirtalin verðlaun féllu fagmönnum SS í skaut:

—

Bjarki Freyr Sigurjónsson frá SS:

Fimm gull, þrjú silfur og tvö brons

—

Jónas Pálmar Björnsson frá SS:

Fimm gull, eitt silfur og eitt brons

Steinar Þórarinsson frá SS:

Fimm gull og eitt brons

—

Jón Sigurðsson frá SS:

Eitt gull, þrjú silfur og þrjú brons

—

Benedikt Benediktsson frá SS:

Eitt gull

—

Hermann Bjarki Rúnarsson frá SS:

Tvö gull, eitt silfur og tvö brons

—

Oddur Árnason frá SS:

Tvö gull og eitt brons

FRÉTTIR

Arfgerðin T137 finnst á Botnum og reynist útbreiðd á Árskógsströndinni

– Alls 29 lifandi gripir í sjö hjörðum sem bera arfgerðina sem vonast er til að sé verndandi gegn riðu

Arfgerðargreiningar á príon-próteini (PrP) kinda eru nú í fullum gangi. Að sögn Eyþórs Einarssonar hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML) miða rannsóknirnar að því að leita að verndandi arfgerðum og gera átak í ræktun fyrir þolnari stofnum gegn riðuveiki.

Annars vegar er í gangi átaksverkefni RML þar sem bændur hafa komið inn af miklum krafti við að kortleggja sínar hjardir. Síðan er það hluti af hinum sameiginlegu rannsóknarverkefnum RML, Keldna og Karólínu í Hvammshlíð að rekja ákveðna þræði og leita á nýjum stöðum eftir því sem vísbendingar berast af fágætum arfgerðum. Í lok síðustu viku bættust þjár hjardir við, þar sem T137 arfgerðina er að finna – en vonir eru bundnar við að sá breytileiki veiti vernd.

Áður hefur T137 arfgerðin fundist á bæjunum Sveinsstöðum í Þingi, Straumi í Hróarstungu, auk Syðri-Haga og Stóru-Hámundarstöðum á Árskógsströnd. Nú liggja því fyrir í heildina upplýsingar um 29 lifandi gripi í sjö hjörðum sem bera T137 arfgerðina.

Eyþór segir að engar breytingar séu hins vegar varðandi stöðu ARR, hinnar alþjóðlega viðurkenndu verndandi arfgerð – hún hafi aðeins fundist á Þernunesi við Reyðarfjörð.

Engihlíð og Litli-Árskógr

„Í kjölfar þess að T137 fannst á Stóru-Hámundarstöðum og síðar á Syðri-Haga, var fókusinn meðal annars settur á bæi þar í kring þar sem væri að finna gamla stofna sem ekki hafa verið skornir niður vegna riðuveiki. Þessi leit hefur

skilað því að nú hafa fundist þjárjær á bænum Engihlíð og ein kind á bænum Litla-Árskógi með þessa spennandi arfgerð. Báðir þessir bær eru á Árskógsströndinni og standa þeir á milli Stóru-Hámundarstaða og Syðri-Haga.

Á báðum þessum búum er um að ræða mjög litlar hjardir en óslitinn sauðfjárbuskapur hefur þar verið frá mæðuveikiniðurskurði. Endurnýjun fjárlaði þessu svæði vegna mæðuveiki sem var í kringum 1950, er talin hafa verið með fé úr Suður-Þingeyjarsýslu. Riðuveiki var vandamál á þessu svæði á árum áður og stutt er yfir í Svarfaðardalinn þar sem eitt illvígasta riðusvæði landsins er að finna. Sé þessi T137 arfgerð að virka fyrir íslenskt fé þá er það ef til vill ekki tilviljun að hún hafi framræktast á Árskógsströndinni,“ útskýrir Eyþór.

Botnar í Meðallandi

Sjöunda búið þar sem þegar hafa fundist kindur með T137 arfgerðina er á bænum Botnum í Vestur-Skaftafellssýslu. Eyþór segir að þetta sé einmitt búið sem komst í fréttirnar fyrr á árinu vegna þess að hrossin þar á bæ hafa ræktast sem einangraður stofn í marga áratugi. Nú séu þessi hross til rannsóknar, auk þess sem áhugi vaknaði að skoða einnig sauðféð á búinu.

„Þar er líka um að ræða fremur

T137-kindur á Botnum (B), Engihlíð (E), Litli-Árskógr (L) og Syðri-Haga (S).

lokaðan stofn þó að með einhverjum undantekningum hafi komið þar aðkomuhúrtar úr nágrenninu. Á búinu eru í kringum 30 kollóttar kindur, allar hreinhvítar. Upphaflega voru tekin 15 sýni á bænum og fundust þá þrír gripir með T137, einn hrútur og tvær ær. Hrúturinn er þá fyrsti kollótt hrúturinn sem finnst með arfgerðina. Fljóttlega koma niðurstöður fyrir restina af þessari hjörð.

Porgeirsþóttur á Keldum, má sjá staðsetningu allra bæja þar sem T137 arfgerðin hefur fundist bæði í núverandi verkefnum og í eldri verkefnum frá Keldum. Eyþór segir að enn sé lítið búið að greina af sýnum sem tekin hafa verið á Suðurlandi og Vesturlandi en í næstu niðurstöðum sem berist komi inn svoltíð af búum af suður- og suðausturhluta landsins sem verði spennandi að sjá.

„Í samanburðarrannsókninni, sem rannsóknarhópurinn og dr. Gesine Lühken prófessor eru að koma af stað, verða skoðuð DNA bæði úr „gómlum“ og nýfundnum T137-kindum ásamt T137-einstaklingum frá Grænlandi. Þá mun koma í ljós hvort einhver tengsl á milli þeirra eru greinanleg,“ segir Eyþór.

Líklega nokkuð útbreiðd áður fyrr

Eyþór telur að T137 arfgerðin hafi verið nokkuð útbreiðd áður fyrr, miðað við þær niðurstöður sem þegar liggja fyrir. „Hún finnst allavega á nokkrum stöðum á landinu í dag og yfirleitt er lítil tenging eða engin á milli þessara gripa á milli hjardar. Arfgerðin hefur fundist í kollóttum, hyrndum og ferhyrndum einstaklingum og jafnframt eiga flestir litir fulltrúa í hópnum.

Trúlega hefur arfgerðin verið býsna útbreiðd í Tröllaskagahólfinu þar sem nú finnst hún í gómlum stofnum á Árskógsströndinni en í rannsókn Tilraunastöðvarinnar á Keldum fyrir rúnum 20 árum síðan fannst hún einnig í þessu hólfi, þá í kindum á Hesjuvöllum við Akureyri og Enni í Unadal í Skagafirði. Í eldri rannsókninni var T137 einnig að finna á Núpsstað í V-Skaftafellssýslu, sem er ekki mjög langt frá Botnum, og má því ætla að arfgerðin hafi verið víðar á þessu svæði. Þá fannst hún einnig á Hrafnelstöðum í Hrunamannahreppi og Neðra-Vatnshorni í Línakradal en báðar hjardir voru skornar niður í kjölfar riðuveiki.“

A meðfylgjandi korti, sem Karólína Elísabetardóttir hefur unnið eftir heimildum frá Stefaníu

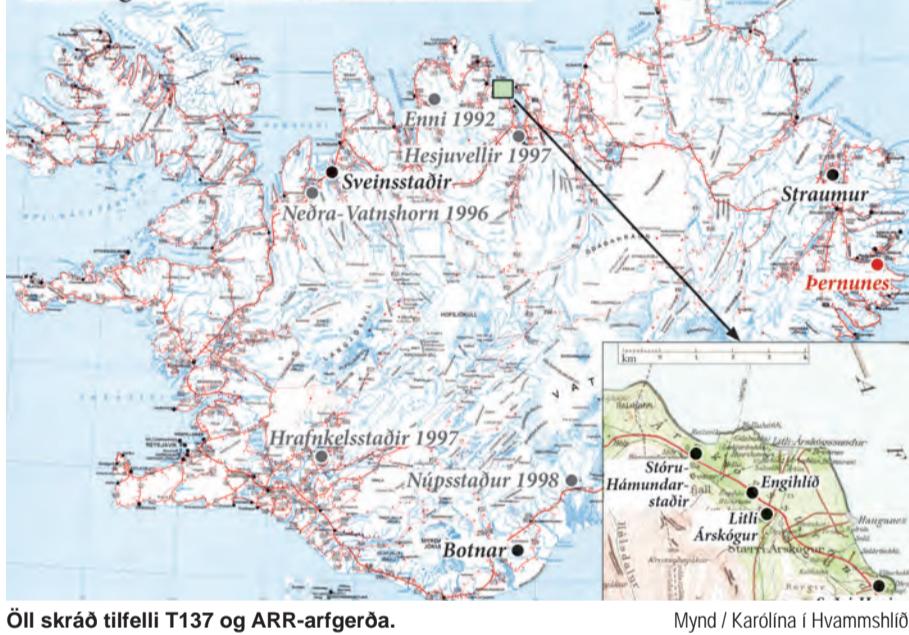
Tilvalið að skoða álitleg hrútsefni

Í átaksverkefni RML, sem er hið umfangsmesta sinnar tegundar sem ráðist hefur verið í, er nú búið að greina um 8.500 sýni úr tæplega 140 hjörðum, að sögn Eyþórs. Hann segir að á næstu dögum sé síðan von um 2.100 niðurstöðum úr sýnum sem send voru til greiningar 16. og 17. mars.

„Pegar sá pakki verður kominn bíða rúmlega 8.000 sýni greiningar sem þegar hafa skilað sér til baka frá bændum og um 7.000 hylki eru hjá bændum, væntanlega hluti af því sem enn er ótekið. Þegar allt verður komið til baka verður búið að greina um 26.000 sýni í gegnum átaksverkefnið auk um 4.000 sýna í gegnum rannsóknarverkefni RML, Keldna og Karólínu.

Aðeins hefur verið um það að menn taki sýni úr lömbum nú í vor, en tilvalið er að skoða álitleg hrútsefni strax þannig að niðurstaða liggi örugglega fyrir við ásetningsvalið næsta haust,“ segir Eyþór að lokum. /smh

T137 og ARR: öll skráð tilfelli (staða 6.5.22)

Öll skráð tilfelli T137 og ARR-arfgerða.

Mynd / Karólína í Hvammshlíð

fastus.is

WEXIÖDISK, COMENDA OG HOBART UPPPVOTTAVÉLAR

ÖFLUGUR LIÐSAUKI Í ELDHÚSIÐ

WEXIÖDISK

Vandaðar og öflugar vélar fyrir þá sem vilja það besta

COMENDA

Óþræri kostur - öflug og góð vél fyrir minni eldhús, kaffistofur o.fl.

HOBART

Frábær fyrir minni eldhús, kaffistofur o.fl.

Nánari upplýsingar veitir sölufolk okkar í síma 580 3900

FASTUS

Veit á vandaða lausn

Síðumúli 16 | 108 Reykjavík | Sími 580 3900 | fastus.is

Ruth Phoebe Tchana Wandji Doktorsnemi í líffræðilegum fjölbreytileika, vistfræði og þróun

UMSÓKNARFRESTUR ER TIL 5. JÚNÍ

EKKERT ER STÆERRA EN NÁTTÚRAN

Landbúnaðarháskóli Íslands

LBHI Náttúrulega framúrskarandi háskóli

BÚFRÆÐI

NORDURSLÓDAFRÆÐI

BÚVÍSINDI

SKÓGFRÆÐI

NÁTTÚRU- & UMHVERFISFRÆÐI

LANDSLAGSARKITEKTÚR

HESTAFRÆÐI

SKIPULAGSFRAÐI

FRAMHALDSNÁM & RANNSÓKNIR

WWW.LBHI.IS / Sími 433 5000

FRÉTTIR

Innviðaráðherra:

Úthlutar 35 milljónum til fjarvinnustöðva

Sigurður Ingi Jóhannsson innviðaráðherra hefur úthlutað styrkjum að fjárhæð 35 milljónum króna til fjögurra verkefna vegna fjarvinnslustöðva.

Frá árinu 2018 hefur samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra veitt átta verkefnastyrki vegna fjarvinnslustöðva, á grundvelli stefnumótandi byggðaáætlunar fyrir árin 2018-2024.

Markmiðið með framlögum er annars vegar að koma opinberum gögnum á stafrænt form og hins vegar að fylgja atvinnutækifærum á landsbyggðinni. Alls hefur verið úthlutað 133,6 milljónum króna fyrir árin 2018-2020 til sjó verkefna.

Háskóli Íslands, rannsóknasetur á Ströndum hlaut styrk að upphæð tæplega 11 milljónir vegna verkefnis sem heitir Persónulegar heimildir: Myndir og minningar og snýst um að flokka ljósmyndir frá Ströndum, gamlar dagbækur á landsvísu og viðtöl úr Vesturheimi og nýrri viðtöl tekin á Ströndum.

Pjóðskjalasafn Íslands fékk styrk að upphæð um 16,5 milljónir króna vegna skráningar sjómannatala.

Ráða á í tvö störf á Bakkafirði og Raufarhöfn. Koma á opinberum gögnum á stafrænt form og gera þau aðgengileg fyrir almenning. Um er að ræða innslátt söknarmannatala sem varðveitt eru í frumritum í Þjóðskjalasafni í leitarbæren gagnagrunn. Sóknarmannntölin eru frumheimildir um líf og störf Íslendinga frá 18.-20. öld.

Pjóðminjasafn Íslands hlaut einnig styrk að upphæð 4 milljónir króna til að vinna að fjarvinnsluverkefni við Menningarmiðstöð Þingeyringa á Húsavík. Verkefnið felur í sér að tengja og nýskrá upplýsingar um ljósmyndir sem varðveittar eru á Þjóðminjasafni í menningarsögulega gagnasafnið Sarp og gera ljósmyndirnar aðgengilegar almenningi.

Um er að ræða fjörtán þúsund ljósmyndir og tilheyrandí lýsigög.

Þá fékk Sýslumaðurinn í Vestmannaeyjum tæplega 3,6 milljónir króna til að vinna að átaksverkefni við skönnan skjalasafns sýslumannsembættisins. Ráða á í hálf stöðugildi í eitt ár eða heilt stöðugildi í hálf ár.

/MPP

Meðhjálparinn ungi, Tryggvi Sveinn, ásamt sr. Kristjáni Arasyni söknarpresti.

Mynd / Margrét Brynjólfssdóttir

Rauðisandur í Patreksfjarðarprestakalli:

Fjórtán ára meðhjálpari í Saurbæjarkirkju

Tryggvi Sveinn Eyjólfsson er yngsti meðhjálpari landsins því hann er aðeins 14 ára gamall.

Hann býr á Patreksfirði en þjónar sem meðhjálpari í Saurbæjarkirkju

á Rauðasandi í Patreksfjarðarprestakalli hjá sr. Kristjáni Arasyni söknarpresti.

Faðir Tryggva Sveins og afi voru líka meðhjálparar á Rauðasandi og er

Tryggvi Sveinn því briðji ættiður og sá yngsti er tekur við keflinu. Þá var móðurafri hans prestur í Stafholti í Borgarfirði, sr. Brynjólfur Gíslason.

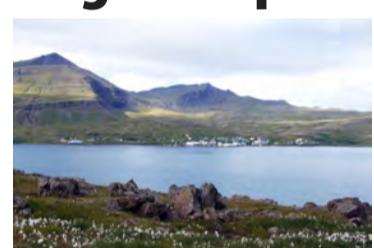
/MHH

Brothættar byggðir:

Tvö ný sveitarfélög taka þátt

Tvö ný byggðalög eru um þessar mundir að hefja þátttökum í byggðaþróunarverkefninu Brothættar byggðir í samstarfi við Byggðastofnun, landshlutasamtök og heimaðila, en þetta eru Stöðvarfjörður og Dalabyggð.

Verkefnið á Stöðvarfirði er komið af stað og var haldið íbúaþing þar fyrstu helgina í mars. Valborg Ósp

Stöðvarfjörður.

Mynd / HKR

Búðardalur.

Mynd / HKR.

Warén hefur verið ráðin verkefnistjóri.

Vinna við verkefnið í Dalabyggð er einnig hafin en þar verður íbúaþing haldið um komandi helgi.

/MPP

Heilbrigðisstofnunin á Blönduósi:

Góðar gjafir frá Hollvinum

Hollvinasamtök Heilbrigðisstofnunarinnar á Blönduósi færðu Heilbrigðisstofnun Norðurlands á Blönduósi veglegar gjafir nýverið.

Um er að ræða þrjá hnakkastóla, hægindastól, þrjú útvartstæki, myndavél, hitabakstra og rafrænt þíuspjald til notkunar á sjúkradeildum. Andvirði gjafanna er riflega 440 þúsund krónur.

„Það er von Hollvinasamtakanna að búnaðurinn komi að góðum notum fyrir skjólstæðinga stofnunarinnar,“ segir á vef HSN.

/MPP

Sigurlaug Þóra Hermannsdóttir, formaður Hollvinasamtakanna, afhendir Helgu Margréti Jóhannesdóttur, yfirlitjukrunarfræðingi HSN á Blönduósi, gjafirnar. Með á myndinni eru einnig Sigríður Stefánsdóttir, Guðmundur Finnbugason og Kári Kárason, sem sitja í stjórn Hollvinasamtakanna, ásamt Sigurbjörgu Helgu Birgisdóttur, deildarstjóra sjúkradeilda.

SPARIÐ ÁBURÐ MEÐ HÁTÆKNI DREIFURUM

- ✓ GPS stjórnþúnaður og viktarsellur
- ✓ Áratuga reynsla við Íslenskar aðstæður
- ✓ Einn endingarbesti dreifarinn á markaðnum

Margar gerðir á lager

www.aflvelar.is

Vesturhrauni 3, Garðabæ, sími 480-0000
Austurvegi 69, Selfossi, sími 480-0400

AFLVÉLAR

Sveinn Margeirsson (t.v.) frá NÍN (Nýsköpun í norðri) og Garðar Finnsson frumkvöðull handsala hér samstarfsfirlýsinguna.

Mynd / Skútustaðahreppur

Skútustaðahreppur:

Uppbygging hringrásarhagkerfis Mývatnssveitar

Fyrir nokkru var undirrituð samstarfsfirlýsing á milli Skútustaðahrepps og PlastGardars ehf. um samstarf við uppbyggingu hringrásarhagkerfis Mývatnssveitar og tækifæri til að draga úr umhverfisáhrifum af matvælaframleiðslu svæðisins.

Í þróun er verkefni með það að markmiði að minnka plastnotkun í landbúnaði með „Hey!rúlla“, margnota heyrullupokum sem

framleiddir verða í Skútustaðahreppi. Verkefnið er enn á þróunarstigi og stefnir Skútustaðahreppur á að fá prufupoka fyrir sumarið 2022.

„Uppbygging hringrásarhagkerfisins byggir í sinni einföldustu mynd á að nýta auðlindir svæðisins sem allra best og m.a. að flytja sem allra minnst inn á svæðið. Sem allra mest sé endurunnið og annað í þeim dír,“ segir Helgi Héðinsson sveitarstjóri.

/MHH

VÉLFANG

- VERKIN TALA

Vélfang ehf. selur og þjónustar jafnt nýjar sem notaðar vélar og tæki fyrir landbúnað, verktaka, golfvelli og sveitarfélög ásamt varahluta- og viðgerðarþjónustu.

FENDT

Fer fremstur

CLAAS

Fjölskyldufyrirtæki í fararbroddi

Leiðandi afl í 190 ár

Framtíðarsýn í landbúnaði

Framúrskarandi þjónusta við viðskiptavini

Schäffer

Styrkur - afköst- skilvirkni

Nýsköpun - metnaður - framsækni

FRÉTTIR

Fyrsta skóflustunga að nýju aðstöðu Jarðbaðanna í Mývatnssveit var tekin nýlega og hefjast framkvæmdir í kjölfarið nú í vor, en stefnt er að því að opna nýtt og stækkað lón og nýja byggingu, m.a. með rúmgóðum búningsklefum, fyrri hluta ársins 2024. Á myndinni eru Helgi Júlíusson, Einar Mathiesen, Steingrímur Birgisson, Dagbjört Bjarnadóttir og Sigríður Margrét Oddsdóttir, sem löögust að eitt við að hefja verkefnið.

Stækun Jarðbaðanna í Mývatnssveit: Ný bygging reist og nýtt og stærra lón útbúið

„Þetta er stórt verkefni og mjög metnaðarfullt. Það er ánægjulegt að sjá hversu framsæknir og stórhuga eigendur eru,“ segir Guðmundur Þór Birgisson, framkvæmdastjóri Jarðbaðanna í Mývatnssveit. Fyrsta skóflustunga að nýrri aðstöðu Jarðbaðanna var tekin nýverið en undirbúningur hefur staðið yfir alllengi. „Það er gleðilegt að þetta er um það bil að verða að veruleika því við höfum stefnt að stækun um nokkurra ára skeið.“

Guðmundur Þór segir að til standi að reisa nýja byggingu á svæði Jarðbaðanna. Hún verður á einni hæð og þar verður veitingarymi, aðstaða til fundahalda, inni- og útíklefar, slökunarrámyi og nuddaðstaða. Nýtt lón verður lagað að byggingunni, það verður í allt um 2.300 fermetrar að stærð og þannig útbúið að gestir geta gengið beint úr búningsklefum út í lónið. „Upplifunarsvæðum í nýja lóninu verður fjölgæð frá því sem nú er, við útbúum eins konar vegvísir sem gestir geta farið eftir og á ferð sinni upplifað spennandi ævintýraleið. Útsýnið yfir Mývatnssveit er stórbrotið og gestum gefst færi að njóta þess í botn í lóninu,“ segir hann.

Markmiðið er að auka vellíðan gesta og skapa ferðalag í gegnum lónið þannig að fólk upplifi mikla nálægð við náttúruna í einstöku umhverfi með mikilfenglegt útsýni Mývatnssveitar fyrir augum. Hönnuðir eru Basalt arkitektar, Design Group Italia og Efla verkfræðistofa en starfsfólk beirra hefur tekið þátt í hönnun fjöldu baðstaða og hefur hópurinn því mikla reynslu og þekkingu í farteskinu. „Við höfum náttúruvernd og sjálfbærni að leiðarljósi í gegnum allt ferlið sem og við rekstur Jarðbaðanna til framtíðar,“ segir Guðmundur Þór.

Ný aðstaða opnuð á tvítugsmælinu

Framkvæmdir hefjast nú í vor og er stefnt að því að opna á fyrsta ársfjórðungi ársins 2024. „Það verður gaman að halda upp á 20 ára afmælið með því að opna þessa nýju og glesilegu aðstöðu,“ segir hann.

Nýtt lón Jarðbaðanna verður um 2.300 fermetrar að stærð, nýbygging verður reist við það og gestir ganga beint úr búningsklefum út í lónið. Þar verður hægt að fara í ævintýralega velliðunarferð og njóta mikilfenglegs útsýnis yfir Mývatn.

Meðal þess sem áhersla verður lögð á að sögn Guðmundar er að stækka búningskleva þannig að rými á hvern gest stækkar og það eykur á jákvæða upplifun gesta. Náttúrulega gufubaðið sem Jarðböðin eru þekkt fyrir liggar ofan á sprungu og mun því halda sinni staðsetningu, enda hefur það mikil aðráttarafl. „Við munum svo aðlaga eldra lónið að því nýja og saman mynda þau eina heild með enn meira rými fyrir okkar gesti.“

Yfir 100 þúsund gestir í fyrra

Rílega 100 þúsund gestir heimsóttu Jarðböðin á síðastliðnu ári, þrátt fyrir að á stundum væru takmarkanir á gestakomum og einnig komu tímar þar sem var alveg lokað vegna heimsfaraldursins. Þetta ár er vel af stað og segir Guðmundur Þór talsvert af ferðafólk í hafa verið að ferðinni undanfarið og fari fjölgandi eftir því sem á líður vorið. „Aðsóknin hefur verið góð undanfarið og útlitið fyrir sumarið er gott, fínar bókanir þegar komnar og því bendir allt til þess nú að fjöldi gesta muni leggja leið sína til okkar,“ segir hann.

Jarðböðin er einn af stærri vinnustöðum í Skútustaðahreppi, en yfir sumarið starfa þar riflega 40 manns. Opið er frá kl. 10:00 á morgnana til 23:00 á kvöldin þannig að nokkurn fjöldi starfsmanna þarf yfir daginn. Guðmundur Þór segir að Jarðböðin hafi látið reisa ráðhús með sjó íbúum fyrir starfsfólk og hjálpi það mjög til við að fá fólk til starfa að geta boðið upp á öruggt húsnæði.

/MPP

Það er oft margt um manninn á Hömrum, Útlifsmiðstöð skáta á Akureyri, en aldrei hafa fleiri gist á svæðinu en í fyrra, tæplega 80 þúsund gistenætur skráðar árið 2021 þrátt fyrir að af og til hafi verið settar takmarkanir vegna heimsfaraldursins. Tvær nýjar flatir hafa verið gerðar norðan við Hamra og er vonast til að þær verði tilbúnar næsta sumar, enda hefur svæðinu við Þórunnarstræti verið lokað.

Mynd / Ágúst Óli Ólafsson

Metaðsókn á tjaldsvæðin við Akureyri sumarið 2021: Tæplega 80 þúsun gistenætur og Íslendingar í miklu meirihluta

– Tveimur flötum bætt við tjaldstæðið á Hömrum í sumar

„Við trúum því að veðrið verði áfram með okkur í liði og að við eignum gott og ferðarákt sumar í væendum,“ segir Ásgeir Hreiðarsson, framkvæmdastjóri Útlifsmiðstöðvar skáta á Akureyri, og að bjartsýni ríki fyrir komandi sumar.

Tjaldsvæðið að Hömrum er opíð allt árið og hefur aðsókn aldrei verið meiri en það sem af er ári, sem dæmi voru gistenætur í nýliðnum aprílmánuði tæplega 1.000.

„Í raun eru einungis örfáir dagar fyrstu fjóra mánuði ársins þar sem ekki voru einhverjur gestir á svæðinu,“ segir hann.

Ásgeir segir að liðið ár hafi slegið met hvað aðsókn varðar. Prátt fyrir að samkomutakmarkanir hafi verið í gildi af og til á síðastliðnu ári var slegið aðsóknarmet á tjaldsvæðum

„Af þessum tæplega 80 þúsund gistenöttum í fyrra voru um 15 þúsund á tjaldvæðinu við Þórunnarstræti,“ segir Ásgeir.

forsvarsmenn Akureyrarbæjar ætli sér að taka það svæði undir aðra starfsemi.

„Í kjölfar þess að það tjaldsvæði

dettur út hefur verið ráðist í að stækka svæðið á Hömrum til norðurs og við vonum að þau verði tilbúin til notkunar í sumar,“ segir Ásgeir.

Hann segir gleðilegt hversu mikil aðsókn hefur verið að tjaldsvæðinu að Hömrum það sem af er ári og nánast upp á hvern dag ný fyrri hluta ársins hafi dvalið þar gestir. Nefnir hann sem dæmi að í mars voru um 500 gistenætur skráðar á Hömrum og í apríl voru þær 967 talsins.

„Mest eru þetta erlendir ferðamenn á litlum húsbílum, þó einn og einn gestur komi með tjald, og Íslendingarnir eru aðeins farnir að viðra hjólhýsi sín,“ segir Ásgeir. /MPP

Helga Bjarnadóttir í Varmahlíð hlaut Samfélagsverðlaun Skagafjarðar: Hefur á langri ævi auðgað skagfískrt samfélag

Helga Bjarnadóttir í Varmahlíð en hún hlaut Samfélagsverðlaun Skagafjarðar fyrir árið 2022. Hér er hún í hópi fjólskyldu sinnar.

Helga Bjarnadóttir í Varmahlíð hlaut Samfélagsverðlaun Skagafjarðar fyrir árið 2022, en þau voru veitt á döguminn í sjöunda sinn. Samfélagsverðlaunin eru veitt árlega þeim einstaklingi, fyrirtæki, stofnun eða félagsamtökum í Skagafjörði sem hafa með störfum sínum lagt mikil til þess að efla skagfískrt samfélag. Að þessu sinni bárust alls 33 tilnefningar og voru 14 aðilar tilnefndir.

„Á langri ævi hefur Helga auðgað skagfískrt samfélag með margvíslegu móti þó það hafi ekki alltaf farið hátt, enda Helga lítið fyrir að hreykja sér af verkum sínum,“ segir í umsögn um Helgu og Samfélagsverðlaunin.

Hún á að baki farsælan feril sem barnakennari og skólastjóri og hafði einstaklega góð og móttandi áhrif á nemendur sína. Margir þeirra halda mikilli tryggð við hana æ síðan.

Helga hefur verið og er enn virk í starfi kvenfélaganna í Skagafjörði, og sat meðal annars um árabíl í stjórn Kvenfélagsambands Skagafjarðar. Helga hefur komið að bókaútgáfu og um árabíl hefur hún haft forgöngu

um vinsælt félagsstarf aldraðra Skagfirðinga að Löngumýri og enn heldur hún því starfi uppi af miklu krafti með vinkonum sínum.

Lætur sig skipta velferð þeirra sem höllum fæti standa

Pá segir einnig að Helga sé öðrum íbúum Skagafjarðar fyrirmund hvað varðar fegrun og umgengni um umhverfi sitt. Sér þess glöggan stað bæði í heimagarði hennar og á Löngumýri. Síðast en ekki síst skal nefnt að hún hefur ætit látið sig miklu skipta líðan og velferð þeirra

sem einhverra hluta vegna standa höllum fæti í lífinu. Ófáir eru þeir sem með ýmsum hætti hafa notið manngæsuk og liðsinnis Helgu í gegnum tíðina og er svo enn þó aldurinn sé byrjður að setja mark sitt á starfsgetu hennar.

„Helga Bjarnadóttir er fulltrúi þeirrar kynslóðar sem ekki telur mikla þörf að láta bera á þeim óeigingjörnu sjálfbóðaliðastörfum sem raunverulega skipta svo miklu máli í að skapa það góða samfélag sem við Skagfirðingar búum í,“ segir á vefsíðu Sveitarfélagsins Skagafjarðar. /MPP

EYJALIND

Varahlutir i VOLVO Vinnutæki

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Traustur lífeyrissjóður

Trygg framtíð

SL lífeyrissjóður

STARFSEMI ÁRIÐ 2021

ÁRSREIKNINGUR (í millj.kr.)

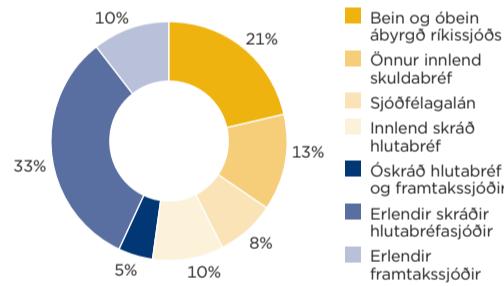
	2021	2020
Iðgjöld	5.215	5.130
Lífeyrir og endurhæfingarsjóður	-6.185	-5.627
Fjárfestingartekjur	35.737	25.083
Rekstrarkostnaður	-473	-429
Hækkun á hreinni eign á tímabilinu	34.294	24.158
Hrein eign frá fyrra ári	208.365	184.208
Samtals	242.660	208.365

HREIN EIGN

242.659.609.365 kr.

SKIPTING EIGNASAFNS

EFNAHAGSREIKNINGUR (í millj.kr.)

	31.12.2021	31.12.2020
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	134.129	103.791
Skuldabréf	102.533	99.291
Innlán og bankainnstæður	1.350	1.007
Kröfur	822	876
Aðrar eignir og rekstrarfjármunir	188	174
	239.022	205.139
Skuldir	-44	-41
Séreignarsjóður, Söfnunarleið I, II og III	3.681	3.268
Samtals	242.660	208.365

LÍFEYRISSKULDBINDINGAR

	31.12.2021	31.12.2020
Eignir umfram áfallnar skuldbindingar	17.443	13.280
Í hlutfalli af áföllnum skuldbindingum	8,0%	7,0%
Eignir umfram heildarskuldbindingar	7.240	10.786
Í hlutfalli af heildarskuldbindingum	2,5%	4,2%

SJÓÐURINN HEFUR ALDREI SKERT LÍFEYRISGREIÐSLUR SJÓÐFÉLAGA

SL lífeyrissjóður er opinn öllum launþegum og sjálfstætt starfandi einstaklingum sem eiga ekki kjarasamningsbundna aðild að öðrum lífeyrissjóðum.

Sjóðurinn byggir á samtryggingu og séreign.

Hjá SL lífeyrissjóði vinna 16 manns
í stjórn sjóðsins eru: Tómas Brynjólfsson stjórnarformaður,
Svana Helen Björnsdóttir varaformaður, Aðalbjörg
Lúthersdóttir, Reynir Þorsteinsson, Einar Sveinbjörnsson,
Þorvaldur Ingi Jónsson, Þórunn Hulda Sveinbjörnsdóttir
Framkvæmdastjóri er: Sigurbjörn Sigurbjörnsson

11,7%

RAUNÁVÖXTUN
17,1% NAFNÁVÖXTUN

5,4%

RAUNÁVÖXTUN
20 ÁRA MEÐALTAL

KENNITÖLUR

	31.12.2021	31.12.2020
Nafnávöxtun	17,1%	13,5%
Hrein raunávöxtun	11,7%	9,7%
Hrein raunávöxtun 5 ára meðaltal	7,9%	5,5%
Hrein raunávöxtun 10 ára meðaltal	6,6%	5,8%
Hrein raunávöxtun 20 ára meðaltal	5,4%	4,8%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	5.923	6.376
Fjöldi sjóðfélaga	146.729	145.308
Fjöldi lífeyrisþega	17.990	17.131
Rekstrarkostnaður í % af eignum	0,2%	0,2%
Eignir í íslenskum krónum	57,3%	61,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	42,7%	38,9%

Tryggingafræðileg staða er 2,5%

Styrkar stoðir til framtíðar undir lífeyrisréttindi sjóðfélaga

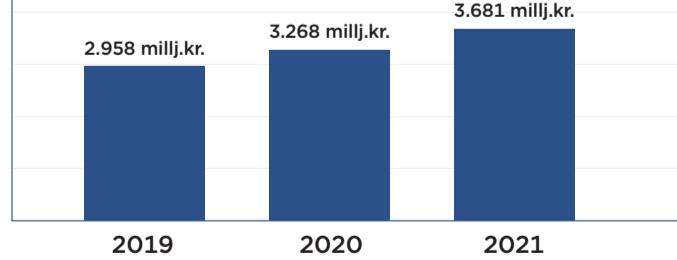
ÁVÖXTUN SÉREIGNARDEILDA 2021

Nafnávöxtun Söfnunarleiðar I sem er innlásreikningur ásamt stuttum traustum skuldabréfum var **5,4%** eða **0,5%** hrein raunávöxtun.

Nafnávöxtun Söfnunarleiðar II sem inniheldur ýmis verðbréf nam **10,2%** eða **5,2%** hrein raunávöxtun.

Nafnávöxtun Söfnunarleiðar III sem hefur hæsta vægi erlendra eigna nam **13,8%** eða **8,6%** hrein raunávöxtun.

Heildareignir séreignardeildarinnar í árslok

Ársfundur SL lífeyrissjóðs 2022
verður haldinn 2. júní kl. 16:30

sl.is

Borgartún 29 · 105 Reykjavík · sími 510 7400

NYTJAR HAFSINS

Fjölbreytt fiskeldi til hliðar við laxinn

Kjartan Stefánsson
kjartan@simnet.is

Styrjuhogn, lúséndi hrognkelsi, græn sæyru, sushi-lostætið gullinrafi og gómsæt senegalflúra eru hluti af fjölbreyttri „flóru“ fiskeldis á Íslandi. Nýjar og spennandi afurðir eru í farvatninu.

Fiskeldi er ört vaxandi atvinnugrein á Íslandi, einkum laxeldi í sjókvíum í fjörðum fyrir vestan land og austan. Einnig eru áform uppi um stórfellt landeldi á laxi á Reykjanesi og jafnvel víðar.

Mikið hefur verið fjallað um vöxt laxeldis hér á landi og aðrar eldistegundir hafa fallið í skuggann að miklu leyti. Þótt annað fiskeldi en lax, bleikja og regnbogasilungur sé aðeins stundað hér í smáum stíl er það þó allrar athygli vert. Það getur orðið vísir að einhvejeru meira í framtíðinni. Eitt fyrirtæki, Stolt Sea Farm Iceland hf. á Reykjanesi, kemur hér mjög við sögu.

Í þessari grein verður fjallað um þær eldistegundir sem minna hefur borið á. Greinargott yfirlit yfir fiskeldi á Íslandi er að finna í árskýrslu dýralæknis fisksjúkdóma 2021 hjá Matvælastofnun. Í umfjöllun hér á eftir verður gluggað í eldiskaflan í þessari skýrslu, hann endursagður í stuttu máli en margt tekið orðrétt upp.

Hagstætt ár fyrir fiskeldi

Áður en vikið verður að eldistegundum sem minna hefur farið fyrir í umræðunni skal fyrst litið á heildarframleiðslu fiskeldis á árinu 2021.

Í skýrslunni kemur fram að árið 2021 hafi á heildina litið verið farsælt á flestum svíðum íslensks fiskeldis og framleiðsla til slátrunar nokkuð umfram bjartsýnar væntingar.

Samtals voru 54 eldisstöðvar í fullum rekstri árið 2021. Af þeim voru 4 með lax í sjókvíum í 7 fjörðum og 3 með regnbogasilung í 3 fjörðum. Öll önnur eldisfyrirtæki voru með starfsemi sína á landi í ymsum útfærslum.

Alls var slátrað 53.136 tonnum af eldisfiski á liðnu ári og jókst heildarframleiðslan um 31% milli ára. Þau voru 337 tonn árinni og verður farið fljótt yfir sögu hér.

Í skýrslunni kemur fram að því er ekki ófengið með veiðum á villtri skel (plæging). Minni skel sem veiðist er sett í pulsur og ræktuð í sjó í heppilega stærð. Árleg uppskeru við eðilegar markaðsþáður er í kringum 100 tonn og þar af er vel yfir helmingur villt skel.

hrognkelsi, eða öllu heldur hrognkelsaseiði, sem alin eru hér í nokkrum mæli, ekki til manneldis heldur til að hreinsa lús af laxi.

Hrognkelsaeldi hófst í fyrra sinn með skipulögðum hætti hér á landi vorið 2014. Þá hófðu Færeyingar lýst áhuga sínum á því að kaupa „hreinsifisk“ til að halda lús í sjókvíalaxi í skefjum. Tilrauneldisstöð Hafrannsóknastofnunar á Stað við Grindavík hóf pessa framleiðslu en langstærsti framleiðandinn í dag er Benchmark Genetics Iceland hf. (áður StofnFiskur).

Framleiðslugeta nú er 3,5 milljónir seiða á ári að stærð 25 grómm. Megnið er flutt út á seiðastigi til Færeys. Einnig hafa fyrirtæki á Vestfjörðum verið dugleg við að nýta sér þessa aðferð til að halda laxalús í skefjum. Þá hefur skoskt laxeldi á hverju ári síðan 2015 sótt hingað hrognkelsaefnivið, ýmist sem hrogn eða lirfur.

Árið 2021 voru flutt út rétt rúm 1,2 milljónir seiða (24 til 44 grómm) til Færeys. Auk þess fóru 650.000 smáseiði til Færeys (0,5 grómm).

Vestfirskar laxeldisstöðvar fengu á síðasta ári 863.000 seiði sem dreift var á sjókvíar á 8 sjókvíaeldissvæði í 3 fjörðum.

Hrognkelsin eru svo mikilvirk við lúsaátið að fastir kaupendur að hrognkelsaseiðum hafa litið sem ekkert þurft að nota lyf gegn laxalús á sjókvíaeldissvæðum, að því er fram kemur í skýrslu dýralæknis Mast.

Kräklingaráækt enn í lægð

Kräklingaráækt hefur átt á brattann að sækja eins og áður hefur verið fjallað um á þessum vettvangi. Því verður farið fljótt yfir sögu hér.

Í skýrslunni kemur fram að því er ekkert þurft að nota lyf gegn laxalús á sjókvíaeldissvæðum.

Megnið af uppskerunni í dag er fengið með veiðum á villtri skel (plæging). Minni skel sem veiðist er sett í pulsur og ræktuð í sjó í heppilega stærð. Árleg uppskeru við eðilegar markaðsþáður er í kringum 100 tonn og þar af er vel yfir helmingur villt skel.

Eldi á senegalflúru

Senegalflúra þykir einn vinsælasti flatfiskurinn á betri veitingahúsum víða um heim. Eldi á senegalflúru hófst með formlegum hætti hjá Stolt Sea Farm Iceland í ágúst 2013.

Í byrjun árs 2015 var eldisstöðin farin að ala fiski í öllum stærðum og fyrsta slátrun hófst í febrúar sama ár.

Flest hefur farið fram samkvæmt áætlun. Sjálf eldið hefur gengið að óskum og flúran er harðger og sæmilega hráðvaxta. Mest fór framleiðslan í 400 tonn árið 2017

Senegalflúra í eldi hjá Stolt Sea Farm Iceland. Flúran er einn vinsælasti og verömætasti flatfiskur sem um getur.

Myndir / Fiskirréttir

Seiði af hogneskelsum. Hogneskelsi eru fyrirtaks hreinsifiskur. Þau eru svo mikilvirk við lúsaátið að fastir kaupendur að hogneskelsaseiðum hafa litið sem ekkert þurft að nota lyf gegn laxalús á sjókvíaeldissvæðum.

en var 337 tonn á síðasta ári eins og áður er getið.

Upphaflegt markmið var að ala upp eigin klakstofn með tíð og tíma. Þau áform hafa breyst og seiði eru fengin eftir þörfum frá móðurfyrirtækinu á Spáni. Á síðasta ári voru flutt inn 2,6 milljónir smáseiða.

Tilraunaeldi á styrju hefur gefist vel

Styrjueldi hófst sem lítil tilraun hjá Stolt Sea Farm Iceland í desember 2014.

Alls voru flutt inn 300 smáseiði frá dótturfyrirtæki Stolt Sea Farm í Kaliforníu. Tilgangur tilraunarinnar er að kanna möguleika á því að koma á fót kavíarframleiðslu. Það tekur hér 8 til 10 ár að ala seiði fram að kynþroska.

Styrjan hefur dafnað vel og á liðnu ári voru um 160 fiskar í eldi og meðalþyngd komin í 70 kíló. Stærstu hrygnur eru í kringum 1,5 metrar á lengd og vel yfir 100 kíló. Búast má við að fyrstu hrygnur gefi hrogn, sem eru sem kunnugt er verðmætustu afurðir styrjunnar, árið 2022.

Stefnt að kavíarframleiðslu á Ólafsfirði

Styrjurnar hafa ekki látið staðar numið á Reykjanesi því nýtt félag, Hið Norðlenzka Styrjufjelag ehf., sem stofnað var síðastliðið haust, hefur fjárfest í fiskunum og flutt megnið af þeim norður á Ólafsfjörð. Styrjueldið verður þar í gamalli saltfiskverkun sem gerð hefur verið upp.

Í bígerð er að útbúa húsnæðið meðal annars þannig að aðstaða verði fyrir ferðamenn til að fylgjast með eldi styrjunnar. Ef allt gengur að óskum er stefnt að því að hefja framleiðslu á kavíar þegar á þessu ári. Þess má geta að hrogn eru um 10% af þyngd hrygnunnar þannig að reikna má með 6 til 18 kílóum af kavíar úr hverri hrygnum annað hvort ár.

Gullinrafi, verðmætur eldisfiskur

Gullinrafi er okkar allra nýjasti eldisfiskur en tegundin var í fyrsta sinn flutt til Íslands frá Spáni í júlí í fyrra til tilraunaeldis hjá Stolt Sea Farm Iceland.

Gullinrafi (yellowtail kingfish) er hráðvaxta hlýsjávartegund. Hann

getur orðið næstum tveir metrar á lengd og um 80 kíló að þyngd við náttúruleg skilyrði.

Á meðan á tilraunaeldinu stendur er áfórmáð að ala 30 til 40 tonn á ári sem krefst árlegs innflutnings á 7-10.000 smáseiðum.

Gullinrafi er yfirleitt allt að tvöfalt verðmætari en lax sem felst fyrst og fremst í miklum holdgæðum sem henta vel til sushi matargerðar.

Sæyru lofa góðu

Sæyru eru stórr sæsnigill í skel. Þetta er ein dýrasta sjávarafurð sem hægt er að panta á veitingastöðum erlendis. Eldi og tilraunir með eldi á svokölluðum rauðum sæyrum fóru fram hér á árum áður en framleiðsla til útflutnings fél niður.

Þráðurinn hefur verið tekninn upp að nýju og sæyru af gerðinni græn eyru hafa verið í tilraunaeldi hjá Sæbýli á Eyrarbakka síðan 2012. Eftir 10 ára þróunarstarf er starfsemin flutt til Grindavík.

Unnið hefur verið að uppgjöggi lífmassa framleiðsludýr á Eyrarbakka sem lofar góðu fyrir framleiðslu afurða til manneldis í nýju aðstöðunni í Grindavík.

Sæbjúga.

vakin athygli á samþykkt aðalfundar 2021 um sæbjúgu.

„Aðalfundur LS lýsir yfir þungum áhyggjum af þróun sæbjúgnaveiða og vill að áhrif þeirra á botndýr, botn og búsvæði fiska verði rannsökud hið fyrsta. Telur fundurinn að áhrif veiðanna séu geysileg þar sem sífellt staði og öflugri skip eru notuð til veiðanna, t.d. er lágmarksþyngd sæbjúgnaplögs eitt tonn.“ /VH

Umsögn Landssambands smábátaeigenda:

Sandkoli og hryggleysingjar

Atvinnuveganefnd hefur til umfjöllunar frumvarp þar sem fjallað er um veiðistjórn sandkola og hryggleysingja. Frumvarpið er stjórnarfrumvarp lagt fram af Svandísí Svavarssdóttur matvælaráðherra.

Landssamband smábátaeigenda veitti umsögn um frumvarpið og hefur fundað með atvinnuveganefnd. Í umsögn LS er meðal annars vakin athygli á að veiðum á sandkola hefur

Veiðist mest í dragnót

Í umsögninni benti LS á að nánast

allar sandkoli veiddist í dragnót og því óþarf að aflamarki frá 1. september 1997. Segja má að stofninn hafi hrundið á undanförnum árum þrátt fyrir að heildarafla hafi ekki farið umfram ráðgjöf. Fiskveiðiárið 2003/2004 var heimilt að veiða 7.000 tonn en nú er leyfilegur afli 319 tonn.

Hryggleysingjar

LS leggur til að veiðistjórn á hryggleysingjum verði svæðisbundin, enda flest kvíkindin með litla hreyfigetu. Veiðileyfi verði

gefin út til ákveðinna svæða, þannig að hryggleysingjum verði svæðisbundin að leiðarljósi. Í umsögn LS var sérstaklega

vfs.is

Milwaukee NÝ M18 SLÁTTUVÉL

Tvö M18 FUEL™ rafhlöðuhólf.
5 hraðastillingar á drifi.
Hægt að stjórna hraða á blaði handvirkta.
LED ljós að framan og á hliðum.
7 hæðarstillingar.
Sláttubreidd: 53cm.
Hámarkshraði blaðs: 3.300 sn/min.
Skurðarhæð: 25-100 mm.
Hávaðastig: 96 dBA.
Grassafnari: 70L.
Þyngd með rafhlöðu: 38,5 kg.
2 stk. M18 12Ah HIGH OUTPUT™
rafhlöður og hraðhleðslutæki fylgja.

Skoða
á vfs.is

VERKFÆRA SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍDUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

LOKSINS · LOKSINS · LOKSINS

Vorsendingin okkar er loksins komin í hús

Nú eignum við öll garðhúsin okkar og minni gestahúsin til á lager - **Takmarkað magn**

FYRSTUR KEMUR - FYRSTUR FÆR - EKKI MISSA AF ÞESSU

www.volundarhus.is

VH21-02

44 mm bjálki / Tvöföld nótun

GARDHÚS 14,5 m²

50% afsláttur
af flutningi á
**GARDHÚSUM OG
GESTAHÚSUM**
á allar þjónustustöð-
var Flytjanda.

**GESTAHÚS OG
GARDHÚS**
sérhönnuð fyrir
íslenskar aðstæður

Sjá fleiri
**GESTAHÚS OG
GARDHÚS** á tilboði
á heimasíunni
volundarhus.is

volundarhus.is

Vel valið fyrir húsið þitt

volundarhus.is · Síma 864-2400

Nánari upplýsingar á
heimasíðu okkar
volundarhus.is
og í síma 864-2400.

MasterCard
Staðgreiðslu
VISA Lán
- HAGSTÉÐAR AFRORGANIR

GARDHÚS 4,4m²

GARDHÚS 4,7m²

GARDHÚS 9,9 m² án gólfis

GARDHÚS 9,7m²

www.volundarhus.is

HROSS & HESTAMENNSKA

Endurmenntunarnám hjá Landbúnaðarháskóla Íslands: Reiðmenn fögnuðu útskrift

Hrefna Karlsdóttir er handhafi Reynisbikarsins í ár. Í öðru sæti varð Jóhanna Vilhjálmsdóttir og Bertha Karlsdóttir í því þriðja. Hér stilla verðlaunaðarfarar sér upp ásamt Ragnheiði Þórarinsdóttur, rektor Lbhí, ásamt fleiri nemendum í Reiðmanninum II: Bjarni Hjörleifsson og Stefán Bjartur Stefánsson, María Þórunn Jónsdóttir, Þorgerður Gyða Ásmundsdóttir og Sigurjón Þorri Ólafsson.

Útskriftarhátið námsbrautarinnar Reiðmaðurinn hjá Endurmenntun Lbhí var haldinn á góðviðrisdegi á Mið-Fossum þann 1. maí sl.

Nemendur öttu kappi í gæðingafimi og gæðingatölti og veittar voru viðurkenningar fyrir framúrskarandi árangur í náminu.

Reiðmaðurinn er, samkvæmt lýsingu, ætlað fróðleiksfúsum reiðmönnum og áhugafólkum um reiðmennsku sem vill auka við þekkingu sína og færni í reiðmennsku, hrössaraðkt og almennu hestahaldni en ekki síður fyrir þá reiðmenn sem

vilja fara í þá vinnu að eflast sem manneskjur. Námskeiðið er byggt upp á námi í reiðmennsku en auk þess fræðast nemendur um sögu og þróun hestins, fóðrun hans, frjósemi og kynbætur.

Námið er haldið á níu stöðum á landinu en átta Reiðmannshópar, á annað hundrað manns, komu saman á Mið-Fossum í hestamiðstöð Landbúnaðarháskóla Íslands til að fagna útskrift.

Tveir nemendur fengu viðurkenningu fyrir framúrskarandi námsárangur, þau Guðmundur

Arnason fyrir árangur í námsleiðinni Reiðmaðurinn I og Jóhanna Vilhjálmsdóttir í Reiðmanninum II.

Hæst metnu nemendur Reiðmannsins II um Reynisbikarinn, sem gefinn er til minningar um tamningameistarann Reyni Áadalsteinson sem var upphafsmaður námsins. Hrefna Karlsdóttir stóð uppi sem handhafi verðlaunagripsins. Á meðan hlaut Anna Guðný Baldursdóttir hæstu einkunn nemenda Reiðmannsins I í gæðingafimi.

Þá kepptu nemendur sín á milli í gæðingatölti í flokki minna og meira vanra knapa. Í flokki meira vanra stóð gæðingurinn Váli frá Efra-Langholti uppi sem sigurvegari með einkunnina 8,6 en Ragnar Sölví Geirsson var knapi hans. Í flokki minna vanra knapa hlutu gæðingarnir Águst frá Koltursey, setinn Rafnari Rafnarssyni og Erpur frá Hlemmiskeiði 2, setinn af Jóhönnu Mariu Vilhjálmsdóttur sem fengu sömu lokaeinkunn, 8,467, en dómrarar völdu Águst og Rafnar sem sigurvegara.

Opið er fyrir skráningar í Reiðmanninn hjá Endurmenntun Lbhí en auk hinna föstu námshópa verður boðið upp á sérstakt nám í frumtamningum. /ghp

Nemendur Reiðmannsins I öttu kappi í gæðingafimi. Þar stóð uppi sem sigurvegari Anna Guðný Baldursdóttir. Þórdís Anna Oddsdóttir var í 2. sæti, Anna Linda Gunnarsdóttir í því þriðja. Þá koma Júlia G. Gunnarsdóttir, Guðrún Margrét Steingrimsdóttir, Guðmundur Árnason, Björn Ragnar Morthensen og Magnús Björgvin Jóhannesson, sem stilla sér hér upp ásamt rektorm.

Vinningshafar Suðurlandsdeildarinnar í hestaíþróttum að þessu sinni var Lið Árbæjarhjáleigu /Hjarðartúns, sem stillir sér hér upp ásamt aðstandendum deildarinnar. Frá vinstrum: Eiríkur Vilhelm Sigurðarson, mótsstjóri Suðurlandsdeildarinnar og liðseigandi, Bjarni Elvar Pjetursson liðseigandi, Hekla Katharína Kristinsdóttir, Arnhildur Helgadóttir, Hermann Arason, Gisli Guðjónsson, Hafþór Hreiðar Birgisson og Hans Þór Hilmarsson.

Myndir / Óðinn Órn Jóhannsson

Hestaíþróttir: Atvinnuknapar og áhugamenn leiddu saman hesta sína

Lið Árbæjarhjáleigu /Hjarðartúns sigrarði Suðurlandsdeildina í hestaíþróttum. Liðið skipuðu knaparnir Hafþór Hreiðar Birgisson, Hans Þór Hilmarsson, Hekla Katharína Kristinsdóttir og svo Hermann Arason.

Suðurlandsdeildin, sem á rætur sínar að rekja til ársins 2017, er liðakeppni þar sem atvinnuknapar og áhugamenn leiða saman hesta sína í þróttakeppni. Alls tóku fjórtán lið og 84 knapar þátt í ár en keppnir fara fram í Rangárhöllinni á Hellu í mars og aprílmánuði.

Kept var í fimm keppnisgreinum; fjórgangi, fimmgangi, tölti og skeiði auk parafimi, sem er keppnisgrein sem aðstandendur Suðurlandsdeildarinnar mótuðu. Í henni mynda tveir knapar og fákar þeirra par á reiðvellinum og reynir á ganghæfileika, fegurð, kraft og glasileika keppnishestanna, auch sunnvinu knapanna á vellinum.

„Tilgangurinn hefur verið frá upphafi að búa til vettvang fyrir þau hrössaraðtarbú sem eru á svæðinu að mynda saman lið skipað atvinnumönnum og áhugamönnum. Skilgreiningin á áhugamanni er frekar opin en hugsunin er að atvinnumennirnir á búunum ásamt starfsfólk geti myndað lið saman. Það hefur heppnast gríðarlega vel þó einhverjir hafi færst upp um flokk, yfirleitt

Hann hafði ástæðu til að brosa, knapinn Hafþór Heiðar Birgisson á Jarli frá Þóroddsstöðum, enda sigurvegarar í skeiði áhugamanna og í vinningsliði deildarinnar.

er „slegist“ um áhugamennina en að sama skapi er það frábært tækifæri fyrir þá að keppa því þeir skipta jafn miklu máli fyrir liðið og atvinnumennirnir,“ segir Eiríkur Vilhelm Sigurðarson, mótsstjóri Suðurlandsdeildarinnar, en Rangárhöllin og Hestamannafélagið Geysir standa að viðburðunum. /ghp

Lífræn hreinsistöð

- Fyrirferðalítill fullkominn samþygg skolþreinsistöð
- Uppfyllir ýtrstu kröfur um gæði hreinsunar
- Engin rotþróð eða siturlögn 25 ára ábyrgð
- Tæming seyrur á þriggja til fimm ára fresti
- Engir hreyfanlegir hlutir
- Stærðir frá 6 - 55 persónueiningar

IÐNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

Leó Geir Arnarsson og Matthildur frá Reykjavík vöktu athygli fyrir glasilega sýningu í tölti og hlutu langhæstu einkunn í þeiri keppnisgrein.

Lely Center Ísland

Landbúnaðarleikföng

Reykjavík Krókháls 5f - Sími 414 0000 - www.LCI.is
Akureyri Óðinsnes 2 - Sími 464 8600

HÁ verslun ehf tók við umboði Husqvarna byggingavörum á Íslandi þann 11. júní 2021.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjöppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Husqvarna K770 14"
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5cm

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K4000
Rafmagnssög
Sögunardýpt 12,5cm

Þjónustuverkstæði og varahlutir

Víkurhvarfi 4 - 203 Kópavogur

Opið mán. - fös. kl. 8-17.

S. 588-0028

haverslun@haverslun.is

haverslun.is

Borgarholtskóli

NÁM MEÐ STARFI

Dreifnám fyrir fullorðna

**Borgarholtskóli býður
upp á nám fyrir**

- Félagsliða
- Leikskólaliða
- Stuðningsfulltrúa í skólum
- Viðbótarnám Leikskólaliða

Umsóknarfrestur er til 10. júní

Sótt er um á: www.bhs.is/namid/brautir/dreifnam/umsokn

Ef þig vantar frekari upplýsingar sendu þá póst á: dreifinam@borgo.is

Námið fer fram í gegnum netið og í staðlotum – kjörið fyrir þá sem eru í starfi og vilja ná sér í starfsréttindi. Sláðu til og skráðu þig, þú séro ekki eftir því.

FRÉTTASKÝRING

Orkukostnaður heimila snarhækkar í Evrópu

– Heimilin munu ekki ráða við hækkanir að mati Allianz– ESB-ríkin farin að niðurgreiða jarðefnaeldsneyti með innheimtum kolefnisgjöldum

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Þróun sameiginlegs innri orkuverðar í Evrópu og innleiðing skortstöðu á raforkumarkaði hefur leitt til stórhækkunar á verði raforku í álfunni. Þessi staða hefur líka leitt til orkuskorts sem er að hafa alvarlega áhrif á iðnaðarframleiðslu og landbúnað. Stríð í Úkraínus gerir málið svo enn verra.

Stjórnsmálamenn hafa reynt að kenna Covid-19 faraldrinum um þá stöðu sem nýr er uppi, sem og litlum vindum á síðasta ári og nú stríðinu í Úkraínus. Þegar leitað er frumorsaka samdráttar í orkuframleiðslu og hækandi orkuverðs var þessi þróun hafin löngu fyrir tíma Covid og styrjaldar í Úkraínus. Samdráttur í raforkuframleiðslu hefur líka verið framkvæmdur meðvitað, m.a. með lokun á kjarnorkuverum í Þýskalandi og samningum um að danskir vindmyllueigendur slökkið á sinni framleiðslu til að halda uppi orkuverði. Þetta hefur leitt til orkuskorts, hrikalegra hækana á orkuverði og samdráttar í iðnaði.

Vegna stöðunnar hefur Evrópusambandið hvatt þegna sína til að draga úr orkunotkun eftir mætti. Hins vegar er ósamstaða meðal ESB ríkjanna um með hvaða hætti eigi að taka á málum til að verja almenna neytendum gagnvart síhækandi orkuverði. Hafa Ítalir, Spánverjar og fleiri þjóðir kallað eftir sameiginlegum viðþrögðum ESB, ekki síst varðandi gaskaup. Ungverjar og Tékkar vilja hins vegar endurskoða mengunarþáttinn kolefnisviðskiptaætlun sambandsins væntanlega til að geta nýtt sínar kolabirgðir.

Þá vilja Frakkar endurskoða verðmyndunarþáttinn í sameiginlega orkumarkaði Evrópu.

Milljarðar evra í ríkisstuðning

Sem dæmi tilkynntu Magnus Brunner, fjármálaráðherra Austurríkis, og Leonore Gewessler, loftslags- og orkumálaráðherra landsins, þann 20. mars sl. að veittir yrðu orkustyrkir að andvirði 2 milljarða evra í viðleitni til að léttu byrðar vaxandi kostnaðar á hagkerfið. Inn í því eru skattalækkunar og launabætur.

Þá hafa yfirvöld í Austurríki áætlað að nýjustu ráðstafanir sem fela í sér 90% lækken á gjaldskrám fyrir jarðgas og raforku til miðs árs 2023, muni kosta 900 milljónir evra og hærra samgöngustyrkir til vinnandi fólkst kosti um 400 milljónir evra. Þá hyggst ríkisstjórn Austurríkis einnig bjóða fyrirtækjum stuðning með því að seinka einhverjum skattgreiðslum og veita 250 milljónir evra í fjárfestingarstuðning til að hætta notkun á rússnesku gasi.

Heimilin munu ekki ráða við hækkanir á orkuverði

Fjármálfyrirtækið Allianz í Þýskalandi gerir ráð fyrir að orkuverð í Evrópu hækki um að minnsta kosti 30% á yfirstandandi ári. Í greiningu fyrirtækisins segir að hækun orkuverðs muni koma verst við heimilin í Þýskalandi og Bretlandi. Sparnaður heimila mun ekki geta mætt þessum aukna orkukostnaði að mati Allianz. Því muni þurfa að auka ríkisaðstoð við heimilin sem nemur 20 milljörðum evra í Þýskalandi, um 17 milljörðum í Frakklandi, um 10 milljörðum á Ítalíu og á Spáni og um sem nemur 14 milljörðum evra í Bretlandi.

Rússneska gasfyrirtækið Gazprom er gríðarlega áhrifamikið í orkuiðnaði Evrópu. Stríð Rússia í Úkraínus hefur sett viðskipti Evrópuríkja varðandi olíu-, kola- og gaskaup af Rússum í uppnámum. Hins vegar getur orið afar snúið fyrir Evrópuríkin að hverfa frá þeim viðskiptum þar sem 41% af gasinnflutningi ESB ríkjana kemur frá Rússlandi sem og 46,7% af kolumnum og 26,9% af innfluttri olíu ríkjanna.

Orkureikningur heimila gæti hækkað um allt að 70%

Samkvæmt útreikningum Allianz mun heildarorkureikningur heimila í Þýskalandi fara í 3.400 evrur á árinu, eða sem nemur 468.520 íslenskum krónum. Það er bæði fyrir kyndingu og almenna rafmagnsnotkun. Reikningurinn fari líka yfir 3.000 evrur í Bretlandi, í 2.800 evrur í Frakklandi og verði rétt fyrir neðan 2.000 evrur á Ítalíu og á Spáni.

Sérfræðingar segja að striðið í Úkraínus hafi aukið kostnaðinn og ef allt fer á versta veg með lokun á gasflæði frá Rússlandi ásamt olíu og tilheyrandi samdrætti í orkuframboði í Evrópu þá geti kostnaðurinn aukist um 70% til viðbótar. Það gæti þýtt að orkukostnaður þýskra heimila fari að meðaltali í 4.600 evrur á yfirstandandi ári, eða sem nemur tæplega 634 þúsundundum íslenskra króna. Allianz segist þó frekar reikna með að kostnaðurinn aukist um 20%, sem þeir kalla reyndar „Black-out scenario“. Ofan á þetta bætist svo samdráttur í atvinnustarfsemi sem getur þýtt 2-4% samdrátt í tekjum heimila að mati Allianz.

ESB-ríkin eru afar háð Rússum

Evrópusambandið er gríðarlega háð Rússum varðandi orkugjafa. Þannig kemur 26,9% af innfluttri olíu Evrópusambandsríkjanna frá Rússlandi. Þá koma 46,7% af kolainnflutningi ESB-ríkja frá Rússlandi og 41,1% af innfluttu gasi. Þrátt fyrir hástemmdar yfirlýsingar getur reynst erfitt fyrir ESB-ríkin að komast undan þessum áhrifum Rússia. Í Evrópusambandinu er um 75% hitaorkunnar fyrir heimilin framleidd með kolum og olíu.

Sem dæmi þá er 63,7% af orkuþörf Þjóðverja mætt með innfluttri orku. Malta reiðir sig þó hlutfallslega mest á innfluttu orku, eða 96,7%. Þá kemur Lúxemborg með 92,5%, Grikkland með 81,4%, Ítalía með 73,5%, Spánn með 67,9% og Portúgal með 67,9%. Frakkar eru öfuglir í kjarnorkunni en þurfa samt að kaupa inn 44,5% af sinni orkuþörf.

Gríðarlegur ríkisstuðningur við niðurgreiðslu jarðefnaeldsneytis þvert á loftslagsmarkmið

Aðrar ESB þjóðir hafa ákveðið að beita ríkisstuðningi í stórum stíl til að aðstoða almenning og fyrirtæki til að takast á við orkukreppuna, en ekkert samræmi er í þeim aðgerðum milli ESB landanna. Það er því eðilegt að sumir spryji sig hvar Evrópusambandið sé þegar á bjátar.

Ljóst er að niðurgreiðsla á rafmagni í einstökum ríkjum stangast á við orkuregluverk ESB. Mörg lönd eru síðan farin að nota innheimtan kolefnisskatt til að greiða niður gas- og raforkuverði í stað þess að nýta þá fjármuni til að binda kolefni eða virkja lausnir til að framleiða græna raforku. Rafor kan er svo að um 75% hluta framleidd með kolum, olíu og gasi. Þar með er fögur fyrirheitunum í loftslagsmálum í raun sópað undir teppi í Evrópusambandinu.

Af þessum toga er t.d. lækkun Þjóðverja á aukaskatti á raforku um næst helming, eða úr 6,5 í 3,72 evrusent á kWst heildsöluluverðs á rafmagni. (Erneuerbare-Energien-Gesetz - EEG). Þetta tók gildi 1. janúar sl. og mun kosta þýskra ríkið 3,3 milljarða evra.

Þjóðverjar hafa horft fram á að raforkuverð til heimila hækki að meðaltali um 63,7% á yfirstandandi ári og gasreikningarnir um 62,3% frá því sem var 2021. Þetta er afleidning af því að orkuheildsalar velta sínum kostnaðarauka yfir á almenna notendur að því er fram kemur í frétt Reuters.

Scholz Þýskalandskansli metur það svo að aðstoð við orkunotendur í landinu muni kosta þýskra ríkið um 30 milljarða evra.

Frakkar niðurgreiða jarðefnaeldsneyti

Frakkar hafa m.a. farið þá leið að niðurgreiða jarðefnaeldsneyti. Fyrirtækjum er veittur styrkur til að mæta hækandi orkukostnaði. Heildarkostnaður Frakka af slíku inngrípi mun fara í 25-26 milljarða evra. Þann 19. mars tilkynnti Jean Castex forsætisráðherra að frá apríl til júlí gætu ökumenn notið 15 senta afsláttar á lítra við dælu og 35 senta afsláttar á lítra fyrir dísilofu sem bátar í sjávarútvegi nota. Dagninn áður, eða 18. mars 2022, var flutningsaðilum á vegum einnig tilkynnt að þeir myndu fá beinan styrk upp á 400 milljónir evra frá ríkinu. Þetta samsvarar aukningum upp á um 1.300 evrur fyrir dráttarbíla og 300 evrur fyrir sjúkrabíla. Þessi nýjustu inngríp mun kosta franska ríkið um 2 milljarða evra til viðbótar.

Írar greiða aukinn kostnað heimila með kolefnisskatttekjum sem heimilin borga sjálf

Frændur okkar Írar glímuðu við fjórða hæsta orkuverð í Evrópu í ársbyrjun 2021. Við kynningu á fjárlögum fyrir 2022 kynnti Paschal Donohoe, fjármálaráðherrann,

Til samanburðar var Ísland á seinni árshelmingi í fyrra með meðalverð upp á 0,1387 evrur á kWst, samkvæmt tölum Eurostat.

Rúmlega 92% hækkan á raforkuverði á sex árum

Þegar litið er á verðþróun á markaðsverði raforku í suðurhluta Noregs hjá Nord Pool, sem stýrir orkumarkaðnum í Evrópu, hefur hækunin verið hrikaleg. Í mars 2016 var kílowattstundin seld á 25,24 norska aura, en var komið í 233,80 aura í mars 2022. Þetta er rúmlega 92,6% hækkan á raforkuverði á sex árum. Verðið hefur þó verið mun lægra í norðurhluta Noregs vegna lélegra tenginga við flutningskerfið út úr landinu, en búist er við að það fari að breytast innan tíðar. Lægst var verðið í mars á svæði 5 nyrst í Noregi, eða 15,10 aurar á kWst. Vegna minna álags lækkar orkuverðið að jafnaði á sumrin, en það stóð samt í 217,49 aurum kWst í apríl í Suður-Noregi.

Samkvæmt tölum Nor Pool var verðið í suðurhluta Noregs í mars sem nemur 33,26 íslenskum krónum fyrir kílowattstundina. Til samanburðar var hæsta raforkuverð að meðtoldum orkuflutningi á Íslandi nú í byrjun maí 2022 um 16,67 krónur kWst. Meðalheimili notar um 4-5.000 kWst á ári svo menn geta því rétt ímyndað sér hvaða afleiðingar beintenging íslenskra raforkuvera með saestreg til Evrópu hefði í för með sér fyrir íslensk heimili ef orkuverðið hækkaði um mörg hundruð prósent.

Norðmenn vonast eftir rigningarásumri

Í frétt E24 segir einnig að Norðmenn óski þess heitt að mikil rigni í sumar. Ástæðan er sú að líttill snjör er í fjöllum sem þýdir að raforkuframleiðsla í sunnanverðum Noregi verður í lágmáki. Því þarf að flytja inn orku sem framleidd er með kolum og olíu sem stöðugt hækkar í verði. Það verður ekki til að lækka orkuverð til norska heimila.

Raforkukostnaður fyrirtækja í Evrópu hefur líka snarhækkað

Raforkuverð til fyrirtækja í ESB löndunum fór að hækka mjög örtr strax á fyrrihluta ársins 2020. Raforkuverð til fyrirtækja á Íslandi er ekki gefið upp hjá Eurostat, sem ræðst trúlega af sérstökum samningum við stóriðjufyrirtækjum hér á landi, sem er undarlegt ef litið er t.d. til Noregs.

Raforkuverð til fyrirtækja í ESB löndunum var að meðaltali um 0,14 evrur á kWst á sama tíma, en langhæst í Grikklandi, eða um 0,23 evrur á kWst. Í Noregi hafði raforkuverð til stórnottanda hækkað á 12 mánuðum um 65,7% en til minni framleiðslufyrirtækja um 488,1%.

Raforkuverð í Kósóvó helmingi lægra en á Íslandi

Athygli vekur að lægsta raforkuverðið í Evrópu var á seinni helmingi síðasta árs í löndunum á Balkanskaga, Svartfjallalandi, Albaníu, Norður-Makedóníu, Serbiu, Bosníu-Herzegovínú, Kósóvó auk Georgíu, Moldóvu og í Tyrklandi. Lægsta raforkuverðið var á seinni hluta ársins 2021 í Kósóvó, eða 0,0607 evrur á kWst., eða meira en helmingi lægra en í okkar gnætgalandi hreinnar raforku á Íslandi.

Ef eingöngu er talað um ESB löndin þá var verð til heimilisnota um 92% hærra að meðaltali í ESB löndunum en á Íslandi.

Miklu munar á orkuverði eftir landsvæðum í Noregi.

Fæstum koma vatnsorkuver til hugar þegar litið er á hina marflötu Danmörku:

Danir gjörnýttu allar sínar lækjarsprænur og voru um tíma með yfir 100 vatnsrafstöðvar

Danir hafa í gegnum tíðina verið mjög hædir jarðefnaeldsneyti við framleiðslu á raforku, ekki síst brúnkolum. Á seinni árum hafa þeir þó byggt upp mikið kerfi af vindmyllum til raforkuframleiðslu. Fáum útlendingum kemur þó til hugar að þar geti verið að finna vatnsorkuver.

Danmörk er ekki síst þekkt fyrir sitt mikla flatlendi. Á Fjóni og á Jótlandi eru samt nokkuð um hæðardrög sem eru afrakstur framskiðs ísaldarjökuls. Á svæðinu við Kakkeberg í Assen héraði á Fjóni eru hædir sem seint geta kallast fjöll, en geta safnað í sig vatni og frá þeim rennur hin mjög svo látlusa Brænda á. Hún á upptök sín rétt við lestarbænn Tommerup og rennur þaðan um 28 kílómetra leið út í Litlabelti á Vestur-Fjóni. Vatnið úr ánni var m.a. nýtt til að knýja vatnsmyllu til að mala korn upp úr árinu 1500. Um aldamótin 1900 var farið að huga að gerð vatnsorkuvers sem nýtti fallorku árinnar til raforkuframleiðslu. Var í framhaldinu gerð stífla í ána við Tanderup nærri Gelsted, um 4,5 km frá árósum.

Örvirkjun á íslenskan mælikvarða

Pessi rafstöð var gangsett 1912 og fékk nafnið Brende Mølle Elektricitetsværk, eða Brende Mølle elværk. Fallhæðin þætti ekki mikil á Íslandi, vart meira en tvær mannhæðir. Aflvélar virkjunarinnar voru tvær, ein 20 hestafla vél og önnur 70 hestafla. Eru þær sagðar hafa skilað 5.000 volt ampera riðstrumi. Það er ótrúlega lítið og þýðir að afl virkjunarinnar hafi aðeins verið upp á 5 kílówött, eða 0,005 megawött (MW). Petta litla afl gæti samt skýrst af afar litlum vatnsþréystingi. Miðað við samanlagða hestaflatölum hefði uppsett afl hins vegar getað verið rúmlega 67 kílówött, eða 0,067 MW. Ef horft er á rafstöðvarbygginguna mætti svo ætla að þar hafi verið

Laxastiginn við Brende Mølle á Fjóni er falleg hönnun sem laðar að ferðamenn.

Myndir / HKR.

Horft niður yfir laxastigann.

Yfir hundrað vatnsrafstöðvar í Danmörku um miðja síðustu öld

Brende Mølle Elektricitetsværk er langt frá því að vera eina vatnsorkuver Dana. Fyrsta vatnvirkjun þeirra sem framleiddi raforku var Kær Mølle virkjunin austan við Christiansfeld sem gangsett var 1897. Þá má nefna Holsted Elværk sem var gangsett 1902 í endurgerðri myllubyggingu sem reist var 1867. Í kjölfar byggingar á Brende Mølle Elværk voru reistar einar 18 vatnsrafstöðvar á árablinu 1911 til 1923. Fyrri heimsstyrjöldin ytti undir að Danir reyndu að vera sjálfum sér nægir á sem flestum sviðum, líka í raforkuframleiðslu. Um 1940 höfðu yfir 100 litlar vatnsaflsrafstöðvar verið reistar í Danmörku, flestar á Jótlandi. Þetta leiðir hugann að möguleika á stórbættri nýtingu á öllu því vatnsafl sem Íslendingar ráða yfir og rennur ónotað til sjávar.

Starfsemi Brende Mølle Elværk hætt 1984

Brende Mølle Elektricitetsværk var endurbætt árið 1970 og framleiddi raforku fyrir Dani allt til 1984 þegar VELUX Gruppen yfirkóf fyrirtækið. Byggingin hefur síðan verið nýtt undir verksmiðjustarfsemi. Sumarið 1990 var byggður mjög snotur laxastigi við stíflu orkuversins sem Dönum og gestum þeirra þykir nokkuð tilkomumikil sjón. /HKR.

Stöðvarhús Brende Mølle Elektricitetsværk er stórt og mikið, en það er ekki lengur framleitt rafmagn.

Brænda-áin eru ekki stór en lífríki á vatnasviði hennar þykir merkilegt.

margfalt meiri raforkuframleiðsla. Petta danska orkumannvirki þykir ekki stórt ef miðað er t.d. við Elliðaárvirkjun, sem nýtti fallorku úr Árbæjarstíflu í Reykjavík. Ákvörðun um byggingu þeirrar virkjunar var

tekin í Reykjavík 1919 og miðaði við 1.000 hestafla vélarorku. Var sú virkjun vígð 27. júní 1921. Virkjunin

var stækkuð í tvígang og árið 1933 var aflíð orðið 3.150 kílówött, eða 3,15 megawött.

Rafbílaframleiðendur stefna á fastkjarnarafhlöður: Nissan mögulega fyrsta fyrirtækið til að hefja tilraunaframleiðslu

Þegar Nissan kynnti fyrst áætlanir um frumgerð fatskjarnarafhlöða (solid-state), voru fréttirnar með metnaðarfullri tímalínu um að hefja tilraunaframleiðslu árið 2024. Einnig að slíkar rafhlöður yrðu komnar í bíla á árinu 2028.

Vissulega eru fastkjarnarafhlöður það sem rabfílaframleiðendur glíma nú hvað mest við. Volkswagen og Mercedes, Honda og Toyota stefna allt að þessu marki.

„Fyrsti bílaframleiðandinn sem kemur með slíkar rafhlöður í raðframleiðslu mun njóta mikilvægs samkeppnisforskots,“ sagði Thomas Schmall, forstjóri Volkswagen Group Components, í samtali við Porsche Consulting í lok apríl.

„Við eignum von á gangsetningu á fyrstu tilraunaverksmiðjum okkar á árinu 2025 eða 2026,“ sagði hann. Það er samt einum til tweim árum á eftir áætlunum Nissan sem hyggst setja slíka verksmiðju í gang 2024. Verður Nissan þá á undan Toyota sem var talið leiðandi á þessu sviði en það fyrirtæki viðurkenndi nýlega að þeirra tilraunaframleiðsla kæmst ekki í gang fyrir en 2025 eða 2026.

Fastkjarnarafhlöða Nissan á að fara í tilraunaframleiðslu 2024 ef áætlanir ganga upp.

Nissan er undir miklum þrýstingi varðandi eigin hönnun á fastkjarnarafhlöðum. Það á bæ halda menn fast að sér spilunum, en flestir aðrir bílaframleiðendur reiða sig á utanaðkomandi samstarfsaðila. Volkswagen treystir á QuantumScape. Prologium kynnti nýlega raunverulega rafhlöðu sem knýr LEV-bíla Gogoro, en Toyota er nú að hugsa um að taka höndum saman við Panasonic til að deila fjárfestingarbyrðinni.

Í öllum tilfellum byggja áætlanir um framleiðslu fastkjarnarafhlöða á lengri drægni, minni framleiðslukostnaði, meiri orkutæliku og meiri hleðsluhraða.

/HKR.

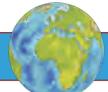
Skoðun dagsins:
[**Það er betra að vera skjótur en skjóttur**]

Nældu þér í óumdeildari skoðun, komdu með hestakerruna á næstu skoðunarstöð og hafðu hana klára fyrir vorið og sumarið.

Sími 570 9090 • www.frumherji.is

Frumherji

Óeining innan ESB um að framfylgja algjöru viðskiptabanni á Rússu með olíu og gas

Klofningur er innan Evrópusambandsins varðandi kaup á gasi og olíu frá Rússlandi. Þykir þetta afar vandrædalegt í ljósi þeirrar hörku sem ESB löndin hafa viljað sýna umheiminum með viðskiptabanni á Rússu vegna Úkraínus.

Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins tókst ekki að ná samstöðu í málinu á fundi mánu-daginn 2. maí.

Breska ríkisútvarpið, BBC, sagði í umfjöllum um málið að þó að refsiaðgerðum hafi verið beitt á öðrum svíðum viðskipta, treysti ESB enn mikil á rússneska olíu og gas. Efnahagsráðherra Pýskalandss sagði að landið myndi geta staðist rússneskt olíubann fyrir árslok 2022, þar sem hann virtist styðja harðari refsiaðgerðir. Ungverjar hafa hins vegar sagt að þeir séu andvígir slíkski ráðstöfun og lýst því yfir að þeir myndu ekki styðja ráðstafanir sem gætu stofnað birgðum í hættu.

Ráðherrar ESB hittust á mánudag til að ræða hvernig eigi að stjórna ástandinu, undir miklum þrystingi um að draga úr tekjustreymi sem styður stríð Vladímírs Pútíns forseta í Úkraínu. Niðurstaða fundarins var í raun engin.

Það eru tvær megináskoranir sem aðildarríki standa frammi fyrir – hvernig að borga fyrir rússneska orku á þann hátt að það brýtur ekki í bága við eða grefur undan refsiaðgerðum ESB, og einnig hvernig eigi að afla og þróa aðrar birgðir til að hverfa frá því að treysta á Rússland.

ESB er mjög háð Rússum um orku

Á blaðamannafundi á mánudag sagði Kadri Simson, yfirmaður orkumála hjá ESB, að stöðvun Rússu á gasbirgðum til Póllandss og Búlgari hefði styrkt vilja sambandsins til að verða óháð rússnesku jarðefnaeldsneyti. Vandinn er að samkvæmt úttekt rannsóknarmiðstöðvar um orku og hreint loft (CREA) hefur ESB flutt inn um 37 milljarða pundi virði af jarðefnaeldsneyti síðan átökinn hófust. Mest var flutt inn til Pýskalandss, en þar á eftir kom Ítalíu.

Skrúfað fyrir sölu til Póllandss og Búlgariu

Orkurisinn Gazprom stöðvaði gasútflutning til Póllandss og

Tíu stærstu innflutningsþjóðir á gasi frá Rússlandi - mælt í milljörðum rúmmetra

Evrópa fær um 40% af jarðgasi sínu frá Rússlandi, sem er einnig helsti ólúburgir sambandsins, en sum lönd eru háðar rússnesku jarðefnaeldsneyti en önnur, svo skýndilegur niðurskurður á framboði gæti haft mikil efnahagsleg áhrif. Sem dæmi má nefna að Pólland fær nú um 25% af olíu sínni og 40% af gasi sínu frá Rússlandi, Slóvakía og Ungverjaland vinna 96% og 58% af olíuinnflutningi sínum frá Rússlandi í fyrra, samkvæmt Alþjóðaorkumálastofnuninni.

Búlgariu í þarsíðstu viku eftir að þessi lönd neituðu að verða við krófum Rússu um að skipta yfir

í greiðslu í rúblum. Mörg önnur aðildarlönd ESB standa frammi fyrir sama vandamáli um miðjan maí.

Pólland og Búlgari aætuðu að hætta að nota rússneskt gas á þessu ári og segjast geta tekist á við stöðvunina, en það hefur vakið óta um að önnur ESB-ríki, þar á meðal gasþróðaða efnahagsveldið Pýskaland, gætu verið næst á lista yfir lönd sem Rússar skrúfa fyrir. Það gæti haft gríðarlegar afleidningar fyrir þýskt atvinnulíf.

Brot á refsiaðgerðum og borga með rúblum

Frú Simson endurtók þá skoðun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins á mánudag að það væri „brot“ á refsiaðgerðum að greiða fyrir gas í rúblum og „ekki hægt að samþykka það“.

Hún sagði að aðildarríki væru að byggja upp gasbirgðir fyrir vetrinn, en það dugar samt skammt ef skrúfað yrði fyrir.

Nathan Piper, yfirmaður olíu- og gasrannsókna hjá Investec, sagði við BBC að það væri „nokkuð ljóst“ að ESB vildi „snúa sig í burtu“ frá rússneskri olíu og gasi, en bætti við að skortur á einingu opinberaði vanmátt ESB við að hrinda því í framkvæmd.

/HKr.

Lípíum, sem notað er m.a. í rafhlöður bíla, er silfurhvítur og mjög hvarfagjarn og eldfimur málmu. Vinnsla á þessum málmi er langt frá því að anna ört vaxandi eftirspurn.

Óhyggjur af of litlu framboði og háu verði á lípíum: **Eftirspurnin talin vaxa um 4.000% til 2040**

Ört vaxandi verð á lípíum, sem notað er m.a. í bíla- og tölvu-rafhlöður, er farið að valda mönnum áhyggjum um þróun áætlana um orkuskipti í heiminum.

Það er enn nóg til af lípíumforða víða um heim til að búa til þær rafhlöður, en vinnsla á því er seinvirk og kostnaðarsöm. Eftirspurnin nemur um það bil 100.000 tonnum á ári, en vex um meira en 15%. Framboði á lípíum annar vart eftirspurn og því hækkar verðið. Það getur síðan hægt á framleiðslu rafbila og annarra tækja sem helst er hampað í orkuskiptaaætlunum víða um heim.

Elon Musk áhyggjufullur

Þann 8. apríl „tísti“ Elon Musk, stofnandi Tesla og forstjóri og stofnandi SpaceX, um það á Twitter að hann væri að ihuga að stofna eigin námuþyrtækni í ljósi hækkandi verðs á lípíum, sem hann sagði nú komið í „brjálæðislegar hæðir“.

Musk sagði að Tesla gæti í raun þurft að fara sjálf til námuvinnslu og úrvinnslu á lípíum ef verðið lækkar ekki. „Það er enginn skortur á frumefni sjálfu, þar sem lípíum er næstum alls staðar á jörðinni, en hraði vinnslunnar er hægur,“ sagði hann í sínu tölvutísti.

Tonið af hálfunnu lípíum selt á 5.650 dollara

Bloomberg greindi frá því þann 28. apríl að 5.000 tonna farmur sem var að hluta unnið lípíum, seldist fyrir 5.650 dollara fyrir tonnið. Það er 140% yfir verði sem menn hafa áður talið „geðveikt“ og var tilefni til athugasemda Elon Musk. Daginn eftir greindi Reuters frá aukinni eftirspurn og vaxandi skorti á lípíum og öðrum mikilvægum málum í Evrópu og í Bandaríkjum.

Það sagði: „Evrópa er að renna út á tíma til að tryggja sér málma sem hún þarf til að knýja orkuskiptin.“

Búist við 4.000% aukningu eftirspurnar til 2040

Vandamálið snýst um framboð og eftirspurn. Til þess að mæta því sem menn kalla óraunhæf markmið Biden-stjórnarinnar í Bandaríkjum, ESB og fleiri ríkja, áætlaði Alþjóðaorkumálastofnunin (IEA) í fyrrasumar að eftirspurn eftir lípíum myndi aukast um 900% til ársins 2030 og um 4.000% fyrir árið 2040. Til að mæta slíkski veldishækkan eftirspurnar þyrfti samsvarandi aukningu á lípíumframboði.

/HKr.

ESB-ríkin segjast vilja hætta kaupum á gasi og olíu frá Rússlandi:

Bankar og stórfyrirtæki óttast samdrátt efnahagslífsins

Pýski stórbankinn Bundesbank varar Evrópusambandið við að allsherjar viðskiptabann á rússneskan jarðgasinnflutning sem Evrópusambandið ihugar að ráðast í geti haft hrikalegar afleidningar fyrir efnahagslífið í ESB-ríkjunum.

Embættismenn Evrópusambandsins eru að ihuga allsherjar viðskiptabann á rússneskan jarðgasinnflutning, sem gæti verið kynnt í Brussel á næstunni. Nú Evrópuríki auk Kanada, Bandaríkjanna og Bretlands hafa bundist samtökum um að draga úr innflutningi sínum á olíu frá Rússlandi um 2 milljónir tunna eða svo.

Hugmyndir um slíkt bann hafa valdið áhyggjum innan Seðlabanka Evrópu (European Central Bank - ECB). Velti bankinn upp ýmsum sviðsmyndum af lokun á gasinnflutning frá Rússlandi í síðasta mánaðarritti sínu og telur horfurnar nú verri en áður. Þar kemur fram að búast megi við allt að 5,1% heildarsamdrætti vergrar þjóðarframleiðslu á yfirstandandi ári og hækkandi verðbólgu. Þá býst bankinn við 3,5% samdrætti á næsta ári (2023) af sömu ástæðu og 3,4% samdrætti á árinu 2024.

Pýski seðlabankinn hefur þegar bent á að þegar sé farið að halla undan fæti í efnahag Evrópusambandsins vegna innrásar Rússu í Úkraínu. Ytra áfall af þessum toga geti komið af stað umtalsverðum samdrætti.

Gæti leitt til hrikalegs samdráttar

Í umsögn Bundesbank um málið föstudaginn 22. apríl kom fram að tafarlaust, algert bann við innflutningi á gasi frá Rússlandi gæti aukið hættuna á efnahagsstöðnun og leitt til hrikalegs samdráttar.

Bundesbank varaði við því að viðskiptabann á rússneskt gas myndi kosta hagkerfi þess 180

milljarða evra vegna samdráttar í framleiðslu á þessu ári. Auk þess sem verð að orku myndi hækka upp í áður óþekktar hæðir og sjokkera hagkerfið í eimi dýpstu niðursveiflu í mörg ár, að því er fram kom í frétt Financial Times.

Í alvarlegri kreppu myndi landsframleiðsla í raun á yfirstandandi ári lækka um tæp 2% miðað við árið 2021.

„Auk þess yrði verðbólgan umtalsvert hærra til lengri tíma,“ sagði í umsögn Bundesbank.

Petta getur þytt að enn á ný verði peningaprentvélarnar settar á fullt í Evrópu til að prenta evrur sem engin innistæða er fyrir.

Áhyggjur meðal iðnþyrtækja

Umræða um viðskiptabann á rússneskt gas hefur valdið áhyggjum meðal risafyrtækja í iðnaðarframleiðslu í Pýskalandi. Allt að 40% af jarðgasi ESB og 25% af olíu þess eru hæð Rússlandi, fyrst og fremst í gegnum leiðslur. Priðjungur af heildarorkunotkun Pýskalandss er hæður Rússlandi.

Martin Brudermüller, framkvæmdastjóri efnasamsteypunar BASF, sagði að gasbannið myndi steypa þýskum viðskiptum sínum í „verstu kreppu sína síðan í síðari heimsstyrjöldinni“.

Pýskaland er með stærsta hagkerfið af 27 ríkjum Evrópusambandsins og þar hefur banni við innflutningi á orku frá Rússlandi verið mótmælt harðlega. Hafa menn

frekar viljað sjá hægara niðurskurð á innflutningi á gasi og olíu frá Rússlandi.

„Skýndilegt gasbann myndi leiða til framleiðslutaps, stöðvunar á frekari rafíðnæðingu og langtímanissi á atvinnumöguleikum í Pýskalandi,“ að því er AP fréttastofan hafði eftir formönum vinnuveitendahóps BDA og DGB verkalyðssamtakanna í fyri viku.

Rússar taldir þola mjög lágt oliuverð

Samkvæmt útlistun JPMorgan er framleiðslukostnaður Rússu á olíu talinn vera um 10 dollarar á tunnu.

Þeir gætu því vel mögulega mætt allt að 90% innflutningstollum Evrópuríkja eða mögulega 20 dollara verðbaki án þess að tapa á slíkum viðskiptum.

„Auk þess yrði verðbólgan umtalsvert hærra til lengri tíma,“ sagði í umsögn Bundesbank.

Petta getur þytt að enn á ný verði peningaprentvélarnar settar á fullt í Evrópu til að prenta evrur sem engin innistæða er fyrir.

„Fullt, tafarlaust bann myndi líklega koma Brent hráoliúverði upp í 185 dalí á tunnu. Þar sem meira en 4 milljón tunnum af rússneskum olíubirgðum hyrfu á brott og hvorki er pláss né tími til að endurbeina þeim til Kína, Indlands eða annarra hugsanlegra varakaupenda.“

Samkvæmt útreikningum JP Morgan nam innflutningur ESB á olíu frá Rússlandi dagana 9.-16. apríl 7,3 milljónum tunna, sem er litlu minna en áður en Úkraínus. Samkvæmt útreikningum JPM er hlutfall hráoliú (Crude Oil) í þessum olíuflutningum bó hærra en fyrir stríðið, en dregið hefur lítillega úr innflutningi á örðum olíutegundum frá Rússlandi. /HKr.

**Shell
RIMULA**

Léttir þér lífið!

Shell rimula er val þeirra sem gera miklar kröfur.

- Hámarksvörn gegn sliti og tæringu
- Polir mikið álag
- Meira rekstraröryggi

Skoðaðu úrvalið og verslaðu í vefverslun Skeljungs á skeljungur.is

Skeljungur, traustur félagi

Skeljungur

Husqvarna FS400
Gólfsg - Sögunardýpt 16,2cm

 Husqvarna á Íslandi - allt til á lager

Husqvarna 545RX
Sláttuorf - 3 hestöfl

Husqvarna 535RX
Sláttuorf - 2,2 hestöfl

Husqvarna Traktor TC238T
Sláttutraktor - 18 hestöfl

Husqvarna Rider 320X AWD
Sláttutraktor - 20 hestöfl

Husqvarna LF75LAT
Jarðvegsþjappa - 95KG

Husqvarna K770
Steinsög - Sögunardýpt 12,5cm

Husqvarna K970
Steinsög - Sögunardýpt 15,5cm

Husqvarna K3600 MK II
Steinsög - Sögunardýpt 27cm

Husqvarna K7000 Ring
Steinsög - Sögunardýpt 27 & 32cm

Husqvarna 550XP MKII
Keðjusög - 4,2 hestöfl

Husqvarna AM310 MK II
Slátturóbot - 1000m2 - 40% halli

Husqvarna AM415X
Slátturóbot - 1500m2 - 40% halli

Husqvarna AM430X
Slátturóbot - 3200m2 - 45% halli

Husqvarna AM450X
Slátturóbot - 5000m2 - 45% halli

Husqvarna AM305
Slátturóbot - 600m2 - 40% halli

Frá vinstri eru hér þau Björn Ingi Hilmarsson frá dómnefnd Þjóðleikhússins, Guðlaugur Ómar Guðmundsson ásamt Brynju Ýr Júlíusdóttur frá Leikfélagi Keflavíkur og Arnar Hrólfsson frá Leikflokk Húnaþings vestra.

Áhugaleiksýningar ársins:

Á fjalir Þjóðleikhússins

Síðastliðna þrjá áratugi hefur Þjóðleikhúsið verið í samstarfi við Bandalag íslenskra leikara hvað varðar val á leiksýningu úr smiðju áhugaleikhúsanna er sérstaka athygli vekur.

Í kjölfarið hefur svo viðkomandi leikhúsi verið boðið að stíga á fjalir Þjóðleikhússins og gleðja gesti með tveimur sýningum eða svo.

Vegna Covid-faraldursins, sem hefur komið í veg fyrir sýningar síðastliðin tvö ár, hefur ekki orðið úr valinu þann tíma en þess í stað voru nú valdar leiksýningar tveggja áhugaleikhúsa er þóttu bera af og sat dómnefnd Þjóðleikhússins sveitt við valið. Niðurstöðurnar voru svo tilkynntar á aðalfundi BÍL á dögunum, en Björn Ingi Hilmarsson, einn meðlima dómnefndar, kunngerði viðstöðnum úrskurð nefndar.

Kom á daginn að fyrir valinu urðu sýning Leikfloks Húnaþings vestra á ævintýrinu skemmtilega um hann Pétur Pan og svo sýning Leikfélags Keflavíkur á Fyrsta kossinum, frumsömdum söngleik sem gleður svo sannarlega með frábæri tónlist er flestir þekkjá.

Má nærrí geta að bæði leikfélög séu afar ánægð og glöð með valið og hlakki til að standa keik á svíði Þjóðleikhússins áður en langt um líður, eða fyrstu vikuna í júní.

Bænda-blaðið vill því óska bæði Leikflokk Húnaþings vestra og Leikfélagi Keflavíkur innilega til hamingju með verðlaunin, enda vel að sýningunum staðið og valið hjartanlega verðskuldað.

/SP

Sýningin Fyrsti kossinn vakti gífurlega lukku enda lifandi og skemmtileg.

Áhugaverðasta áhugaleiksýning ársins – Fyrsti kossinn:

Leikfélag Keflavíkur

Sýningin Fyrsti kossinn í höndum Leikfélags Keflavíkur er önnur tveggja sem hlaut þann heiður að vera valin áhugaleiksýning ársins hjá Þjóðleikhúsinu.

Höfundur leiksýningarinnar er Brynja Ýr Júlíusdóttir, sem skrifaði verkið ásamt unnusta sínum, Guðlaugi Ómari Guðmundssyni, en þau eru bæði í stjórn leikfélagsins, gjaldkeri og ritari. Gaman er að segja frá því að Brynja er barnabarn Rúnars Júlíussonar, en tónlist hans var höfð í hávegum í sýningunnini auk ýmissa perlina eftir þá Gunnar Þórðarson og Bubba Morthens.

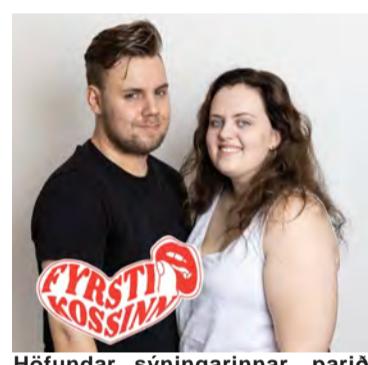
Verkið var samið og sett upp til að heiðra minningu Rúnars heitins Júlíussonar, sem var eins og flestir vita frábær tónlistarmaður og meðlimur í vinselstu hljómsveitum landsins á sínum tíma, samdi og gaf út óteljandi lög á sínum ferli.

„Við vorum auðvitað að vonast til þess að komast á fjalir Þjóðleikhússins,“ segir Brynja, enda mikið lagt í sýninguna sem er afar metnaðarfull og vel útfærð. Þannig þetta kom okkur kannski ekki

alveg á óvart en við erum virkilega ánægð og glöð að fá fréttirnar. Við höfum verið valin áður, tvívar reyndar – annars vegar árið 1999 með „Stælta stóðhesta“ og svo með frumsaminn söngleik, „Mystery Boy“, árið 2018. Við fáum að sýna hjá Þjóðleikhúsinu dagana 9. og 10. júní,“ heldur Brynja áfram. „Það er smá spurning með svíðsmyndina, sem er fyrirferðarmikil, og þurfum því að finna einhverja töfralausn til að setja svíðsmynd upp á einum degi sem er þá líka auðvelt að taka niður.

Við búum sem betur fer að því að vera með frábært og dugmikið fólk í stjórn, auk þess sem formaðurinn okkar er smiður. Alls erum við í heildina 30-40 manns sem stöndum að sýningunum, þá bæði leikarar og aðrir, og vinnum vel saman þannig þetta á allt eftir að smella.

Hvað varðar sumarið þá er leikfélagið vanalega með uppákomu 17. júní auk sumarskemmtana hjá leikskólunum. Leiklistarnámskeið á þessum árstíma eru í höndum Reykjanessbæjar, eða listanámskeið fyrir börn eins og þau eru kölluð, en

Höfundar sýningarinnar, parið Brynja Ýr Júlíusdóttir og Guðlaugur Ómar Guðmundsson.

þau eru haldin í leikhúsini okkar, Frumleikhúsinu,“ segir Brynja sem hlakkar til að takast á við spennandi verkefni á næstu vikum.

Frumleikhúsið má finna að Vesturbraut 17, en innan veggja þess hefur farið fram afar gróskumikið starf enda er Leikfélag Keflavíkur eitt öflugasta áhugaleikfélag Íslands. Leikfélagið fagnaði 60 ára afmæli á síðasta ári og setti af því tilefni upp hundruðustu sýningu sína til þessa, leikverkið „Fyrsta kossinn“. /SP

Áhugaverðasta áhugaleiksýning ársins – Pétur Pan:

Leikflokkur Húnaþings V

Ævintýrið um Pétur Pan þekkja flestir, en það var sýnt 11.-14. desember árið 2021 í Félagsheimilinu Hvammstanga.

Leikmyndin var skemmtilega uppsett og fengu leikarar á öllum aldir að spretna sig, en af 19 leikurum var rúmur helmingur börn.

„Við erum náttúrlega stoltust af því að þetta er annað árið í röð sem við erum valin, Covid-ár reyndar á milli og í fyrsta skipti sem barnaleikrit er valið. Kannski kominn tími á víðara svíð,“ segir Ingibjörg Jónsdóttir, gjaldkeri og meðlimur leikfloksins, í viðtali við Bændablaðið.

Uppfærslan á leikritinu er skemmtileg og telur Ingibjörg að heiðurinn af því eigi þau Greta Clough og Sigurður Líndal leikstjóri, enda smillingar bæði tvö.

„Leikmyndina setti Greta upp og svo erum við með duglega stráka við smíðarnar auk Arnars sjálfs sem gerði slatta.“ Hinn 12. júní, klukkan 14 og 17, eignum við svo að sýna í Þjóðleikhúsinu. Eitthvað var af forföllum vegna summarleyfa, en gaman er að segja frá því að einn sem missti af þegar við völdum í sýninguna á sínum tíma fær nú taekifæri til að leysa af og fer því beint í Þjóðleikhúsið!

Friður flokkur sem sýndi stórlík á svíði Félagsheimilis Hvammstanga.

Drengirnir í Hvergilandi sem ekki vilja vaxa úr grasi.

Í sumar, að venju, sér Greta um Sumarleikhúsið, leiklistarnámskeið fyrir börn og Arnar Hrólfsson, formaður Leikfloks Húnaþings, verður henni innan handar en hann leikstýrði til dæmis leikritinu í fyrra sem krakkarnir sýndu að námskeiði loknu við mikinn fögnum. /SP

KEY natura

Skráðu þig í áskrift og fáðu 15% afslátt og fría heimsendingu á keynatura.is eða í síma 562-8872

ÍSLÉNSKT gjorð svá vel
HANDMYND ISLÉNSK HVÖNN

SAGA PRO
SagaPro® hvannarlaufa extrakt 100 mg
Síður: 100
Fyrir karla og konur Unnið úr lífrænni hvönn úr Hrísey

DREGUR ÚR TÍÐUM ÞVAGLÁTUM
STYÐUR VIÐ HEILBRIGÐA ÞVAGRÁS OG BLÖÐRU

Handsápur sem mýkja hendur og erta ekki húð henta því einstaklega vel á tímum sauðburðar

Sonett hreinlætisvörur brotna 100% niður í náttúrunni ásamt því að vernda náttúrulegar vatnsauðlindir. Hráefnin eru unnin úr jurtum og steinefnum og innihalda engin ensím.

 sonett

Söluaðilar: Byko Breidd, Fjarðarkaup, Nettó, H Verslun, Hlíðarkaup, Húsasmiðjan, Kjörbúðin, Krónan, Lyfjaver, Melabúðin, Samkaup og Verslunarfélag Drangsness ehf.

MERLO

Fullkominn fyrir íslenskar aðstæður!

Hjá **okkur** færðu:

- Þjónustu
- Varahluti
- Ábyrgð

 MERLO

www.verkfaeriefhf.is
S. 544-4210
sale@verkfaeriefhf.is
Tónahvarfi 3, 203 Kópavogi

Sverðin slíðruð fyrir sveitarstjórnarkosningar – Freyvangsleikhúsið:

Rekstrarleigusamningur undirritaður

Nýverið tókust samningar milli sveitarstjórnar Eyjafjarðarhrepps og aðstandenda Freyvangsleikhússins sem lengi hafa velt möguleikum þess efnis á milli sín. Útlit er fyrir að allir séu jákvæðir í garð nýs samnings og er ekki annað að sjá en að bjart sé fram undan.

Blaðamaður heyrði í formanni leikhúss Freyvangs, Jóhönnu S. Ingólfssdóttur, og kannaði stöðuna.

Hvað felst í samningnum?

„Þetta er tveggja ára rekstrarleigusamningur, gildir til 1. júní ársins 2024. Við tókum við húsinu 1. maí, en þurfum ekki að byrja að borga af því fyrr en 1. október þar sem samningurinn tekur gildi þá.“

Teljið þið ykkur geta staðið undir rekstrarkostnaði á ársgrundvelli?

„Já, þetta byggir náttúrlega svoltið á því að við höfum alltaf verið að borga leigu til sveitarfélagsins, 15% af hverjum seldum miða, og þá hefur það rokkað frá 600-1200 þúsund fyrir veturinn, á meðan rekstrargjöldin eru áætuð 1,6 milljón.

Svo var ákveðið að setja í samninginn að þeir myndu styrkjá okkur um það, sem í raun nemur fasteignagjöldunum, eða 500.000 kr. á ári. Pannig við fáum fasteignagjöldin ekki niðurgreidd, en fáum þau endurgreidd. Rekstrar-kostnaðurinn dettur þá niður í 1,1 milljón á ári.

(Parna er munurinn á rekstrarleigu og almennri leigu.)

Okkar hagur er í því að með þessu borgum við svipað og við höfum verið að gera sl. ár en höfum húsið allt árið um kring, í stað mái til september.

Eðlilega borgum við þá leigu fyrir alla mánuði ársins í stað þess hluta sem við höfum gert áður, en á móti kemur að við högnustumst af útleigu hússins yfir sumarið, þá til dæmis fyrir þær helgar sem eru leigðar vegna brúðkaupa eða annarra skemmtana.

Jóhanna Sigurbjörg Ingólfssdóttir, formaður Freyvangsleikhússins, og Finnur Yngvi Kristinsson, sveitarstjóri i Eyjafjarðarsveit, takast kumpánlega í hendur og horfur eru fyrir ánægjulegri samvinnu næstu árin. Mynd / Aðsend

Slík tekjuöflun yfir sumarið hefur áður alltaf farið til sveitarinnar, en nú fellur hún í okkar vasa – en á móti borgum við, eins og áður sagði, okkar mánaðarlegu leigu.

Í viðtali við Halldór Sigurgeirsson, fyrverandi formann, sem birtist í 3. tbl. Bændablaðsins nú í febrúar, kom fram að áður hefði Freyvangur gjarnan verið leigður undir skemmtanir á borð við sveitaböll eda tónleika. Er einhver áhugi á að taka slíkt upp aftur?

„Það eru allar hugmyndir í gangi,“ segir Jóhanna og hlær, „ég veit ekki alveg hvort slíkt verði gerlegt þetta sumarið, ásóknin hefur verið svo mikil í leigu.“

Nú er t.d. búið að leigja Freyvang allar helgar í júlí undir veisluhöld, en samkvæmt húsverðinum sem hefur verið á staðnum sl. 4 er það afar óvanalegt. En að sjálfsögðu væri gaman að endurskapa slíka stemningu er fylgir sveitaböllum eða harmonikkuskemmtan og í raun hverju sem er.

Hér er allt til alls, svið, hljóðkerfi og meira að segja bar og léttvín-veitingaleyfi! Pannig það er ýmislegt sem hægt væri að koma í gagnið hér í Freyvangi.

Svo þætti okkur skemmtilegt að efla samstarfið við sveitina, halda til dæmis leiklistarnámskeið eða annað sem tengist leikhúsinu, gaman væri að auka samstarfið við grunnskólann,

þá ef til vill bjóða upp á leiklist sem valfag fyrir unglingsstigið í skólanum á veturna og þá setja upp leikrit í lokin. Jafnvel væri hægt að bjóða þeim að halda árshátföldina sína hérra ef þeir vildu.

Við fáum, eins og áður sagði, allt húsið, en þá er í samningnum líka íbúð húsvarðarins sem verður áfram. Pannig standur reyndar á hjá henni að önnur dætra hennar, sú eldri sem er fjórtán ára, greindist nýverið með eitlakrabba mein og hélum við styrktarsýningu henni til handa vegna meðferðar sem hún standur í núna.

En við viljum auðvitað að allt hvað varðar húsnæði þeirra og heimili sé áfram öruggt og er það niðurneglt innan samningsins.“

Eins og kom fram í fréttum Bændablaðsins 10. febrúar síðastliðinn, hefur alltaf verið í umræðunni að samningurinn sé tvö ár í senn. Er staðan hannig enn þá?

„Jú, það kemur því fram í samningnum að við getum byrjað viðræður vegna endurnýjunar hans, hálfu ári áður en hann rennur út.

Nú eru sveitarstjórnarkosningar þann 14. maí, oddvitinn að hætta og því uppstokkun yfirvofandi. Það er vonandi að ný oddviti verði jákvæður í okkar garð þegar kemur að endurnýjun eftir tvö ár, en við erum bara bjartsýn. Svo viljum við hvetja sem flesta til að koma og kynna leikfélaginu, en fyrir utan kristileg samtök er áhugaleikstarf eina starfið – einu félagasamtökum sem eru ókeypis og allir velkomnir. Félagsstarf kostar nefnilega – ef farið er í spróttir t.d., en áhugaleikhúsið er ókeypis og opíð öllum,“ endurtekur Jóhanna sem hlakkar til að takast að við komandi mánuði og vill hvetja fólk til að hafa samband ef áhugi er fyrir að nýta sér húsið – nú eða ganga til liðs við leikfélagið.

Innsk. blm.

- Almenn ánægja ríkir hjá Freyvangsfolki, sérstaklega með tilliti til þess að er samningaviðræður hófust fyrir nokkrum mánuðum var stefnan sú að leikhúsfolk yrði annaðhvort að kaupa húsnæðið með 65 m króna verðmiða ella hverfa frá. Greint hefur verið frá því að samningurinn sé liður í undirbúningi sveitarfélagsins er kemur að fjárfestingu viðbyggingar við Hrafnaflískóla, en með honum dregur sveitarfélagið úr umsýslu í kringum eignina sem þá fer yfir að aðstandendur Freyvangs.

- Sveitarstjórnarkosningar eru í vændum og því ekki seinna vænna en að ganga vel frá málum er varða rótgróin málefni sveitarfélags.

- Ekki hefur eignarhluti hússins enn verið neglur niður og því var gerður rekstrarleigusamningur í stað almenns leigusamnings.

/SP

BYSSUSKÁPAR

Frí sending

Lundúnaborg:

Tilefni hláturs

Fyrir þá sem eiga leið til Lundúna er fátt skemmtilegra en að hlæja svoltið, sérstaklega ef rigningarsuddi er úti eða grátt yfir.

Hér eru tillögur að sýningum sem eru tilvaldar til hressingar.

- Margir þekkja teiknimyndaþættina South Park, skrifada af höfundunum Trey Parker og Matt Stone. Peir standa nú fyrir söngleiknum „Mormónsbók / Book of Mormon“ í Prince of Wales leikhúsinu nálaðt Leicester Square og fjallar um tvö mormónatrúboða sem sendir voru til hættulegs þorps í Úganda. Mælt er með því að kynna sér húmor höfundanna áður en miðakaup fara fram en hann þykir bæði svartur og oft óviðeigandi en jafnfram sprenghlægilegur. Söngleikurinn hefur þó hlotið Tony verðlaunin pannig þarna er um einhvern gannstein að ræða.
- The Cornley Drama Society setur upp morðgátu frá 1920 í Duchess leikhúsinu, er kallast

„Leikritið sem fer miður vel“, eða „The Play That Goes Wrong“. Eins og titillinn gefur til kynna fer ekki allt eins og það á að fara og hefur leikþátturinn hlotið lof fyrir mikinn hlátur áhorfenda sem drukknar í ringulreið og bráðfýndnum atriðum leikaranna.

- Önnur sýning með svipuðu nafni fer fram í Appollo leikhúsinu nálaðt Piccadilly Circus en hún kallast „Töfrar sem fara illa“, eða á frummálinu „Magic Goes Wrong“. Þetta er sýning sem sett var saman af töframönnum alræmdu Penn & Teller og fjallar um ógæfulega klíku töframanna sem reyna að heilla áhorfendur á góðgerðarviðburði. Penn & Teller eru nokkuð þekkt nöfn í geiranum og allir sem hafa séð verk peirra vita að best er að búast við hinu óvænta – enda er það eina sem er alveg öruggt að allt verður vitlaust!

Miða er hægt að finna í leikhúsunum eða á vefsíðunni www.visitlondon.com.

2. The Cornley Drama Society setur upp morðgátu frá 1920 í Duchess leikhúsinu, er kallast

Vesturröst

Sérverslun veiðimannsins - Laugavegi 178 - Sími: 551 6770 - www.vesturstost.is

Mest selda dráttarvélin í 3. heimsálfum og rúmlega 120 löndum

EIGUM TIL 16HP - 26HP - 90CRDI OG 90 NARROW Á LAGER

ÁVINNSLUHERFI 2 - 4 - 6 - 8 metra

TROMLUVÉLAR 1,65 verð: 312.000+vsk
1,85 verð: 350.000+vsk

DISKASLÁTTUVÉL 2,9m verð: 890.000+vsk

HEYTÆTLUR 5,2m verð: 750.000+vsk
2,7m 136.000+vsk

RAKSTRARVÉLAR 4,4m verð: 660.000+vsk

EIGUM FLESTA FYLGİHLUTI Á LAGER

vallarbraut.is S-4540050 vallarbraut@vallarbraut.is Trönuhrauni 5 220 Hafnarfirði

Vortilboð

Innifalið: Steinar úr granít, gráir, svartir eða paradiso litur (sjá heimasíðu).

Grafskrift og skrautmynd (efst). Ledljós fylgja lugtum.

Uppsetning á höfuðborgarsvæði og

Norðurlandi fylgir eða

frí sending um allt land.

Geymum steina ef óskað er.

**STEINSMIÐJA
AKUREYRAR**

Tilboð 1

Tilboð 2

Tilboð 3

Tilboð 4

Tilboð 5

Sett eins og á mynd : 620.000
Sett án blómaramma : 520.000

Sett eins og á mynd : 545.000
Sett án blómaramma : 445.000

Hægt að setja 2 nöfn

Sett eins og á mynd : 420.000
Án blómaramma : 320.000

Sett eins og á mynd : 225.000
Steinn án aukahluta : 175.000

Sett eins og á mynd : 225.000
Steinn án aukahluta : 175.000

Kúabændur misvel í stakk búnir til að bregðast við versnandi rekstrarhorfum

– Lengi hefur verið kallað eftir nýjum verðlagsgrundvelli, segir formaður deildar kúabænda Bí

Herdís Magna Gunnarsdóttir, bóni á Egilsstöðum á Fljótsdalshéraði, var kjörin formaður deildar kúabænda innan Bændasamtaka Íslands (BÍ) á Búgreinapindi í byrjun mars.

Hún var kjörin í stjórn Bí á síðasta Búnaðarpindi og síðan var samþykkt samhljóða á stjórnarfundi Bí 19. apríl að hún yrði varaformaður samtakanna á kjörtímabilinu. Blikur eru á lofti varðandi framboð og verð á aðföngum fyrir evrópska bændur í ljósí stríðsáta í Úkraínu – og íslenskir nautgriparæktendur fara ekki varhluta af því. Herdís segir að allir framleiðendur finni sýrir auknum verðhaekkunum og kúabændur séu misvel í stakk búnir til að bregðast við ástandinu.

Pann 1. apríl var tilkynnt um ákvörðun verðlagsnefndar búvara um verðbreytingar á annars vegar lágmarksverði til bænda og hins vegar heildsöluverði mjólkur og mjólkufurða. Afurðaverðshækken til bænda var um 6,6 prósent, en vörurnar hækkuðu um 4,4 prósent. Skiptar skoðanir eru meðal kúabænda um hvort hækkinin til þeirra hafi verið nægileg, til að halda í við verðhækkanir aðföngum og launakostnaði. Herdís, sem situr í verðlagsnefndinni, segir að flestir bændur sem hún hafi rætt við séu ánægdir með þá hækku sem þeir fengu 1. apríl, þótt óánægjuraddir heyst einnig.

Verðákvörðun tekur mið af kostnaðarbreytingum aðföngum

„Verðlagsnefnd búvöru er skipuð og starfar eftir ákvæðum búvörlaga. Nefndin ákveður lágmarksverð til bænda og heildsöluverð á mjólk og ákveðnum mjólkurvörum svo sem smjöri, osti og dufti. Við verðákvörðun á lágmarksverði 1.flokks mjólkur til bænda er stuðst

við svonefndan verðlagsgrundvöll kúabús sem er reiknaður fjórum sinnum á ári og tekur meðal annars mið af kostnaðarbreytingum á aðföngum til mjólkurframleiðslu. Nefndin starfar samkvæmt lögum og verðleggur út frá reiknuðum hækkinum í verðlagsgrunninum,“ útskýrir Herdís.

„Við síðustu verðákvörðun vó hækku á áburðarkostnaði langmest en sá liður hafði þá hækkað um 87 prósent. Auk þessa hafa önnur aðföng hækkað mikið, svo sem kjarnfóður, olífa, varahlutir og allt sem viðkemur viðhaldi. Tryggingar og fasteignagjöld, laun og þjónusta; svo sem dýralæknabjónusta og sædingar. Kostnaður við allan flutning hefur einken farið hækkandi.

Pær hækkanir sem hafa verið gerðar á mjólkurvörum eru gerðar til þess að mæta auknum framleiðslukostnaði og fara ekki beint í vasa bænda líkt og mætti stundum lesa úr umræðunni,“ segir Herdís.

Aukinn kostnaður kemur fram í verðlagi

Verðhækkanir á matvörum og sérstaklega mjólkurvörum hafa nokkuð ratað inn í þjóðfélagsumræðuna að undanföru. Herdís segir að fulltrúar afurðastöðva séu betur til þess fallnir að svara til um verð á mjólkurvörum almennt. „Eins og önnur fyrirtæki verða bæði mjólkurframleiðendur og afurðastöðvar að sækja aukinn framleiðslukostnað út í verðlagið til þess að tryggja sína framleiðslu.

Launahækkanir og aukinn kostnaður við flutninga, umbúðir og hráefni eru þeir liðir sem hafa einna helst haft áhrif á kostnað afurðastöðvanna.

Áburðarhækku þessa árs

Herdís Magna Gunnarsdóttir, formaður deildar kúabænda og varaformaður Bændasamtaka Íslands.

Mynd / Aðsend

Pörf á nýjum verðlagsgrundvelli

Áður en Rússar réðust inn í Úkraínu voru ýmis teikn á lofti um að rekstraröryggi íslenskra kúabúa væri ógnað. Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins gaf út skýrslu í febrúar þar sem beinlínis kom fram að frá árinu 2018 hefði afkoma greinarinnar versnað til muna og ef fram héldi sem horfði myndi rekstrarhæfni hluta íslenskra kúabúa vera í mikilli hættu. Áðalastæðan var sögð sí að afurðaverðshækkanir kúabænda hefði ekki náð að fylgja eftir hækkinum á aðföngum og launakostnaði. Á sama tíma hafi skuldsetning búanna aukist.

„Allir framleiðendur finna fyrir auknum hækkinum í aðföngum en búin eru auðvitað misvel í stakk búin að bregðast við ástandinu. Íslenskri mjólkurframleiðendur hafa farið út í mikla uppbyggingu á sínum búum á síðustu árum, við getum verið stolt af því og aðbúnaður í íslenskri mjólkurframleiðslu er með besta móti,“ segir Herdís.

„Fjármagnskostnaður hefur þó vegið þungt í rekstri kúabúa og þau sem höfðu farið í miklar framkvæmdir á síðustu árum á sínum búum finna kannski einna helst fyrir því. Hækkanirnar sem við sjáum núna í aðföngum og þjónustu eru auðvitað fordæmalausar og taka í, í rekstri allra kúabúa.

Ég get ekki fullyrt um það hvort staðan se orðin enn verri, en það er þó míin tilfinning, já. Við erum ekki aðeins að horfa á miklar hækkanir aðfanga heldur er einfaldlega skortur á ákveðnum vörum sem gerir reksturinn einnig flóknari.

Það hafa orðið þónokkrar verðhækkanir á mjólk síðan 2019 og verðlagning á mjólk til bænda hefur einnig orðið reglulegri en á árum áður. Þegar langur tími hefur liðið milli verðlagninga hafa bændur auðvitað fundið fyrir því í sínum rekstri að þurfa að mæta auknum framleiðslukostnaði án

bess að fá hækjun á sína vöru. Reglugleg verðlagning er því afar mikilvæg.

Það að afurðaverð haldi ekki nægjanlega vel í við hækkanir á aðföngum og launakostnaði tel eg þá fyrst og fremst útskýrast af úreltum verðlagsgrunni.“

Uppfærsla nauðsynleg

Að sögn Herdísar hafa fulltrúar bænda bent á það í fjölda ára að nauðsynlegt sé að uppfæra verðlagsgrundvöllinn, sem sé yfir 20 ára gamall, og vægi ákveðinna liða því mögulega skakkt miðað við nútímarúið. „Að mínu mati er vægi þeirra liða sem við finnum svo sterkt fyrir hækkinum á nuna í okkar rekstri, eins og áburði og kjarnfóðri, ekki í takt við nútímann. Það hefur margt breyst í rekstri búa síðan að gamli verðlagsgrunnurinn var mótaður. Fyrir það fyrsta hefur orðið algjör byltng í mjöltum og aðbúnaði kúna, það þarf færri hendur nú til að mjólk kyr en annar kostnaður hefur komið á móti í formi tæknivæðingar, þjónustu og viðhaldskostnaðar.“

Í fyrnenefndri skýrslu kemur fram að gríðarlega mikilvægt sé að ná niður breytilegum kostnaði á hvern innlagðan lítra – þar séu góð tækifæri til að ná fram betri framlegð. Herdís segir að hún hafi orðið vör að bændur hugi betur að þessum þætti nú þegar kreppi að. „Já, mér finnst umræða meðal bænda, hvert sem ég fer, um framleiðslukostnað og mögulegar leiðir til að hagræða enn frekar í rekstri, almennt hafa aukist. Það er mikil áskorun ná fyrir bændur að draga úr ákveðnum liðum breytilegs kostnaðar eins og áburði og aðkeyptu fóðri án þess að það dragi úr afköstum í framleiðslunni og þar með framlegð í rekstri. Það er að bændur spari sér ekki til óbóta.“

Vilji innan stéttarinnar til aukinnar kornræktar

Vangaveltur hafa verið uppi um möguleika bænda til eigin kornræktar til að skapa sér betri stöðu gegn slæmum horfum á alþjóðlegum kormörkuðum. Herdís segir viðhorf bænda mismunandi, eftir því við hverja er rætt. „Einhverjir hafa valið að draga úr kornrækti í ár, þá fyrst og fremst vegna hás áburðarverðs. Einhverjir ætla að gefa í en það er míin tilfinning að kannski flestir séu að gera svipað og áður í kornræktinni nái í ár.

Það hefur hins vegar verið mikill hugur í bændum og vilji innan stéttarinnar að efla innlenda kornrækt. Ástandið núna ýtir kannski enn frekar undir þær hugmyndir. En til þess að efla innlenda kornrækt þurfum við að koma okkur upp betri innviðum og þá eru bændur einna helst að horfa til þess að koma upp sameignlegum tækjabúnaði og aðstöðu til preskingar og þurrkunar á korni.

Gróffóður hefur verið gott og hefur leitt það af sér að við purfum að flytja inn minna protíni í formi kjarnfóðurs. Við verðum seit alveg óháð innflutningi á fóðri ef við ætlum að halda uppi framleiðslu eins og við höfum staðið að síðustu ár og erum við þá einna helst háð maís í fóðrun mjólkurkúa. Það verður allavega ekki í nánni framtíð að Íslendingar fari að ræcta maís en við getum ræktað aðrar plöntur sem nýtast í kjarnfóður, þá sérstaklega bygg. Við þurfum að stefna á að verða sjálfbærari, það gerist ekki á einni nóttri eða vori en efling á innlendi kornrækt er skref í rétta átt að aukinni sjálfbærni.“ /smh

YLEININGAR

YLEININGAR ERU LÉTTAR STÁLKLAEDDAR SAMLOKUEININGAR SEM FÁST MEÐ PÉTTIFRAUDSEÐA STEINULLARKJARNA.

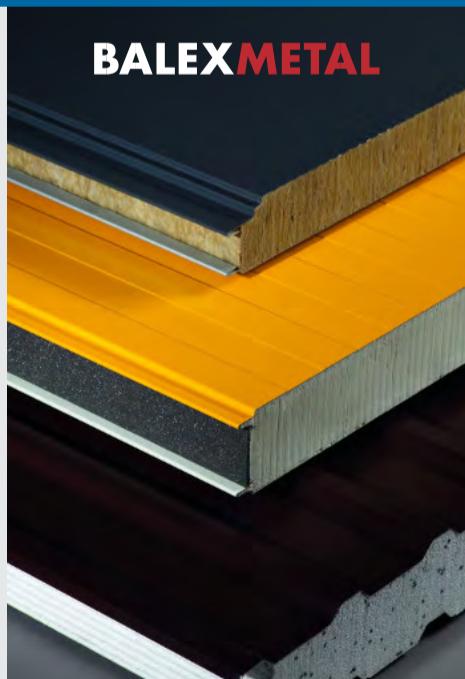
Einingarnar eru sterkar og burðarmiklar og fást með mismunandi yfirborði og litum að eigin vali. Helstu kostir þess að nota samlokueiningar er auðveld og fljót uppsetning, auðveld þrif, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir.

Yleiningar henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjaklæðningum.

BALEX yleiningar eru framleiddar undir ströngu eftirliti samkvæmt viðurkenndum evrópskum stödlum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

BALEXMETAL

BYKO

GERUM ÞETTA SAMAN

Ánægðustu
viðskiptavinirnir
-fjögur ár í röð!

Komum hlutunum á hreyfingu

Við bjóðum hagstæðar leiðir til að fjármagna ný og notuð atvinnutæki og bíla sem henta rekstrinum þínum.

LANDSBANKINN.IS

ATVINNUHÚSNÆÐI, GEYMSLUR SKÓLA- OG FRÍSTUNDABYGGINGAR

Límtrésbyggingar

Klæddar yleiningum. Heildarausn í boði með hönnun, verkfræðiteikningum, gluggum og hurðum.

Trimo húseiningar

Vönduð lausn fyrir færانlegar skólabyggingar, skrifstofuhúsnæði og gistiþymi.

Bogahýsi frá Rundebuehaller

Færانleg eða varanleg. Hundruð húsa seld á Íslandi síðasta áratuginn og húsin eru því þrautreynd við íslenskar aðstæður.

Stálgrindarbyggingar

Klæddar yleiningum.

Trimo gámahús

Geymslur, WC eða vinnubúðir.

Yleiningar

Með steinullar- eða PIR kjarna.

Ræktunarþúið Efri-Fitjar er annálað fyrir úrvalsfó, vel hirt og í góðum holdum.

Efri-Fitjar í Fitjárdal, Húnaþingi vestra:

Þar sem sólin skín í sinni

Sigrún Pétursdóttir
sigrunpeturs@bondi.is

Í fallegasta dal landsins, við ána Fitjá, situr bærinn Efri-Fitjar. Heimilisfólk eru þau hjón Gréta Brimrún Karlsdóttir frá

Harastöðum í Vesturhópi og Gunnar Porgeirsson, uppalinn á bænum, auk Jóhannesar Geirs syni þeirra, konu hans, Stellu Dröfn Bjarnadóttur frá Mannskaðahóli í Skagafjörði og litlu dóttur þeirra, henni Sólveigu Gyðu.

Er blaðamann bar að garði skein sól í heiði eins og ekki er óvanalegt um þessar slóðir og rétt rúm vika

þar til sauðburður átti að hefjast. Má því segja að nokkur eftirvænting hafi verið í loftinu en á Efri-Fitjum er stunduð hrossaráæt auk sauðfjárþúskapar sem hefur vakið sérstaka athygli manna vegna góðrar frjósemi sem og mikilla afurða.

Heimilisfólk tekur undir þetta og bendir á að gæðin byggist upp á að halda fénu í góðu standi yfir veturinn svo þær séu tilbúnar til að mjólna vel og skila góðum lömbum til nytja. Passað sé að ærnar leggi ekki af á haustin til að ná sem bestri frjósemi og svo auðveldara sé að halda þeim í góðum holdum yfir veturinn. „Sauðburðurinn er svo aðalvertiðin, þó nokkuð er um þrílembur og maður lærir á hvaða rollur þola að sjá um þrjú lömb. Við heimilisfólk erum ekkert sérstaklega hrifin af heimalningum og höfum brugðið á það ráð að lauma stundum þriðja lambi undir tvílembda ær sem við vitum að ræður við þrjú. Auðvitað kemst maður aldrei alveg hjá því að hafa einhverja heimalninga, en það er dýrt fæðið í þá og líttill business þar af leiðandi. Við höfum notast við sæðingar og þá nær maður náttúrlega einu og einu úrvalseintaki,“ segja þau hjónin Gréta og Gunnar.

Hróður hrúta Efri-Fitja fer víða

Er kemur að úrvalseintökum má nefna hrútinn Börk, en sögur hafa farið af honum síðan 2015 sem einum af mestu kostagripum til framræktuna, auk þess sem hann er margverðlaunaður. Glitnir er annar sem fengu færri en vildu

í fyrra en samkvæmt Hrútaskrá 2020-2021 kemur fram að hann hafi verið valinn til notkunar á sæðingastöð haustið 2020 á grunni afkvæmarannsóknar fyrir úrvalshrúta í Miðfjarðarhólf, sem framför á Efri-Fitjum. Styrkleiki Glitnis liggur öðru fremur í öflugum mala- og lærahaldum samhlíða miklum vénleika afkvæmannna.

Aðspurður segir Gunnar: „Glitnir á annars eftir að sanna sig á meðan Börkur er fyrsti hrúturinn sem vann bæði verðlaun sem lambafaðir og svo sem alhliða hrútur. En árið 2018 hlaut hann verðlaun sæðingastöðvanna sem lambafaðir og árið 2021 verðlaun sem mesti kynbótahrútur sæðingastöðvanna en á undanförnum árum hafa sæðingastöðvarnar verðlaunað ræktendur þeirra stöðvahrúta sem skarað hafa hvað mest fram úr sem kynbótargripir. Má því segja að þessar viðurkenningar séu æðstu verðlaun sem veitt eru hér á landi vegna sauðfjárkynbóta. Svo áttum við Myrkva sem var mjög ríkjandi og þaðan Mjölni son hans, sterkur leggur undan þeim. Má segja að Börkur og Myrki hafi verið mikil innspýting þarna á stuttum tíma en þeir fæddust með stuttu millibili.“

Kemur fram í fyrreñndri hrútaskrá að Mjölnir sé öflugur alhliða kynbótahrútur og henti trúlega sérstaklega vel þar sem vénleiki dílka er mikill.

Áhugi og metnaður að leiðarljósi

Ættgengur metnaður og áhugi fylgir fjöldskylunni og hefur arftakinn Jóhannes svo sannarlega hvort tveggja. Ásamt Stellu konu sinni telur hann ekki vandkvæðum bundið að halda uppi þeim gildum er foreldrar hans hafa sett.

Sauðburðurinn er á næsta leiti en samkvæmt Jóhannesi voru talin rúm 2.000 fóstur og því bó nokkur hamagangur í vændum. „Búið telur um rúm 1.000ær, rétt um tvö lömb á kind undir þaki,“ segir Jóhannes.

Hann telur fjöldann viðræðanlegan og þægilegan og áætlar ekki að stækka búið á næstu árum, enda hefur það vaxið heilmikið frá því að foreldrar hans tóku við árið 1994.

„Það er rétt, við kaupum þetta af foreldrum mínum árið 1994, við Gréta, en ég hef verið viðloðandi fjárþúskapinn samt alveg síðan ég man eftir mér,“ segir Gunnar hlæjandi.

Hér eru kynbótahrútnir víðfrægu, þeir Börkur til vinstri og Glitnir til hægri.

Bæjarstæðið er fallegt, en meðfram Efri-Fitjum rennur áin Fitjá sem á upptök sín á Viðidalstunguheiði.

„Foreldrar míni áttu búið hér á Efri-Fitjum áður, ég bjó hér lengi með pabba áður en kaupin fóru fram en svo tókum við hjónin við og nú hefur þriðji ætliðurinn, Jóhannes sonur okkar, ásamt konunni sinni, henni Stellu, tekið við. Þetta er auðvitað eðlileg þróun og svo þurfum við hjónin að vera tilbúin að gefa eftir þegar þessi yngri vilja taka við.“

Jæja, segir blaðamaður sposkur, og hvernig gengur það hjá ykkur hjónum?

„Jú, það er svona, við létem þau fá 50% af búinu til að byrja með ... þau hafa þó ekki náð að koma okkur út úr húsini,“ segir Gréta og hlær. „Það stendur þó til, núna fyrir sauðburðinn, að við færum okkur um set,“ segir Gunnar – „þó ekki lengra en að Neðri-Fitjum.“ „Þetta eru tvær jarðir,“ útskýrir Gréta, „við flytjum okkur bara yfir á hinum bænn og eignum eftir að koma okkur vel fyrir þar.“

Eins og áður kom fram ræktar fjölskyldan hross að auki við sauðfæð og er auðséð að áhugi og metnaður haldast svo sannarlega í hendur. „Máður vill ná góðum árangri,“ segir Jóhannes, „og þá er að stunda þetta eftir því.“ „Fyrir utan það nú,“ segir Gunnar glottandi, „að þegar Gréta var í barnaskóla var gefið út skólablað og og þar sagðist hún ætla að eiga besta bú á Íslandi! ...og við erum alltaf að stefna að því auðvitað ... alltaf að reyna að bæta okkur.“

Ræktunarþá ársins 2021

Heimilisfólkid er þó fremur hógvært þegar kemur að því að stæra sig sérstaklega af ræktunarhæfileikum sínum, en í gegnum tíðina hafa bæði hrútar og hross hlotið ýmiss konar verðlaun og viðurkenningar. Nú síðast má nefna þann frábæra árangur að hljóta titillinn Ræktunarþá ársins 2021 hjá Hrossaræktarsamtökum V-Húnvatnssýslu, auch þess að vera tilnefnd til hrossaræktarbús ársins á landsvísu og það ekki í fyrsta skipti. Sex vetrar stóðhesturinn Atlí fer fremstur í flokki þessara úrvals hrossa frá Efri-Fitjum, með 8,50 í aðaleinkunn.

Var hrossaræktin komin vel á veg þegar þið hjón takíð við búinu?

„Það mætti segja að hrossaræktin hjá okkur sé svoltið mikil heppni,“

Þau Gunnar og Gréta hlutu verðlaun fyrir Ræktunarþá ársins 2021.

Mynd / Malin Person.

segir Gunnar. „Þegar við Gréta byrjuðum að ræcta hross vorum við með gamlan stofn sem fylgdi búinu og vorum að fara undir góða graðhesta með það fyrir augum að reyna að byggja þetta upp, en árangurslítið. „Í besta falli fengum við góða reiðhesta,“ bætir Gréta við.

„En svo kaupum við veturgamla hryssu frá Grafarkoti, hana Ballerínu, þetta hefur verið í kringum 1995-96, og sú meri gaf okkur gríðarlega mikil af góðum hrossum. Svo 2012 hlaut hún heiðursverðlaun fyrir afkvæmi en stofninn hjá okkur byggist rosalega mikil upp á þessari hryssu. Svo var önnur sem við kaupum fimm vetrar, verðlaunahryssan Blíka frá Garði – en þessar tvær eru í raun stofnhryssur hjá okkur.“

„Þetta er náttúrlega bara heppni,“ bendir Gunnar aftur á, „að lenda á þessum tveimur, því við hefðum vel getað lent á merum sem hefðu ekki gefið eins vel af sér. En svo er utanuhaldið, að setja þær undir topphesta þar sem við þekkjum bakgrunnnin.“ „Ég var annars mikil í sveití í Grafarkoti,“ segir Gréta, þannig að ég þekkti ágætlega til hrossanna þar og vissi hver gætu reynst okkur vel.“

Framtíðin björt

„Það eru auðvitað hæðir og lægðir í þessu öllu saman, en framtíðin er björt og reksturinn eins og hann er í dag heldur sínu striki eithvað lengur þó hluti heimilisfólks sé að flytja sig um set. Að minnsta kosti á meðan maður hefur gaman af þessu enn þá,“ segja þau hjónin og flissa, enda stutt í brosið á þessum bæ.

Fulgstu með okkur á [velavalehf](#)

RAFGIRÐINGAREFNI

Hliðlokur, hurðarlokur og gormalokur nú aftur fáanlegar!

Ný sending komin í hús!

3A

VÉLAVAL

Sími: 453 8888 - Opið virka daga kl. 9-17 | Við Norðurlandsveg - 560 Varmahlíð

IR Ingersoll Rand

LOFTPRESSUR Í HÆSTA GÆÐAFLOKKI

Við bjóðum upp á allar stærðir og gerðir af **Ingersoll Rand** loftpressum.

Mjög hjóðlátar og einfaldar í viðhaldi.

Bjóðum upp á þjónustusamninga og leggjum mikla áherslu á að veita góða viðgerðar- og varahlutapjónustu.

Gerðu kröfur - hafðu samband við Gunnar í síma **590 5135** og kynntu þér þína möguleika.

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARDAR 8-10
104 REYKJAVÍK / **590 5100** / klettur.is

GÖNGUBRÝR OG ÖRYGGISGIRÐINGAR

FYRIR ÖRYGGI Á VINNUSVÆÐUM

Tangarhöfða 1 - 110 Reykjavík - 551-5464
www.wendel.is - wendel@wendel.is

FRÉTTASKÝRING

Sólarleysið plagar mörlann samkvæmt rannsókn landlæknis og Rannsóknastofu í næringarfræði við Háskóla Íslands: Um 50–75% Íslendinga eru með of lítið af D-vítamíni í blóði

– Skortur á D-vítamíni getur leitt til veikingar ónæmiskerfis og margvíslegra kvilla

Hörður Kristjánsson

hk@bondi.is

Embætti landlæknis og Rannsóknastofa í næringarfræði við Heilbrigðisvíndasvið Háskóla Íslands kynntu þann 10. mars síðastliðinn niðurstöður könnunar um mataræði Íslendinga sem gerð var á árunum 2019-2021. Þar kemur fram að neysla flestra vítamína og steinefna er að meðaltali yfir ráðlöggum dagskammti (RDS), nema á D-vítamíni, fólati og joði.

Ýmsir hafa verið að benda á að sökum sólarleysis hér á norðurslóðum þjáðust Íslendingar af of litlu D-vítamíni, sem orsakaði margvíslega kvilla sem auðveldlega mætti koma í veg fyrir með inntökum á D-vítamíni og lækka um leið álag og kostnað á íslenska heilbrigðiskerfinu. Þó varað sé við að taka hástemmdar fullyrðingar um bessa hluti sem heilögum sannleik, er samt varla skynsamlegt að hundsa algerlega jákvæða reynslu leikmanna og hámenntaðra sérfreðinga um áhrif af inntökum D-vítamíns.

Lítill áhersla virðist lögð á það sem virðist augljós lausn

Þekkt er að sólalandaferðir hafi góð áhrif á margar sem þjást hafa af ýmiss konar sjúkdónum eins og sóreasis (Psoriasis) húðsjúkdóma, gigt og sleni. Þá hefur D-vítamín áhrif á heilsu beina og tanna, vöðva og ónæmiskerfis. Athyglisvert er í því samhengi að velta því fyrir sér af hverju heilbrigðisfyrvöld hafi ekki lagt mun meiri áherslu á inntökum D-vítamíns fremur en að benda fólk á margvíslega rándýra lyfjakúra, t.d. við húðsjúkdónum, með afar takmörkuðum árangri.

Fituleysandi hormón

Þó talað sé um D-vítamín, þá er það í raun ekki vítamín heldur hópur fituleysanlegra hormóna, eða pre-hormón (secosteroid), sem ber ábyrgð á því að auka upptökum kalsíums, magnesíums og fosfats í þörmum ásamt mörgum öðrum líffræðilegum áhrifum. Mest áríðandi er D3-vítamín sem líka er þekkt sem cholecalciferol, en D2 er nefnt ergocalciferol. Líkaminn getur framleitt D-vítamín með hjálpu sólarinnar. Þá eru það aðeins útfjölbabláir geislars á bylgjulengdinni 290-315 nm (nanómétrar) sem duga til að framleiða það. Talið er líklegt að 40-75% jarðarbúa búi við skort á D-vítamíni.

Samband er á milli D-vítamíns í blóði og sjálfvakinna segamyndunar í neðri hluta blæðanna, eða blóðtappa, að því er fram kemur í gögnum National Institutes of Health í Bandaríkjum. Rannsókn sem þar er vitnað í sýnir að skortur á D-vítamíni getur aukið líkur á blóðtappamýndun.

Staðan versnar og vaxandi skortur er á D-vítamíni hjá Íslendingum

Samkvæmt niðurstöðum landskönnunar á mataræði Íslendinga frá 2010-2011 var meðalneysla D-vítamíns hjá fullorðnum 8,1 µg/dag úr fæðu og lýsi samanlagt en ekki var reiknað með hve mikil D-vítamín kom úr öðrum fæðubótarefnum.

Í rannsókninni sem kynnt var 14. mars hefur staðan hins vegar versnað talsvert og má eflaust fullyrða að hún sé örðin talsvert alvarleg.

Skýrsla Embættis landlæknis og Rannsóknastofa í næringarfræði við Heilbrigðisvíndasvið Háskóla Íslands, sem kynnt var 10. mars síðastliðinn, sýnir að mikill skortur er á D-vítamíni hjá Íslendingum.

Par segir:

- Meðalneysla á D-vítamíni úr fæðu er tæplega 5 µg/dag.
- Meðalneysla úr fæðu að viðbættum bætiefnum er að meðaltali 21 µg/dag.
- 75% karla og 65% kvenna í yngsta aldurshópnum nái ekki RDS.
- 50% í hinum aldurshópunum nái ekki RDS.
- Meðalneysla úr fæðu að viðbættum bætiefnum er að meðaltali 21 µg/dag.

Um 17% kvenna og þriðjungur karla fengu sem svarað ráðlöggum dagskammti eða meira af D-vítamíni. Í könnuninni sást að konur tóku síður lýsi og borduðu minna af fiski. Fjórðungur kvenna og 8% karla náðu ekki lágmarkspörf fyrir vítamínið, sem er 2,5 µg/dag. Þeir hópar sem sögðust aldrei taka lýsi fengu að jafnaði um 4-5 µg/dag af D-vítamíni.

D-vítamín og fólat

Í skýrslunni er D-vítamíns og fólats fyrir konur á barneignaraldri getið sérstaklega, en það segir m.a.:

„Þetta eru einu næringarefnin sem ráðlagt er að taka sem fæðubótarefni en öllum er ráðlagt að taka D-vítamín (lysi, perlur, töflur eða úða) og konum á barneignaraldri er ráðlagt að taka fólat.“

- Meðalneysla á fólati er undir ráðleggingum, sérstaklega meðal kvenna.
- 30% kvenna á barneignaraldri nái RDS þegar reiknað með fæðubótarefnum.
- Einungis 12% þeirra taka fólat sem fæðubótarefni eins og ráðlagt er.

Segir hægt að fækka dauðsföllum og spara heilbrigðiskerfinu milljarða með auknu D-vítamíni

Höskuldur Dungal er einn þeirra sem mikil hefur velt fyrir sér áhrifum D-vítamíns á líkamann.

Fór hann að kynna sér þessi mál og hefur viðað að sér gríðarlegu magni upplýsinga og rannsóknna um áhrif D-vítamíns á líkamann og m.a. kynnt sér nýjustu rannsóknir þeiktra vísindamanna.

Hann telur að ef niðurstöður rannsókna á D-vítamínskorti Bandaríkjumanna væru yfirfærðar á Íslendinga, með námundun, mætti áætla að það sparaði íslenska heilbrigðiskerfinu 13 milljarða á ári. Óttumáðarum dauðsföllum myndi fækka um 330 á ári með því að almenningur hafi nóg af D-vítamíni, eða a.m.k. 100 nmol/L, eða 100-150 nmol/L.

Í sambandi við fjölmarga vísindamenn

Höskuldur sagði í samtali við

Michael Holick, prófessor við Boston háskóla.

Cedric Garland, prófessor við háskóla í San Diego í Kaliforníu.

Bruce Hollis (Ph.D.), prófessor í barnalækningu við Lyflekningaháskólan í Suður-Karólínu.

Bændablaðið að hann hafi byrjað að kynna sér rannsóknir sem hann fann á netinu á D-vítamíni. Í framhaldinu komst hann í samband við helstu sérfreðinga heims á þessu sviði. Þar má nefna Michael Holick, prófessor við Boston háskóla, sem hefur rannsakað D-vítamín í meira er 40 ár. Einnig Cedric Garland, prófessor við háskóla í San Diego í Kaliforníu, sem hefur mikla reynslu á þessu sviði, Bruce Hollis (Ph.D.), prófessor í barnalækningu við Lyflekningaháskólan í Suður-Karólínu, Carole Baggerly, stofnanda og framkvæmdastjóra „Grassrootshealth“ og dr. John Cannell, stofnanda „Vitamin D Council“, sem er mjög þekktur í Bandaríkjum af baráttu sinni gegn reykningum.

Var vísað á tjörukrem, steralyf og sól en ekki D-vítamín

„Það vill svo til að einstaklingur sem ég þekki mjög vel, hefur verið

Höskuldur H. Dungal (t.h.) prófessor, Bruce W. Hollis, prófessor í barnalækningu við Lyflekningaháskólan í Suður-Karólínu og Debra, eiginkona hans (t.v.). Myndin var tekin 14. október 2018.

Carole Baggerly, stofnandi og framkvæmdastjóri „Grassroots-health“.

John Cannell, stofnandi Vitamin D Council.

með psoriasis á báðum olnbogum og hársvördi í áratugi. Aldrei hefur lækni ávísað D-vítamín til þessa einstaklings til að meðhöndla sjúkdóm hans. Hins vegar fékk hann alls konar sterakrem o.fl. en aldrei D-vítamín. Ljóst hefur þó verið að lækarnir hafa mælt með sólböðum og sólralandaferðum. Þeim var ljóst að sól hafði góð áhrif á sjúkdóminn.

Það er eins og þeir hafi ekki getað tengt þetta saman – þ.e.a.s. það eina sem gerðist var að líkaminn / húðin framleiddi D-vítamín með hjálpu útfjölbablárra geisla sólarinnar.

Pessi einstaklingur fór að taka um 10.000 i.u. af D-vítamíni á dag og psoriasis hvarf. Hvers vegna gaf læknið ekki honum D-vítamín þar eð hann mælti með sól?

Lyf sem verið er að ávísa fólk til að meðhöndla sóreasis eru í sumum tilvikum allavega að kosta ríkið um eða yfir eina milljón á ári. Hins vegar má gera ráð fyrir að kostnaður sjúklings sé líttill því ríkið niðurgreiðir það að mestu. Með því að taka D-vítamín myndi ársskammtur af því líklega kosta innan við 5.000 krónur án niðurgreiðslu,“ segir Höskuldur.

Stöðugt á varðbergi gagnvart fólkum upplýsingum

„Nú, við kvöddum lækni og svo þegar ég kom heim var eins og ég hafi fengið hamar í hausinn. Ég fór að hugsa. Var þetta Raggi rakari eða Bjössi bílstjóri sem ég var að tala við rétt áðan? Nei, þetta var hámenntaður lækni sem starfaði á Landspítalanum og þjádist af hörgulsjúkdóum vegna D-vítamínskorts.

Pegar ég gerði mér grein fyrir alvarlegum þekkingarskorti þessa hámenntaða lækni fór ég á netið og leitaði mér upplýsinga. Þá var eins og ég væri aftur sleginn í hausinn með sleggju. Gat það virkilega verið rétt að læknaðar væru ekki betur að sér um áhrif vítamínskorts á líkamann?

Við skoðun mína á fjölda rannsókna komst ég að því að D-vítamín dró úr áhrifum 19 tegunda krabbameina. Það dregur úr líkum á að fá sykursýki eitt og tvö, einnig MS og svo framvegis. Ég varð svo gáttaður að sjá þetta.“

Núll klukkutímum varið í næringarfræði í læknaðeldinni

„Um einu og hálfu ári eftir þetta fór ég upp í Háskóla Íslands til að hitta þar prófessor í næringarfræði. Við spjölluðum saman í two klukkutíma, en þá var ég búinn að viða að mér upplýsingum og lesa um D-vítamín í meira en ár. I miðju okkar spjalli sprýr hún mig: Veistu hvað er mikil kennsla í næringarfræði í læknaðeldinni? Nei, sagði ég, mig grunnið samt að hún sé nú ekki mikil. Þá segir hún: Það eru núll klukkutímair! Ég veit allt um það, segir hún, því ég er yfir næringarfræðideildinni í Háskóla Íslands.“

Eftir að ég fór að kynna mér þessi mál betur komst ég að því að þekkingarskorturinn í heilbrigðiskerfinu á áhrifum D-vítamíns er gríðarlegur.

„Eftir að ég fór að kynna mér þessi mál betur komst ég að þekkingarskorturinn í heilbrigðiskerfinu á áhrifum D-vítamíns er gríðarlegur. Ég var með dóttur mína uppi á

hingað til lands í skemmtiferð með vinum sínum 2018. Hann er búinn að stúðra D-vítamín í yfir 30 ár. Ég sprýr hann hvort hann sé ekki til í að koma með mér í heimsókn til landlæknis. Eftir smá umhugsun sagðist hann hafa tíma 10. október. Það varð síðan úr að ég fór með honum á fund landlæknis þennan dag. Þar mættum við 5 fulltrúum embættisins – en landlæknir sá sér ekki fært að mæta.

Prófessorinn sagði á þessum fundi að Landlæknisembættið þyrfi að leiðréta þá ráðgjöf á sinni heimasíðu að ekki væri ráðlegt að taka meira en 600 alþjóðlegar einingar (IU) af D-vítamíni á dag. Hvað þá barnshafandi konum. Það ætti ekki að ráðleggja 600, heldur að minnsta kosti riflega tíftal meira, eða 6.400 einingar.

Málið er að ef barnshafandi konur fara að ráðleggingum Landlæknisembættisins, þá eru 76% kvenna með D-vítamínskort við fæðingu og 82% barnanna sem fæðast,“ segir Höskuldur, sem vísar í rannsóknir prófessors Michael F. Holick.

Pýskir vísindamenn segja hægt að fyrirbyggja dauða vegna Covid-19 með nægu D-vítamíni

Pessar niðurstöður um D-vítamín í könnun um mataraði Íslendinga eru áhugaverðar fyrir margra hluta sakir. Þekkt er að D-vítamín hefur áhrif á hæfni ónæmiskerfisins til að takast á við sýkingar og veirusjúkdóma.

Í vandaðri rannsókn og ritrýndri vísindagrein þýskra vísindamanna sem gefin var út 14. október 2021 kemur fram að dánartíðni vegna Covid-19 verði nánast engin ef D3-vítamín í líkama sjúklings er nægilega hátt, eða 125 nmol/L að minnsta kosti.

Þeirri stöðu er fræðilega hægt að ná samkvæmt greininni ef hlutfall D3 í blóði nær 50 nanógrömmum í millilítra blóðs (ng/ml). Þar er að sjálfssögðu miðað við stöðu fólks í Þýskalandi þar sem mun sólirkara er að jafnaði en á Íslandi. Samkvæmt þeirri rannsókn og íslensku rannsóknarinnar ættu Íslendingar að þurfa að taka inn umtalsvert af D-vítamíni til að vinna upp neikvæð áhrif sólarleysis á heilsuna. Til að ná eðlilegum D-vítamínmagni í blóði er talið að daglega þurfi að taka 6.000–9.000 IU. Almennt eru sérfræðingar á þessu svíði sammála um að magn í blóði eigi að vera að lágmarki 100 nmol/L.

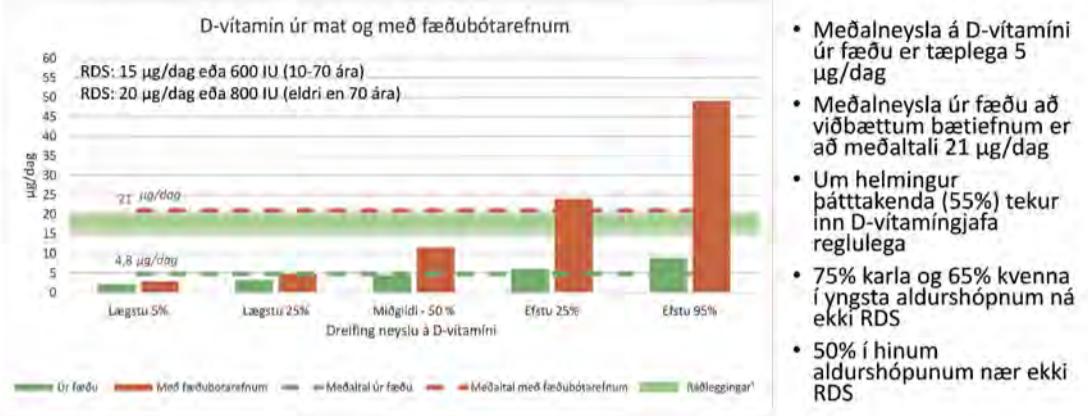
Oft má sjá í dag ráðleggingar erlendra sérfræðinga að 100–200 nmol/L sé eðlilegt. Í fyrsta tölvublaði Læknablaðsins 2004, (<https://www.laeknabladid.is/2004/1/fraedigreinar/nr/1515/>) kemur fram að Íslendingar voru undir skortmörkum D-vítamíns 2001–2003 eða meðalstyrkur D-vítamíns var $46,5 \pm 20$ nmol/l.

Í apríl 2022 eru flestir sérfræðingar sammála um að lágmark eigi að vera 100 nmol/L í stað 50 áður. Ráðleggingar Landlæknisembættisins eru samkvæmt þessu enn í dag langt undir eðlilegum mörkum. „Ráðlagðir dagskammtar Landlæknis á D-vítamíni eru hneyksli,“ segir Höskuldur.

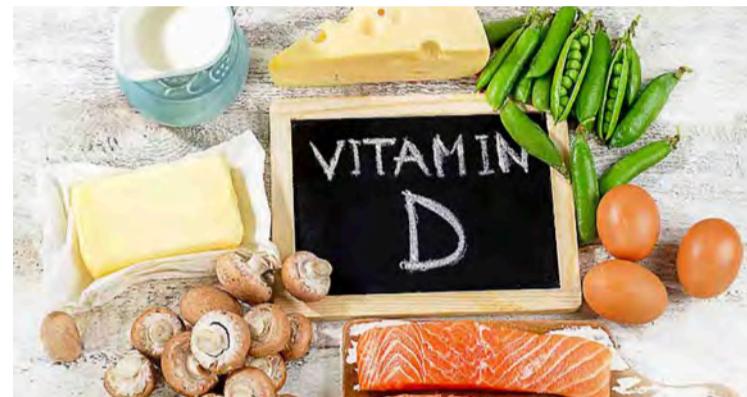
Ráðleggingar Landlæknisembættisins undir eðlilegum mörkum

Ef miðað er við þessa rannsókn frá 2003 þá var D-vítamínhlutfall greinilega of lágt og er enn samkvæmt nýju rannsókninni sem birt var 10. mars 2022. Í ljósi þýsku rannsóknarinnar væri þá ekki lágmark 125 nmol/L en

Mikilvægt að muna eftir D-vítamíninu

Samkvæmt þessari töflu úr skýrslu Embættis landlæknis og Rannsóknastofu í næringarfræði við Heilbrigðisvíndasvið Háskóla Íslands, þá eru jafnvel efstu mörkin í D-vítamíneynslu Íslendinga allt of lág.

D-vítamín er m.a. í feitum fiski, eggjum og mjólkurafurórum. Mynd / Unsplash

það er nálægt því meðaltali sem simpansar mælast með í náttúrunni. Í þessu samhengi er áhugavert að skoða hvað Landlæknisembættið á Íslandi ráðleggur fólk. Á vefsíðu landlæknir.is segir:

Mikil fræðileg vinna liggur að baki því að setja fram ráðleggingar um neyslu á vítamínum og steinefnum. Norrænn séfræðihópur birti árið 2013 endurskoðaðar ráðleggingar fyrir D-vítamín (1). Í kjölfarið voru íslenskir ráðlagðir dagskammtar (RDS) fyrir D-vítamín hækkaðir úr 10 mikrógrömmum (µg) á dag í 15 µg á dag fyrir 10-70 ára. Fyrir 71 árs og eldri var RDS fyrir D-vítamín hækkaður í 20 µg á dag en fyrir ungþörn og börn 1-9 ára var RDS óbreytt eða 10 µg á dag.

Ráðlagðir dagskammtar (RDS) fyrir D-vítamín á Íslandi

Ungþörn* og börn 1-9 ára 10 µg (mikrógrömm) eða 400 AE (Alþjóðlegar Einingar - IU). 10 ára-70 ára 15 µg eða 600 AE. 71 árs og eldri 20 µg eða 800 AE. *Frá 1-2 vikna aldri er ráðlagt er að gefa ungþörnum D-vítamíndropa (10 µg/dag).

Vanmat á áhrifum sólarleysis

Ljóst er af nýju íslensku rannsókninni að í fyrrgreindum ráðleggingum er verið að vanmeta stórlægum neikvæð áhrif sólarleysis á Íslandi. Landlæknisembættið vísar í norræna sérfræðinefnd og sérfræðinefnd Institute of Medicine í Bandaríkjunum og Matvælaöryggistofnun Evrópu (European Food Safety Authority). Ráðlagðir dagskammtar (RD) hjá Landlæknisembættinu eru nákvæmlega þeir sömu og ráðlagt er af Institute of Medicine í Bandaríkjunum.

Samt segir að styrkur D-vítamíns í blóði þurfi að minnsta kosti að vera 50 nmol/l (50 µg), eða sem nemur 2.000 AE.

Miðað við niðurstöður rannsóknarinnar sem birt var nú í mars virðist greinilegt að íslensk heilbrigðisfyrvöld verði að taka ráðleggingar um inntökum Íslendinga á D-vítamíni til alvarlegrar endurskoðunar.

Pörf talin á margfalt meiri inntoku á D-vítamíni

Folk sem þekkir D3-vítamínglösin sem hér fást víða í matvæla- og

- Meðalneysla á D-vítamíni úr fæðu er tæplega 5 µg/dag
- Meðalneysla úr fæðu að viðbættum bætiefnum er að meðaltali 21 µg/dag
- Um helmingur þáttakenda (55%) tekur inn D-vítamíngjafa reglulega
- 75% karla og 65% kvenna í yngsta aldurshópnum nái ekki RDS
- 50% í hinum aldurshópnum nái ekki RDS

06228?via%3Dihub). Þar er einnig vísad í meðferðartilraunir á sóreasí, asma og berklum sem gerðar voru á fjórða og fimmsta áratug síðustu aldar. Þar var verið að prófa daglega skammta af D-vítamíni upp á 60-300.000 IU og jafnvel mun haetti skammta í sumum tilfellum.

Uppsofnun kalsíums í blóði er sögð hafa jafnað sig á nokkrum mánuðum eftir að inntökum 2-18 mánuði var hætt.

Þess má geta að D3-vítamíntöflur sem innihalda 10.000 IU. í hverju hylki eru seldar í Bandaríkjunum, Englandi, Þýskalandi og víðar, en ekki á Íslandi svo vitað sé. Á boxunum stendur yfirleitt að taka eigi 1 hylki á dag.

Prófessor Bruce W. Hollis sagði við Höskuld 2018, þegar hann var hér á landi, að lögfræðingar væru örugglega búin að loka öllum þeim fyrirtækjum sem framleiða D-vítamín ef ráðleggingar utan á glasini væru rangar. Hann taldi það eina bestu sönnun þess að dagleg inntaka 10.000 IU af D-vítamíni væri með öllu hættlausum.

Ráðleggingar EFSA margfalt hærri en hjá Landlæknisembættinu

Svo því sé haldið til haga segir Landlæknisembættið á sinni heimasíðu að Matvælaöryggistofnun Evrópu (EFSA) setji viðmiðunargildi fyrir efri mörk daglegrar meðalneyslu fyrir D-vítamín, þ.e. daglegrar neyslu yfir lengri tíma. Þessi mörk eru margfalt hærri en ráðlagðir dagskammtar hjá Landlæknisembættinu á Íslandi. Það er brátt fyrir að mun sólirkara sé yfirleitt á meginlandi Evrópu. Er því í raun óskiljanlegt að mörkin séu höfð eins lág hér og raun ber vitni.

Viðmiðunargildin hjá EFSA eru 100 µg á dag (4000 AE) fyrir fullorðna og börn yfir 11 ára aldri, 50 µg (2000 AE) fyrir börn eldri en eins árs að tíu ára aldri, 35 µg (1400 AE) fyrir ungþörn (6-12 mánaða) og 25 µg (1000 AE) fyrir ungþörn að hálfs árs aldri. Skammta umfram efri mörk ætti aðeins að taka í samráði við lækni.

Greinilegt er af könnuninni á mataraði Íslendinga, að hækka þarf ráðlögd mörk Landlæknisembættisins verulega. Ekki síst ef það getur orðið til þess að léttá alagið á heilbrigðiskerfinu.

VARAHLUTIR Í KERRUR

stalogstansar.is

Stal og stansar

Vagnhöfði 7, 110 Reykjavík | Sími: 517 5000 | stalogstansar.is

Kartöflumyglu:

Veðurfarið hefur úrslitaáhrif

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Kartöflumyglu náði talsverðri útbreiðslu á Suðurlandi síðastliðið sumar, ekki síst í Pykkvabæ.

Myglan breiddist hratt út og hennar varð vart í Flóanum, í uppsveitum Árnæssýslu, í Landeyjum og víðar á þeim slóðum. Bændur á svæðum þar sem myglu var algeng í fyrra óttast margir að myglu muni koma upp aftur í sumar og spilla uppskeru.

Sigurgeir Ólafsson plöntusjúkdómafræðingur segir að myglusmiti hér á landi hafi komið og farið „Hún var landlæg á fyrra hluta síðustu aldar alveg til 1960. Þá hvarf myglan í 30 ár vegna kónlandi veðurfars og þá fannst hún ekki lengur í innlendu útsæði. Árið 1990 kom aftur upp myglu hér á landi en í kjölfar kaldra ára 1992 og 1993 hverfur hún aftur í sjó ár. Þá var hún greinilega aftur horfin úr innlendu útsæði og barst eftir það í garða með innfluttu útsæði.“

Fór að mynda dvalargró

„Dvalargró myglusveppsins fundust lengi vel ekki í jarðvegi, hvorki hér á landi né annars staðar í Evrópu. Smitefnið, gróin, eru viðkvæm og þola til dæmis ekki vindborinn flutning til landsins. Þannig að við vorum ekki að fá smit með vindu eins og vill vera með viss skordýr.

Síðan breyttist myglan og fór að mynda kynjuð dvalargró í jarðvegi sums staðar í Evrópu. Gerðist þetta á níunda áratug síðustu aldar, sennilega með nýjum stofni myglunnar frá Mexíkó. Hér á landi göngum við út frá því, enn sem komið er, að myglan lífi ekki í jarðvegi milli ára. Hún getur aftur á móti lífað í útsæði sem kemur úr myglugarði frá árinu áður og í villgrósum sem spretna upp úr slískum görðum eða ruslahaugum.“

Smitefni í innlendu útsæði

Vegna mikillar myglu í kartöflum á Suðurlandi á síðasta ári eru bændur á því svæði margir hverjir áhyggjufullir vegna komandi sumars og uppskerunnar næsta haust.

Sigurgeir segir að hann hafi, sem starfsmaður Rannsóknastofnunar landbúnaðarins, á sínum tíma staðið fyrir svokallaðri mygluspá og átt þátt í því að reisa sjálfvirkra veðurathugunarstöð í Pykkvabæ henni tengdrí.

„Það er hægt að spá fyrir um mygluna út frá veðurfari og þar sem myglu grasseraði á ákveðnum svæðum síðastliðið sumar er ljóst að þar er að finna smitefni í innlendu útsæði. Það er aftur á móti veðurfarið sem ræður því hvort hún fer af stað aftur í sumar af krafti eða ekki.“

Tíðarfarið hefur úrslitaáhrif

Sigurgeir segir að myglu sé algengust í hlýjum og vætusömum sumrum og því tíðin næsta sumar sem ræður hvort um verði að ræða myglumar eða ekki.

„Verði komandi sumar rakt og hlýtt á þeim svæðum þar sem myglu grasseraði í fyrra og útsæðið upprunnið úr myglugarði er nánast öruggt að það kemur upp myglu aftur. Sé sumarið aftur á móti þurr og kalt eru líkur á myglu minni.“

Það er því hitastig og úrkoma sem hafa úrslitaáhrif.

Hornafjörður myglufrír

Við Hornafjörð, þar sem veðurskilyrði hafa oft verið myglunni í hag, er enn sem komið er laust við myglu og hún ekki komið upp þar í minnst 60 ár. Sigurgeir segir tvær meginástæður fyrir því. „I fyrsta lagi hafa Hornfirðingar passað sig mjög vel að setja ekki niður innflutt útsæði og ekki útsæði annars staðar af Suðurlandi og haft með sér samtók um það. I öðru lagi er það vindattín sem er þeim hagstæð því myglu hefur frekar borist í vestur en austur frá þekktum myglusvæðum.“

Innflutt útsæði

Að sögn Sigurgeirs er árlega flutt inn mikil af útsæði af ýmsum kartöfluafbrigðum. „Það sem ræður því hvort myglu berist til landsins með innfluttu útsæði er hvernig tekist hefur að ráða við mygluna á ræktunarstað útsæðisins erlendis og það tengist alltaf úrkomu á ræktunartíma útsæðisins.“

Pegar myglu kom hér upp árið 1990 eru líkur á að smit hafi borist með Gullauga frá Noregi sem flutt var inn vorið 1990 og 1991. Það kom frá Troms fylki í Nordur-Noregi og var það staðfest að myglu hefði herjað þar bæði 1989 og 1990. Pegar myglu kom upp á ný árið 1999 eftir nokkur myglufrí ár eru líkur á að smit hafi komið með hollenskum. Premiere sem fluttr var inn vorið 1999. Árið áður hafði myglu sést í maþbyrjun í Hollandi og samfelldar rigningar í júní og júlí torvelduðu mygluvarnir og þar af leiðandi hefur verið óvenjulega mikil smit í útsæði.“

Aðspurður segir Sigurgeir að ekki séu neinar hömlur á innflutningi á kartöflum vegna myglu og hann segir erfitt að hefta innflutning á kartöflum vegna sýkingarhættu. „Í raun er með því að setja slíkar reglur verið að banna innflutning á

Sigurgeir Ólafsson plöntusjúkdómafræðingur.

Kartöflumyglu

Kartöflumyglu stafar af svepp, Phytophthora infestans, sem leggst á kartöflur og veldur rotun á grösum og hnýðum.

Myglan smitast frá sýktum útsæðishnýðum og getur hún einnig borist með vindu frá sýktum grösum. Þegar hiti er yfir 10°C og rakastig yfir 75% breiðir myglan mjög hratt úr sér.

Fyrstu einkenni kartöflumyglu eru svartir blettir á blaðendum og stönglum en eins og sjá má á mynd til vinstru getur kartöflumyglu lifað í útsæði sem kemur úr myglugarði frá Myndir / Wikipedia.com.

óllu útsæði og þar sem myglu er svo almennt útbreidd erlendis er ekki hægt að setja slíkar reglur nema banna allan innflutning á útsæði.“

Fyrirbyggjandi aðgerðir

Sigurgeir segir að kartöflumyglu geti komið upp í einstaka grösum eða blettum í görðum í köldum eða þurrum sumrum en að hún nái sér ekki upp og verði ekki að faraldri.

„Hlutfallslega eru yfirleitt fáar útsæðiskartöflur í hverjum garði sem eru smitaðar en samt færar um að spíra og mynda gras og það eru ekki gró sem lifa veturinn heldur myglu í kartöflunum. Þessar fáu plöntur geta síðan smitað næstu plöntur við sig og þær síðan þar næstu og svo framvegis. Þannig myndast mygluhreiður sem geta síðan sent frá sér gró lengri vegalengdir. Áður en grös ná saman og loka röðum loftar vel um þau og gró ná síður að spíra nema loft sé rakamettað. Pegar grös loka röðum verður kyrt og rakamettað loft niður við jörð og mygluskilyrði verða góð.“

I boði eru tvennis konar efni sem draga úr myglusmiti, annars vegar fyrirbyggjandi efni sem koma í veg fyrir smit í heilbrigðum grösum og hins vegar efni sem hafa lækandi verkun og geta jafnvel stöðvað mygluna eftir að hún er komin af stað. Erlendis þar sem myglu er vandamál er víða úðað með fyrirbyggjandi efnunum, jafnvel nær vikulega.

„Til að draga úr hættu á myglu geta bændur úðað með fyrirbyggjandi efnunum og það ættu þeir sem rækta kartöflur í atvinnusýni á myglusvæðum hér á landi hiklaust að gera og það á réttum tíma,“ segir Sigurgeir Ólafsson plöntusjúkdómafræðingur að lokum.

STYRKURINN FELST Í BOGANUM

BOGAHÚS AF ÖLLUM
STÆRÐUM OG GERÐUM

FÆRANLEG OG VARANLEG BOGAHÝSI

Hysi-Verkheimar ehf
Smiðjuvegi 44-46, Kópavogi
Sími 497 2700
Netfang: hysi@hysi.is

HOSI

LÍF & STARF

Ábúðarfullt fólk að undirrita samning, pennarnir sem notaðir voru til verksins voru unnir úr eyfirska lerki og eik. Á myndinni eru frá vinstri: Pétur Halldórsson, Finnur Yngvi Kristinsson, Sigríður Hrefna Pálsdóttir og Ingólfur Jóhannsson.

Eyjafjarðarsveit og Skógræktarfélag Eyfirðinga: Styrktarsamningur markar tíamót í starfi félagsins

Skrifað hefur verið undir styrktarsamning til tveggja ára milli Skógræktarfélags Eyfirðinga og Eyjafjarðarsveitar.

„Þessi styrktarsamningur við Eyjafjarðarsveit markar viss tíamót í starfi Skógræktarfélags Eyfirðinga. Hann styrkir stoðir elsta starfandi skógræktarfélags landsins og gerir því kleift að sinna betur skógarreitum í umsjón félagsins sem eru í Eyjafjarðarsveit,“ segir Sigríður Hrefna Pálsdóttir, formaður Skógræktarfélags Eyfirðinga.

Sameiginlega munu skógræktarfélagið og sveitarfélagið vinna saman að góðum verkum sem tengjast umhírðu og bætu aðgengi skóglenda, lýðheilsu, kolefnisjöfnunar, fræðslu og náttúruskoðunar svo eithvað sé nefnt. Sigríður Hrefna segir Skógræktarfélagið vera með 6 misstóra reiti í Eyjafjarðarsveit í sinni umsjón.

„Þessi tveggja ára samningur gerir allt okkar starf markvissara og styrkir samtalið og samvinnuna við íbúa sveitarfélagsins. Við í stjórn

Skógræktarfélags Eyfirðinga erum mjög ánægð með þessa þróun og hlökkum til frekara samstarfs við Eyjafjarðarsveit,“ segir hún.

Skógræktarfélag Eyfirðinga hefur ræktað sína reiti í yfir 90 ár og eftir því sem skógarinn stækka og trén hækka eykst skjólið og jarðvegurinn dýpkar og magnast. Margir af þeim 11 skógarreitum í umsjón félagsins henta vel til útvistar, um þá er hægt að rölti í skjóli trjáanna við fuglasöng og lækjarnið. Í flestum er hægt að finna falleg rjóður þar sem hægt er að hvílast og borða nesti.

Skógræktarfélagið hefur í áratugi verið með þjónustusamning við Akureyrarbæ sem nýttur hefur verið við vinnu í Kjarnaskógi þar sem skógarhjarta félagsins slær. En fulltrúar í stjórn Skógræktarfélags Eyfirðinga vilja gera betur og hafa því í vetrar unnið með fulltrúum þeirra sveitarfélaga þar sem skógarreitir félagsins eru í því skyni að finna flöt á samstarfi. /MPP

FALLEGAR HURÐIR SEM ÞÚ GETUR TREYST

Traustar bílskúrs- og iðnaðarhurðir frá Lindab og Krispol

Lely Center Ísland

ALTERNATORAR í flestar gerðir dráttarvélá

Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

■ Áratugareynsla við íslenskar aðstæður

■ Uppsetning í boði á hurðum og viðbótarbúnaði

■ Stuttur afgreiðslutími og fjölbreytt úrval

■ Margir litir og fylgihlutir í boði

skoðaðu úrvalið limtrevirnet.is

LímtréVirnet

Aðalnúmer: 412 5300 | Sóludeild: 412 5350 | Netfang: sala@limtrevirnet.is
Sóluskrifstofur: Lyngálsí 2, 110 Reykjavík | Borgarbraut 74, 310 Borgarnes

KRONE heyvinnuvélar til afgreiðslu fyrir heyskap

HESJA nánari upplýsingar á hesja.is

Kópavogur: **546 0415**

Akureyri: **415 6415**

Swadro TC880 Plus

Miðjurakstrarvél
Vinnslubreidd 7.6-8.8 m.

4.699.000 + vsk.

KW 7.92/8

Lyftutengd snúningsvél
Vinnslubreidd 7.9 m.

2.399.000 + vsk.

EasyCut F320 M

Framsláttuvél
Vinnslubreidd 3.16 m.

1.999.000 + vsk.

ActiveMow R320

Hliðartengd sláttuvél
Vinnslubreidd 3.22 m.

1.799.000 + vsk.

Fjölbreyttur búskapur á Móeiðarhvöli 2 í Rangárþingi eystra:

Innsýn í blóðmerahald á Íslandi

– Starfsemin er mjög góð hliðarbúgrein fyrir bændur með mikið landrými, að sögn Bóelar Önnu Þórisdóttur

Guðrún Hulda Pálsdóttir
gudrunhulda@bondi.is

Í erindi sem hún hélt á Búnaðarþingi veitti Bóel Anna Þórisdóttir innsýn inn í blóðbúskap, sem hún hefur stundað í 24 ár.

Þær sagði hún frá starfseminni ásamt því að bregðast við nokkrum efnispáttum þeirrar gagnrýni sem blóðbúskapur hefur fengið síðan myndband svissneskra dýraverndarsamtaka birtist á vefnum í fyrra.

Að sögn Bóelar hafði birting á myndefni verið yfirvofandi lengi því í nokkur sumur urðu hrossabændur, sem halda blóðmerar, varir við fólk reyna að mynda þá að störfum við blóðtöku.

„Það vissi enginn nákvæmlega á hverju var von, hvernig brugðist yrði við eða hvernig við ættum að taka því þegar eitthvað svona birtist.“

Í ræðu sinni orðar Bóel það sem svo að búgreinin hafi orðið fyrir árásum.

„Aðför hefur verið gerð að íslenskum landbúnaði og bændur daemdir upp til hópa fyrir slæma meðferð dýra og jafnvel misþyrmingu á dýrum. Í þessari aðför áttu bændur fáa, jafnvel enga, málsvara, allir stukku á vagn með ofstopa dýraverndarsinna sem engan veginn gera sér grein fyrir hvernig að umgangast stórgripi. Þetta fólk hefur það markmið eitt að ganga frá þessari búgrein dauðri með öllum tiltækum ráðum. Við skulum átta okkur á því að á bak við þetta standa peningar, pólitisk fyrirtæki sem eiga hagsmunu að gæta, líklega fyrirtæki sem stórgræða á því ef bannað verður að vinna hormónið PMSG úr blóði fylfullra hryssna, en það mun vera margfalt dýrara ferli að búa það til með öðrum aðferðum. Þótt það sé hægt verða gæðin aldrei eins mikil,“ sagði Bóel m.a. á Búnaðarþingi.

Óvæntur málsvari

Afleiðingar myndbirtingarinnar voru blóðbændum þungbærar, enda var efni þess af verklagi einstaklinga og framsetning hennar óhugnanleg. „Ég varð rosalega svekt og hrædd líka. Það var svo sárt að fólk skyldi virkilega trúua því að svona væru hlutirnir almennt gerðir. Að þau gætu ekki áttuð sig á að þetta er klippit myndband.“

Hún nefnir að aðdragandi atvika sé ekki sýndur og myndefnið sýni síst raunsanna mynd af blóðbúskap.

„Ég er sífellt hrædd um hvort mögulega hafi náðst mynd af okkur. Ég reyndi að rifja upp hvort einhver atvik gætu mögulega ratað í svona myndband. Ein meri varð kannski óróleg, ég hef þurft að losa hana en kannski mundi ég eftir að hafa ekki brugðist nógu fljótt við. Málið er að það er örugglega alltaf haegt að ná einhverju og klippa úr samhengi.“

Hún segir að forsvarsmenn myndbandsins lýsi því yfir að fleiri myndbönd séu yfirvofandi, sem sé kvíðabländið.

„Þau segjast hafa mikið meira af myndefni en hafa hins vegar ekki viljað láta þau í té til rannsóknar. Allir blóðbændur eiga því að geta átt von á því að birtast í myndböndum frá þeim. Við erum að tala um að börnin okkar gætu hafa verið mynduð, enda taka þau þátt í starfseminni.“

Fordæmingar á búgreininni í

Stóðið á Móeiðarhvöli telur 90 merar sem notaðar eru í blóðtöku. Þær eru að sögn Bóelar upp til hópa rólegar og blíðar.

Mynd / ghp

Bóel hélt erindi á Búnaðarþingi þar sem hún sagði myndband og umræður sem sköpuðust í framhaldi aðför að íslenskum landbúnaði.

Börnin á heimilinu taka virkan þátt í allri starfsemi á búinu og hafa að sögn Bóelar gaman af að taka þátt í blóðmerabúskapnum.

Mynd / Einkasafn

heild reyndist mörgum þungur baggi. „Árásirnar komu úr öllum áttum. Við upplifðum að engin staði með okkur – ekki einu sinni aðrir bændur. Við hefðum t.d. viljað að Bændasamtökum kæmu sterkari fram og fyrir inn í umræðuna.“

Helsti málsvari blóðbænda í upphafi hafi þó komið úr óvæntri átt. „Dýraverndarsamband Íslands barðist gegn blóðmerahaldi fyrir þó nokkrum árum. Það reyndist jákvætt skref því þau veittu starfseminni nauðsynlegt aðhald sem varð til þess að aðferðir breyttust og eftirlit var aukið. Þegar umræðan fór af stað í vetur steig formaður sambandsins inn með afgerandi hætti.“

Hins vegar segir Bóel það hafa verið sárist að sjá hestamenn og hrossabændur mæla gegn starfseminni. „Fólk sem annast hesta alla daga veit hvernig það er

að umgangast stórgripi og þekkja aferli hrossa. Þau vita að upp geta komið frávik og þau vita líka að það er ómögulegt að tryggja að allir í þeirra röðum geri aldrei mistök.“

Um búskapinn á Móeiðarhvöli

Bóel er búfræðingur með tamningamannapróf frá Hólum og hefur gegnum árin stundað fjölbreyttan búskap, s.s. verið með fé, holdanaut og hross. Í dag er hún kúabóni með áherslu á mjólkurframleiðslu ásamt manni sínum, Birki Arnari Tómassyni. Þau stunda einnig talsverða jarðrækt.

Á Móeiðarhvöli er myndarlegt fjós yfir 130 kýr með tveimur mjaltaþjónum.

„Við höfum verið að byggja upp og stækka búið alveg síðan við byrjuðum árið 1998. Við byggðum

nýja fjósið árið 2014 sem komst í fulla nýtingu 2017 og framleiðum í dag um 1 milljón lítra á ári. Einnig erum við með nautaeldi, öllum sem sagt alla kálfa. Ég segi stundum að ég eigi um 500 börn en dýrin telja rétt yfir 500 hausa. Talsverð ábyrgð fylgir þessu, en maður þarf á hverjum degi að vera við um að allir hafi það gott og séu sáttir,“ segir Bóel, sem annast daglega umsjón búsins, gegningar, fóðrun og eftirlit.

„Við höfum í gegnum tíðina

stundað talsverða jarðrækt, ræktad

bygg og hafra í miklu magni ásamt

því að prófa að ræktta ýmislegt

annað. Birkir hefur mikinn áhuga á

þessu og er alltaf að leita nýrra leiða

til að uppskera og geyma fóður af

ýmsu tagi. Við erum yfirleitt með

nokkur járn í eldinum í einu, þannig

að það er nóg að gera.“

Svo halda þau blóðmerar og hafa

gert síðan þau festu kaup á jördinni árið 1998.

„Ég þekkti til blóðstarfseminnar frá því ég var krakki. Í kringum árið 1982, þegar blóðtaka var að hefjast á Íslandi, voru foreldrar mínr hluti af þeim bændum sem sinnu henni í tvö eða þrjú ár. Kaupum á jördinni fylgdu þrjátíu merar og fanist okkur upplagt að láta þær skila tekjum inn í reksturinn og höfum því stundað blóðtöku sem hliðarbúgrein allar götur síðan.“

Blóðtökutímabilið

Í dag heldur fjölskyldan 90 merar. Stóðið gengur úti allt árið og er grundvallarforsenda á slíku hestahaldi mikið jarðnæði, bæði til beitar og heyja sem Móeiðarhvöll býr vel að.

„Í maí flokkum við merarnar

niður í 5-6 hólf og hleyum graðhesti í þær, um 15-20 hryssur hjá hverjum hesti. Um miðjan júlí tökum við graðhesta úr hólfum, rekum heim og þá hefst tímabilið fyrir alvöru,” segir Bóel og vísar þá í 11 vikna til þar sem hryssurnar eru vikulega reknar heim í rétt í meðhöndlun.

„Pá er farið í gegnum allan hópinn, blóð tekið úr þeim merum sem eru jákvæðar fyrir hormóninu og sýni tekið úr hinum. Þegar líður á tímabilið minnkar magn hormónsins í blóði og þá er blóðtökunni lokið það árið. Sumar fara í blóðtökum 2-4 sinnum og aðrar oftar.“

Hormónið sem sóst er eftir heitir „Equine Chorionic Gonadotropin“, skammstafað eCG, en hefur einnig verið kallað „Pregnant Mare Serum Gonadotrophin“, og hefur í umræðunni verið þekkt sem skammstöfunin PMSG. Hormónið mælist fyrst í fylfullum hryssum frá 35.-40. degi meðgöngunar en styrkur þess vex hratt fram að degi 60. Eftir það lækkar hann smám saman fram að degi 120.

Á blóðtökutímanum er einn virkur dagur notaður til að sinna starfseminni.

„Við byrjum morguninn á að reka heim í rétt. Dýralæknir aðstoðar og sér um blóðtökuna sjálfu en auk mín eru venjulega þrír starfsmenn og börnin gjarnan með. Merarnar eru flokkaðar, sýni tekið úr sumum, blóð úr öðrum. Að lokinni meðhöndlun fara þær aftur í graslendi með greiðum aðgangi að vatni og saltsteini. Alls tekur dagsverkið um fjórar klukkustundir en það sem eftir lifir dags hef ég þær á beitarstyrki nálegt húsinu svo ég geti fylgst með þeim fram á kvöld. Það eru aldrei nein læti eða æsingur í kringum þessa starfsemi hjá okkur,“ segir Bóel.

Merarnar eru upp til hópar afar rólegar. „Þó flestar þeirra séu ekki tamdar til reiðar þá eru þær tamdar í þetta hlutverk. Þær kunna þetta og þær merar sem hafa verið hérna 10-15 ár eru blíðar og spakar merar þó ekki sé settur hnakkur á þær.“

Bóel líkir blóðtökutímabilinu við aðra tarnavinnu í landbúnaði. „Þetta er svona eins og þegar sauðfjárbændur fara í göngur og réttir. Þetta er góð tilbreyting frá daglegum bústörfum og í raun mjög skemmtileg upplifun. Það er ákvæðin stemning í kringum tímabilið, þetta er bæði gaman og spennandi. Eitt af því skemmtilegra sem ég geri er að fara á hestbak og smala og þarna fæ ég tækifæri til þess. Svo vinn ég með dýralæknini sem hefur með árunum orðið góður vinur sem ég hitti einungis á þessum tíma árs. Krökkunum þykir ótrúlega gaman að koma að þessu með okkur og það yrði mikil sorg á heimilinu ef starfsemin hætti.“

Bóel segir blóðbúskap almennt mjög góða hliðarbúgrein með mjólkurframleiðslunni. „Þetta stangast ekkert sérstaklega á við aðra álagstíma í búskapnum svo sem heyskap, jarðvinnslu og kornuppskeru.“

Auk þess að vera í mjólkurframleiðslu ala Bóel og Birkir kálfa. Skepnunar á jörðinni telja um 500 og Bóel líkir því við að eiga 500 börn.

Mynd / ghp

Það væsir ekki um kýrnar í fjósínu á Móeiðarhvöli.

Mynd / ghp

Af frjósemi og litadýr

Í raðu sinni beinir hún sjónum að gagnrýni hestamanna og hrossaræktenda sem höfðu mælt gagn starfseminni.

„Helstu rök þeirra eru, að mér skilst, ásýnd og markaðsmál íslenska hestsins. En ekki hefur hrossasala minnkað í framhaldi og útflutningstölur hafa aukist. Við höfum í grunninn sama markmið, hvort sem við erum blóðbændur, ólum folold til slátrunar eða í reiðhestaræktun – það er að huga vel um hross. Ef fram kæmi myndband sem sýndi knapa berja hest sem væri tregur til að fara upp á kerru þá kæmi það ekki vel við nokkurt okkar. En að sama skapi vil ég sjá leiðir til að allir sem halda hesta vinni saman og hluti af því er að opna umræðuna og kynna málefni. Hvað er til dæmis betra fyrir ásýnd íslenska hestsins en heilbrigð hryssa úti í haga með folaldið sitt sem fyljast á náttúrulegan hátt? Er það eithvað slæmt fyrir markaðssetningu hans?“

Hún tekur dæmi um hvernig reiðhestaræktun og blóðmerabúskapur getur unnið saman.

„Nú eru engin frjósemislyf notuð í þessum búskap. Þarna er náttúran 100% að verki. Það er hins vegar staðreynd að frjósemisvandamál í landbúnaði eru að verða algengari,

Bóel nýtur þess að fara á hestbak þegar hún fær tækifæri til. Hér hefur hún brugðið sér í sundreið á góðviðrisdegi.

Mynd / Einkasafn

á vegum matvælaráðherra skoðar starfsemina, regluverkið og eftirlit í kringum hana og von er á lokaskýrslu með tillögum til ráðherra í þessum mánuði. Þá er frumvarp um bann við blóðmerahaldi í meðfórum Alþingis.

Nýlega birt skýrsla Matvælastofnunar, sem annast eftirlit með starfseminni, tiltekur að blóðtakan eins og hún er framkvæmd hér stangist ekki á við lög um velferð dýra. Engar vísbendingar séu um að blóðtakan hafi neikvæð áhrif á heilsu og blóðbúskap hryssnanna. Hins vegar sé tilefni til að auka eftirlit stofnunarinnar með blóðtökunni sem hefur nú þegar gert breytingar á skilyrðum starfseminnar.

Bóel Anna vonar þó að blóðmerahald leggist ekki af. „Við hofum nóg af landsvæði á Íslandi og það er það sem blóðmerastóð þurfa. Þau geta nýtt land sem er annars illnýtanlegt og slíkum landsvæðum er ekki fyrir að fara í öðrum Evrópulöndum. Þetta er gott fyrir sveitirnar og allur búskapur styrkir búsetu á landsbyggðinni. Hins vegar þarf að athuga alvarlega stærð stóða. Ég myndi vilja að upplagið yrði þannig að blóðmerahald væri hliðarbúgrein með öðrum búskap. Ég vil ekki sjá mörg hundruð hryssur í einum hóp í ofbeittu landi í eigu fólks sem býr ekki á staðnum.“

Við þurfum að bæta ásýnd búskaparins og aðbúnaðinn við starfsemina og við fögnum bæði auknu eftirliti og rannsóknun á henni. Í grunninn held ég að allir sem stunda þennan búrekstur séu að reyna að gera sitt allra besta.“

Framtíð blóðbúskapar

Nokkur óvissa ríkir nú um framtíð blóðbúskapar á Íslandi. Starfshópur

Lifting Equipment Engineers Association

GRUNNNÁMSKEIÐ í meðferð á hífibúnaði

Rafrænt námskeið um rétta og örugga meðferð á hífibúnaði.

Nánari upplýsingar og skráning eru á: isfell.is/course eða skannaðu kóðann.

Óseyrarbraut 28
Sími 5200 500

Pekking og þjónusta

Jardrækt er hluti af búskapnum á Móeiðarhvöli og fjölskyldan yfirleitt með mörg járn í eldinum.

Mynd / Einkasafn

Verndandi arfgerðir gegn riðu finnast í sauðfé á Grænlandi

Mikil umræða átti sér stað um riðuveiki og varnir gegn henni í kjölfar þeirra umfangsmiklu niðurskurða sem framkvæmdir hafa verið á síðustu árum hér á landi. Ákall um breyttar baráttuferðir urðu háværari en áður. Umræðan leiddi af sér að litlit boltar byrjuðu að rúlla hér og bar og undu síðan upp á sig. Ávextir umræðnanna eru meðal annars þeir að Matvælastofnun hóf endurskoðun á reglugerð um útrýmingu riðuveiki.

Tvö rannsóknarverkefni voru styrkt af þróunarsjóði sauðfjárræktarinnar vorið 2021 sem undirrituð stóðu að og varð síðar að samstarfsverkefni um leit að verndandi arfgerðum gegn riðu í íslensku sauðfé. Í framhaldinu kom átaksværkefni RML í arfgerðagreiningum.

Þá hefur hópur erlendra vísingamanna tengst rannsóknum á riðuveiki í íslensku sauðfé. Einn afleggjari af þessu öllu saman er rannsókn á arfgerðum prionpróteinsins (PrP) í grænlensku sauðfé.

Horft til Grænlands

Þegar ákveðið var að fara í fínkembileit að verndandi arfgerðum í íslenska sauðfjárfostnininum var jafnframt ákveðið að taka sýni á Grænlandi. En eitt af því sem bændur höfðu velt fyrir sér var hvort þrautalendingin væri að kynbæta íslenska féð með erlendum kynjum til að ná inn hinni alþjóðlega viðurkenndu verndandi arfgerð, ARR. Því almennt var talið að hana væri ekki að finna í sauðfé hér á landi. Hugsanlegur innflutningur var því m.a. ræddur í fagráði í sauðfjárrækt haustið 2020 en ýmsar ábendingar og hugmyndir höfðu þá borist frá bændum. Sérstaklega var horft til Grænlands vegna þess að í grunninn er það fé gamall íslenskur stofn.

Ef ARR arfgerðin fyndist á Grænlandi væri hugsanlegt að hún hefði komið þangað með íslensku fé á sínum tíma og gæfi því auknar vonir um að hún leyndist enn í sauðfé hér á landi. Ef hinsvegar ARR fyndist bara á Grænlandi en ekki á Íslandi þá væri nærtækast að flytja þetta erfðaefni aftur „heim“.

Saga sauðfjárræktar á Grænlandi

Grænland var numið frá Íslandi af norrænum mönnum um 980. Byggðasvæðin voru þrjú: Vestribyggð með um 70 þekkt bæjarstæði, Miðbyggð með um 20 bæi og Eystribyggð sem var stærst með um 300 þekkt bæjarstæði. Byggð norrænna manna virðist hafa liðið undir lok á ofanverðri 15. öld (**Heimild 1**).

Grænlensku landnámsmennirnir höfðu með sér búsmala þar á meðal sauðfé og var sauðfjárbúskapur stundaður í öllum byggðunum þremur (**Heimild 2**). Fé þetta virðist upprunnið frá Íslandi en fyrrst niðurstöður úr heilraðgreiningum á erfðaefni úr fornbeinum sauðfjárfostnini við N-Atlandshaf sýna að grænlenska féð var komið frá Íslandi (**Heimild 3**). Jafnframt að dregið hafi úr erfðafjölbreytileika í grænlenska stofninum með tímanum samhlíða hnignun byggðarinnar. Engar heimildir virðast vera til um að restar af þessum fjárfostni hafi verið til eftir að byggðin lagðist af um 1500.

Eftir að Danir gerðu Grænland að nýlendu sinni með komu danska prestsins Hans Egede 1721, héldu

einstaka danskir menn sauðfé til eigin nota á 19. öld (**Heimild 4**). Nútímasauðfjárbúskapur á Grænlandi á sér þó ekki langa sögu eða aðeins um rúm hundrað ár. Upphaf hans má rekja til ársins 1906 þegar 9 ær og 2 hrútar voru flutt inn frá Færeyjum til Frederiksdal (Narsarmijit) í Eystribyggð. Nú árum seinna voru fluttar inn á nýstofnað sauðfjárræktarbú Grænlandsstjórnarinnar í Julianehåb (Qaqortoq) 173 kindur frá Íslandi (**Heimild 4 og 5**). Þetta fé var af norðurlandi, ærnar frá Hólum og úr Svarfaðardal en hrútarnir frá kynbótábuinu á Sveinsstöðum A-Húnnavatnssýslu. Aftur voru fluttir hrútar til Grænlands 1921 frá Sveinstöðum og seinna árið 1934 frá sauðfjárræktarbúinu á Hrafnkelsstöðum í Hrúmannahreppi í Árnessýslu (**Heimild 6**). Ekki eru til heimildir um annan innflutning á sauðfé til Grænlands þar til tveir hrútar af norsku spælfé voru fluttir inn 1951 frá Noregi til kynbótarannsókna (**Heimild 4**).

Framan af síðustu öld var fátt um fé á Grænlandi en á fjórða áratugnum tók því að fjölgja og var þegar best létt um 48.000 kindur haustið 1966. Veturinn 1966-67 voru mikil harðindi fram á sumar þannig að um haustið 1967 var stofninn hruninn niður í 19.000 vetrarföðraðar kindur. Í dag eru á Grænlandi rétt um 19.000 vetrarföðraðar kindur á 39 búum. Fjárbúskapurinn er fyrst og fremst í Eystribyggð.

Sjúkdómsstaða grænlenska sauðfjárfostnsins hefur ekki verið mikil rannsókuð. Stofninn virðist laus við alla alvarlega smitsjúkdóma. Riða hefur aldrei verið greind í sauðfé á Grænlandi.

Miðað við þær heimildir sem handbærar eru, má ætla að núverandi sauðfjárfostn Árinni sé að lang mestum hluta af íslenskum meiði en ekki hægt að útiloka áhrif af færsku og norsku stuttrófufé í stofninum sem og erfðablöndun við fé að breskum kynjum.

Þær stofnærðafræðilegu rannsóknir sem fyrirhugaðar eru í doktorsverkefni sem dr. Gesine Lühken, prófessors við háskólanum í Giessen, Pýskalandi mun leiða er ætlað að veita svör um skyldleika íslensku og grænlensku fjárfostfonna og áhrif erlendra sauðfjárkynja á þá. Að verkefninu munu einnig koma RML, Keldur og Karólína Elísabetardóttir. Gesine kynnti verkefnið á fagfundi sauðfjárræktarinnar nýrri skemmu.

Grænlenskt sauðfé, af íslenskum uppruna.

Mynd / Hans Hansen sauðfjárræktarráðunautur á Grænlandi

Hjeldu að selurinn fældist.
Og hvernig gengur sauðfjárræktin?

— Í samanburði við það, hvernig henni reiddi af fyrstu árin, er ekki annað hægt að segja, en að hún gangi nú vel.

Þegar íslenska fjeð kom til Grænlands fyrir rúml. 30 árum, tóku Eskimóarnir þeirri nýbreytni illa. Einkum eldri kynslóðin. — Veiðimennirnir gómlu sögðu, að af fjenu væri svo framúrskarandi vond lykt, að viðbúið væri, að það fældi selinn frá landinu. Þeir gripu hvert tækifæri, sem þeim gafst, til að skjóta kind og kind, til þess að fækka þessum óhappaskennum.

Viðtal í Morgunblaðinu við Guðmund Þorláksson um íslenska féð á Grænlandi, 9. janúar 1947.

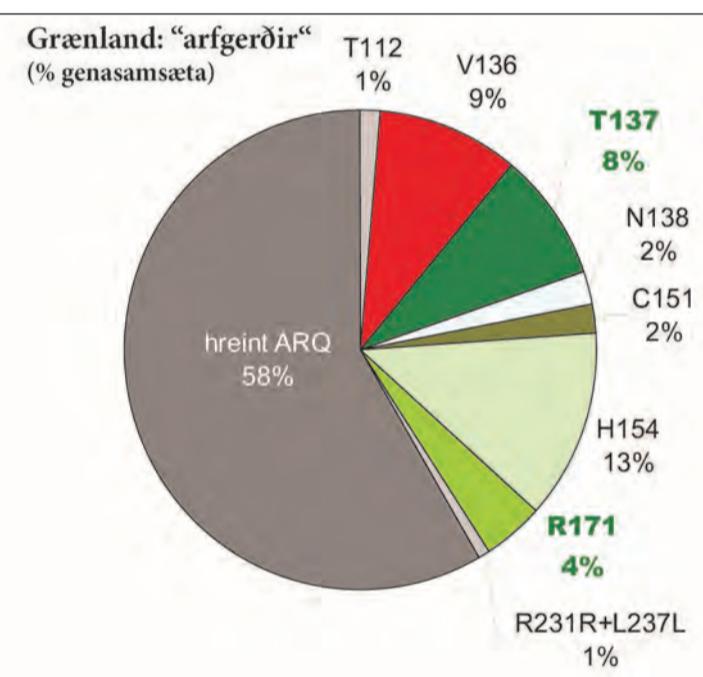
ARR, fannst í íslenskri kind í fyrsta sinn – en það er önnur saga. Á Keldum var DNA einangrað úr sýnum og það síðan sent áfram til raðgreiningar í Pýskalandi á rannsóknarstofu háskólangs í Giessen. Í heildina voru greind 228 sýni frá 35 búum.

Áhugaverðar niðurstöður

Spennandi var að skoða hvað myndi leynast í sýnum frá Grænlandi því ekki vitum við til þess að áður hafi prionpróteinið verið arfgerðagreint í grænlensku sauðfófe. Niðurstöðurnar voru sannarlega áhugaverðar en grænlenska féð reynist búa yfir fjölbreyttum PrP arfgerðum og fáttíðara að þessar kindur séu með villigerðina (ARQ/ARQ) en ættingjar þeirra á Íslandi.

Stærstu tíðindin eru þau að verndandi arfgerðin ARR reynist tiltölulega algeng. Hún fannst í 18 kindum sem er 7,9% kinda í úrtakinu. Eitt sýnið reyndist arfheirent ARR/ARR. Skifuritið „**Grænland: arfgerðir**“ (% genasamsæta)“ sýnir tíðni hverrar genasamsætu, en út frá þeim mælikvarða hefur hver arfgerð tvö „tækifæri“ að sýna sig í hverjum grip og möguleikarnir eru því 2*228. ARR samsætan kemur 19 sinnum fyrir og mælist því tíðni ARR samsætunnar rétt um 4%. Þessir ARR gripir koma frá 11 búum sem dreifast nokkuð víða um Eystribyggð, en á mynd hér á næstu síðu má sjá hvar búin eru staðsett.

Að lokinni slátturíð voru lífsýnin send að Keldum. Það liðu reyndar margar vikur þar til sýnin bárust þangað og í millitíðinni gerðust þau stórtíðindi að verndandi arfgerðin,

Hin mögulega verndandi arfgerð T137 er býsna algeng en tíðni þeirrar samsætu er 8% (fannst í 17% gripanna). Einir fjórir gripir voru með þá skemmtilegu samsetningu að vera arfblendir fyrir ARR og T137. Algengasti breytileikinn er H154 eða AHQ arfgerðin sem hérleidis er kölluð „lítið næm“ arfgerð og var tíðni samsætunar 13%.

Til samanburðar þá er tíðni þessarar samsætu líklega um 8% í sauðfé á Íslandi í dag – en nákvæmar mynd fæst á það þegar öll sýnin hafa verið greind úr átaksverkefnið sem er í gangi. Áhættuarfgerðin, VRQ, er einnig nokkuð algeng.

Þá fannst í lágrí tíðni bæði C151 og N138. Það eru í raun áhugaverðar tíðindi að allar þær arfgerðir sem fundist hafa á Íslandi finnast einnig í grænlenska fénu – þótt urmull breytileika hafi fundist í sauðfjárfyknum heimsins. Þar að auki finnst í grænlenska fénu breytileikinn T í sæti 112 sem ekki hefur fundist hér. Samkvæmt rannsóknunum eru áhrif hans á þol gegn riðu enn óljós – í ákveðnum kynnum virðist hann virka að vissu leyti verndandi en á hinn boginn er hann frekar tilur meðal riðujákvæðra gripa á Ítalíu.

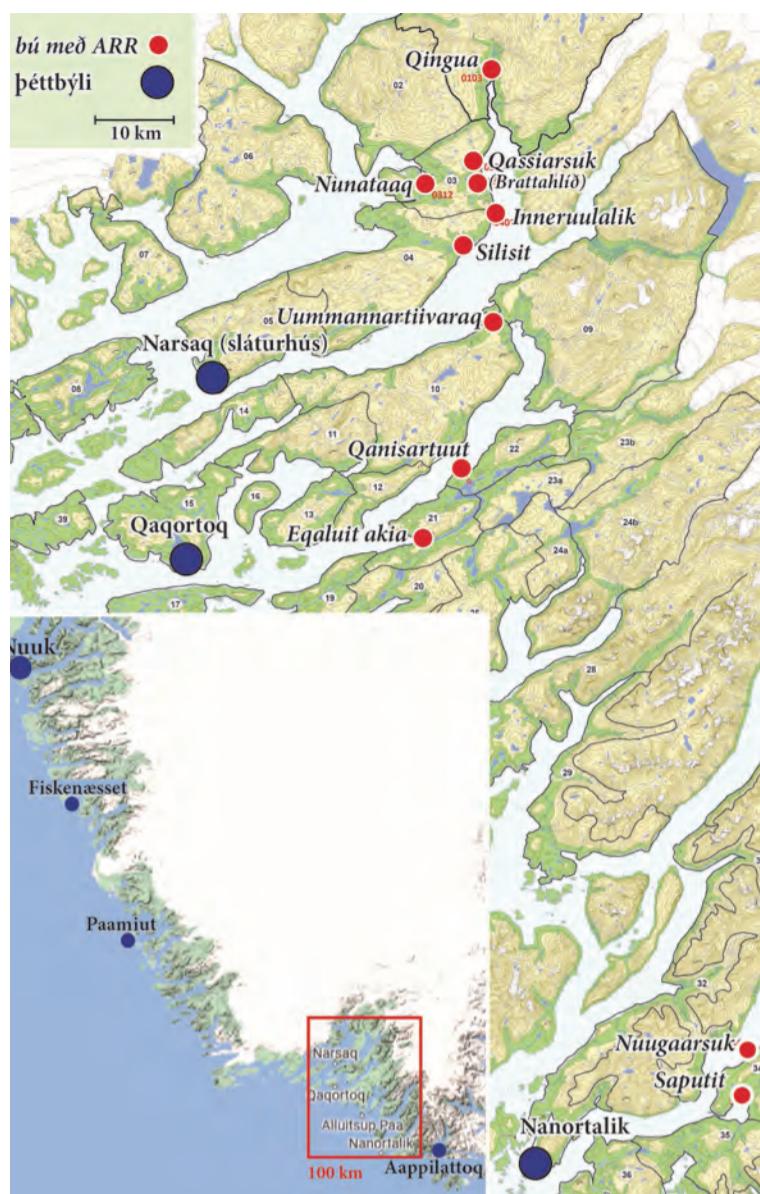
Taflan „Grænland: arfgerðir (% gripa)“ sýnir hlutfalli gripa PrP arfgerða í grænlenska fénu vekur óneytanlega upp þá spurningu hvort þessar arfgerðir hafi borist með íslenska fénu á sínum tíma. Voru þessar

gripir	%
ARR/ARR	1
ARR/ARQ	11
ARR/VRQ	2
ARR/AT ₁₁₂ RQ	4
ARQ/ARQ	72
AHQ/ARQ	43
AHQ/AHQ	3
AHQ/VRQ	6
VRQ/ARQ	24
VRQ/VRQ	2
ARQ/AT ₁₁₂ RQ	6
AHQ/AT ₁₁₂ RQ	2
ARQ/AT ₁₁₂ RQ	26
VRQ/AT ₁₁₂ RQ	5
ARQ/AN ₁₃₈ RQ	6
AHQ/AN ₁₃₈ RQ	2
VRQ/AN ₁₃₈ RQ	2
ARQ/AC ₁₅₁ RQ	5
AT ₁₁₂ RQ/AC ₁₅₁ RQ	2
AC ₁₅₁ RQ/AC ₁₅₁ RQ	1
ARQ/ARQR ₂₃₁ R	2
VRQ/ARQR ₂₃₁ R	1
	228
	100%

Innflutningur frá Grænlandi?

Að það skuli finnast svo mikill fyltbreytileiki PrP arfgerða í grænlenska fénu vekur óneytanlega upp þá spurningu hvort þessar arfgerðir hafi borist með íslenska fénu á sínum tíma. Voru þessar

LÍF & STARF

Hér má sjá má sjá hvar grænlensku búin eru staðsett.

Angutikuloqq.

arfgerðir ef til vill algengari hér áður fyrir á Íslandi eða bárust þær til Grænlends með kynblöndun úr öðrum áttum? Erfitt verður að svara þessu til hlítar en fyrirhuguð rannsókn á stofnbyggingu og tengslum íslensku sauðkindarinnar við erlend kyn gæti þó varpað betra ljósi á þetta og svalað þannig forvitninni.

Hvað innflutning varðar þá er staðan þannig að ARR arfgerðin er fundin á Íslandi. Enn sem komið er finnst hún þó bara á þeum þernunesi.

Pá hefur verið staðfest að hin mögulega verndandi arfgerð T137 er enn til staðar í íslenska stofninum og hefur þegar fundist á þrem búum. Því

er ljóst að innflutningur á erfðaefni frá Grænlandi er ekki nauðsynlegur til að bæta þol íslensku sauðkindarinnar gegn riðu. Hinsvegar er gott að vita af þessari erfðafræðilegu námu sem gott gæti verið fyrir íslenska sauðfjárrækt að leita í síðar.

Höfundar eru Eyþór Einarsson, RML, Vilhjálmur Svansson, Keldum, Karólína Elísabetardóttir, Hvammshlíð og Stefánia Porgeirs dóttir, Keldum.

Heimildir:

1 Orri Vésteinsson (2008). Parishes and Communities in Norse Greenland. *Journal of the North Atlantic Special Volume 2*:138–150.

2 Madsen C.K. (2014). Pastoral settlement, farming, and hierarchy in norse Vatnahverfi, South-Greenland. Doktorsritgerð við Kaupmannaháskóla (https://www.nabohome.org/postgraduates/theses/ckm/CKM_PHD.pdf).

3 Albína Hulda Pálsdóttir, Oliver Kersten, Bastiaan Star, Heidi Nistelberger, Juha Kantanen, Nils Christian Stenseeth, Jón Hallsteinn Hallsson, Sanne Boessenkool (2021). The tangled history of sheep in the North Atlantic revealed through ancient DNA. Erindi/Veggspjald á Lífræðiráðstefnu Lífræðifélags Íslands sem haldin var í Öskju og Íslenskri Erfðagreiningu dagana 14. – 16. október 2021 (http://biologia.is/files/agrip_2021/E39.html).

4 Kampp, A. H. (1964). Fåreavl i Grönland. *Geografisk Tidsskrift*, 63(1), 82–98.

5 Gunnar Austrheim, Leif-Jarle Asheim, Gunnar Bjarnason, Jon Feilberg, Anna Maria Fosaa, Øystein Holand, Kenneth Høegh, Ingibjörg S. Jónsdóttir, Borgþór Magnússon, Lis E. Mortensen, Atle Mysterud, Erla Olsen, Anders Skonhoff, Geir Steinheim, Anna Guðrún Thórhallsdóttir (2008). Sheep grazing in the North-Atlantic region - A long term perspective on management, resource economy and ecology. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Vitenskapsmuseet. Rapport zoologisk serie 2008-3.

6 Ólafur R. Dýrmundsson (2015). 100 ár síðan íslenski sauðfé var flutt til Grænlands. Bændablaðið. Fræðsluhornið 30. desember 2015. (<https://www.bbl.is/frettir/fraedsluhornid/100-ar-sidan-islenskt-saudfe-var-flutt-til-graenlands>)

OPÍD
FYRIR
UMSÓKNIR
TIL 10. JÚNÍ

NÁNARI UPPLÝSINGAR OG UMSÓKNIR
HEIMAVIST.IS

FRAMHALDSSKÓLANEMENDUR
ALLS STÁÐAR AD AF LANÐINU

STUTT Í ALLT

HEIMAVIST MA OG VMA Á AKUREYRI

MINNUR
HILDAFALL
7 MINNUR
VMA

MÍÐÆRINN
VERSLANIR
BÍLHUS

3 MINNUR
EFTIRLEÐUNINN
8 MINNUR

WWW.HEIMAVIST.IS

Handmjaltartæki

Pantaðu á netverslun okkar

WWW.KB.IS

34.990kr m/vsk

Borgarnes | Sími: 430 5500 | kb@kb.is | www.kb.is

Twenty One
FLUGNAEITUR

Einstök formúla flugnaeiturs fyrir bændur í kvíkfjárrækt

Sölastaðir:
Bústólpí
Föðurblandan
Kaupfélag Borgfirðinga
Lífland
Verslunin Eyri
Vélaval

STREYMI
heildverslun

Streymi heildverslun ehf.
S 588 2544
N streymi@streymi.is
V www.streymi.is

500 g

Skordýraeitur til notkunar gegn flugum í byggingum sem ætlaðar eru búpeningi.

TEXACO

Smurefni fyrir vélvæddan landbúnað

Nútíma landbúnaður krefst mikils vélakosts. Gæðasmurefni skipta öllu máli fyrir virkni og endingu véla. Olís veitir ráðgjöf um olíu- og smurefnanotkun fyrir allar landbúnaðarvélar.

Ráðgjafar Olís veita allar nánari upplýsingar í síma 515 1100 eða pontun@olis.is.

olis

Björgunarsveitin Ingunn í Bláskógabyggð fagnar 40 ára afmæli:

Safnar fyrir fullkomnum dróna sem auðveldar leit

– Aukin verkefni í takt við aukinn fjölda fólks á ferð á svæðinu, í miðju Gullna hringsins

„Verkefni hjá okkur hafa aukist umtalsvert um árin, það er í takt við sifellt meiri umferð hér um svæðið,“ segir Haraldur Helgi Hólmfríðarson, formaður Björgunarsveitarinnar Ingunnar. Til stendur að halda upp á fertugsafrmæli sveitarinnar á næstunni, en sveitin var stofnuð 15. apríl 1981. Afmælið var reyndar í apríl á liðnu ári, en þá viðraði ekki vel til veisluhalda í samfélögnum, enn ein bylgjan í heimsfaraldri kórónuveirunnar í gangi.

Björgunarsveitin Ingunn er lítil sveit en með stórt starfssvæði, Þingvallasveit, Laugardal auk hálandisins sem tilheyrir Bláskógabyggð. Um fimmtíu manns eru í sveitinni og úr þeim hópi eru um fimmtían hvað virkastir.

Haraldur Helgi segir að til standi

Haraldur Helgi Hólmfríðarson, formaður Björgunarsveitarinnar Ingunnar í Bláskógabyggð. Sveitin er nú í óða önn að safna fé til að kaupa fullkominn dróna sem nýtist einkar vel við leit að bæði fólk og búfínaði.

Land Cruiser sveitarinnar eftir útkall á Lynqdalsheiði vegna ófærðar

Myndir / BSV Inqunn

Stephanie Langridge, annar Ástralinn í sveitinni, stillir sér upp við þýrlu Landhelgisgæslunnar eftir útkall við Tintron þar sem mótorhjólamaður slasaðist illa.

Bessi mynd er tekin í útkalli í febrúar þegar kona týndist á Lyngdalsheiði í vondu veðri.

Myndin er tekin í útkalli á Mosfellsheiði í rauðu veðurviðvöruninni. Haraldur Helgi að brasa við spilið til að hjálpa ferðamanni.

Tekið á gosvakt við upphaf eldgossins í Fagradalsfjalli.

einhverjur gengið til liðs við sveitina.

Dróninn verður góð viðbót við tækjakostinn

Haraldur Helgi segir að hópurinn sem starfi innan sveitarinnar sé samheldinn og góður. Sveitin sé ágætlega tækjum búinn og þá á hún hér um bil skuldaust gott og hentugt húsnæði. „Við rekum öflugt unglungastarf í samstarfi við Hjálparsveitina Tintron á Borg í Grímsnesi og Björgunarsveit Biskupstunga í Reykholti. Hátt í 20 krakkar hittast vikulega og fá hinýmsu verkefni,“ segir hann.

Björgunarsveitin á two vélsléða, vel búna jeppa og ýmislegt fleira sem að gagni kemur við björgunarstörf. Þá á sveitin mjög öflugan og góðan björgunarþátt og er að sögn líklega með einn besta búnað af því tagi hjá björgunarsveit sem ekki er starfandi í námunda við sjó. Hann segir að dróninn sem nú er safnað fyrir yrði góð viðbót í tækjakost sveitarinnar. Hann nefnir að þegar flugslysíð varð fyrir á árinu á Þingvallavatni hefðu þeir haft aðgang að sams konar dróna og sveitin hefur pantað. Sá var á flugi í rúmlega hálfúma í 19 gráða frosti. Flugpolið er mikil og er það einn af kostum drónans.

„Við hlökkum mikið til þegar við náum að kaupa drónann og getum tekið hann í notkun. Við erum að vonast til þess að ná að skrapa þessu saman á næstu viku þannig að hann verði kominn í okkar hendur í byrjun sumars, en erum líka viðbúin því að það verði ekki fyrir en í haust,“ segir Haraldur Helgi. „Dróninn mun að minn mati stórbæta sveitina og auðvelda okkur starfið í útköllum, en það eru líka líkur á að hann trekki að fleiri félaga, gamla sem nýja.“

Engin flugeldasala

Ólíkt flestum björgunarsveitum innan Landsbjargar selur

/MPP

SAUNA HÚS & SAUNA TUNNUR

Pú sérð verðlista yfir allar tunnar og hús í netverslun okkar www.ihverslun.is

Sauna hús og tunnar úr sedrus við

Tryggðu þér eintak á frábæru verði Verð frá 1.090.000.-

I Heildverslun ehf.
Hvaleyrarbraut 35
S: 555-2585

Aðeins örfá eintök eftir úr þessari sendingu
*Afhenting væntanleg í byrjun mai

ihVerslun.is

Innflutt af
Scanice
www.scanice.is +354-8985469

PREMIUM CHALETS

Scanice

1.12 m x 3.74 m

Scanice er komið í samstarf við fyrirtækið Lark, einn stærsta framleiðanda á stöðuhýsum og öðru tilheyrandi. Við bjóðum upp á ýmsar útgáfur húsa til dæmis sérstakra húsa sem hönnuð eru með ferðaþjónustu í huga. Möguleikarnir eru margir og flestar óskir hægt að uppfylla.

Heyrið í okkur!Vallargata 1, 580 Siglufjörður • s. 898 5469 • info@scaniceexport.com • www.scanice.is**Varahlutabjónusta**

Við getum útvegað vara- og fylgihluti fyrir allar tegundir beltagrafa, tækja, lyftara, vinnulyfta, brettatjakka, dráttarvélá, þriftækja, golfbíla og fleira.

Varahlutadeild er staðsett í Tónahvarfi 3, Kópavogi.

Sími: 544-4210
www.verkfaeriefhf.is
Tónahvarfi 3, 203 Kópavogi

FULLWOOD M²ERLIN
Mjaltabjónnn

Hröð ásetning | Hljóðlátur | Viðhaldslítill | Sveigjanleiki í uppsetningu

LANDSTÓLPI

Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
 480 5600

Kaupvangi 10, 700 Egilsstöðum
 480 5610

www.landstolpi.is
 landstolpi@landstolpi.is

Ólikar gerðir af tófú. Hart og mjúkt og allt þar á milli.

Tófú er bæði klístrað og hart

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Tófú er unnið úr hleyptum safá í sojabaunum eða sojamjólk eins og sumir vilja kalla safann og er vinnsla þess ekki ólík vinnslu á osti. Líkt og með ost er hægt að fá margs konar tófú sem er misþétt, hart eða mjúkt og með ólíku bragði eftir uppruna þess.

Neysla á sojabaunum á sér langa hefð í Asíu en plantan er tiltölulega ný ræktun á Vesturlöndum. Í dag er ræktun á sojabaunum mest í Bandaríkjunum og Suður-Ameríku en sléttunar í Úkraínu þykja einnig vænlegur kostur til stórframleiðslu á sojabaunum í framtíðinni.

Soja er mest erfðabreytta nytjaplanta í heimi og fer ræktun á erfðabreytu soja ört vaxandi. Afurðir úr sojabaunum er að finna í ótrúlega mörgum fæðutegundum.

Í Asíu fer sterstur hluti sojauppskerunnar til manneldis en í Bandaríkjunum er henni breytt í sojamjólk og efni sem kallast hexane er unnið úr og

það notað í dýrafóður sem og í blöndunarefní í matvæli fyrir fólk.

Fra sojaplöntunnar, eða baunirnar eins og okkur er tamt að kalla þau, eru verðmætasti hluti plöntunnar. Til manneldis á Asfu eru hálfproskaðar og einnig lítið eitt spíraðar baunir borðaðar hráar auk þess sem þær eru matreiddar á ýmsan hátt. Úr þeim, auk próteins, er unnin olía og sojamjólk sem er meðal annars gefin ungbörnum eftir að þau hættu á brjósti og unnin er úr eins konar sojaostur eða tófú. Sojasósa er unnin úr baunum sem eru látnar gerjast og kaffilíki úr ristuðum sojabaunum.

Uppluni og útbreiðsla tófú

Elsta heimild um tófú er um 2000 ára gömul og frá Han-tímabilinu í Kína og samkvæmt henni var það prinsinn Liu An af Huainan-hreppi, sem var uppi 179 til 122 fyrir uppruna vestræns tímatala, sem fann upp á því að hleypa sojasafa í leit sinni að fæðu sem gerði ömmu hans ódaðlega.

Tófú er þekkt í Japan og heimildir um það frá 710 til 794 eftir Krist. Aðrar heimildir segja að tófú hafi fyrir orðið til í Víetnam á tíundu eða elleftu öld. Elsta japanska heimildin um að tófú sé borinn fram sem réttur er frá 1183 og lýsir því þegar tófú er sett á fórnaraltari í Kasuga-hofinu

Tófú kjúklingalíki er afar vinsælt og kjúklingastaðurinn KFC hefur að sjálfsögðu sett það á matseðilinn.

Japansk silkitófú er létpressað og með miklu vökvainnihald og líkist linsoðinni eggjahvítu.

í Nara. Í japanskri matreiðslubók, Tofu Hyakuchim, frá 1782, er að finna eitt hundrað uppskriftir til að matreiða tófú.

Hver svo sem uppluni tófú kann að vera breiddist gerð og neysla þess hratt út um Asíu suðvestanverða. Hröð útbreiðsla tófús er talin tengjast útbreiðslu Austur-Asíu búddisma og veganisma sem honum tengist. Í bókinni Bencao Gangmu, sem er sögð vera undirstöðurit kínverskra grasalækninga og kom fyrst út á prenti árið 1596, lýsir höfundurinn Li Shizhen, sem var allt í senn læknir, náttúrufræðingur og grasafræðingur, hvernig að hleypa tófú. Sagan segir að Bencao Gangmu hafi orðið til þegar Li

Shizhen fór að lesa, leiðréttu og draga saman fróðleik úr gömlum lækningabókum sem hann hafði aðgang að. Bókin er á lista Unesco yfir rit sem teljast geyma mikilvægar upplýsingar um sögu mannkyns. Á listanum, sem á ensku kallast Memory of the World Ressources, er meðal annars að finna ymis

íslensk rit sem geymd eru á Stofnun Árna Magnússonar.

Árið 1960 fannst við fornleifa-rannsóknir í Kína veggmynd frá Han-tímabilinu sem sýnir fólk vera að hleypa sojavölvu í tófú og þykir það yta stoðum undir þá kenningu að gerð þess hafi verið almenn á þeim tíma.

Kóreskt tófumót.

Mjúkt tófú var látið gerjast í söltum grænmetis-eða fiskilegi. Lyktin var sögð minna á vel proskaðan ost og aðeins fyrir lengra komna.

Tofu skin is a traditional food item in China.

Par með er þó ekki öll sagan sögð um hugsanlegan uppruna tófú því aðrir telja að tófú hafi fyrst orðið til fyrir tilviljun þegar froða af soðnum sojabaunum blandaðist sjávarsalti. Einnig eru þeir til sem segja að Kínverjar hafi lært að búa til tófú af Mongólum. Rökin fyrir þessari kenningu eru orðsifjalegs eðlis og það að kínverska orði rúfú sem er heiti fyrir hleypta mjólk líkist mongólska orðinu döufu sem þýðir hleyptur sojabaunasafi.

Talið er að Benjamín Franklin, einn þeirra sem skrifaði undir sjálfstæðisfyrlysinguna Bandaríkjanna Norður-Ameríku, sé fyrsti Ameríkumaðurinn til að minnast á tófú á prenti. Franklin var fróðleiksfús og lagði stund á ýmis fræði auk þess sem hann var útgefandi, diplómat og sendiherra svo dæmi séu tekin. Hann minnist á tófú í bréfi til vina sinna, Johns Bartram og James Flint, árið 1770 og segist hafa kynnt því í London og kallað það kínverskan ost eða towfu.

Bartram var gríðarlegur áhugamaður um plöntur og ræktun og kallaði Svínn Carl von Linnaeus hann mesta sjálfsmenntaða grasafræðing í heimi. Í bréfinu frá Franklin fylgdu nokkrar sojabaunir sem Bartram tók til ræktunar og eru það líklega fyrstu sojabaunirnar sem ræktaðar eru í Vesturheimi.

Fyrsta fyrirtæki í Bandaríkjunum til að hefja framleiðslu á tófú í stórum stíl var stofnað árið 1887.

Kínverska grænmetisætan og anarkistinn Li Yuying hlaut menntun sína í Frakklandi þar sem hann lagði stund á lif- og landbúnaðarfræði. Árið 1908 stofnaði hann ásamt fleirum tófú-verksmiðju skammt norður af París til að afla fjár fyrir málstað anarkista og búa til mat handa fátæklingum. Verksmiðjan var sú fyrsta í heimi til að óðlast einkarétt á framleiðslu á sojamjólk.

Starfsmenn verksmiðjunar, sem margir hverjir voru ungr karlkyns námsmenn frá Kína sem bjuggu í húsnæði tengt verksmiðjunni, lifðu samkvæmt ströngum siðareglum þar sem bannað var að neyta áfengis og tóbaks, fjárhættuspíl var bannað og stúdentum var einnig bannað að leita til gleðikvenna. Deginum hjá stúdentunum var skipt í tvænt, annars vegar vinnu og hins vegar nám.

Li Yuying skrifaði talsvert um sojabaunir, sögu þeirra og heilsufarslegi gildi og urðu rit hans til þess að vitneskja um soja og tófú breiddist út um Evrópu og til frónskumelandi svæða víða um heim.

Í dag er tófú pekkt um allan heim og ekki síst hjá þeim sem kjósa að neyta grænmetisfæðis.

Orðsifjar

Enska heitið tofu er komið úr japónsku, tófu, sem er svo aftur komið úr mandarín kínversku, döufu. Íbúar Malasíu segja tauhu og á Filipseyjum kallað tofu tahó. Í dag er enska heitið eða heimfærð útgáfa af því notað viðast hvar í heiminum eins og tófú á íslensku.

Næringerinnihald

Sojabaunir og tófú er sú afurð úr jurtameinum sem kemst næst kjóti af próteini og því góð uppsprettu

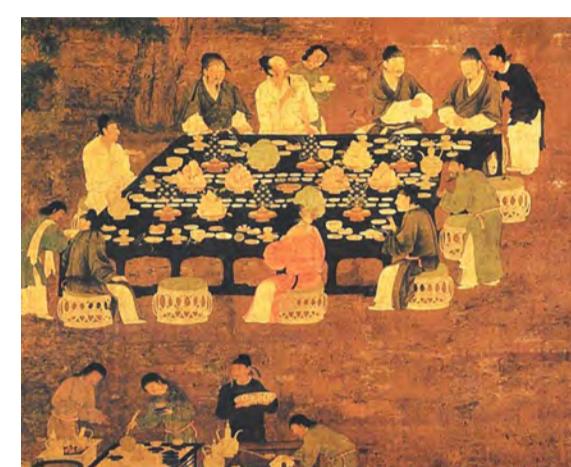
Anarkistinn og tófúgerðarmaðurinn Li Yuying.

Nútima tófúframleiðsla.

Rómantísk uppsetning á tófugerð og -sölu með gamla laginu.

Tófúpartí Huizong keisara af Song sem var uppi 1082 til 1135.

Snakk gert úr tófú.

Tófú á Íslandi

Um tófu nái sinnum í fjölmilðum frá 1980 til 1989. Í dag er tófu vel þekkt hér á landi sem grænmetisfæða en ferri gera sér líklega grein fyrir því að soja og tófú er undirstöðuhárfnið í fjölda innfluttra tilbúinna skyndiréttu.

Samkvæmt leitinni var fjallað

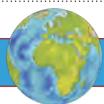
TUDOR RAFGEYMAR

Rafgeymirinn í dráttarvélinni orðinn gamall og lúinn ?

TUDOR Strong PRO 12V 100Ah
TUDOR Power PRO 12V 100Ah
TUDOR High Tech 12V 100Ah

Extra hróð endurhleðsla
Nýjar bílygrindur 3DX tekní
Mikið kaldræsípol
Þolir mikinn auka rafbúnað
Fyrir mjög kalt loftslag

Vertu tilbúin í vorverkin með **TUDOR**

UTAN ÚR HEIMI

Eftir að hafa verið flutt um 1.000 km leið gátu þjófarnir ekki ræst þýfið, kornþreskivélar frá John Deere, vegna þess að þeim hafði verið fjarlæst.

Mynd / Darla Hueske

Af vettvangi stríðsátaka:

Fjarlæsingarbúnaður aftrar rússneskum þjófum

Undanfarnar vikur hafa borist fregnir af því að rússneskir hermenn fari ránsundi um hernumin svæði í Úkraínus.

Hafi þeir m.a. stolið landbúnaðartækjum, korni og jafnvel byggingarfefni. En stórtækur þjófunaður á verðmætum landbúnaðartækjum endaði vandræðalega á dögum.

Fréttastöðin CNN birti frétt þess efnis að John Deere búnaður hafi verið fjarlægdur frá umboðinu Agrotek í Melitopol, sem hefur verið hernumið af Rússum síðan í mars. Þýfið er metið á um 5 milljónir bandaríkjadalas, þar á meðal voru tvær kornþreskivélar sem kosta um 300.000 dollara hver en samtals var um að ræða 27 búvélar.

Vélarnar voru fluttar með herflutningabflum af svæðunum. Á meðan hluti vélanna var fluttur til nærliggjandi þorps fóru aðrar í langt ferðalag til sjálfstjórnarríkisins

Téttinum um 1.130 kílómetra leið. Hátæknibúnaður landbúnaðarvéla er orðinn slískur að hægt var að fylgjast með ferð vélanna með innbyggðum staðsettningarkerfum alla leið til þorpsins Zakhant Yurt.

Kornþreskivélarnar sem ferjaðar voru til Téttinum bjuggu einnig yfir fjarstýribúnaði. Haft er eftir viðmaelanda að þegar hermennirnir ætluðu að nota vélarnar á leiðarendu gátu þeir ekki einu sinni ræst þær, því þær höfðu verið fjarlæstar.

Vélarnar sitja því sem fastast og ónotaður en líklegt þykir að ræningargarnir geti komið búnaðinum í verð sem varahlutir.

Samkvæmt fregn CNN mun þjófunaðurinn líka hafa náð til stórra kornbirgða sem geymd voru í sílónum á svæði sem framleidir mörg hundruð þúsund tonn af korni á ári sem hafa verið flutt til Krímskaga með herflutningum. /ghp

Lely Center Ísland

STARTARAR í flestar gerðir dráttarvélá

Reykjavík: Krókháls 5F – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

Sérniðin þjónusta að þínum þörfum

ALLT
FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

Bændablaðið

á bbl.is og líka á [Facebook](https://www.facebook.com/bændablaðið)

Smáauglysingar 56-30-300

Washingtonríki:

Bogkrabbar taka yfir

Ríkisstjóri Bellinghamborgar í Washingtonríki Bandaríkjanna, Jay Inslee, hefur gefið út neyðartilskipun vegna ágengrar tegundar krabba, *carcinus maenas*, eða bogkrabba.

Hefur bogkrabbinn fjölgæð sér allverulega á svæðum á borð við Makah Bay, Grays Harbor og Willapa Bay auk þess að hafa tekið yfir saltvatnstorðn á landsvæði Lummi ættbálks ídísíana sem ræður yfir nyrðri hluta ríkisins. Þegar í nóvember síðastliðnum lýsti ráð ættbálksins yfir neyðarástandi vegna málssins og hafa verkefnahópar í kjölfar yfirlýsingarinnar þegar handsamað um 70.000 bogkrabba og fjarlægt þá út tjörninni – en þeir hafa síaukist síðan árið 2019. Þetta kemur fram á vefsíðu Seattle Times en neyðartilskipun ríkisstjórans var gefin út í viðleitni til að uppræta ágengar ráðandi tegundir sem gætu með því að taka sér fastan bólstáð, skadað tegundir í útrýmingarhættu, í kjölfarið undið upp á sig og haft skaðvænleg áhrif á auðlindir Washingtonríkis.

Kortleggja þarf yfirráðasvæði krabbans

Neyðartilskipunin beinir tilmælum til umhverfisráðuneytis ríkisins að nýta það fjármagn sem er til staðar og setja í forgang neyðarráðstafanir er eiga að taka til málssins. Einnig hefur tilmælum verið beint að fleiri stöðvar ráðuneyta láðs og landverndar, sem hafa nú sett málid í athugun. Ætlunin er að kortleggja betur númerandi yfirráðasvæði krabbans og hvaða leiðum er hægt að beita til að draga úr framgangi hans.

„Ágeng framandi tegund“

Bogkrabbinn, stundum kallaður strandkrabbi, hefur mikla aðlögunarhæfni, er talinn það sem kallast ágeng framandi tegund* og veldur usla og eyðileggingu á vistkerfum sjávar og árósa nálægt ströndinni. Krabbategundin, sem kallast á ensku „European green crab“, er grænleit, smávaxin krabbategund sem er algeng við Íslandsstrendur en hann finnst yfirleitt á grunnsævi og þolir vel bæði hita- og seltusveiflur. Prýdir

Bogkrabbinn grænleiti, tákni íslenskra fimmtíu króna peninga. Mynd / Kelly Martin.

Á kortinu má sjá Washingtonríki, borgina Bellingham, svæði Lummi ættbálksins, Grays Harbor og Willapa og Makah Bay flóana.

annars einmitt fimmtíu króna pening okkar Íslendinga.

Samkvæmt vefsíðu, er safnar saman upplýsingum varðandi ágengar framandi tegundir á heimsvisu, kemur fram að bogkrabbinn er að lista yfir 100 hættulegustu aðkomudýr sem geta náð fótfestu í öðrum löndum en útbreiðsla hans er á ymsa vegu, til dæmis með kjölvatni skipa, pakningum og hráefni til fiskeldis.

Bogkrabbinn hefur ekki komist á svartan lista hérlandis, en þar trúnar frændi hans grjótkrabbin, sem í dag þekur um 70% af strandlengju Íslands, og hefur að nokkru leyti hrakið bog- og trjónukrabba frá beitilöndum. Bog- og trjónukrabbi,

að grjótkrabban hafa þó allir komist í fréttir, m.a. vegna þess hve stórir stofnar þeirra eru, en nú virðist

sem trjónukrabbin finnist í mun minna mæli sunnarlega við Ísland og virðist vera frekar á undanhaldi eða að færa sig norðar. Þó var sú tegund víða þekkt hérlandis í gríðarlegu magni áður. Bogkrabbinn hins vegar er enn mjög algengur við suðurströnd Íslands en hefur einnig nýlega fundist í kaldari sjó við norðurströndina. /SP

*Ágengar (framandi) tegundir eru þær sem valda neikvæðum áhrifum á aðrar tegundir svo og náttúru, ógn við líffræðilega fjölbreynti. Oftast innfluttar á einn eða annan hátt. (framandi).

Sjanghæ, Kína:

Geymsluhólf sérhönnuð fyrir öragna karlmenn

Verslanamiðstöð nokkur, Global Harbour, í Sjanghæ brá á það ráð á dögum að kynna til leiks svokölluð „geymsluhólf fyrir eiginmenn“.

Parna telja aðstandendur verslanamiðstöðvarinnar sig vera að koma til móts við þá karlmenn sem ekki hafa nægra þolinmædi til að fylgja konum sínum eftir í verslunarleiðöngum. Geymsluhófin gegnsæju eru útbúin sjónvarpsskjáum, leðurnuddstólum

og leikjatölvum, þ.e.a.s. ætluð til að hafa ofan af fyrir þeim seinheppnu eiginmönnum og kærustum sem neyðst hafa til að stíga fæti inn fyrir dyr miðstöðvarinnar – nú eða þeim sem eru algerlega komnir með nóg.

Áhugavert er að þarna er sérstaklega tekið til þjáninga þeirra karlmanna er elta eiginkonur sínar og geymsluhófin sérmerkt öragna eiginmönnum.

Ekki fylgir sögunni hvort svipuð hólf séu útbúin fyrir kvenpeninginn,

þá ef til vill með annari skemmtan eða notalegheitum, en víst er að margur maðurinn hefur glæðst eins og sjá má á meðfylgjandi mynd hér að ofan.

Aðstandendur Global Harbour eru ánægðir með framtakið og segjast þess vissir að nú muni enn fleiri karlmenn vera opnir fyrir „sameiginlegum“ verslunarferðum með frum sínum, vitandi það að hægt er að setja þá í geymsluhólf þegar þeir eru orðnir uppgefni. Spennandi. /SP

Covid-19 er smitsjúkdómur af völdum SARS-CoV-2 veirunnar, sem enn sem komið er herjar á stóran hluta heimsins.

Covid-19:

Yfirlit yfir stöðu heimsfaraldursins

Nýjustu fréttir af faraldri Covid-19, samkvæmt skýrslu Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar (WHO) herma að hann hafi, á einn eða annan hátt, orðið valdur að alls 14,9 milljónum dauðsfalla á heimsvísu.

Tekið er til tímabilsins frá 1. janúar 2020 til ársloka 2021. Alls eru þó, samkvæmt útreikningum, um það bil 6,2 milljónir manna sem hafa láttist af beinum orsökum hans.

Rannsóknarteymi WHO sameinaði skráð dauðsföll og tölfraðilega útreikninga dauðsfalla á landsvísu yfir heimsbyggðina, auk tölfraðilíkans sem áætlaði möguleg dauðsföll önnur en þau er vitað er af – þá tengd Covid-19.

Útreikningur umframdaudsfalla

Teymið áætlaði síðan fjölda dauðsfalla sem búist hefði verið við ef heimsfaraldurinn hefði ekki átt sér stað og bar saman þessar tvær tölur til að fá sem nákvæmasta útkomu. Þess konar útreikningur er talinn áreiðanlegastur en skoðuð eru svokölluð umframdaudsföll. Í raun, þegar fjöldi dauðsfalla yfir visst tímabil er skoðaður og borinn saman við fjöldi dauðsfalla sambærilegs tímabils undanfarinna ára, kallast tölfraðilega marktæk aukning þá umframdaudsföll.

Í skýrslunni er tekið fram að þessi svimandi háa tala, 14,9 milljónir, nær yfir dauðsföll af beinum hætti vegna Covid vírussins – auk þeirra sem lézt óbeint af völdum hans, þá til að mynda fólk sem hefði þurft á læknisþjónustu að halda en komust ekki að vegna álags á heilbrigðiskerfi.

Augljóst er, nú er áhrifa

Gas- og súrefnismælar tryggja öryggi bitt betur

DYNJANDI
allt fyrir öryggið

heimsfaraldursins gætir, benda allar tölur til þess að sterkari heilbrigðiskerfa sé þörf víða. Íslendingar fóru ekki varhluta af faraldrinum sl. 2 ár og auk plássleysingum á sjúkrastofnunum hefur mönnun íslenska heilbrigðiskerfisins verið – og er enn – mikil áskorun. Samkvæmt upplýsingum á vefsíðu www.covid.is telur heildarfjöldi andláta 119 manns, en innlagnir vegna Covid-19 smita voru alls 1.370. Nú í maí kemur fram að einungis liggi 8 manns inni, enginn á gjörgæslu.

Norðurlöndin flest á góðum stað

Áhugavert er að í tímáriti Economist kemur fram að lönd Norður-Evrópu telja færri umframdaudsföll en önnur Evrópulönd, já sérstaklega ef litið er yfir Norðurlöndin að undanskilinni Svíþjóð. Alls hafa þar láttist 18.772 manns, 6.207 í Danmörku, 3.939 í Finnlandi, 3.006 í Noregi, 28 í Fáreyjum, 21 á Grænlandi og eins og áður sagði, 119 á Íslandi.

Allar líkur eru á því að dregið hafi verulega úr ágangi faraldursins og vonir bundnar við að svo sé, en nú í apríllok færði ríkislöggreglustjóri, í samráði við söttvarnalækni, hættustig almannavarna vegna Covid-19 niður á óvissustig, frá hættustigi, en talið er að rúmlega helmingur jarðarbúa hafi smitast enn sem komið er. Brýnt sé að fara með gát þótt staða Covid-19 sé álitin góð hérlandis og þurfum við landsmenn að vera á varðbergi gagnvart nýjum afbrigðum veirunnar, þá helst hversu lengi ónæmið sem við höfum nú náð endist gegn veirunni.

/SP

Lely Center Ísland

Grammer sæti

Reykjavík Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

Við sendum í einum grænum

Hnífatætarí 230cm
PREMIUM f. 70-80hp
Kr 799.800 m. vsk
Kr 645.000 án vsk

Kurlari PTO RPM1000 +
fyrir 25cm sver tré
Kr 1.395.000 m. vsk
Kr 1.125.000 án vsk

Smágrafa 1,4 tonn
3-cyl, diesel, vatnskæld
Kr 3.707.600 m. vsk
Kr 2.990.000 án vsk

Hnífatætarí 180cm
fyrir traktora 40-50hp
Kr 427.800 m. vsk
Kr 345.000 án vsk

Kartflu combo
Niðursetning + upptaka
Kr 861.800 m. vsk
Kr 695.000 án vsk

Sláttuvél
STANDARD 175cm
Kr 396.800 m. vsk
Kr 320.000 án vsk

Smágrafa 1,0 tonn
Diesel 12hp
Kr 1.847.600 m. vsk
Kr 1.490.000 án vsk

Kurlari+
Bensín 6,5hp
Kr 198.400 m. vsk
Kr 160.000 án vsk

Kurlari PTO+
Fyrir 14,8cm sver tré
Kr 799.800 m. vsk
Kr 645.000 án vsk

Stauraborvél PTO
+tevir borar 150/300mm
Kr 328.600 m. vsk
Kr 265.000 án vsk

Stubbatætarí⁺
Bensín 15hp
Kr 291.400 m. vsk
Kr 235.000 án vsk

Sláttuvél 120cm
15hp EL fyrir fjórhljóli
Kr 465.000 m. vsk
Kr 375.000 án vsk

Sturtuvagn 2 tonna
Kúlutengi + traktorstengi
Kr 570.400 m. vsk
Kr 460.000 án vsk

Rafbörur 4x4
með búkollubeygju
Kr 595.200 m. vsk
Kr 480.000 án vsk

Áburðarreifari
Tvær sortir, þú velur
Kr 39.680 m. vsk
Kr 32.000 án vsk

Öryggisbúnaður
Fylgir kurlurum í mai
Kr 12.400 m. vsk
Kr 10.000 án vsk

Nýsköpunarfyrirtækið Könglar í Fljótsdal:

Er að hefja framleiðslu og sölu á gosdrykkjum með íslenskum jurtum

– Nokkur veitingahús á upphéraði bjóða gestum sínum upp á drykkina í sumar

Magrét Þóra Þórssdóttir

mth@bondi.is

„Það er allt að fara á fullt fyrir sumarið og við erum mjög spennit að sjá hverjar viðtökur verða,“ segir Dagrún Drött Valgarðsdóttir, en hún hefur stofnað fyrirtækið Könglar, sem er nýsköpunarfyrirtæki sem hefur að markmiði að nýta íslenskar jurtir og skógarfurðir með sjálfbærum hætti við gerð drykkja og lystaukandi afurða. Með henni starfar að þessu verkefni Brynjar Darri Sigurðsson Kjerúlf.

Dagrún býr á Víðivöllum fremri í Fljótsdal og er félagið staðsett þar. Til að byrja með verða nokkrar tegundir gosdrykkja og límonaðis í boði. Peir verða til sölu á nokkrum veitingahúsum á Austurlandi og ef til vill einum á höfuðborgarsvæðinu.

Dagrún Drött segir að hugmyndin hafi kvíknæð þegar hún bragðaði drykk sem gerður var eftir uppskrift sem kom frá ömmu Emmu Charlottu Ärmänen, en í þeim drykk voru m.a. blöð af berjalyngi. Fóru þær að velta fyrir sér hvort ekki væri hægt að búta til svipaða drykki hér á landi og hófu að að fikra sig áfram. Þetta var sumarið 2020. Emma fór síðar að sinna öðrum verkefnum.

Heitið Könglar er þannig til komið að sögn Dagrúnar að hún fór eitt sinn á yngri árum í bændaskóla og fannst viðhorf nema á þeim tíma til skógræktar heldur á neikvæðum nótum. Einhverjum datt í hug að kalla nema sem átti rætur sínar að rekja í skógræktarhéraðið Fljótsdal köngul. Það nafn var lengi notað um upphéraðsmenn, þeir voru kallaðir Könglar. Sjálf kveðst Dagrún stolt af því að vera úr skógræktarhéraði, það séu mikil lífsgæði að hafa skóg í kringum sig.

Lærdómsrík ár að baki

„Við höfum síðustu tvö ár unnið að því að auka þekkingu okkar á jurtum og eðli þeirra, það er sem dæmi mikilvægt að vita hvenær besti tíminn er til að framleiða úr jurtunum varðandi bæði bragð og gæði.

Dagrún og Darri sitja með afurðum sem þau hafa þróað eða eru í þróun og eru þakklát fyrir styrkina sem veittir voru frá Samfélagsjóði Fljótsdals. Dagrún, sem er húsgagnasmiður, smíðaði borðið sem vörur þeirra eru á.

Við höfum farið yfir og skoðað flest allt varðandi geymsluþol og eiginleika mismunandi bragðtegunda,“ segir hún en þau hafa m.a. skoðað hvað verið er að gera í Finnlandi og Kanada á þessu sviði. Þau lönd standa framarlega í nýtingu villtra jurta til drykkja og matargerðar.

„Við höfum lært heilmikið og gert margs konar prufur, en erum nú komín með nokkra drykki í framleiðslu sem verða í sölu á veitingahúsum hér um slóðir að komandi sumri,“ segir Dagrún.

Hún er lærður húsgagnasmiður og starfaði við þá íðn m.a. hjá Brúnás á Egilsstöðum, en létt að störfum þar í fyrra. Einnig hefur hún starfað við matreiðslu og hefur mikinn áhuga á nýtingu jurta í matarhandverki. Hún á ekki langt að sækja áhuga á að nýta þær jurtr sem lifa í íslenskri náttúru, amma hennar notað þær mikil til matargerðar í eina tíð, gerði m.a. hvannarsúpu og fíflasíróp svo dæmi séu tekin.

Darri er með BA próf í sjálfbærri ferðamálafræði frá Háskólanum á Hólum, hann hefur starfað sem kokkur og ýmis störf tengd ferðaþjónustu og hefur einnig brennandi áhuga á sjálfbærri þróun og minni matarsóun.

Vinna með afurðir úr nánasta umhverfi

Könglar leiga aðstöðu hjá fyrirtækinu Holt og heiðar á Hallormsstað og þar mun framleiðsla fara fram. Þegar hafa verið þróaðir 4 til 6 drykkir og segir Dagrún að nú sé svo komið í sögu fyrirtækisins að allt sé tilbúið til að fára uppskriftir yfir á framleiðslustig.

„Við vinnum með afurðir úr okkar nánasta umhverfi, sumar eru lítið sem ekki neitt nýttar og það er auðvitað leitt að horfa upp á

Furu- og berjagos. Gestir á ferð um Austurland fá tækifæri til að bragða það í sumar.

Hindberjagos gert með köngla gosstarter í stað verkaðs gers.

Nokkar afurðir sem unnið var með í þróunarstarfi undanfarin tvö ár, könglar, fíflill og fleira.

Skessujurtarlímonaði.

allar þessar jurtr í kringum okkur sem hægt er að gera svo margt með en eru vannyttrar. Verkefnið okkar opnar vonandi augu almenningars fyrir þessari vannytta auðlind sem er bara rétt við fætur okkar,“ segir Dagrún.

Skoða framleiðslu á áfengum bjór úr villtum jurtum

Hún segist hlakka til að koma verkefninu á framleiðslu- og

sölustig eftir allan undirbúninginn og er spennit að sjá viðtökur. Afram verður haldið með að þróa fleiri bragðtegundir og hafa þau einnig í huga að bjóða upp á árstíðarbundna drykki þegar fram líða stundir. Eins eru þau Dagrún og Darri að skoða möguleika á að bæta við áfengum bjór í framleiðslu og sækja þá um leyfi fyrir slískri framleiðslu. Þegar hefur danskur bruggmeistari komið í heimsókn og leiðbeint þeim með nýtingu jurta í bjórgerð.

Heiti drykkjanna eru sótt í austfírsar bjóðsögur, sem dæmi má nefna Bera og Grímur sem eru fræg náttröll á Austurlandi, en Dagrún segir að með því að sækja í þann sagnabrunn fái drykkirnir menningarlegt gildi og fræði þann sem nýtur í leiðinni.

Mörgum þykir þetta spennandi

Félagið hefur fengið styrki og segir Dagrún það hafa skipt sköpum varðandi framgang verkefnisins. Verkefnið hefur fengið styrk úr Matvælasjóði, 3 milljónir króna í þróunarstyrk, og einnig hefur Samfélagsjóður Fljótsdals styrt verkefnið, bæði veitt því framleiðslustyrk og einnig til að hefja markaðsátak.

Fyrirtækið Könglar mun taka þátt í nýsköpunarfyrirkunni FoodMood og munu þau Dagrún og Darri kynna drykkina í Iðnó 20. maí næstkomandi. Þar geta áhugasamir fengið að smakka og fræðast um þessa nýjung sem í boði verður á matvörumarkaði.

LÍF & STARF

Bjarki Sigurðsson leiðbeinandi sýnir réttu handtökini við að kljúfa við.
Myndir / Ásdís Helga Bjarnadóttir

Vel heppnað tálgunarnámskeið haldið í Fljótsdal: Æfingin skapar meistarann

Fyrsta námskeiðið á vegum Droplaugar hið Fljótsdælzká handverksfjelags var haldið á dögunum, tálgunarnámskeið úr ferskum við, sem haldið var í Végarði fyrr í þessum mánuði í umsjón Bjarka Sigurðssonar.

Félagið var endurvakið nú á þessu ári, en áður fyrr var mikil virkni innan félagsins og stóð það fyrr margvislegri starfsemi. Það hefur legið niðri undanfarin ár en nú hefur ný sjórn tekið til starfa.

Halla Auðunnardóttir, formaður Droplaugar, segir tilgang félagsins að standa fyrir fræðslu og námskeiðum sem tengjast hvers konar handverki. Jafnframt að hvetja til þátttöku almenninga í að viðhalda þekkingu og vinnubrögðum í gömlu handverki.

Æfðu handtökini

Á fyrsta námskeiðinu þar sem tálgað var úr ferskum við var að sögn Höllu m.a. farið yfir það hvernig best er að velja efni og hvernig að kljúfa það. Einnig var farið yfir brýnslu hnífia og kennið örugg hnífabréði.

„Það var unnið að nokkrum verkefnum til að æfa handtökini og þá reyndi á hvern og einn nemandi

Þátttakendur æfa sig í að tálga út og þar reyndi á hvern og einn hversu laginn hann var með hnifinn.

Lely Center Ísland

SÍUR Í DRÁTTARVÉLAR

Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

Allar almennar bílaviðgerðir Hjólastillingar I Smurverkstæði/þjónusta

Höfum sérhæft okkur í Toyota viðgerðum síðan 1995

Fljót, örugg og persónuleg þjónusta

BIFREIÐAVERKSTÆÐI
KÓPAVOGS

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
Á BÍLSKÚRS- OG ÍDNAÐARHURÐUM

IS HURDIR

www.ishurdir.is
564-0013 | 865-1237

REIÐMAÐURINN

LANDBÚNAÐARHÁSKÓLI
ÍSLANDS

Reiðmaðurinn er nám á framhaldsskólastigi á vegum Endurmenntunar Landbúnaðarháskóla Íslands ætlað fróðleiksfúsum reiðmönnum og áhugafólkum um reiðmennsku sem vill auka þekkingu sína og færni í reiðmennsku, hrossarækt og almennu hestahaldi.

Nemendur fá tækfæri til að þróast í eigin reiðmennsku óháð fyrri reynslu og um leið að takast á við nýjar áskoranir og aukna ábyrgð.

Námið er í senn blanda af fræðilegri nálgun og verklegum æfingum þar sem fjölbreytt, hagnýtt og einstaklingsmiðað nám er í forgrunni. Nemendur vinna markvisst að settum markmiðum þar sem vel menntaðir og þjálfáðir reiðkennarar leiðbeina út frá einstaklingsviðumíðumí þéttu aðhaldi sem hópastarf gefur.

Nánari upplýsingar

Randi Holaker
Verkefnisstjóri
randi@lbhi.is | 843 5339

UMSÓKNARFRESTUR
ER TIL 5. JÚNÍ 2022

endurmenntun.lbhi.is | 433 5000 | endurmenntun@lbhi.is

NÁM Í REIÐMANNINUM 2022 – 2023

REIÐMAÐURINN I

- Sprettur í Kópavogi
- Sörli í Hafnarfirði
- Dreyri á Akranesi
- Freyfaxi á Egilsstöðum
- Svaðastaðahöllin á Sauðárkróki

REIÐMAÐURINN II

- Sprettur í Kópavogi
- Sleipnir á Selfossi
- Hörður í Mosfellsbæ
- Léttir á Akureyri

REIÐMAÐURINN III

- Mið-Fossar í Borgarfirði
- Reiðhöllin á Flúðum
- Reiðhöllin Vesturkoti
- Sörli í Hafnarfirði

FRUMTAMNINGAR

- Mið-Fossar í Borgarfirði
Kennarar: Ólafur Andri Guðmundsson og Haukur Bjarnason

Dvergkindur og kryddjurtir töfralausnir í ræktuninni

Höskuldur Ari Hauksson hefur verið vínbondi í Hünenberg See í kantónunni Zug í miðhluta Sviss um nokkurra ára skeið ásamt konu sinni, Söru Hauksson, og var á Íslandi á dögum til að kynna nýjustu vöruna sína, freyðivínð Perlur.

Sifelt bætast við nýjar tegundir í vörusafn þeirra hjóna og er stöðug bróunarvinna í gangi á vínekrumum til að gera framleiðsluna skilvirkari.

„Við erum farin að beita dvergkindum af kyninu Ouessant allt árið á ekrumum okkar. Til þess að þetta gangi upp höfum við verið að breyta því hvernig víniðurinn vex, við látum berin vera uppi og greinarnar svo vaxa niður á móti. Eins höfum við verið að planta nokkur þúsund kryddjurtum á milli víniðaplantnanna. I haust stendur svo til að breyta fjórum skikum yfir í „agro-forestry“ með því að planta ýmsum trjám og runnum á ekrumum,“ útskýrir Höskuldur, sem starfaði í fjármálageiranum erlendis í um 20 ár áður en hann fór að þró sig áfram með víngerð í Sviss með konunni sinni.

Lykillinn er fjölbreytileiki í jarðveginum

Í upphafi keypti Höskuldur um eitt tonn af Pinot Noir þrúgum á ári. Áhugamálið stækkaði og árið 2015 tók hann við fyrstu ekrunni sinni í Gordemo í Ticino í itálískumælandi hluta Sviss. Tveimur árum síðar fór hann út í vínrækt að fullu starfi og tók við býli í Remigen í Aargau í Norðurhluta Sviss, svo við öðru býli skammt frá í Döttingen síðastliði vor. Í áranna rás hefur ákveðin próunarvinna verið viðhöfð sem skilar tilætluðum árangri.

Eins og sjá má fer vöruúval Höskulda og konu hans, Söru, vaxandi frá ári til árs og selja þau nú vínin sín í nokkrum Evrópulöndum ásamt á Íslandi.

Höskuldur Ari Hauksson, íslenski vínbondi í Sviss, var staddur hérlandis á dögum til að kynna nýtt freyðivín í framleiðslu hjá sér, Perlur.

„Við erum farin að beita dvergkindum af kyninu Ouessant allt árið á ekrumum okkar til að halda grasi og illgresi í skefjum og hefur gefið góða raun,“ segir Höskuldur.

Þé á vorin, sumrin og fram á haustið er þetta vinna allt árið að sögn Höskulda. Til viðbótar við dvergkindurnar hafa þau hjónin ræktat margar tegundir kryddjurta á ekrumum sem hafa margvisleg áhrif.

„Kryddjurtirnar hjálpa okkur að fæla frá skordýr sem sækja í berin á haustin þegar þau eru orðin sæt. Jafnframt halda þær kindunum heilbrigðari en kindurnar borða af þeim í örlistu magni til þess að losna við ýmsa sníkla. Við notum þær líka til að búa til jurtate sem við sprautum á víniðinn til að styrkja hann gegn sýkingum. Að sjálfsögðu bragðast lambakjötið betur þegar þau eru búin að vera að borða kryddjurtir allt sumarið. Einnig notum við kryddjurtirnar til að búa til tvær útgáfur af drykknum Vermouth svo þetta hefur góð áhrif í okkar framleiðslu,“ segir Höskuldur, sem selur vín sín í nokkrum löndum Evrópu og í ÁTVR hér heima. Það færst einnig í aukana að Íslendingar panti beint af Höskuldi og er opíð fyrir pantanir hjá honum til 15. maí næstkomandi fyrir sumarsendingu.

/ehg

BI AF VETTVANGI BÆNDASAMTAKANNA

Hækjun á framleiðslukostnaði matvæla án fordæma

Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna (FAO) hefur frá árinu 1990 gefið út visitolu matvælaverðs sem kallast FAO Food Price Index (FFPI).

Vísitalan er mælikvarði á verðþróun matvæla í heiminum. Árið 2021 hækkaði vísitalan um 28,1%. Hækjun sem skýrist af áhrifum Covid-19, öfgum í veðurfari með tilheyrandi uppskerubrestum og hækjun áburðarverðs. Stríðið í Úkraínu hefur leitt til enn meiri hækkaná á matvælaverði. Vísitalan hefur hækkað um 19% það sem af er þessu ári. Frá því að Rússar réðust inn í Úkraínu hefur vísitalan hækkað um 13%. Þessar hækkanir á matvælaverði eiga sér ekki fordæmi.

Hækjun matvælaverðs síðustu vikur og mánuði er drifin áfram af

Trausti Hjálmarsson.

hækjun aðfanga en ekki síður af þeiri ástæðu að jafnvægi framboðs og eftirsprungar hefur raskast. Hækjun allra aðfanga mun ferðast upp virðiskeðjuna og á endanum

leiða af sér hækjun á matvælaverði. Hækjun matvælaverðs hefur áhrif á þróun verðbólgu og því þarf að leita allra tiltækra leiða til þess að stemma stigu við verðhækjunum.

Bændur finna sannarlega fyrir þeim kostnaðarhækjunum sem hafa orðið að aðföngum síðustu misserin. Þar vegur þyngst að áburður hefur hækkað um 90-95% milli ára. Flest aðföng í rekstri sauðfjárbúa eru að hækka um 20-40% milli ára. Sem dæmi hækkar rúlluplast um 30-35% milli ára, vélalóna hefur hækkað um 40-45% og kjarnfóður um 30-35%. Þessir liðir vega þungt í bókhaldi sauðfjárbænda og þörf á verulegri hækjun afurðaverðs bara til að mæta þessum kostnaðarhækjunum.

Sauðfjárbendum er vandi á höndum. Framleiðslukostnaður

fer hækandi og það ríkir algjör óvissa um afkomu á þessu ári þar til afurðaverð er komið fram. Á undanförnum árum hafa bændur lagt mikil af mörkum við að hagræða og bæta rekstur sinna búa. Afurðaverð og opinber stuðningur þarf að taka mið af þeim kostnaði sem hlýst af þessari framleiðslu og þar með tryggja bændum sanngjarna afkomu af sínum rekstri.

Nú þegar hefur ein afurðastöð gefið út að hækjun á komandi haust verði að lágmarki 10%. Sú hækjun er því miður langt frá því að koma til móts við væntingar bænda. Í þessu samhengi þarf að halda því til haga að árið 2017 varð hrún í afurðaverði sem ekki hefur nema að litlu leyti náðst að vinna til baka. Á dögumum birtist í Bændablaðinu grein eftir

þau Eyjólf Ingva Bjarnason og Maríu Svanþrúði Jónsdóttur, starfsmenn RML. Í greininni er m.a. fjallað um afkomu sauðfjárbúa og lagt mat á hverjar afurðatekjur ársins þurfi að vera miðað við hækkanir á framleiðslukostnaði. Í greininni segir: „Í spá fyrir árið 2022 þurfa afurðatekjur að vera 900 kr/kg til að búin standi á sléttu fyrir afskriftir og fjármagnsliði“. Reiknað afurðaverð haustið 2021 með eftirágreiddum verðbótum var 552 kr/kg. Að óbreyttu er algjör forsendubrestur í rekstri sauðfjárbúa vegna fordæmalausrar hækunar á aðföngum.

Trausti Hjálmarsson, formaður deildar sauðfjárbænda BI.

Eldvarnir eru liður í góðum búrekstri

Nær þriðjungur bænda, eða rúmlega 30%, telja að ekki sé nægur og greiður aðgangur að slökkvivatni í nálegð við útihús, samkvæmt könnun sem Gallup gerði fyrir Eldvarnabandalagið.

Í niðurstöðum könnunarinnar kemur einnig fram að stór hluti bænda býr í talsverðri fjarlægð frá næstu slökkvistöð og getur því liðið talsverður tími frá því slökkvilið berst útkall uns slökkvistarf getur hafist.

Um það bil 20 mínútur geta liðið frá því slökkvilið fær boð um útkall uns slökkvistarf á vettvangi getur hafist ef aka þarf 20 kílómetra leið á vettvang og nærrí 30 mínútur ef fara þarf 30 kílómetra. Er hér miðað við bestu akstursaðstæður. Því er afar mikilvægt að bændur hafi búnað og aðgang að slökkvivatni til að tryggja fyrstu viðbrögð á vettvangi áður en aðstoð berst.

Brotalamir í eldvörnum

Talsverðar brotalamir eru á eldvörnum í úti- og gripahúsum bænda samkvæmt könnun Gallup. Ljóst er að ástand viðvrunarbúnaðar, brunahólfunar og slökkvbúnaðar er slæmt hjá mörgum.

- Pannig nefna 62% bænda að ástand viðvrunarbúnaðar sé frekar slæmt eða mjög slæmt og þar af nefna 42,6% að ástandið sé mjög slæmt.
- Næstum því helmingur svarenað segir ástand slökkvbúnaðar frekar eða mjög slæmt.
- Þá kemur í ljós að aðeins 27,3% hafa gert rýmingaráætlun fyrir gripahús.

Brýnt er að bændur leggi sig fram um að bæta úr þessu ástandi.

Áhyggjur af frauðplastinu

Slökkvilið hafa sérstakar áhyggjur af slökkvistarfi í útihúsum þar sem eldfim efni eins og frauðplast eru notuð til einangrunar. Samkvæmt könnun Gallup reynist það vera tilfellid í um 40% tilvika.

Nái eldur að læsa sig í frauðplast breiðist hann út með ógnarhraða og eru dæmi um að slökkvistarf hafi í sílum tilvikum verið afar erfitt og jafnvel vonlaust.

Reykur frá frauðplasti er baneitraður og mjög hættulegur mönnum og skepnum langt út fyrir brunastað. Því þarf alltaf að nota reykjköfunartæki við slökkvistarf jafnt innan- sem utanhus.

Notkun frauðplasts til einangrunar í útihúsum er langalgengust á Austurlandi eða sem nemur 52 af hundraði.

Eldvarnabúnaður á sérkjörum fyrir bændur

Eldvarnamiðstöðin býður félagsmönnum í Bændasamtökum Íslands nú að kaupa eldvarnabúnað með 20% afslætti og frírri heimsendingu. Tilboðið er sett fram

Vigdís Häslar.

Garðar H. Guðjónsson.

vegna samstarfs Bændasamtakanna og Eldvarnabandalagsins um að efla eldvarnir í landbúnaði og á heimilum í dreifbýli. Tilboð Eldvarnamiðstöðvarinnar gildir til og með 31. maí næstkomandi. Félagsmenn geta nálgast tilboðssíðu á oger.is samkvæmt upplýsingum á Bændatorgi. Þar er að finna nánari upplýsingar um eldvarnir á heimilum og í landbúnaði og leiðbeiningar um hvaða eldvarnabúnaður hentar best eftir gerð og staðið húsnæðis og vélá.

Tilboðið nær til margvíslegs búnaðar sem hentar félagsmönnum jafn á heimilum og í úti- og gripahúsum.

Um er að ræða samtengda og staka reyk- og hitaskynjara, mismunandi gerðir slökkvitækja, eldvarnateppi, sinuklöppur og fleira.

Bændasamtökum og Eldvarnabandalagið hvetja félagsmenn í Bændasamtökum til að notfæra sér tilboð Eldvarnamiðstöðvarinnar og nota þetta tækifaeri til að búa heimili og útihús fullnægjandi eldvarnabúnaði.

Vigdís Häslar,
framkvæmdastjóri
Bændasamtakanna

Garðar H. Guðjónsson,
framkvæmdastjóri
Eldvarnabandalagsins

HECHT 5939
Rafmagnsfjórhjólin komin aftur!

HECHT jarðvegsþjöppur
Frá 63 kg til 117 kg.

SARIS PA 42 flutningskerra
Burðargeta 2.758 kg. Verð 890.þ + vsk.

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfjörður
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VANTAR ÞIG HEYRNARTÆKI?

Nýju **MORE** heyrnartækin eru þjálfuð til að þekkja hljóð. Innbyggt djúptauganet skilar einstaklega nákvæmri hljóðvinnslu og skýrum hljómgæðum.

Í maí bjóðum við upp á heyrnarmælingar og ráðgjöf á:
Akureyri, Borgarnesi, Egilsstöðum, Húsavík, Keflavík, Selfossi og Vestmannaeyjum

Tímabókanir í síma **568 6880**

Heyrnartækni

Glæsibæ | Reykjavík | Landsbyggðaþjónusta | Heyrnartækni.is | 568 6880

LÝÐSKÓLINN Á FLATEYRI SÆKTU UM

NÚNA

OPIÐ FYRIR UMSÓKNIR FYRIR SKÓLAÁRÐ 2022-2023.
NÁNARI UPPLÝSINGAR ER AÐ FINNA Á WWW.LYDFLAT.IS

Lely Center Ísland

Baggaspjót

Reykjavík: Krókháls 5F - Sími 414 0000 - www.lci.is

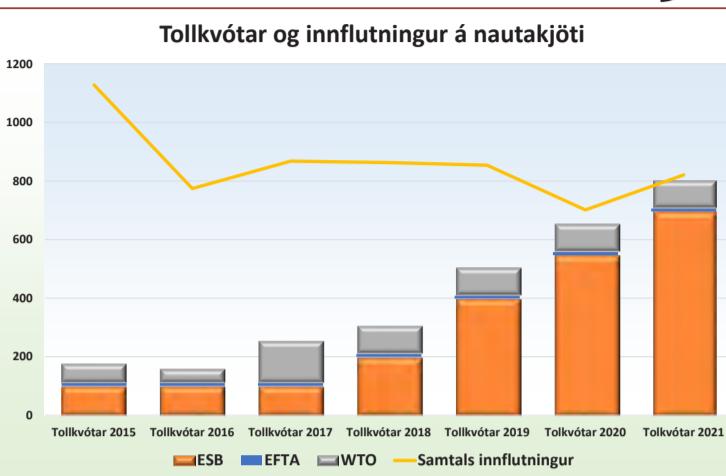
Akureyri: Óðinsnes 2 - Sími 464 8600

Hvað verður um nautakjötsframleiðsluna?

Mikið er ritað og rætt um hækkandi vörugerð og dýrari matarinnkaup þessi misserin. Þessi umraða er í sjálfu sér ekki ný af nálinni en reglulega virðist verðbólgudraugurinn láta á sér kræla.

Verðbólga á Íslandi mælist nú um 7,2% og hækkaði um 1,3% á milli mánaða. Yfir 12 mánaða tímabil hefur húsnaðisliðurinn hækkað um 11,6% á meðan matur og drykkjarvörur hafa hækkað um 5,2%. Hækjun á mat- og drykkjarvörum skýrist að hluta til af hækjun innfluttra matvæla en jafnframt á hækjun framleiðslukostnaðar á innlendum matvælum. Gríðarlegar hækkanir á aðföngum til landbúnaðarins eru farnar að koma fram í verðlagi, og ljóst að fleiri þættir munu yta undir áframhaldandi þróun í þá átt. Allar kjötvörur hafa hækkað um 6,9% sl. ár. Það er hins vegar ekki svo að hækjun á kjötvörum til neytenda komi fram í hækjun á afurðaverði til bænda. Sú er a.m.k. ekki raunin með nautakjöti um þessar mundir. Þær er á ferðinum hættuleg þróun sem vert er að veikja athygli á.

Árið 2020 hóf Landssamband kúabænda að setja fram þróun á afurðaverði til nautripabænda í vísítölu sem kallast VATN. Frá árinu 2018 hefur afurðaverð til bænda hækkað um tær 10% meðan vísitala neysluverðs hefur hækkað um rúm 18%. Ef afurðaverð til bænda væri launavísitala væri talað um að kaupmáttarrýrnun kúabænda í mars væri um 27% frá janúar 2018. Á almennum markaði þyddi slíkt miklar erjur á vinnumarkaði og verkföll myndu lama atvinnulífið. Ekkert slíkt er í kortunum nú, enda ekki um beina launavísítölu að ræða. Af þessum samanburði er þó ljóst að kjör nautripabænda hafa farið verulega versnandi frá árinu 2018. Við sjáum sömu þróun ef rýnt er í skýrslu RML um afkomu nautakjötsframleiðanda á árunum 2017-2019. Hlutfall rekstrarafgangs minnkaði um helming á árunum 2018-2019, úr 18,3% í 9,0% og

laun bænda reiknuð á hvert framleitt kíló nautakjöts lækkaði um fjórðung á tímabilinu 2017 og 2019. Bændur hafa þannig ekki notið þeirra verðhækkana á matvöru sem nú knýr m.a. verðbólgudrauginn áfram heldur tekið hækkandi aðfangaverð allt að innri rekstur.

Herdís Magna Gunnarsdóttir Mynd / TB

En hvað veldur þessari þróun?

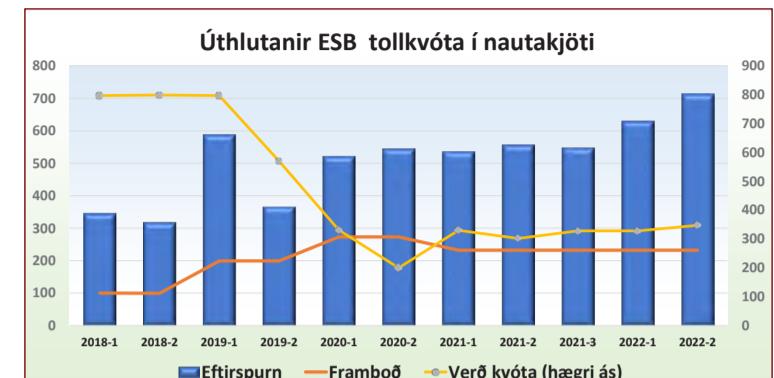
Á sama tíma hefur tollkvóti til innflutnings nautripakjöts stóraust. Frá því að tollasamningur Íslands við Evrópusambandið tók gildi í janúar 2018 hefur tollkvóttin farið úr um 200 tonnum á ári í rúm 800 tonn eða fjórfaldast. Um svipað leyti var tekin upp önnur aðferð við útbod á kvóta, sem saman með þessari miklu aukningu, leiddi til hálfgerðs hruns á verði tollkvóta í nautakjöti. Í ársþyrjun 2021 var uppboðsaðferðinni hins vegar breytt til baka og við það hækkaði kvótaverðið ögn. Sífellt hærra hlutfall af innflutti nautakjöti rúmast því innan tollkvóta en á árinu 2021 rúmaðist um 80% af öllu innflutti nautakjöti innan tollkvóta.

Á meðan tollkvóti til innflutnings

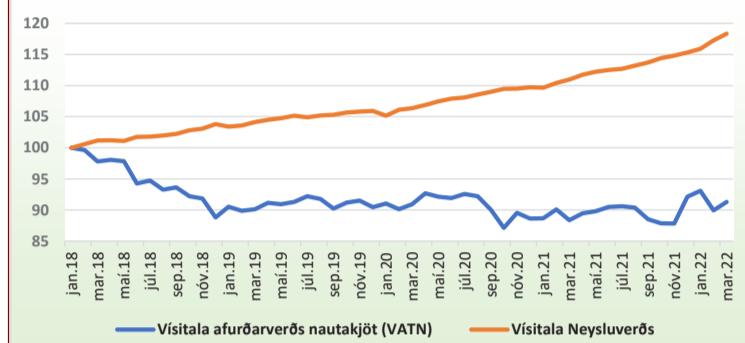
hefur verið stóraukinn, meðalverð tollkvóta hefur hríðlækkað og afurðaverð til íslenskra bænda hefur lækkað tölubert, hefur nautakjöt samt sem áður hækkað um 15% skv. undirvísítölu Hagstofunnar.

Vissulega hefur afurðaverð til bænda verið á uppleið undanfarna mánuði, og þó að slíkt sé sannanlega jákvætt er nær að tala um leiðréttigar fremur en hækkanir.

Á sama tíma hafa bændur verið að mæta kröfum markaðarins um betri aðbúnað, betri fóðrun og heiðnemari framleiðslu. Próunin á holdafyllingu nautripa framleiddra á Íslandi er komin fram úr þeim markmiðum sem bændur settu sér fyrir árið 2028 og mikill metnaður hefur verið lagður í að bæta erfðamengi stofnsins. Þær að auki ber íslenskt nautakjöt allt

Þróun afurðarverðs nautakjöts

að helmingi lægra kolefnisspor en erlent nautakjöt og engin umframframleiðsla er í greininni, allt selst meira og minna ferskt.

Með örðum orðum: Bændur hafa verið að skila mun betri vöru fyrir mun minni framlegð og slíkur rekstur er vart sjálfbær til lengdar. Afkoma nautripabænda verður að skoðast í þessu samhengi og augljóst er að afkoman verður að batna tölubert. Þá er einnig vert að nefna að gripagreiðslur til nautripabænda eru afar lágar eða um fjórðungur af gripagreiðslum til sauðfjárbaðanda.

Því er alveg ljóst að orsaka verðbólgunnar sem nú geisar þarf að leita annars staðar en í gripahúsum bænda. Aukinn tollkvóti til innflutnings hefur engan veginn skilað sér til neytenda, heldur fyrst og fremst rýrt afkomu bænda. Pessari þróun verður að

snúa við áður en í óefni stefnir með framleiðsluvilja bænda.

Við sjáum það svart á hvítu í rekstrarskýrslu RML að bændur hafa jafnt og þétt verið að ganga lengra á eigin launalið. Það þarf því ekki að koma nokkrum á óvart að sveigjanleikinn sem er eftir hjá bændum til að taka á sig stórfenglegar aðfangahækkánir er lítlill sem enginn. Við erum því farin að sjá raungerast það sem við höfum varðið við, þ.e. að framleiðendur sjá sé ekki fært að halda áfram með sama hætti og eru farnir að draga úr framleiðslu eða jafnvel hugsa sér að hætta. Þær töpum við dýrmætri þekkingu og atvinnutækifærum í sveitum og það tjón verður vart metið til fjárr. Einkum núna þegar reynir á fæðuöryggi þjóðarinnar.

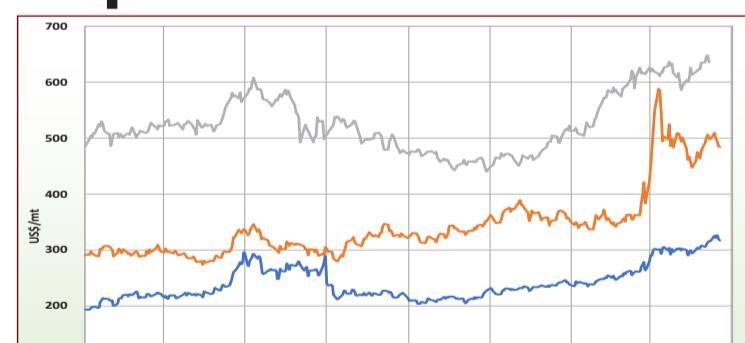
Herdís Magna Gunnarsdóttir

Alþjóðabankinn spáir áframhaldandi hækjunum á hrávörumörkuðum

Stríðið í Úkraínu hefur sett hrávörumarkaði heimsins á hliðina, breytt jafnvægi í viðskiptum, framleiðslu og neyslu sem hefur leitt til verðhækkana sem eiga sér engin fordæmi. Í nýlegri skýrslu frá Alþjóðabankanum er því spáð að þessi staða muni jafnvel standa fram yfir 2024.

Hækkanir á orkuverði síðustu mánaða minna um margt á stöðuna sem varð í kjölfar olíukreppunnar 1973. Gert er ráð fyrir því að orkuverð haldi áfram að hækka á þessu ári, en að sú hækjun gangi eitthvaða til baka árin 2023 og 2024. Að sama skapi má gera ráð fyrir að landbúnaðarvörur haldi áfram að hækka í verði á þessu ári. Því er spáð að verð á hveiti muni jafnvel hækka um allt að 40% á árinu. Þessi þróun er háð því hvenær átökum í Úkraínu lýkur og ekki síður hvernig fóðurrækt á heimsvisu muni þróast.

Í nýlegri skýrslu frá Alþjóðabankanum (Commodity Markets Outlook – April 2022) er dregin

Mynd 1 sýnir verðprórun á maí, hveiti og soja frá janúar 2021-apríl 2022. Á tímabilinu hefur maí hækkað um 64%, hveiti um 66% og soja um 36% (Heimild: Alþjóðabankinn).

upp svört mynd af stöðunni á hrávörumörkuðum og þeim áhrifum sem hækkanir munu hafa á matvælaverð. Fátækstu þjóðir heimsins munu finna mest fyrir þessari hækjun, enda eru þær oft og tíðum háðar innflutningi á matvælum. Alþjóðastofnanir hafa síðustu mánuði varað við hættu á aukinni hungursneyð í heiminum. Alþjóðabankinn gaf út yfirlýsingum fyrir nokkru síðan, þar sem kom fram að fyrir hvert prósentustig sem matvælaverð hækkar í heiminum

fjölgar um 10 milljónir manna í hópi þeirra sem lifa við mikla fátækta. Hér á landi er verðhækkun á landbúnaðarvörum ekki komin fram nema að litlu leyti. Ef litlög er á vísítölu neysluverðs hafa mjólkurvörur hækkað um 8,4%

Mynd 2 sýnir verðprórun á áburði 2011–2022. Frá upphafi árs 2021 hefur heimsmarkaðsverð á áburði hækkað um 186% (Heimild: Alþjóðabankinn).

síðustu 12 mánuðina og kjötvörur um 6,9%. Á sama tíma hefur verðbólga verið 7,2%. Vissulega eru þetta miklar hækkanir. Sérstaklega í ljósi þess að enn sér

LÍF & STARF

Hjalti Pálsson heiðursborgari Sveitarfélagsins Skagafjarðar.

Sveitarfélagið Skagafjörður:

Hjalti Pálsson heiðursborgari

Sveitarstjórn Sveitarfélagsins Skagafjarðar hefur útnefnt Hjalti Pálsson heiðursborgara sveitarfélagsins.

Hjalti Pálsson fæddist árið 1947 á Sauðárkróki en ólst upp hjá foreldrum sínum á Hofi í Hjaltadal. Hann var bókvörður á Héraðsbókasafni Skagfirðinga 1976-1990 en tók þá við starfi héraðsskjalavarðar Héraðsskjalasafns Skagfirðinga til ársins 2000. Hjalti var ráðinn ritstjóri Byggðasögu Skagafjarðar árið 1995. Hjalti var sámdur heiðursmerki hinna íslensku fálkaorðu árið 2010 fyrir framlag til héraðssögu, fræða og menningar.

Viðamikið byggðasögurit

Byggðasaga Skagafjarðar er eitt viðamesta og metnaðarfyllsta verkefni í byggðasöguritun sem farið hefur fram á Íslandi. Við ritun byggðasögunnar heimsótti ritstjóri hverja einstu jörð í Skagfirði og aflaði viðamikilla og ómetanlegra gagna og upplýsinga.

Hjalti hefur einnig um áratuga skeið verið formaður Söguélags Skagfirðinga en á vegum þessa elsta héraðssöguélags landsins hafa komið út á annað hundrað rit um

/MPP

Pakkir fyrir framlag til héraðssögunnar

Hjalti er annar í sögu sveitarfélagsins til að hljóta nafnbót heiðursborgara en Bjarni Haraldsson var útnefndur heiðursborgari Sveitarfélagsins Skagafjarðar fyrstur manna árið 2019. Jón P. Björnsson, Eyþór Stefánsson og Sveinn Guðmundsson höfðu hlotið heiðursborgaranafnbótina í til Sauðárkrókskaupstaðar áður.

„Með því að sáma Hjalta Pálssyni heiðursborgarati til vill Sveitarfélagið Skagafjörður þakka Hjalta fyrir hans framlag til héraðssögu, fræða og menningar um áratuga skeið og fyrir að gera Sskagfirskt samfélag enn betra,“ segir á vefsíðu sveitarfélagsins.

Ársfundur 2022**Ársfundur Lífeyrissjóðs bænda**

verður haldinn föstudaginn 3. júní 2022 kl. 14
að Stórhöfða 23, 4. hæð, Reykjavík.

Dagskrá:

- Venjuleg ársfundarstörf.
- Stjórnarkjör.
- Tillögur um breytingar á samþykktum.
- Önnur mál.

Allir sjóðfélagar eiga rétt til fundarsetu.

Stjórn Lífeyrissjóðs bænda

Lífeyrissjóður bænda - Stórhöfða 23 - 110 Reykjavík
Sími 563 1300 - lsb@lsb.is - www.lsb.is

Lely Center Ísland**EURO - TRIMA - ALÖ****Ásuðufestingar**

Reykjavík: Krókháls 5F - Sími 414 0000 - www.lci.is
Akureyri: Óðinsnes 2 - Sími 464 8600

Ný sending af glugganeti og riflásum

Vörn gegn lúsmý og öðrum skordýrum!

Einfalt í uppsetningu með riflásum.

I Heildverslun ehf.
Hvaleyrarbraut 35
S: 555-2585
www.ihverslun.is

ALK 150
ÞETTA SEM VIRKAR
og er einstaklega gott á verkstæði, í hesthúsíð, fjárhúsið og fjósið.
Umhverfisvænt sterkt
alkalískt hreinsiefni fyrir erfið óhreinindi. Alhlíða hreinsiefni
fyrir gólf, veggi, áhóld, vélar
og fl. Virkar sérstaklega vel vel
fitu og stórt.
Verð: 5L, 3.949 kr
20L, 12.815 kr

✓ HREINSIEFNI - íslensk
✓ SANDBLÁSTURSSANDUR
✓ SANDBLÁSTURSKASSAR
✓ SANDBLÁSTURSKÚTAR
✓ SANDBLÁSTURBYSSUR
✓ KERAMIKPÍSSAR
✓ PVOTTAKÓR
✓ ULTRASONIC CLEANER
O.m.fl.

JÁKÓ
vélar og efnavorur s.f.
Auðbrekku 23, Kópavogi
s. 564 1819, www.jako.is

ALLAR STÆRÐIR AF CAT RAFSTÖÐVUM

Opnar stöðvar | Stöðvar í húsi
Stöðvar í gám | Aukabúnaður eins og sjálfvirkur
skiptirofi og fleira | Öflug og góð þjónusta

Gerðu kröfur - hafðu samband við Karl
í síma 590 5125 og kynntu þér þína möguleika.

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARDAR 8-10
104 REYKJAVÍK / **590 5100** / klettur.is

Matland er nýr vefmiðill og markaðstorg sem er helgaður íslenskum matvælum:

„Almenningur hefur mikinn áhuga á mat“

– segir Tjörvi Bjarnason útgefandi, sem hefur haslað sér völl á nýjum vettvangi

Tjörvi Bjarnason á nýjum vettvangi Matlands.

Mynd / smh

Tjörvi Bjarnason, sem kunnur er af störfum sínum í útgáfu- og kynningararmálum fyrir Baendamáttök Íslands, opnaði á dögumnum aðgang fólkis að Matlandi, nýjum því sem helgaður er að mestu leyti íslenskum matvælu; matvælaframleiðslu og matreiðslu.

Um vefmiðil er að ræða þar sem fjallað er um mat í máli og myndum – auk þess sem þar verður veflagt markaðstorg fyrir búvorur og ýmis önnur matvæl.

Að verkefninu standa, auk Tjörva sem er útgefandi, þeir Hörður Kristbjörnsson, graffiskur hönnuður, og Hilmar Steinn Grétarsson, framkvæmdastjóri Grapevine.

„Við opnuðum vefsíðuna Matland rétt fyrir sumardaginn fyrsta. Miðillinn er búinn að vera í þróun um nokkurra

mánaða skeið en grafísk hönnun og forritun tók sinn tíma. Viðtökurnar hafa verið finar og núna erum við í því að safna fólk í póstlisti og einnig að byggja upp Facebook-síðuna okkar. Ég hvet alla til að slást í lið með okkur og fylgjast með Matlandi,“ segir Tjörvi.

Hann segir hvorki mera- né kvótakónga standa á bak við Matland. „Við þrír stofnuðum útgáfuna sem heitir Matfélagið ehf. og leggjum til eigið fjármagn til að koma okkur af stað. Við erum með skrifstofu í Hafnarstræti 15 í Reykjavík, sama húsi og veitingastaðurinn Hornið og Grapevine-útgáfan.“

Frjáls framlög notenda

„Rekstur fjölmíðla hefur breyst mikið á síðustu árum og það þarf að leita

fjölbreyttra leiða til að láta hlutina ganga upp,“ segir Tjörvi, spurður um rekstrarmódel miðilsins. „Við seljum auglýsingar og bjóðum líka lesendum og fyrirtækjum að styrkja miðilinn með mánaðarlegu framlagi. Það er ekki ósvipað því sem nokkrir innlendir fjölmíðlar hafa gert á síðustu árum með ágætum árangri.

Við trúum því að ef efni er vel unnið og áhugavert að þá vilji lesendum borga fyrir það. Það er lág upphæð sem hver og einn greiðir en ef nógum margir standa við bakið á okkur þá getum við efti miðilinn og látið hann dafna. Þar að auki rekum við vefverslun með upprunamerktar matvörur, bækur, hnífia og fleira sem tengist mat og matvælaframleiðslu.“

Mikill almennum áhugi á mat

Að sögn Tjörva er ætlunin að sinna allri matvælaframleiðslu á Íslandi. „Já, við ætlum að fjalla um alla matvælaframleiðslu, hvort sem það er landbúnaður, sjávarútvegur, matvælaiðnaður eða ferðajónustu- og veitingageirinn.

Segum fréttir og verðum með ýmiss konar umfjallanir um fólkis sem starfar í þessum atvinnugreinum. Þetta er stórr hópur, eða á bilinu 20-25 þúsund manns.

Svo vitum við að almenningur hefur mikinn áhuga á mat og mörgu sem honum tengist þannig að við veðjum á vénan hóp lesendur. Miðillinn styður svo við Markaðinn þar sem við ætlum að bjóða upp á upprunatengdar matvörur og fleira.“

Hann segir að til að byrja með verði einn blaðarmaður í hálfi stöðugildi miðilinn, en um 15 lausapennar hafa lagt honum lið með góðu efni. „Við bjóðum líka lesendum að senda okkur greinar sem tengast matvælaframleiðslunni með einhverjum hætti. Þá er vefhluti tileinkaður umhverfismálum en þar munu sérfræðingar fjalla um samspil matvælaframleiðslu og umhverfis, lausnir í loftslagsmálum og hvað framleiðendur og ekki síst neytendur geta lagt að mörkum. Nýfengið styrkloforð úr Loftslagssjóði mun okkur kleift að búa til gott efni í umhverfishlutann.“

Samstarf við Pylsumeistarann

Matland fékk nýlega starfsleyfi frá Heilbrigðiseftirliti Reykjavíkur til að selja matvörur. „Við ákváðum að opna vefverslunina hægt og rólega. Nú er starfsleyfi klárt og við erum komin með nokkra framleiðendur í samstarf, svo sem Slátruhús Vesturlands í Brákarey í Borgarnesi, Biobú, fiskvinnsluna Djúpið, Kaffibrugghús, heildverslunina Mundo sem selur matarolífur og nokkra bændur.

Við viljum þó gjarnan komast í samband við fleiri sem hafa áhuga á að selja vörurnar sínar í gegnum Matland, sérstaklega garðyrkjubændur. Veitingastaðir hafa lýst yfir miklum áhuga á samstarfi við okkur sem er spennandi. Þeir vilja kaupa vörur sem ekki fást víða og í takmörkuðu magni. Par erum við sannarlega til í að miðla hráefnum frá bændum til veitingamanna.“

Einn aðalsamstarfsaðili Matlands er Sigurður Haraldsson, eigandi Pylsumeistarans og nýkrýndur Kjötmeistari Íslands. „Við ætlum að dreifa vörurnum í gegnum hans vinnsluhúsnaði í Kópavogi og þaðan eru þær keyrðar út til kaupenda. Við bjóðum líka upp á að fólk geti sótt vörurnar í verslun Pylsumeistarans á Hrísiteig í Reykjavík.“

Ísland getur auðveldlega framleitt meiri og fjölbreyttari matvörur

Óhjákvæmilegt er að sprýra Tjörva, sem lengi stóð í eldfinu hagsmunabaráttu bænda, að því hvernig málefni íslensks landbúnaðar blasi við honum í dag – frá nýju sjónarhorni. „Það er allt á fleygiferð í matvælaframleiðslunni á Íslandi. Prátt fyrir ýmsar blikur á lofti, til dæmis vegna heimsfaraldursins, stríðsins í Úkraínu, hlínýnd loftslags vísá um lönd og verðhaekkanir á aðfangamörkuðum, þá eru mymögri tekifári í þessum geira.

Við þurfum að ráða að því öllum árum að gera framleiðsluna hagkvæmari, efla menntun og fjölgla fólk sem vill vinna í matvælagreinunum. Það er mikil og vaxandi éftirspurn eftir mat í heiminum og Ísland getur auðveldlega framleitt meiri og fjölbreyttari matvörur úr sínum auðlindum. Stjórnvöld og atvinnugreinarnar sjálfar hafa sem betur fer tekið sig á í stefnumörkun og það er mjög jákvætt. Við þurfum að vita hvert við ætlum að fara og hvernig við komumst þangað til að ná árangri.“

/smh

Kristín Linda Jónsdóttir.

vandanum eins og mögulegt er og látið svo fjandann liggja þar til í næsta áhyggjutíma. Hjálpsí að við að koma þessari venju, hugsunarhætti á, temjið hvert annað. Ef annað ykkar fer að tala um einhvern reikning eða fjármál þess á milli, svarið þá bara strax, þetta tölum við um á mánudaginn. Hefjið ykkur yfir peningamál þess á milli og njótið þess að vera bændur, virkileg horfið á ykkar fallegustu gripi, tún og akra og andið djúpt og rólega.

3. Stuðningsaðilar: Spyruðu gegn því að eingangrast. Pældu í því ofan í rót, hverjir eru þínar bestu stuðningsaðilar. Hvert er þitt besta fólk? Kannski, tveir til sex, ein eða tvær fjoðskyldur? Veldu að vera mikil með þessu fólk. Besta næringin fest með þínú, besta fólk, hringdu oft, bjóðdu þeim til þín, gerðu eitthvað með þeim, farðu í heimsókn til þeirra. Þú þarfst á því að halda, rannsóknir sýna það, það er mikilvægt.

4. Raunveruleikahvíld: Hvíldu þig á raunveruleikanum við og við um stund með því að hverfa inn í annan heim. Gerðu

í því að hverfa inn í söguna í góðri bók, horfa á bíómynd, spila tölvuleik, fara og skoða eitthvað nýtt. Það er ekki raunveruleikahvíld að horfa á fréttir eða flækjast um netið en að horfa á þætti sem segja frá lífinu á tíma vikinganna, í París eða Perú er raunveruleikahvíld. Því að það er nógú ólíkt okkar raunveruleika til að heilinn upplifi eitthvað virkilega annað. Gefðu heilanum þínum tækifæri á slíku nokkrum sinnum í viku.

5. Slökun: Leitastu við að finna þína leið til slökunar á daginn. Það er kjörið að taka upp gamla góða bændasiðinn að kasta sér eftir hádegismatinn. Eiga rólega stund í beddanum eða í góðum stóli. Líta á klukkuna og gefa sér þá gjöf að slaka á í 20-30 mínutur, dagurinn verður bæði árangursríkari og betri.

6. Gott: Forðastu að hugga þig eða deyfa með skaðráðum eins og áfengi en núna er samt tíminn til að upplifa eitthvað gott, góðan mat eða tónlist til dæmis. Taktu eftir því að það gerist eitthvað gott á hverjum degi, já svei mér þá! Veistu þú getur sett það góða oftar á dagskrá eða ákveður það, já næstum þvíngar þig til þess. Ef afkomuóttinn er mikill eru líklega ekki, í skapi til þess, en ekki festa þig þar.

Komdu þér upp úr þyntinum sem sá hugsunaráttur er. Hvað var gott í gær, í síðustu viku? Spjall við kunningja, kjöt og karri, fjoði í krökkunum þegar þau komu heim úr skólanum, bar kyr og kom kvíga, lóur á túninu, skúffukakan á sunnudaginn? Taktu markvisst eftir því góða og endurtaktu það og settu fleira gott á dagskrá.

Kristín Linda Jónsdóttir,
sálfræðingur hjá Huglind

Nagandi afkomuótti

Öllum sem fylgjast með ástandi heimsmála og samfélagsins hlítur að vera ljóst að flestir bændur lifa nú við sligandi afkomuóttu. Gifurlegar hækkanir á nauðsynlegum aðföngum svo sem áburði, fóðri, olíu og varahlutum eru ýmist mættar í hlaðið eða við túngarðinn. Ekkert er í hendi um hækkanir á innkomu til samræmis við hækkanir á útgjöldum svo augljóslega hallar á írekstrinum, eða eins og einn bóni sagði við mig, þetta er allt á leiðinni í skurðinn.

Eðlilega hittir þessi óaran bændur mis harkalega. Sumir reka rótgróin og skuld lítil bú og geta pikkalega seiglast, meðan aðrir eru í þróngri stóðu. Bændur sem eru nýlega búinir að brettu upp ermarnar, til að hnoðast í gegnum þá rekstrarskla sem fylgja kosnaðarsönum framkvæmdum til framfara og uppyggjingar, og bændur sem eru harkalega skuldbættir á fyrstu búskaparárum eða áratugum, finna afkomuóttann læðast niður sveitta hryggsúluna og kuldahrollur fylgir tilhugsuninni um heimabankann.

Pegar fólk mætir raunverulegum afkomuóttu, sér einfaldelega fram á að innkoman dugar ekki fyrir kostnaði og of lítið eða ekkert verður eftir fyrir heimilisfólkid til að lifa af, getur streita, kvíði og depurð orðið ríkjandi og kulnun og depurð leggst fyrir hugann. Vonleysið situr um hugann eins og hungraður rakk, það er búið að reyna allt, spara, auka afkomuna, vinna dag og nótt, bæta við aukavinnum en það breytir ekki milljónum sem krafist er fyrir áburðinn.

Kvíða, streitu og áhyggjum fylgja líkamleg einkenni, verkir í hálsi, kjálkum, öxlum og baki, verkir frá

hverju skrefi í dag og næstu daga og byrjaðu að nota þau, já, í alvöru!

1. Merkimiði: Settu alltaf réttan merkimiða á mál. Vandinn stafar af ytri orsökum. Stattu á því alveg jarðfostu gagnvart sjálfum þér að þetta rekstrarástand er ekki þér að kenna. Bara ekki. Pessi óaran kemur utan frá og er kastað yfir þig án þess að þú hafir nokkuð til þess unnið, ekki afsaka þig, ekki setja merkimiðann á þig. Stattu beinn og segðu hiklaust við þig og aðra: Utanaðkomandi ástæður valda því að það er tap, það segir ekkert um mig en það veldur því að það er óhjákvæmilegt að fá fyrirgreiðslu.

2. Ahyggjutími: Margar rannsóknir sýna að fólk getur tamid sig til að hafa bara áhyggjur á vissum tíma. Ótrúlegt? Já, en satt. Veldu að venja þig á að hafa fastan rekstraráhyggjutíma einu sinni eða tvívar í viku. Ekkir vikjast undan áhyggjunum þá og ekki leyfa þeim að sósast yfir hugsanir þínar á örðrum tínum. Gerðu allt sem hægt er í vandanum, til dæmis fast á manudögum milli klukkan tíu og tólf og fimmudögum milli tíu og tólf. Vendu þig svo að ræða ekki, velta þér upp vandanum nema þess á milli. Ef þið eruð saman í þessu hjón eða samstarfsfólk, semjíð þá um fastan áhyggjutíma. EKKI vera sífellt að draga áhyggjurnar upp í hugann í morgungjöfinni, við hádegisverðinn, í bíflum, úti um allar koppagrundir. Setjið niður áhyggjutíma tvívar í viku, einu sinni ef það er nóg. Vinnið þá í

3. Stuðningsaðilar: Spyruðu gegn því að eingangrast. Pældu í því ofan í rót, hverjir eru þínar bestu stuðningsaðilar. Hvert er þitt besta fólk? Kannski, tveir til sex, ein eða tvær fjoðskyldur? Veldu að vera mikil með þessu fólk. Besta næringin fest með þínú, besta fólk, hringdu oft, bjóðdu þeim til þín, gerðu eitthvað með þeim, farðu í heimsókn til þeirra. Þú þarfst á því að halda, rannsóknir sýna það, það er mikilvægt.

4. Raunveruleikahvíld: Hvíldu þig á raunveruleikanum við og við um stund með því að hverfa inn í annan heim. Gerðu

BÆKUR & MENNING

Þjóðargersemin og garðyrkjugúrinn Hafsteinn Hafliðason með nýju bókina.

Allt í blóma:

Pottaplöntur við íslenskar aðstæður

Allt í blóma er ný íslensk bók sem fjalar um ræktun pottaplantan við íslenskar aðstæður. Höfundur er Hafsteinn Hafliðason sem er margverðlaunaður fyrir ævistararf sitt sem tengist garðyrkum og ræktun og ekki síst fræðslu.

Hafsteinn segir að í bókinni fjalli hann um margar af þeim pottaplöntum sem hann hefur rekist á og viti að hafa verið í ræktun hér á landi. „Ég hef lengi viðað að mér upplýsingum um pottaplöntur en vinna við bókina hófst fyrir alvöru snemma síðastliðið vor og ég sat við langt fram á haust. Þó ég hafi nú ekki reynslu af því að ræktta allar tegundirnar í bókinni þá þekki ég þær flestar, hef fylgst með tískustraumunum og kynnst þeim tegundum sem hafa ratað hingað upp á land. Lesendur ættu því að finna ansi gott yfirlit í bókinni yfir flestar ættkvíslir stofublóma.“

Ræktum garðinn

Auk þess að vinna að gerð bókarinnar vann Hafsteinn við gerð sjónvarpsþáttu síðastliðið sumar þar sem hann fjallaði um vinsælar garð-

og skálaplöntur sem ræktaðar eru í pottonum.

Hafsteinn segir að talsverðar tískusveiflur sé á blómamarkaði og plöntur detti í og úr tísku. „Í dag eru alls kyns skræpur vinsælar en það er plöntuafbrigði með marglitum blöðum. Gömlu góðu ömmublómin sem eru plöntur sem voru vinsælar fyrir og um miðja síðustu öld eru líka margar að komast aftur í tísku, ekkert nema gott um það að segja því reynslan af mörgum þeirra er góð.“

Að sögn Hafsteins er mikil að nýjum gerðum og sortum pottaplantna mikil framræktaðar og oft um að ræða afleggjara af sömu plöntu sem hefur verið á einhvern hátt sérstök og eftirsótt og því fjölgæð endalaust kynlaust.

Flóra íslenskra pottaplantna

Í bókinni, sem er eins konar flóra

íslenskra pottaplantna, er fjallað um hátt í 350 tegundir og tilbrigði og myndir eru af þeim flestum. Sagt er frá uppruna plantanna, þeim lýst og fjallað um umhírdú þeirra. Hvernig á að hugsa um stofublómin, hvaða staðsetning og birta hentar þeim best, hvernig mold kýs plantan, hvað á að gefa henni mikinn áburð og hvað á að vökva hana mikið?

Garðyrkjugúrú og þjóðargersemi

Allt í blóma er mikill akkur fyrir fólk sem hefur áhuga á allri garðyrku enda er Hafsteinn Hafliðason stórveldi þegar kemur að gróðri, ræktun og fræðslu. Í bókinni Allt í blóma beinir hann sín sinni að inniplöntum sem ræktaðar hafa verið á Íslandi og eys af ótæmandri viskubrunni sínum og vökvar fróðleiksfúst ræktunarfólk með áburðarlausum fróðleik og skemmtun. Hafsteinn er garðyrkjugúrú og þjóðargersemi.

/VH

SPECTRA

BYGGINGALASERAR Í ÚRVALI VAL FAGMANNA.

...VIÐ MÆLUM MED Því BESTA

Áhugaverðar jarðir**JARDIR.IS**

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is • www.fasteignamidstodin.is

Vetrarsól er umboðsaðili

Sláttuvélar & sláttuorff

STIGA

Gulltryggð gæði

40 ár á Íslandi

Sláttutraktorar

VETRARSÓL

Askalind 4 | Kópavogur | Sími 564 1864 | vetrarsol.is

Fjölbreyttar lausnir fyrir hús & nýbyggingar

Strúktúr er með lausnina fyrir húsið

Allt sem við hugsun, allt sem við gerum, snýst um þig okkar viðskiptavin

Við erum alltaf klár í spjallið

Hafðu samband við okkur

STRÚKTÚR

Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is | Bæjafjöll 9 | 112 Reykjavík | Sími: 588 6640

Gas lykkjubyssa

Frábær í girðingavinnuna og smíðina.

GERID VERÐSAMANBURÐ

SKÚLASON & JÓNSSON

SKÚTUVOGI 6 | 104 REYKJAVÍK | SÍMI 568 6544 | www.s-j.is

Kíktu á www.s-j.is

LESENDARÝNI

Óðagot fyrrum umhverfisráðherra:

Stækkun Vatnajökulsþjóðgarðs í skjóli veikra, óljósra laga

Í tíð fyrrum umhverfisráðherra, Guðmundar Inga Guðbrands-sonar, reið yfir landið slík flóðbylgja friðunar að annað eins hefur varla sést. Kirsüberið á öldutoppinum átti að vera hinn alræmdi hálendishjóðgarður. Allt var þetta byggt á grunni meingallaðra laga Vatnajökulsþjóðgarðs sem samþykkt voru árið 2007.

Þegar sýnt var að ráherra myndi líklega ekki takast að koma kirsüberi sínu á toppinn, þrátt fyrir ærin tilkostnað, fallegar ræður og loforð um betri heim fyrir alla, var eina ráðið að koma eins miklu undir friðunarhattinn og mögulegt væri áður en skila þyrfti valdalyklinum.

Friðun Austurafréttar Bárðardals og stækkun VJP í miklu ódagoti

Þann 30. ágúst 2021 voru örfáir útvaldir bændur í Bárðardal boðaðir með símtali á svokallaðan kynningarfund þar sem sveitarstjórn Þingeyjarsveitar kynnti áform um töku þjóðlenda í afréttinum undir stækkun Vatnajökulsþjóðgarðs.

Fullyrt var að málid væri að frumkvæði sveitarstjórnar, ekki væri um beiðni ráðherra eða ráðuneytis að ræða. Í lok apríl 2022 svara þeir þó á eftirfarandi hátt:

„Því var það í samræmi við fyrri aðgerðir sveitarstjórnar að taka jákvætt, þann 24. júní 2021, í hugmyndir um stækkun Vatnajökulsþjóðgarðs þegar eftir því var leitað.“

Að sögn íbúa er sátu fundinn, nefndu sveitarstjórnarmenn aldrei náttúruvernd sem hluta ástæðu stækkunar. Mikil óánægja hefur verið meðal íbúa á svæðinu vegna hraða vinnuferilsins sem var án alls samráðs þrátt fyrir gefin loforð um annað. Eingöngu virðist hafa verið horft til óljósra loforða um fjármagn, uppbyggingu vega með bundnu slítagi o.fl.

Þá er einnig áhugavert að sjá í fundargerðum að stjórn Vatnajökulsþjóðgarðs sá sérstaka ástæðu á 161. fundi 16.8. 2021 til að gera athugasemdir og leggja áherslu

Ágústa Ágústsdóttir.

a „að vandað sé til verka og sem mestar upplýsingar liggi fyrir áður en ákvæðanir eru teknar“.

Á 162. fundi 13.9. 2021 bendir stjórn sérstaklega á „mikilvægi samrásðs“.

Einnig bókar fulltrúi SAMÚT (Samtök útvistarfelaga): „Vinnubrögð við þessar stækkunar eru gagnryniverðar hvað varðar hraðann sem gerir stjórn og svæðisráðum erfitt fyrir með eðlilega umfjöllun.“

Í ljósi þessara athugasemda stjórnar má lesa út úr að hún sé ekki alls kostar sátt við vinnubrögð ráðherra. Hann velur að hunsu þær og tíu dögum síðar, 23. september 2021 á bak við luktur dyr, skrifar fyrrum umhverfisráðherra undir breytingar á reglugerð um Vatnajökulsþjóðgarð sem kveður á um stækkun á nördursvæði hans, alls 299 km².

19. september hafði ætlunin verið að staðfesta stækkunina með undirritun ráðherra við hátíðlega athöfn nálægt Svartárkoti og hafði stjórn VJP verið boðið. Tveim dögum fyrir og án skýringa var þessum viðburði frestað.

Fiskurinn undir steininum

Í 1. grein laga um Vatnajökulsþjóðgarð segir:

„Landsvæði í Vatnajökulsþjóðgarði getur verið í eigu íslenska ríkisins eða í eigu annarra aðila

enda liggi fyrir samþykki eiganda viðkomandi lands um að það verði hluti Vatnajökulsþjóðgarðs. Leita skal samþykki viðkomandi sveitarstjórnar fyrir friðlysingu landsvæðis í sveitarféluginu.“

Í þessi lög vísa bæði fyrrum sveitarstjórn og fyrrum ráðherra vegna stækkunarinnar.

Þessi lög stangast þó stórlega á við 20. grein sömu laga er segja:

„Stjórn Vatnajökulsþjóðgarðs skal í samráði við svæðisráð og Umhverfisstofnun gera tillögu til ráðherra um reglugerð fyrir þjóðgarðinn. Drög að reglugerð um Vatnajökulsþjóðgarð skulu kynnt sveitarstjónum á svæðinu, landeigendum og öðrum hagsmunaaðilum og þeim gefinn kostur á að gera athugasemdir við þau. Leita skal á tilts Náttúrufræðistofnunar Íslands á vistfræðilegu þoli þeirra svæða þar sem ætlunin er að veiðar og búfjárbetir verði heimil. Við setningu reglugerðarinnar skal við það miðað að landnýting innan þjóðgarðsins sé sjálfbær að mati Náttúrufræðistofnunar Íslands.“

Því má bæta við að mörk þjóðgarðsins eru sett með þessari sömu reglugerð. Færa má þá rök fyrir því þegar ráðherra beitir 1. grein við friðlysingu og setningu reglugerðar, að hann skauti framhjá 20. gr. laga, sem er eini lagatextinn um mörk þjóðgarðsins og því nokkuð skýr lína um hvernig standa skuli að setningu reglugerða.

Hver er þá tilgangur 20. greinar ef ekki þarf að horfa til hennar við stækkun og útvíkkun þjóðgarðsins?

Að mínu mati er þetta svo veik lagastoð sem stækkunin er byggð á, að ávallt mun ríkja vafi um lögmáti stjórnar- og verndaráætlunar. Með langvarandi afleiðingum og deilum.

Þessi lög um stækkun þjóðgarðsins eru með öllu örökrett þar sem ákvörðun um friðun og stækkun kemur fyrst, en friðlysingskilmálmarnir koma svo eftir á með stjórnunar- og verndaráætlun (skjóta fyrst,

spryja svo). Þá má benda á að í verkefnislýsingu fyrir tillögu að breytingum á stjórnunar- og verndaráætlun er ekki gert ráð fyrir gagnaöflun grunngagna, samráði við NÍ, UST og hagsmunamáli fyrir en í þriðja þætti vinnuferilsins.

Gott dæmi um þessi vinnuferil er svör þjóðgarðsvarðar Norður-svæðis á íbúafundi þann 30.4. 2022 (rúmum 7 mánuðum eftir friðlysingu) við spurningu „Hver er ástæða VJP að friða þetta svæði og hver er sýkkar á að þessi þurfi?“

Svar: „Það er einmitt verið að finna út úr því með þessari vinnu.“

Pannig er lítið mál fyrir æðstu stjórnendur þjóðgarðs að lofa fögru fyrir fram (t.d. áframhaldandi nytjum eins og veiði, búfjárbet og opnum vegslóðum) en breyta svo eftir að ný reglugerð hefur verið undirrituð af ráðherra og svæði friðað. Um þetta eru mörg dæmi.

Þá er verið m.t.t. almannahagsmunu að upplýsa um skrif þjóðgarðsvarðar í Vatnajökulsþjóðgarði í öðru máli:

„Ef ég væri einn í heiminum, með náttúruverndarlögum og þjóðgarðsskilgreiningar IUCN myndi ég ekki hika við að loka báðum leiðum. Á hinn bóginn er til mikils að vinna að baða samkomulag við f4x4 svo almenningsálitið snúst betur á sveif með þjóðgarðinum. Líklega væri best að samþykki þessar tillögur sem bráðabirgðafyrirkomulag sem verði endurskoðað eftir nokkur ár þegar þjóðgarðurinn hefur fest sig betur í sessi.“

Með öðrum orðum er verið að segja

„Segjum já og brosum til að sýna þjóðinni góðu hliðina en þegar tíminn hefur aðeins liðið þá getum við tekið þetta allt til baka.“

Þá er fyrirkomulag laga um Vatnajökulsþjóðgarð í engu samræmi við náttúruverndarlög, sem ganga út á að friðlysingskilmálar liggi fyrir og hafi verið kynntir aður en ákvörðun er tekin um að ný svæði séu friðlýst. Þessi staðreynd sýnir að Vatnajökulsþjóðgarður er eins og oft

hefur verið bent á, ríki innan ríkisins.

Náttúruverndarlög ættu að vera meginregla friðlysingar. Þau ásamt náttúruverndaráætlun Alþingis fela í sér forgangsröðun og hagsmunamat, bæði faglegt mat á þeim svæðum sem skulu friðlýst með tilliti til annarrar landnýtingar og að fjármunir málafloksins nýtist vegna mikilvægustu svæða landsins. Við friðlysingu samkvæmt náttúruverndarlögum eru friðlysingar-skilmálar kynntir fyrir fram.

Ráðherra fer með framkvæmdarvald, dómará- og úrskurðarvald í sínum eigin málum

Í 19. grein laga VJP segir:

„Ákvæðanir sem teknar eru á grundvelli laga þessara eru kæranlegar til ráðherra. Úrskurður ráðherra er endanlegur úrskurður á stjórnsýslustigi.“

Þetta þýðir að umrædd reglugerð ráðherra er illkærnanleg innan stjórnsýlunnar.

Kostirnir væru þá annaðhvort kvörtun til umboðsmanns Alþingis eða dómkostaleiðin. En þá gilda hins vegar almennar reglur að aðilar eigi beinna lögvarðra hagsmunu að gæta.

Þá er málid í raun verst þeim sem talað hafa fyrir hálendishjóðgarði og kynnt að hann muni í gruninn verða lýðræðislegur með aðkomu sveitarfélaga, hagsmunaaðila o.fl. Aðferðir við stækkun VJP nú sýna, að þegar hentar, getur ráðherra fullnýtt vald sitt sem sækja má með óljósum og mistúlkunlegum lögum og skautað milli þeirra eins og sannur keppnismaður án þess að þurfa að hafa áhyggjur af tapi.

Áð þessu öllu sögðu tel ég nauðsynlegt að afturkalla þennan gjörning og taka lög Vatnajökulsþjóðgarðs til gagngerrar endurskoðunar. Ef vilji verður fyrir hendi mætti endurtaka hann síðar á þann hátt að ekki leiki vafi á lögmáti stækkunarinnar.

Ágústa Ágústsdóttir
ásamt hagaðilum á Norðurlandi

BÆKUR & MENNING

Bókafregn:

Illgresi andskotans

Nýverið sendi Þorsteinn Úlfar Björnsson frá sér bók sem hann kallar Illgresi andskotans og fjallar um nytjaplöntuna Cannabis sativa eða hamp í sinni viðustu mynd.

Þorsteinn, sem er bæði höfundur og útgefandi bókarinnar segir að hún sé ekki kennslubók í kannabisreykingum heldur sé um að ræða umfjöllun um nytjar á plöntu sem býður upp á gríðarlega möguleika og eigi án efa eftir að setja mark sitt á landbúnað hér á landi sem víðar í heiminum á komandi árum.

Nýtingarmöguleikar

Í bókinni, sem er í handhægu broti og ríkulega myndskreytt, er meðal annars sagt frá grasafræði plöntunnar, saga hamptytja rakin og farið yfir þau not og nytjar sem plantan hefur upp á að bjóða.

Þorsteinn fjallar einnig um efnainnihald plöntunnar og ástæður þess að plantan var bönnuð og af hverju yfirvöld í Bandaríkjunum fóru í stríð við hana.

Ræktun hér á landi

Fyrir þremur árum hófst ræktun á iðnaðarhampi hér á landi og lagt hefur verið fram á Alþingi þingsályktunartillaga um að leyfð verði ræktun á lyfjahampi.

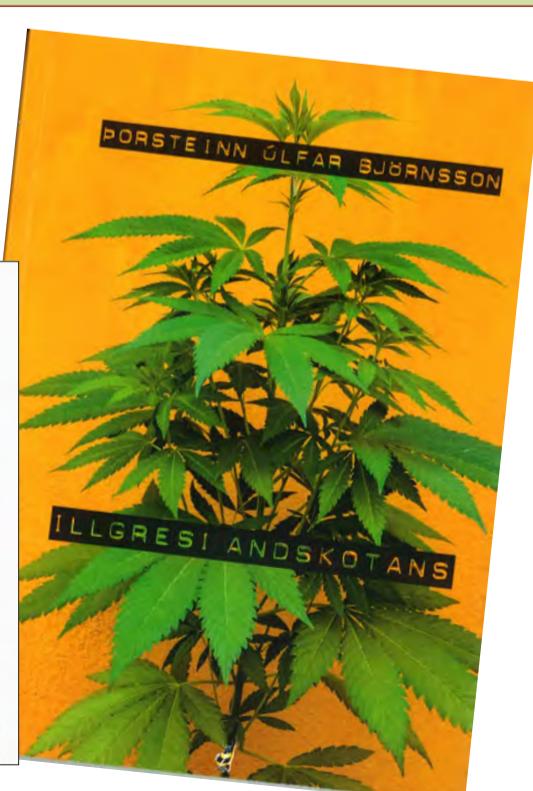
Þorsteinn segir að ræktun á hampi geti verið góð búból fyrir bændur og skilað þjóðarbúinu talsverðum tekjum.

Hann segist einnig vona að bókin muni opna fyrir uppbyggilegar umræður um hamp sem að hans mati, og fleiri, hefur lengi verið á einn veg og það neikvæð.

/VH

Þorsteinn Úlfar Björnsson höfundur.

LESENDARÝNI

Arfleifð bújarða

Eftir margra ára vinnu, blóð og svita kemur að því að bændur bregði búi og snúi sér að öðru. Ástæður þess geta verið margar og oftar en ekki er það vegna aldurs eða að það sé einfaldlega komin tími til þess.

Hver sem ástæðan er þá er það alltaf krefjandi að skilja við búskap og jafnvel bernskuheimili. Bændur hafa þó val um hvernig þeir vilja skilja við búskapinn og hægt er að fara nokkrar ólíkar leiðir. Til að mynda er hægt að selja til næstu kynslóðar. Þá er möguleiki fyrir fráfarandi bændur að finna sér land í nærumhverfi og halda áfram búskap í smærri mynd eða taka frá landskika fyrir sig og hjálpa jafnvel til.

Svo er hægt að selja og flytja í næsta þéttbýli og vera bannig nær þjónustu og annarri atvinnu. Þetta eru aðeins dæmi um hvað hægt sé að gera. Undanfarin ár hefur færst í aukana að bændur selji stærri innviði úr rekstri bújarða, svo sem greiðslumark og dýr. Tilgangur þess er oft að halda áfram búskap í smærri mynd á sömu bújörð sem hélt eitt sinn uppi myndarlegum rekstri eða jafnvel það eitt að búa í ísbúðarhúsi á jördinni. Afleiðingar slíksra aðgerða hafa afgerandi áhrif á framtíð þessara jarða og í raun nærumhverfi þeirra.

Bændur búa þá á þessum bújörðum, huga að sínum dýrum og vinna jafnvel með, en hvað svo? Þegar kemur að því að loks eigi að selja jörðina þá er hún oft ekki fýsileg til rekstrar. Þá er til að mynda mikil land sem komið er úr ræktun, lítið af dýrum ef einhver eru og húsakostur jafnvel kominn í niðurníðslu. Büjarðir gætu jafnvel farið í eyði við slíksar aðstæður, séstaklega ef margir eigendur eru að bújörðinni eða ef bændur kynnu að falla frá skyndilega.

Þetta er landlæg þróun sem hefur átt sér stað í mórg ár en upp á síðastið hefur þessi þróun verið að sækja í sig veðrið. Auðvitað hafa bændur rétt á þessu og geta gert hvað sem þeim sýnist með sitt land. Undirritaður er ekki hér til að skipa bændum fyrir heldur til þess að láta bændur vita að það er önnur leið.

Arlega útskrifast um 30 búfræðingar úr Landbúnaðarháskóla Íslands. Þetta nám er vinsælt og ekki komast allir að sem vilja, slíkur er áhuginn, og við erum ótrúlega heppin að búa yfir slíkum mannaud. Allt þetta fólk er fullt af áhuga og

Nú þegar matvælaframleiðsla er alltaf að verða mikilvægarí þá er enn meiri þörf á því að bújarðir haldist í rekstri.

Jónas Davíð Jónasson.

bjartsýni yfir því að hefja búskap. Auk þeirra er einnig mikil að ungu fólk sem ekki hefur farið í nám en er samt tilbúið að taka við keflinu.

Það gefur því auga leið að það er hafsjór af ungu fólk sem er í leit að bújörð, ýmist jörð sem stendur undir fjölskyldu eða jörð sem þarfast aðeins meiri vinnu svo það sé hægt. Sú menntun og reynsla sem unga fólkvið okkar býr yfir er beinn afleggjari af starfi íslenskra bända og kjörið að nota krafta þess. Ungt fólk er vel í stakk búið til að taka við keflinu og halda áfram blómlegum landbúnaði í sveitum landsins.

Við erum ótrúlega heppin að búa yfir slíkum mannaud. En staðan er sú að þegar ungt fólk ætlar að finna sér bújörð þá er lítið í boði. Ef bændur athuga fasteignavefi sjá þeir að úrvall jarða í rekstri er takmarkað og í raun tíðindi ef fleiri en ein bújörð er til sölu.

Það eru þó vissulega margar hliðar á viðskiptum með jarðir, eldri bændur hafa ef til vill sett allt sitt í búskapinn og þurfa því fé fyrir það sem á eftir kemur. Ungir bændur standa frammi fyrir því að fjármagna kaup á jörð, standa undir og byggja upp búrekstur auk þess að sækja fram til að ná þeim markmiðum sem við setjum okkur í landbúnaði almennt. Eins og þekkt er með afkomu margra búgreina er það enginn leikur. Það er þó margt nýtt í farvatnini hvað varðar búgreinar, nýsköpun og landnýtingu með bindingu kolefnis en kannski óljósara hverju það mun skila. Samhlíða þessu er ungt fólk í sumum tilfellum í samkeppni við auðgri einstaklinga sem sækjast oft á tíðum í hlunnindajáðar.

Nú þegar matvælaframleiðsla er alltaf að verða mikilvægarí þá er enn meiri þörf á því að bújarðir haldist í rekstri. Ísland þarf að búa við fæðuþryggi og slíkt gerist ekki nema eðlileg kynslóðaskipti eigi sér að landbúnaði.

Endurnýjun fólks í dreifbýli er síðast en ekki síst undirstaða í samfélögum til sveita. Það er því einnig þarf að hvetja verðandi sveitarstjórnarfulltrúa til að hlúa að búsetuskilyrðum fyrir það fólk nú sem endranær.

Góð þjónusta og mannlíf er forsenda blómlegrar byggðar.

Jónas Davíð Jónasson,
frá Hlöðum.
Höfundur er gjaldkeri
Samtaka ungra bænda og
formaður Félags ungra bænda
á Norðurlandi

Lifraent hreinswirki!

NÚTÍMA ROTÞRÓ

Fyrir sumarhús, heilsárshús, hótöl o.fl.

Yfir 90% hreinsun - hreinsigeta PIA vottuð

3ja þreppa hreinsun - ekkert rafmagn

Engar siturlagnir - fyrirferðarlítill

Mögulegt að breyta í skólpdreinsistöð síðar

þyk gæði - CE merkt

Stærðir 2-600 persónueiningar

HVAMMSHÓLAR

SIGURDUR VÍGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAMEISTARI

+354 660 4085

SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma **510-3500** og **615-1020** eða á netfangið bjorgvin@eignatorg.is

Eignatorg
Skipolt 50b, 105 Reykjavík

Svansson ehf

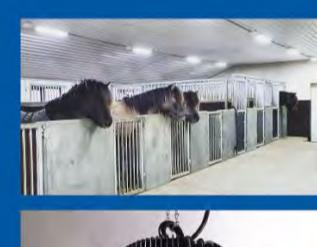
Landbúnaðartæki, björgunartæki og búnaður.

Svansson ehf

Sími : 697-4900 • sala@svansson.is • www.svansson.is

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og Iðnaðarhúsnaði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofhæð.

KAUPLAND

www.kaupland.is
sími 8449484

EYJALIND

Komatsu Varahlutir

Lely Center Ísland

ZETOR VARAHLUTIR

Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.lci.is
Akureyri: Öðinsnes 2 – Sími 464 8600

LESENDARÝNI

Skoðun um vegi

Vegir í Bárðardal eru malarvegir oft ósléttir og holótir. Vegurinn að vestanverðu frá hringvegi 1 er um 40 km að Mýri en um 5 km lengri austan fljóts og brú er yfir Skjálfafljót skammt sunnan við Gistiheimilið Kiðagil.

Nú stendur til að Þingeyjarsveit sameinist Mývatnssveit. Við þurfum meira á betri og sléttari vegum að halda en þjóðgarði, og öllu því landi sem þjóðgarður klófestir er illmögulegt að ná til baka, þó að nauðsyn sé til.

Meiri líkur finnst mér á að göngu- og hjóreiðastígur umhverfis Mývatn njóti forgangs á bundnu slitlagi frekar en Bárðardalsvegir; okkur hér í Bárðardal finnst það skortur á réttlæti.

Upp úr dalnum að vestan liggur Sprengisandsleið sem rýkur úr mengandi moldarmökkrum í þurrum en pollar í lægðum og hjólförum í bleytutíð. Hann er heflaður einu sinni á ári fyrr part sumars og er fær 1-3 mánuði á ári, en ef hann yrði uppyggður myndi tíminn lengjast í 6-8 mánuði og enn lengur ef hlýnun verður meiri en nú er.

Austan Sprengisandsleiðar, skammt sunnan Mjóadalsá, er einn af fallegri fossum landsins,

Aldeyjarfoss, og ekki svo löngu sunnar eru athyglisverðir Hrafnabjargarfossar. Vegur frá Mýri í Bárðardal að Pórisvatni er 126 km. Pangað nær bundið slitlag sunnan frá, og uppýttur malarvegur tölvert lengra norður.

Oddviti Þingeyjarsveitar hétt því á fundi í Kiðagili í vetrar 2022 að ekki myndu skipulagsyfirlöld sveitarfélagsins samþykka þjóðgarð vestan Skjálfafljóts fyrr en eftir umtalsverðar vegabætur á Sprengisandsvegi.

Geta má þess að vegslóði liggur frá Stöng í Mývatnssveit að Engidal í Bárðardal, fær öllum blum á meðan sumar er. Ef vegur frá hringvegi 1 við Stangarafljótsyrði endurbættur yfir á Bárðardalsveg um Engidal og þaðan á Stórutunguveg og áfram þaðan niður að Skjálfafljóti og brúað nálægt Kjallarabrum þar rennur fljótið þróngt.

Kjallarabréy eru ísbrýr sem myndast í miklum frostum af vatnsdropum þegar vatnsmassi rennur þróngt og droparnir slettast upp og mynda brú bakka á milli ofan við vatnið og fólk notaði til að komast milli bæja fyrrum. Frá Kjallarabrum er stuttur spölur á Sprengisandsleið. Þessi leggur er um 30 km, sem sé

frá vegi 1 við Stangarafljótsyrði að Sprengisandsleið. Þá eru 320 km á Selfoss um Sprengisand sem er sama vegalengd og vestur Norðurland endar á Hrútafjarðarhálsinum.

Margir valkostir eru áfram til fyrir jeppamenn og aðra sem eiga viðeigandi ökutæki. Byrjun á Mödrudalsleið í Kverkfjöll, Öskjuvegur upp með Jökulsá á Fjöllum, vegur úr Svartárkoti eða Mývatnssveit um Dyngjufelladal, vegur upp austan Skjálfafljóts einnig upp úr Eyjafirði og Skagafirði. Allir þessir vegir eru samtengdir norðan jökla. Þeir eru einungis fyrir jeppa og önnur torfærutæki. Væri það ekki bara eftirsóknarvert að hafa greiðfær, uppyggðan veg með bundnu slitlagi yfir Sprengisand í framtíðinni sem öll ökutæki gætu nýtt sér og þeir sem í þeim eru notið þess að horfa yfir viðernin og notið þess mikla útsýnis sem fyrir augu ber og vegalengdir styttast til munu fyrir marga?

Mér fyndist það mikil skammsýni ef sveitarstjórnir sem hafa skipulagsvöld á leiðinni afsöluðu sér þeim í hendur þjóðgarðs.

Jón Gústafsson
090346-3939

Atvinna

Reykjabúið vantar manna til starfa í viðhald og viðgerðir.

- Umsjón með verkstæði og ýmislegu tilfallandi
- Viðkomandi þarf að geta unnið sjálfstætt
- Vélvirki, rafvirki eða laghentur aðili

Allt getur komið til greina.

Áhugasamir vinsamlega sendi fyrirspurnir og upplýsingar á reykjabuid@kalkunn.is.

Reykjabúið ehf, 271 Mosfellsbæ

NAGLADEKKIN
EKKERT VANDAMÁL
Lakro fimmfalda slitpolið og
gólfid verður hart sem stál
harka@harka.is www.harka.is

HARKA

Bændablaðið Kemur næst út 25. maí

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

- Iðnaðarhurðir
- Iðnaðarhurðir með gönguhurð
- Bílskúrshurðir
- Hurðir í trékarma
- Tvískiptar hurðir

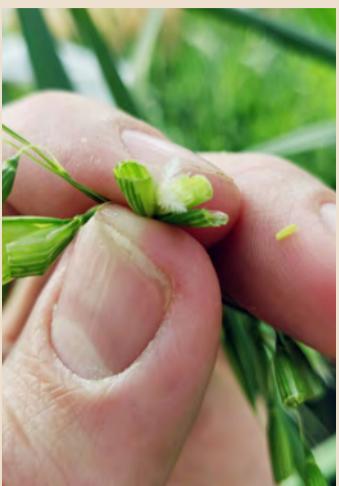
Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE
• Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Við kornkynbætur er plöntum víxlað með aðstoð mannsins sem ber frjó í öx sem þegar hafa verið geld með því að tína fræflana úr. Til hægri er frævan tilbúin til ásetnings, til vinstri hefur víxlunin heppnast og blendingurinn vex í axinu.

Erfðamengjaúrvval í innlendum kornkynbótum

Byggkynbætur voru stundaðar á Íslandi um áratugaskeið, fyrst við Rannsóknastofnun landbúnaðarins og síðar við Landbúnaðarháskóla Íslands.

Árangurinn lét ekki á sér standa. Úr þessu verkefni hafa verið skráð átta yrki síðan um aldamót. Íslenski stofninn þroskast fljótt og er að líkendum aðlagður Íslandi, og því einstakur á heimsvísu. En plöntukynbætur á Íslandi, og byggkynbótaverkefnið þar með talið, eru ófjármagnaðar og engri stofnun hefur verið falið að annast þær. Þær eru orðnar olnbogabarn opinbers stuðnings við landbúnaðinn. Síðustu ár hafa öflugar bygggrannsóknir verið stundaðar við LbhÍ, áður studdar af Framleiðnisjóði landbúnaðarins og nú Matvæla-sjóði, en einnig Norrænu ráðherranefndinni. Pessi rannsóknaverkefni hafa meðal annars lagt mikilvægan grunn að endurbætum og nútímaþeddum kynbótaverkefnum t.d. með aukinni erfðafræðilegi þekkingu á byggi við íslenskar aðstæður.

Til þess að hagnýta þá þekkingu og gagnasöfnun sem hefur átt sér stað þarf að tryggja plöntukynbótum fasta fjármögnum sem hluta af styrkjakerfi landbúnaðarins. Það liggur beinast við að fela LbhÍ þetta verkefni. Þar er nauðsynleg þekking, aðbúnaður og reynsla til staðar. Eitt helsta framfaraskref sem þarf að stíga í plöntukynbótum hér á landi er að innleiða erfðamengjaúrvval í byggkynbótum með uppsærðum kynbótamarkmiðum í samstarfi við hagaðila. Því næst er að undirbúa erfðamengjaúrvval í höfrum og fleiri plöntutegundum.

Fyrsta skrefið til að hefja kynbætur í nýjum tegundum er að velja efnivið, hefja prófanir og safna gögnum um mikilvæga eiginleika.

Til þess að framkvæma erfðamengjaúrvval þarf að reikna erfðamengjaspár sem byggja á því að tengja saman gögn mældra eiginleika (t.d. uppskeru) og arfgerðargreininga til þess að þjálfa spálfikan. Líkanið getur síðan með ágætu öryggi spáð fyrir um kynbóttagildi einstaklinga sem eru arfgreindir, þó þeir hafi ekki verið prófaðir í tilraunum. Kynbótamat samkvæmt arfgreiningum kallast erfðamengjaspá og val samkvæmt því erfðamengjaúrvval. Gögnin um mælda eiginleika eru þegar til hjá LbhÍ fyrir bygg sem nota má til þess að þjálfa spálfikan.

Með þessari aðferð er hægt að spá fyrir um afkomu þúsunda einstaklinga á ári og

velja einstaklinga með hæstu erfðamengjaspá til frekari prófana og/eða víxlana. Þannig er hægt að auka öryggi úrvalsins á afkvæmum víxlana ásamt því að margfalt fleiri byggarfgerðir fá kynbótamat en ella. Pessi aðferð getur aukið öryggi og úrvallsstyrk sem eykur árlegar erfðaframfarir. Innleiðing þessara aðferða hefur þegar skilað miklu árangri í kornkynbótum.

Fjármagn í plöntukynbótaverkefni þurfa að vera trygg frá ári til árs. Úrvval þarf að eiga sér stað á hverju ári og glataðan tíma er örðugt að vinna upp seinnina meir. Samhliða erfðamengjaúrvvali þyrti að uppfara kynbótamarkmið og helst setja saman kynbótaeinkunn sem byggir á hagrænu mati eiginleika, í samvinnu við hagsmunaaðila. Slíkt hagrænt vægi að endurspeglar hvar mestu búbót er að sækja fyrir bændur með framför í eiginleikanum. Kynbótamarkmiðum ætti síðan að endurmæta reglulega, t.d. á tímum fresti. Ný kynbótamarkmið gætu til að mynda einblítt meira á gædi byggs án þess að slaka á kröfum um uppskerumagn.

Samhliða kynbótaverkefni af þessu tagi verður áfram hægt, og raunar nauðsynlegt, að sinna sérstökum rannsóknaverkefnum í plöntukynbótum og jarðrækt, fjármögnuðum af samkeppnis-sjóðum. Gögnum sem var safnað í íslenska byggkynbóta verkefni eru afar áhugaverð líka frá vísindalegu sjónarmiði. Enda er þetta stórt gagnasafn þarf sem grastegund sem á uppruna sinn úr botni Miðjarðarhafs er lagt út í vísindalegar tilraunir við krefjandi aðstæður fyrir plöntuna. Pessi dýrmætu gögn veita merkilegt tækifæri til grunnrannsókna á erfðafræði og þróunarfræði plantna, fyrir utan hagnýtar rannsóknir sem geta nýst við leiðbeiningu bænda og þróunarverkefnum fyrir kynbótastarfíð.

Öflugt kynbótastarf á korni getur gjörbylt ræktunarmöguleikum á Íslandi. Um nokkur hundruð ára skeið hafa Íslendingar valið að framleiða sjálfrí dýrafurðir en flytja inn mestalla kornvörum.

En nú er oldin önnur. Hér á landi er til þekking, aðstaða og vilji til að stunda öfluga kornrækt. Til þess að efla kornrækt í landinu þarf stjórnmalafolk og forysta bænda að vera framsýn og fjárfesta í plöntukynbótum.

Hrannar Smári Hilmarsson,
tilraunastjóri í jarðrækt
hjá LbhÍ
Egill Gautason,
doktorsnemi

Stórgripavigt. oft má koma gangvigt fyrir með haganlegum hætti í fjósum.

Eftirlit með þunga og stærð gripa er vanmetið bústjórnartæki

Snorri Sigurðsson
snsig@arlafoods.com

Störf kúabaenda eru margbætt, afar fjölbreytt og vissulega mismikilvæg en eitt af þeim verkum sem flokkast undir það að vera afar mikilvægt er oft ekki gert. Petta er ekki eitthvað sem einungis á við um kúabú á Íslandi heldur er þetta tilfellið um allan heim.

Ég hef sjálfur heimsótt kúabú í 23 mismunandi löndum og telja þessar heimsóknir á mismunandi kúabú nú vel á þriðja þúsundið en langflestir bændur sem ég hef sótt heim eiga það sameiginlegt að fáir þeirra vigt og mæla kálfa og gleyneyti reglulega!

Vissulega gera sumir það en allt of margir gera það ekki – en skiptir það einhverju máli?

Já, klárlega, enda eru til ótal rannsóknir sem sýna það svart á hvítu að því betur sem tekst til með uppledri gripanna fyrstu vikurnar á ævinni, því betur tekst til með heildareldi þeirra. Pannig liggur t.d. fyrir að hagkvæmasti burðaraldur hjá kvígu er 23 mánaða en margin ná ekki aðala sínar kvígor nóg vel svo þær séu nægjanlega þroskamiklar við svona ungan aldur. Fullyrða má að allar kvígor hafi í raun erfðalega burði til þess að bera 23 mánaða en það sem skyri það að þær séu of litlar þegar þeim aldri er náð felist einfaldlega í bústjórninni, þ.e. hvernig uppledinu var háttáð.

Tilfellið er að það er afar auðvelt að missa sjónar af þungaaukningu smárra gripha og oft telja bændur kvígurnar vera að þyngjast meira en þær gera t.d. vegna kviðfylli. Þess vegna þarf að fylgjast gríðarlega vel með þyngingu kálfanna og bregðast hratt við sé þungaaukningin ekki að skila sér í samræmi við áætlunar búsins. Þess utan eru svona mælingar notaðar í auknum mæli erlendis beint inn í ræktunarstarfið, sem gæti einnig orðið tilfellið á Íslandi ef mælingar og nákvæmar skráningar á þunga og þyngdaraukningu væru almennt notaðar hjá kúa - bændum landsins.

Búnaður til þess að viga smákálfa þarf alls ekki að vera flókinn og má jafnvæl nota hefðbundna iðnaðarvigt, t.d. með því að setja litla grind ofan á flötinn sem vigtar.

Hver á vaxtarhraðinn að vera?

Hérlendis er miðað við að kvígurnar hafi náð um 55% af þyngd fullorðinna kúa þegar þær eru sæddar. Ef miðað er við að fullorðnar kýr hér á landi séu um 470 kíló ætti kvígan því að vera um 260 kíló á fæti þegar hún er sædd. En til þess að ná þessari þyngd nágon snemma á æviskeiðinu þarf að hlúa vel að kvígunni. Sér í lagi fyrstu vikur ævinnar eins og áður segir. Enda krefst þessi þungi að kvígan vaxi um 550-600 grómm á dag að jafnaði fram að sæðingu.

Það sem of margir bændur, víða um heim, flaska á er að ná ekki nágum vaxtarhraða í kvígurnar strax fyrstu vikurnar. Margir telja að þær bæti sér síðar upp hægan vöxt á mjólkurfóðrunartímanum. Þær gera það hins vegar ekki nema að hluta til. Með öðrum orðum, ef maður missir af því tækifæri að láta kvígurnar fara bratt af stað, þá er það tækifæri runnið út í sandinn.

Hvenær á að viga?

Pegar bændur sprýja mig út í það hvenær eigi að viga kvígúlfana þá segi ég alltaf að það eigi að taka fæðingarpungann á öllum gripum og svo viga alla gripi þegar þeir eru vandin af mjólk, oftast eftir 7-8 vikur. Kvígurnar eru enn nettar og viðráðanlegar á þessum aldri og bæði fljótlegt og auðvelt að viga þær. Þá er þunginn ekki slískur að hann kalli á mjög sérhæfðar vigtir heldur má leysa málid með einföldum og ódýrum vigtum.

Eftir að mjólkurfóðrun lýkur tekur við afar mikilvægur kafla í lífi kálfanna og er alltaf ákveðin hætta á því að hér geti komið afturkippur í vaxtarhraðann. Til þess að forðast að slíkt gerist þarf kjarnfóðurátið að vera orðið mjög gott á sama tíma og dregið er úr mjólkurmagninu. En míni reynsla er sú að oft missa bændur af einstaka kálfum á þessu tímabili, þ.e. einn og einn nær að „fela sig“ og heltist aðeins úr lestinni. Það

sést oft einna best á því að þegar kálfahópar eru skoðaðir, t.d. við 5-6 mánaða aldur, þá skera oft sumir sig úr hópnum vegna sterðar og aðrir vegna smæðar. Til þess að setja kálfæftirlitnu fastar skorður mæli ég með því að vigta alla kálfa aftur þegar þeir eru 6 mánaða gamlir og svo, ef hægt er, við fyrstu sæðingu. Að síðustu væri gott að fá þunga við burð, ef þess er nokkur kostur.

Hvernig á að vigta?

Ég veit vel að það er alls ekki skemmtilegt verk, né létt, að vigta gripi og þar sem ekki er um þeim mun fleiri gripi að ræða er vafasamt að verja miklum fjármunum í að teknivæða þennan þátt búskaparins.

Par sem bú eru stærri, og kálfar margir, eru sjálfssagt að skoða þar til þess gerðan vigtunarþáuna sem fæst í dag bæði hálfjálfvirkur og nánast alsjálfvirkur þ.e. hálfgerðir tökubásar þar sem hægt er að vigta, mæla og holdastiga. En þar sem flest bú á Íslandi eru með færri burði en 100 á ári væri fjárfesting í slíkum búnaði varla verjandi þó það sé auðvitað undir hverjum og einum komið hvernig hugað er að fjárfestingum. Pannig má t.d. fá einfaldar íðnaðarvögur sem ná upp í 100 kg sem henta ágætlega fyrir þetta verk. Einig má nota afar einfaldar búnað til þess að mæla fæðingarþunga kálfanna eins og sjá má á meðfylgjandi myndum. Það þarf hvort sem er að eyrnamerkja kálfinn og skrá niður margs konar upplýsingar, því ekki að vigta hann í leiðinni?

Það eru til ýmsar gerðir af stórgripavígum, sumar sérstaklega gerðar til þess að vigta gripi. Það fer auðvitað fyrst og fremst eftir aðstæðum á hverju búi, hvaða búnaður hentar best t.d. hvort það er svona gangvigt eins og sést á meðfylgjandi mynd eða sérstök stórgripavigt. Að síðustu má svo auðvitað nefna hið klassíská málband þar sem ummál gripsins er mælt. Þessi aðferð hefur verið stunduð í áratugi og gefur afar góða mynd af þunganum þó svo að hún sé vissulega ekki eins örugg og hefðbundin mæling.

Þegar reynsla er komin á mælingarnar má nota óbeinrar mælingar einnig, til þess að efla gæðaeftirlitið með vexti kálfanna. Pannig setja margir bændur merki, t.d. með málningu, á framhlið átgrindar. Þetta merki eða strik er þá sett til þess að sýna hvað kálfarnir ættu að vera háir á herðakamb að jafnaði við ákveðinn aldur. Hver stíá er þá með sitt strik sem sýnir mjög auðveldlega sé kálfur að dragast aftur úr í samanburði við hina.

Hvernig á að bregðast við?

Algengasta spurningin sem ég fær,

þegar þungamælingar ber á góma, er hvernig á að bregðast við ef gripur éda gripir eru að dragast aftur úr.

Það er erfitt að gefa ráð heilt yfir og þarf alltaf að skoða aðstæður og bústjórn í hverju tilfelli fyrir sig. Það er nefnilega ýmislegt sem getur skýrt það að hverju gripir vaxa of hægt.

Ef þungamælingar við 7-8 vikna aldur sýna að kálfurinn vex of hægt þarf að grandskoða hvernig mjólkurfóðunni er hættáð og með hvaða hætti kjarnfóður er kynnt fyrir kálfumini. Honum er eðlislægt að taka vel til fóðurs á þessum aldrum og að vaxa hratt svo ef það er ekki tilfellið er kálfumini einfaldlega of naumt eða ranglega skammtað. Þá getur skýringin einnig legið í sjúkdómum, streitu eða öðru slíku sem hefur angrað kálfinn á þessum mikilvæga skeiði í lífi hans. Þetta þarf allt að skoða vel, sé tilfellið að vöxturinn sé undir væntingum. Þess má reyndar geta að sé fæðingarþungi kálfá lágor, er erfitt að ætla kálfumini að vaxa mjög hratt sem segir enn og aftur að skoða þarf aðstæður hverju sinni áður en unnt er að fullyrða um aðstæður skorts á vexti.

Næsta mæling fer fram við hálfarsárs aldur og fram að því þarf reyndar að fylgjast einkar vel með kálfunum. Hér segir útlit þeirra og staerð mikið um hvernig gengur og að þessu tímabili er mikilvægt að flokka kálfana eftir stærð en ekki aldri. Það sem allt of oft gerist er að bændur flokka kálfana eftir aldri en ekki stærð. Það kallar nánast undantekningarlauast á það að einhverjur kálfar lenda undir í valdarbaráttunni og dragast enn frekar aftur úr. Svona kálfá þarf að fjarlegja úr stíum og setja með yngri gripum, sem passa betur í hað og stærð. Enn fremur þarf oft að bæta hægvaxnari gripum upp með bættu fóðri.

Útgangurinn

Ég held að ég geti fullyrt að oftast þegar ég sé koma afturkipp í vöxt á kvígum þá er það þegar þær eru hafðar úti og oft jafnvel nánast eftirlitslausar í einhverjum úthaga. Það getur enginn bóndi ætlast til þess að kvígur haldi kraftmíklum vexti á úthagabeit.

Kvígur sem eru úti þurfa að vera á kraftmíkilli beit með góðu aðgengi að steinefnum og skjóli. Þá þarf rýmið að vera gott svo það sé ekki mikið um áflog en átök gripa snardregur úr vexti þeirra þar sem bæði orka fer í það atferli auch pess sem það veldur taugaveiklun sem bitnar á átinu. Enn fremur er mikilvægt að taká kvígurnar snemma á hús og áður en veðrið verður óheppilegt fyrir át og góðan vöxt.

Slageður og kuldi hefur auðvitað ekki stór líkamleg áhrif á nautgripi, en veldur þó því að það dregur úr áti og þá kemur afturkippur í vöxtinn.

Merking nautgripa – leiðbeiningar

Að gefnu tilefni vill Matvælastofnun vekja athygli á þeim reglum sem gilda um merkingar nautgripa. Sendar voru út leiðbeiningar til allra sláturleyfishafa síðastliðið haust og þeir beðinir um að koma þeim til sinna viðskiptavina til þess að skýra hvaða reglur eru í gildi varðandi merkingar nautgripa og hvernig þær eru túlkaðar.

Ástæða þessara leiðbeininga voru athugasemdir sem eftirlitsmenn ESA (eftirlitsstofnun EFTA) gerðu við eftirlit í slátruhúsum haustið 2019 sem varð til þess að reglur voru hertart varðandi merkingar nautgripa við komu í slátruhús.

Á Íslandi gildir reglugerð nr. 916/2012 um merkingar búsfjár og er markmið reglnanna að tryggja rekjanleika búsfjárafurða frá upprunahjörð og/eða fæðingu viðkomandi dýrs til sölu afurða og skapa með því grundvöll að markvissu matvæla- og búsfjáreftírliti, eftirliti með flutningum dýra, skráningu búsfjársjúkdóma og meðhöndlun þeirra, sbr. 1. gr. reglugerðarinnar.

I. gr. reglugerðarinnar er gerð krafa um að nautgripir skuli merktir með forprentuðu plötumerki í bæði eyru innan 20 daga frá fæðingu. Bæði framhlið og bakhlið merkja (þ.e. báðar blöðkurnar) skulu vera forprentuð. Samkvæmt ákvæðinu skulu eftirfarandi upplýsingar koma fram á merkjumunum: 1) YD-einkennismerkir Matvælastofnunar, 2) IS-einkennismerkir Íslands, 3) búsnúmer og 4) gripanúmer. Þá segir í 1. gr. að umráðamaður búsfjár beri ábyrgð á að allt búfé sem alið er á hans vegum sé merkt innan tilskilins tíma með viðurkenndu merki, sem fylgja á dýrinu alla ævi. Samkvæmt ákvæðinu ber umsjónarmanni að panta nýtt forprentað plöntumerki

þar sem fram koma sömu upplýsingar og áður og setja í viðkomandi grip ef merkið dettur úr gripnum. Framleidandi merkjanna hefur upplýst að afgreiðslufrestur sé 7 til 10 dagar.

Forpentuð plötumerki eru því aðeins lögleg að allar ofangreindar upplýsingar séu prentaðar á merkið. Ekki er leyfilegt að ein blaðka merkisins sé handskrifuð. Ef umráðamenn nautgripa vilja handskrifa nafn eða aðrar upplýsingar verður að gera það á forprentuðu blöðkurnar, gjarnan á bakhlið einhværra blöðkunnar, þannig að handskrifuð upplýsingarnar skyggi ekki á þær forprentuðu. Krafan er að upplýsingarnar á merkjumunum séu óafmánlegar og ekki er litið svo á að handskrifauður texti á merki sé óafmánlegur. Það á alltaf að vera hægt að sjá forprentuðu upplýsingarnar á merkjumunum, hvort heldur sem er framan frá eða aftan frá. Samþykkt er að gripir séu sendir til slátrunar með löglegt merki í öðru eyran og gat í hinu.

Athygli er vakin á því að svokölluð neyðarmerki/bráðabirgðamerki, þ.e. merki með forprentuðu búsnúmeri, en þar sem gripanúmerið vantar, eru ekki lögleg merki. Tilgangur þeirra er að nota þau í gripi sem týnt hafa merki á meðan að beðið er eftir endurprentun á forprentaða merkinu. Er þetta til þess að koma í veg fyrir að ruglingur verði á gripum ef fleiri en einn gripur í stu týnir merki á sama tíma.

Mögulegt er að veita undanþágu frá 6. gr. reglugerðarinnar, en beiðni um slíkt þarf að vera send með a.m.k. eins sólarhrings fyrirvara til héraðsþýralæknis í umdæmi viðkomandi slátruhúss og í beiðinni verður að koma fram: 1) Nafn og bú innleggjanda, 2) búsnúmer og einstaklingsnúmer viðkomandi grips, 3) lýsing á gripnum eins og hún

er í Huppu og/eða mynd af gripnum. Þá þarf að koma fram skýring á því hvers vegna nauðsynlegt er að sækja um undanþáguna. Fyrirvarinn er notaður af hálfu starfsmána Matvælastofnunar til að skoða, meta og skjalfesta upplýsingar um hvort viðkomandi gripur er skráður í Huppu, hvort hann komi frá viðkomandi búi innleggjanda og hvort gripurinn sé að afurðarfresti, þ.e. hvort hann hafi verið meðhöndlaður með lyfjum sem koma í veg fyrir að hægt sé að nýta afurðir af gripnum til manneldis. Jafnframt er fyrirvarinn notaður til að meta hvort fyrirliggjandi undanþágubeiðni eigi rétt á sér – en til þess að hægt sé að fallast á ómerktir gripir eða gripir sem ekki eru merktir í samræmi við regluverkið fari í matvælakéðjuna þurfa að liggja fyrir einhverjar málfnalegar ástæður. Ef gripur týnir báðum merkjum er í flestum tilfellum litið svo á að hann geti beðið næsta skráða slátrudags og bóninn sendir annan grip af slátrúlistanum í staðinn. Ef fullvaxið naut týnir merkjum og ekki er til tökubás eða annar samsvarandi tækjabúnaður til þess að endurmerkja nautið á tryggan hátt á viðkomandi bæ er gjarnan veitt undanþága þegar bónið sækir um slíkt í fyrsta (eða annað) skipti. En séu menn aðala naut til slátrunar má gera ráð fyrir að þeir komi sér upp að stöðu til þess að sinna merki gripum til framtíðar.

Frekari upplýsingar er hægt að fá á heimasiðu Matvælastofnunar, mast.is, undir Bændur – Nautgriparekt – Merking og skráning.

Sigurbjörg Ólöf Bergsdóttir,
sérgreinadýralæknir nautgripa
og sauðfjár.

Freydís Dana Sigurðardóttir,
fagsviðsstjóri eftirlits
búsfjárafurða.

LEMKEN

- **ÞÝSK GÆÐI**
- **ENDING**
- **ÁREIÐANLEIKI**

MARGAR GERÐIR Á LAGER

Herfi • Plógar • Pinnatætarar

Búvélar ehf, Austurvegi 69, Selfossi
Sími 4800080, sala@buvelar.is
www.buvelar.is

Ný Ökuskólinn - Klettagörðum 11 - 104 Rvík - meiraprof.is - meiraprof@meiraprof.is

Meirapróf

Réttindin gilda í Evrópu

Auknir atvinnumöguleikar Íslensk og ensk námskeið

Kíktu á meiraprof.is og skráðu þig á námskeið

Lely Center Ísland

6,500 - 9,500
11,000 - 13,500 litra

HAUGSUGU-DÆLUR
HAUGSUGUHLUTIR VARAHLUTIR

Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

Bændablaðið Næsta blað kemur út 25. maí

GNSS¹ í landbúnaði:

Betri nýting áburðar með hjálp IceCORS leiðréttингarkerfis Landmælinga Íslands

Eins og allir hafa orðið varir við þá hefur áburðarverð hækkað verulega á síðasta ári. Mikilvægi þess að nýta vel þetta dýra búrekstraraðfang hefur því aldei verið meira. Einnig hefur það óæskileg umhverfisleg áhrif að spreða áburði ofan í skurð eða bera á margfalt magn af honum á svæði innan spildu því sá áburður nýtist ekki, skolast burt og skilar sér ekki í uppskeru og fóðurgæðum.

Notkun GNSS (Global Navigation Satellite System)¹ leiðsagnar við áburðardreifingar er ekki ný tækni. Rannsóknir hafa sýnt að áburðardreifingu má bæta verulega með slíkri tækni. Spansk rannsókn frá 2011 sýndi fram á að einungis 59% af landsvæðinu sem boríð var á fókk rétt áburðarmagn (+/-10%) þar sem ekki var notast við GNSS leiðsögn við áburðardreifingu en 89% svæðisins fékk rétt magn þegar notast var við slíkjan búnað (Amiama-Ares o.fl., 2011). Áætla má að hægt sé að ná sama uppskerumagni með 5-15% minna áburðarmagni vegna þessara áhrifa.

Ýmis búnaður er í boði til þess að nýta við GNSS leiðsögn. Einfaldasti og ódýrasti búnaðurinn eru ókeypis smáforrit (öpp) fyrir farsíma eða spjaldtölvar sem byggja á GNSS merki sem símar/spjaldtölvar útvegar. Flestir framleiðendur áburðardreifara bjóða upp á eigin kerfi sem samanstendur af skjá, loftneti, móttakara og hugbúnaði. Dráttarvélaframleiðendur eru síðan margir farnir að bjóða upp á innbyggðan búnað í dráttarvélum með innbyggðu loftneti og sjálftstýringarmöguleikum.

Nákvæmni GNSS

Þegar velja á GNSS tækjabúnað þá er að ýmsu að hyggja, þ.e.a.s. GNSS tæki er ekki það sama og GNSS tæki. Tækin nota mismunandi tækni og aðferðir til að ákvarða staðsetninguna sem leiðir til þess að þau skila notendumunum misnákvæmi staðsetningu. Ónákvæmustu tækin eru að skila 8 – 15 metra staðsetningar nákvæmi án leiðréttigar, meðan þau nákvæmustu eru um 1 m. Sum GNSS-tækin hafa þá eiginleika að geta tekið á móti leiðréttigungum sem bætin nákvæmni staðsetningaránnar verulega. Eitt algengt leiðréttингarkerfi er EGNOS (The European Geostationary Navigation Overlay Service). Þessir aðilar gefa upp að staðsetningin verði aldrei lakari en 1 m til 3 m en vegna legu Íslands er merkið frá gervihnettum ekki aðgengilegt alls staðar á Íslandi. Enn betri staðsetningarnákvæmi er hægt að fá frá CORS-kerfum (Continuously Operating Reference Stations). Landmælingar Íslands (LMÍ) reka slíkt kerfi og kallast það IceCORS og er aðgengilegt öllum landsmönnum án gjaldtöku. Kerfið saman stendur af 33 GNSS jarðstöðvum sem eru jafnt

Egill Gunnarsson.

Jóhannes Kristjánsson.

Pórarinn Sigurðsson.

Guðmundur Valsson.

Mynd 1. Búnaðurinn frá ArduSimple er ekki fyrirferðarmikill.

Landmælingar Íslands, Landbúnaðarháskóli Íslands (LbhÍ) og Hvanneyrarbúið tóku höndum saman til að finna ódýra leið til að nota IceCORS kerfið til að auka hagkvæmni í áburðardreifingu.

betri en 5 cm. Til þess að geta bætt staðsetningar nákvæmnina með hjálp IceCORS kerfisins verða tækin að geta tekið á móti RTCM leiðréttingskráum og að á vinnusvæðinu sé þokkalegt GSM samband. Þessar aðferðir eru kallaðar RTK-leiðréttung (nákvæmust) eða DGPS sem skilar ekki eins nákvæmari staðsetningu.

Einfaldur búnaður prófaður

Landmælingar Íslands, Landbúnaðarháskóli Íslands (LbhÍ) og Hvanneyrarbúið tóku höndum saman til að finna ódýra leið til að nota IceCORS kerfið til að auka hagkvæmni í áburðardreifingu. Lykilatriði var að finna ódýran GNSS-búnað og hugbúnað en auk þess þarf spjaldtölву með símakorti (lfka hægt að nota spjaldtölву og snjallsíma til að sjá um internetsamskiptin).

Notast var við móttakara og loftnet frá ArduSimple ásamt ókeypis smáforritinu Field Navigator frá Farmis. Búnaðurinn frá ArduSimple kostar frá framleiðanda 275 Evrur sem gerir um 40.000 kr þegar þessi grein var

Mynd 2. Viðmótt Field Navigator smáforritsins.

skrifuð. Spjaldtölva var notuð til að keyra smáforritið. Þessi samsetning skilaði fljótt og vel nákvæmu merki og sýndi nákvæmni innan við 2,5 cm. Prufað var að keyra eftir forritinu út á velli og gaf þessi búnaður góða raun. Keyrt var með 8 m millibili skv. forritinu og það sannreynit með mælingum. Þær mælingar sýndu að innan við 20 cm skekkja var á milli ferða. Sú skekkja skýrist að hluta til af því að erfitt er fyrir ókumann að fylgja fullkomlega þeiri línu sem sett er upp milli ferða en einnig geta önnur atriði valdið skekkju eins og halli dráttarvélar.

Eins og sjá má á meðfylgjandi mynd (mynd 2) sýnir forritið hversu langt ökumaður er frá æskilegri ökulínu út frá vinnslubreidd taekis og sýnir það svæði sem búið er að keyra yfir með ljósgrænum lit. Ljóst er að 20 cm skekkja telst vera lítl í þessum efnum og því er hægt að mæla með þessum búnaði til að auka hagkvæmni við dreifingu. Með þessari nákvæmni mætti nýta sér GNSS leiðsögn við ýmis önnur landbúnaðarstörf. Helst væri gagnsemin í störfum þar sem vinnslubreidd tækja er mikil og/eða erfitt er sjá bil á milli ferða með góðu móti. Oft hættir mónum til í þess konar aðstæðum að hafa skorun mikla til að skilja ekki eftir svæði á milli og þá nýtist vinnslubreidd tækja ekki sem skyldi. Dæmi um slík verk væru dreifing á búfjáráburði, skeljasandi eða kalki, múgun, heydreifing og ýmis jarðvinnsluverk.

LMÍ hafa útbúið leiðbeiningar um hvernig tengja má ArduSimple RTK Portable Bluetooth Kit við Android búnað og uppsetningu á rauntímaleiðréttingu. Þær leiðbeiningar má nálgast hjá Pórami Sigurðssyni, LMÍ thorarinn. LMÍ hafa útbúið leiðbeiningar um hvernig tengja má ArduSimple RTK Portable Bluetooth Kit við Android búnað og uppsetningu á rauntímaleiðréttingu. Þær leiðbeiningar má nálgast hjá Pórami Sigurðssyni, LMÍ thorarinn.

sigurdsson@lmi.is Ef vakna spurningar eða áhugi að fá meiri vitneskjú um verkefnið þá er öllum velkomis að hafa samband við greinarhöfunda.

Vefslóð á búnaðinn má finna hér.

- ArduSimple RTK Portable Bluetooth Kit
- <https://www.ardusimple.com/product/simplertk2blite-bt-case-kit/>
- Field Navigator app
- <https://play.google.com/store/apps/details?id=lt.noframe.farmisfieldnavigator.free&hl=is&gl=US>
- 1. GNSS (Global Navigation Satellite System) er samheiti yfir öll gervihnettakerfi í heiminum í dag. Þetta eru t.d. GPS amerískt, GLONASS rússneskt, Galileo evrópskt o.s.frv.

Egill Gunnarsson
Hvanneyrarbúið,
Jóhannes Kristjánsson
Landbúnaðarháskóla Íslands,
Pórarinn Sigurðsson
Landmælingum Íslands,
Guðmundur Valsson
Landmælingum Íslands.

Heimildir:

- Amiama-Ares, C., Bueno-Lema, J., Alvarez-Lopez, C. J., & Riveiro-Valiño, J. A. (2011). Manual GPS guidance system for agricultural vehicles. Spanish Journal of Agricultural Research, 9(3), 702. <https://doi.org/10.5424/sjar/20110903-353-10>
- Manfred Bauer (2018); Vermessung und Ortung mit Satelliten. Wichmann Verlag Berlin 2018, Germany

Lely Center Ísland

DRIFSKÖFT OG DRIFSKAFTAEFNI

Reykjavík: Krókháls 5f – Sími 414 0000 – www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 – Sími 464 8600

LESENDARÝNI

Lax í vötnum

Búnaðarsamband Suður Pingeyinga fékk á árunum 1980–1982 stuðning úr Framleiðnisjóði landbúnaðarins til að kanna áhrif þess að sleppa sumaröldum (4-7 cm) laxaseiðum í stöðuvötni héraði.

Birt var áfangaskýrsla um árangur í Frey 1983, 7. tbl. bls. 265. Þáverandi formaður stjórnar Framleiðnisjóðs, Jóhannes Torfason á Torfalaek, sýndi verkefninu skilning og velvilja en hefur gagnrýnt greinarhöfund fyrir að hafa ekki skilað lokaskýrslu um verkefnið. Verður hér á eftir reynt að bæta úr því þótt vissulega hefði það mætt gerast a.m.k. 30 árum fyrr. Þó er þó í málí að bæði vötnin og laxinn eru enn til staðar. Þá kann að vera að nú sé frekar grundvöllur fyrir nýrri hugsun í ræktunarstarfi laxfiska en í veiðiseld níunda áratugarins.

Í nefndri áfangaskýrslu kemur fram að sleppt var öll þrjú árin í átta vötn á svæðinu. Reynt var að fylgjast með niðurgöngu seiða úr hluta vatnanna með seiðagildrum sem þó reynnist hvorki einfalt né öruggt. Eigi að síður fengust 1982 eftirfarandi niðurstöður um niðurgöngu, sjá töflu 1.

Þá veiddust 1983 um 230 laxaseiði í gildru við Másvatnsós, eða um 3% af seiðum sl. 1981. Rétt er að nefna að ofangreidar tölur eru lágmarksstörlur því hluti seiðanna kann af ýmsum ástaðum að hafa komist fram hjá seiðagildrunum.

Veiðar með fínriðnum netum í ágúst 1982 staðfestu einnig að laxaseiðin þrifust vel í Másvatni og Botnsvatni en uxu hægar í Ljósavatni. Niðurstöður veiða og stærðarmælinga má sjá í töflu 2.

Í mörg ár eftir að hætt var að sleppa laxaseiðum í Másvatn veiddust þar í net laxar í uppvexti, frekar ómerkilegir fiskar. Niðurstaða athugunarinnar var því raunar að laxaseiðin náðu fótfestu og þrifust í vötnum en virtust eiga í erfiðleikum með að rata út. Samkvæmt fyrilliggjandi upplýsingum (Tumi Tómasson 1986) er það í samræmi við reynslu erlendis af seiðasleppingum í vötn sem liggja hátt yfir sjó og hafa lítið útrennsli. Þau framleiða stór seiði sem fara seint út en skila sér ekki til baka.

Ár renna í gegnum tvö af vötnum áttu, b.e. Vestmannsvatn og Langavatn. Með lestri hreisturs af veiddum lökum og athugun á þróun veiði var reynt að meta árangur af sleppingum laxaseiða í þau vötn enda varð talningu niðurgöguseiða ekki við komið. Þá var einnig laxatelpjari í Eyvindarlæk 1983–1986. Rekstur slíkskra teljara er erfiður en þó sýndi hann 565 laxa göngu 1984 og 714 laxa göngu 1986.

Hreisturlestur af vatnsvæði Reykjadalssá benti til að um 34% af veiði 1983, um 57% af veiði 1984 og um 15% af veiði 1985 væri komin frá seiðasleppingum í Vestmannsvatn (mögulega að litlum hluta úr Másvatni) eða um 330 laxar veiddir. Þar við bætist að hreistursýni benda til að verulegur hluti laxagöngu í Reykjadalssá veiðist á göngu sinni um Laxá. Leiddar hafa verið líkur að því að þriðjungur smálaxa sem veiddist í Laxá á þessum árum sé upprunninn í Reykjadalssá eða Mýrarkvísl. (Tumi Tómasson 1986) Gæti því heildarveiði af þeim 36.500 smáseiðum sem sleppt var í Vestmannsvatn hafa verið 5-600 laxar, eða nálegt 1,5% af slepptum seiðum. Sé svo er það betra en meðal veiðiárangur af sleppingu

Vestmannsvatn.

Mynd / Hörður Kristjánsson

Tafla 1 - Sleppingar

Vötn	Slept árið 1980	Veidd árið 1982	Veidd af slepptum
	Fjöldi	Fjöldi	Slutfall (%)
Kringluvatn	5.500	140	2,5%
Másvatn	5.000	128	2,5%
Kálfborgarárvatn	5.000	35	0,7%
Sandvatn	5.000	28	0,6%

Ari Teitsson.

göguseiða í Laxá sem virðist innan við 1%. Heimtur í veiði af þeim smáseiðum sem sleppt var í Vestmannsvatn 1975 virtust þó mun betri (3%) (Jón Kristjánsson, 1979).

EKKI LÁ FYRIR HREISTUR AF LAXI SEM VEIDDDUR VAR Í MÝRKVÍSL Á PESSU ÁRABÍLUM (1983–1986) EN MEÐALVEIÐI Í MÝRKVÍSL ÞAU ÁR VAR 325 LAXAR. MEÐALVEIÐI FJÖGURRA ÁRA ÞAR Á UNDAÐ (1979–1982) VAR 197 LAXAR OG MEÐALVEIÐI NÆSTU FJÖGURRA ÁRA ÞAR Á EFTIR VORU 242 LAXAR. MÆTTI ÞÓ ÁTELA AÐ SLEPPING HEIRRA NÁLÆGT 25.000 SEIÐA SEM SLEPT VAR Í LANGAVATN OG KRINGLUVATN HAFI SKILAÐ 3-400 LÖXUM Í VEIÐI, EÐA NÁLÆGT 1,5%. MINNA ER VITAÐ UM ÁRANGUR SLEPPINGA Í ÞAU ÞRJÚ VÖTN SEM FALLA TIL SKJÁLFANDAFLJÓTS EN TRÚLEGA HEFUR HANN VERIÐ LÍTILL.

Hér má að lokum nefna að um 1940 var sleppt kviðopokaseiðum laxa í Vestmannsvatn t.d. á drættina í Hólkoti og Höskuldsstöðum með þeim árangri að þar fóru að veiðast laxar sem ekki hafði áður verið (Garðar Jakobsson um 1990).

Sigurður Már Einarsson fiskifræðingur hefur öðrum Íslendingum frekar rannsakað uppvöxt laxa í stöðuvötnum. Á vef Hafrannosknastofnunar (www.hafogvatn.is) miðlun /útgáfa, er að finna fróðlegar skýrslur hans og fléiri um það efni.

Í skýrslu Sigurðar um uppeldi laxaseiða í stöðuvötnum á vatnsvæði Laxár í Leirársveit (VMST-V/98010X) er ínnangi tek-

inn saman fyrilliggjandi fróðleikur á þessu sviði. Er innangangurinn birtur hér á eftir með góðfúslegu leyfi höfundar:

Laxaseiði hafa gegnum tíðina einkum verið talin alast upp í straumvatni auch þess sem lax getur einungis nýtt sér straumvatn til hrygningar (Keenleyside 1962, Gibson 1965, Symons og Hedland 1978). Laxaseiði eru mjög vel aðlöguð að dvöl í straumvatni vegna lögunar og stærð á eyruggum sem gerir þeim auðvelt að berjast við strauminn. Laxaseiði hafa þar yfirburði yfir urriðaseiði, en þar sem straumur er minni, hafa urriðaseiðin yfirhöndina vegna meiri grimmardar (Gibson 1978, 1988, Gibson og Cunjak 1986). Par sem bleikja kemur fyrir á sama búsvæði og lax og urriði lætur bleikjan undan síga í samkeppni við hina laxfiskana (Noaksen 1980), enda minnst hæf að þessum tegundum til að berjast við strauminn.

Hins vegar hefur komið í ljós á síðari árum að laxaseiði nýta sér einnig stöðuvötn sem búsvæði. Fyrstu heimildir um slíkt eru frá Nýfundalandi (Pepper 1976, Chadwick og Green 1985, Ryan, O'Connel og Pepper 1993) þar sem algengt er að laxaseiði alist upp í grunnum stöðuvötnum. Í Evrópu var þessu fyrst lýst á Íslandi (Sigurður Már Einarsson 1986, Sigurður Már Einarsson og fl. 1990) en þá kom í ljós að laxaseiði fundust í miklu magni á strandsvæðum Meðalfellsvatns í Kjós. Laxaseiðin nýttu sér þar einkum grýtt svæði meðfram strandlengjunni og fundust þar allt frá vorgömlum seiðum til seiða á þriðja ári (Sigurður Már Einarsson og fl. 1990). Þá er vitað að uppeldi laxaseiða virðist algengt í íslenskum vötnum og hefur m.a. verið lýst í Geitabergsvatni, Glannastaðavatni og Eyrarvatni í Svínavatn (Sigurður Már Einarsson, 1994). Nýlegar rannsóknir í Noregi (Halvorsen, 1986) á nítjánarskum stöðuvötnum sýndu að laxaseiði fundust í fimmtíðar meira og voru uppeldissvæðin takmörkuð við grýtt strandsvæði og svæði með hágróðri, en seiðin fundust lítið sem ekkert á sendnum strandsvæðum.

Uppeldi laxaseiða í norscum vötnum virðist því nátengt því að hrygningarskilyrði séu fyrir hendi í innrennslisáum (Halvorsen 1996). Á Íslandi virðast hrygningarskilyrði í útföllum stöðuvatna einnig vera mjög mikilvæg fyrir nýtingu þeirra til seiðauppeldis (Sigurður Már Einarsson 1996). (tilvitnun lýkur).

Af ofangreindu virðist ljóst að mikil þekking innlend og erlend liggur fyrir um möguleika laxa í stöðuvötnum. Þekkinguna þarf að nýta til að fjölgja stangveiddum löxum í íslenskum laxveidiám sem er brýnna en nokru sinni fyrr. Aðferðarfræðin er raunar einföld. Laxinn þarf grófa möl og straum til að tryggja hrognunum súrefni. Eftir að seiðin hafa klakist út þurfa þau fyrst og fremst skjól og fæðu sem vötnin geta gefið. Hér gæti raunar að nokru verið um að ræða nýtt form hafbeitar sem svipar til hafbeitar í Rangánum að öðri leyti en því að laxinn nýrir uppeldisskilyrði stöðuvatna í stað uppeldis í eldisstöð. Það ætti að gera hvert gönguseiði óþyrara auk þess sem búast má við mun betri endurheimtum vegna lengri dvalar í náttúrulegu vatni svæðisins. Sé hugað að hagnaðarvon af að sleppa vorgömlum laxaseiðum í stöðuvötni

gæti niðurstaða verið eftirfarandi: Seiðin munu í dag kosta um 50 kr/stk. Miðað við 1% endurheimtum í veiði er því seiðakostnaður á hvern veiddan lax um 5.000 kr. Í ár virðast veiðimenn reiðubúnir að greiða nálgæt 100.000 kr. fyrir hvern veiddan lax, fylgi veiðileyfinu gott veiðihús, sem víða er nú fyrir hendi. Takist seiðasleppingar í vötn með verulegu gegnumrennsli virðist því leitun að ábatasamari starfsemi. Nýting slíkskra tækifæra þar sem möguleikar finnast er á ábyrgð forsvarsmanni viðkomandi veiðifélaga. Svo sem fram er komið er urriðinn grimmari en laxinn og því líklegt að í einhverjum vötnum þurfi að velja milli urriða og laxa. Sé lax valinn má ætla að í flestum tilfellum þurfi þá að sleppa smáseiðum laxa í hæfilegu magni á valda staði í viðkomandi vatni. Þá virðist mikilvægt að laxinn sé upprunninn af viðkomandi vatnsvæði og seiðunum sé sleppt í góðu ástandi áður en vötnin hlýna um of.

Hrognagröftur við ósa í og úr stöðuvötnum þar sem möl og straumur eru til staðar virðist einnig valkostur.

Tekið saman í apríl 2022
Ari Teitsson

ADALFUNDUR LANDSSAMBANDS VEIÐIFÉLAGA 2022

Landssamband veiðifélaga minnir á áður auglýstan adalfund sem haldinn verður 3. og 4. júní 2022 að Sel Hótel Mývatni, og hefst dagskrá kl. 11:30 þann 3. júní.

Óskad er eftir því að aðildarfélög sendi framkvæmdastjóra Landssambandsins tilkynningu um þátttöku á adalfundinum eigi síðar en 15. maí nk. Vinsamlegast sendið tilkynninguna á netfangið gunnar@angling.is.

Nánari upplýsingar um dagskrá og þátttöku á fundinum er að finna á vef Landssambandsins á www.angling.is.

Bændablaðið

Dreift í 32 þúsund eintökum
á yfir 420 dreifingarstaði

Smáauglýsingar 56-30-300
Hafa áhrif um land allt!

Tafla 2 - Veiðar og stærðarmælingar

Másvatn	1 stk sl 1980 lengd 14,7 cm	15 stk sl 1981 meðallengd 11,3 cm
Ljósavatn	3 stk sl 1980 meðallengd 12,1 cm	7 stk sl 1981 meðallengd 9,4 cm

VÉLABÁSINN

Polestar 2, rafmagnsbíll sem kemur á óvart

Hjörtur L. Jónsson

liklegur@internet.is

Ég var búinn að heyra töluvert um nýjasta rafmagnsbílinn sem Brimborg er að selja og ber nafnið Polestar 2, fæst í þremi útgáfum, framhjóladrifinn eða fjórhhjóladrifinn.

Ég prófaði fjórhhjóladrifna bílinn sem er sagður vera 408 hestöfl. Polestar 2 er hægt að fá í þremi mismunandi útfærslum, 231 hestafls, eindrifs eða fjórhhjóladrif með 408 hestöfl. Polestar 2 kostar frá 5.840.000 upp í 8.300.000, en það var dýrasti bíllinn sem ég prófaði. Uppgefín drægni á bílunum þremur er á bílinu 474-542 km.

Prufuaksturinn

Þegar ég fékk bíllinn var hleðslan á honum 65% (einhverjir höfðu verið að prófa bíllinn á opnumartíma á laugardeginum 30. apríl), þá sýndi mælaborðið að ég hefði 260 km til prufuaksturs.

Eins og alltaf var byrjað á að hávaðamæla bíllinn á 90, en þar varð ég fyrir vonbrigðum, 72,8db. er alltö mikill hávaði í rafmagnsbíl. Ekki síst þegar bíll eins og Ssang Yong Rekston, sem er með stóra díselvél, mælist 65db. Ég vildi í fyrstu ekki trúa mælingunni, en eftir aðra mælingu var niðurstaðan sú sama.

Að sitja í körfusætunum er gott, sérstaklega ef sætin eru í lægri stillingu, en ef maður hækkar sætið eitthvað er orðið erfitt að spenna á sig beltið þar sem stokkurnn á milli seltanna þengir að annars vegar og sætið hins vegar.

Hann var mjög stuttur malar-kaflinn sem ég keyrði, en lágor prófill 20 tommu dekkjanna sem undir bílum voru eru ekki skemmtileg dekk til að keyra á malarvegum.

Þau fjaðra nánast ekkert og eru svo harðumpuð að maður finnur fyrir nánast öllum steinum, en smásteina/malarhljóð var aðeins yfir meðallagi á þessum bfl.

Miðað við ekna kílómetra og niðurtalningu á drægni virtist það vera nánast alveg jafnt þannig að ef mælaborðið segir 100 km eftir eru 100 km eftir í drægni. Hef nokkrum sinnum lent í því á öðrum rafþílum að þó að allt að 100 km akstursdrægni sé uppgefín í mælaborði þá sé ekki eftir rafmagn nema til 50 km aksturs.

Frábærir aksturseiginleikar á sléttu óskemmuðu malbiki

Þegar bílum er gefið hressilega inn hreinlega klessist maður aftur í sætið, ekki ósvipað og að skjóta úr haglabyssu nema þá fer bara önnur öxlun aftur en þarna báðar (uppgefin hröðun á bílum sem prófaður var er 4,7 sek. úr 0 í 100 km hraða).

Í beygjum liggur bíllinn vel og körfusætið heldur manni stöðugum þó að hráðinn sé mikill í beygjum, en þá verður malbikið að vera slétt og óskemmt sem er því miður orðið vandfundið.

Bremsurnar eru einhverjar albestu í bíl sem ég hef prófað, en þegar ekki er á vegum eins og þeir eru nú að koma undan vetrar finnst manni maður alltaf vera í hættu að skemma dekk eða felgu þar sem að bíllinn er frekar þungur.

Fjórhhjóladrifinn 408 hestafla Polestar 2.

Myndir / HLJ

Finnst alltaf flott afturljós svona þvert yfir.

Lítill hlerí í farangursrýminu með snögum og teygju finnst mér sniðugur hlutur.

Sé hugsað um verð og gæði þá virðist vera góð kaup í Polestar 2

Þegar maður keyrir með hráðastillinn á (cruse control) sem fylgir næsta bíl á undan vel ef bíllinn á undan hægir á sér, gerir Polestar 2 það líka og er þá nóg að halda laust um stýrið því að bíllinn stýrir sjálfur á meðan hann getur lesið hliðarlínumerkingarnar. Ef maður sleppir stýrinu kvartar mælaborðið nánast strax að ekki sé haldið um stýrið meðan hráðastillirinn er á.

Myndin sem kemur á skjáinn þegar bakkað er virkar svolítíð sérstök, en hún sýnir vel allan

hringinn í kringum bíllinn á svolítíð sérstakan hátt og örugglega mjög gott að venjast þessu, sem ég tel að þarfí þar sem baksýnisspegglarnir á hliðum bílsins eru mjög litlir.

Farangursrími er gott og það er líka hugsað um líttin farangur þar sem auka 35 lítra farangursrými er undir „húddi“ að framan.

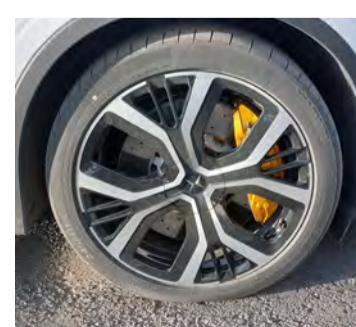
Afturljósin loga alltaf í akstri, en ekkert varadekk frekar en í flestum öðrum rafmagnsbílum.

Myndi sjálfur velja Mustang

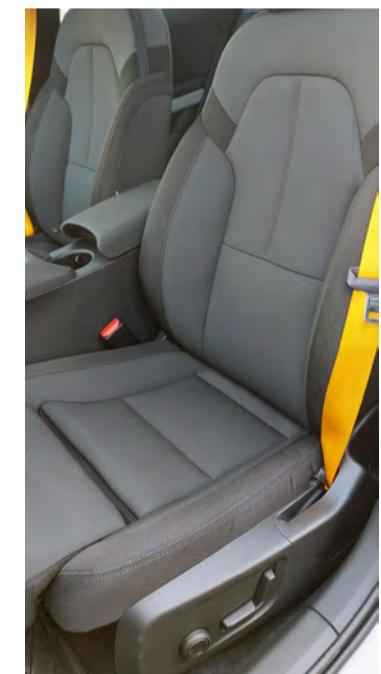
Ég hef fengið spurningar um hvaða fjórhhjóladrifni rafmagnsbíll

Svolítíð sérstök bakkmyndavélin, sýnir umhverfið vel í björtu.

20 tommu dekkin gefa ekki mikla fjöldun, en þessar bremsur eru ædislegar.

Framsætin eru góð, en ef maður hækkar sætið af mikil er frekar erfitt að spenna öryggisbeltið.

Stærsti minusinn fannst mér hávadamaðelingin á 90. Enginn rafmagnsbíll á að mælast yfir 70 db.

finnst mér í lagi að bæta örliðtið við greinina. Af þeim fimm fjórhhjóladrifnu rafmagnsbílum sem ég hef prófað hefur mér fundist þeir vera háværari inni í bílunum á 90 km hraða en rafmagnsbílar með drif á einum öxli, en Jaguar fór rétt yfir 70 db., Tesla 71,5 og nú Polestar 2 mældist 72,8 sem mér finnst allt af mikil fyrir rafmagnsbíl. Mustang 67,8 db. og MG 66,7db. Teslan er vissulega snörpust í hröðun og Jaguar mykstur og fer best með mann (sætin best og fjöðrunin). Þetta er samt mín skoðun og eftir að hafa prófað alla þessa fimm bíla þá væri val mitt Mustang.

ÖRYGGI – HEILSA – UMHVERFI

Gróðureldar, hvernig getum við varist þeim?

Hjörður L. Jónsson
liklegur@internet.is

Fyrir ári síðan var tölувert mikil um gróðurelda og þá kom eftirfarandi tilkynning frá Ríkislögreglustjóra inn á vefsíðu Almannadeildar Ríkislögreglustjóra fimmtudaginn 6. maí 2021. Þar sagði að Ríkislögreglustjóri, í samráði við lögreglustjóra og slökkviliðsstjóra á Vesturlandi, höfuðborgarsvæðinu, Suðurnesjum og Suðurlandi hafi ákveðið að lýsa yfir óvissustigi almannavarna vegna hættu á gróðureldum. Svæðið sem um er að ræða nær frá Eyjafjöllum að sunnanverðu Snæfellsnesi.

Pessi ákvörðun er byggð á því að lítið hefur rígt á þessu svæði undanfarið og veðuruspá næstu daga sýnir heldur ekki neina úrkomu að ráði.

Óvissustig almannavarna þýðir að aukið eftirlit er haft með atburðarás sem á síðari stigum gæti leitt til þess að heilsu og öruggi fólks, umhverfis eða byggðar verði ógnað. Að lýsa yfir óvissustigi er hluti af verkferlum í skipulagi almannavarna til að tryggja formleg samskipti og upplýsingajöf a milli viðbragðsaðila og almennings.

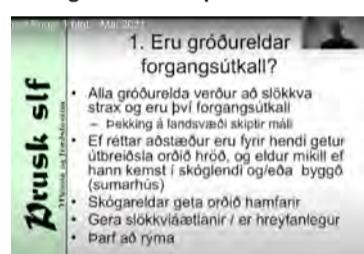
Almenningur er hvattur til að sýna aðgát með opinn eld á þessum svæðum og öðrum þar sem gróður er þurr. Það þarf ekki mikinn neista til þess að af verði stórt bál.

Minni eldhætta nú, en maí er yfirleitt purrasti mánuður ársins

Um síðustu áramót var mikill sinu- og gróðurbruni sem orsakaðist af flugeldum, en hættan á gróðureldum er minni nú í ár sökum rigningartíðar og snjókomu í byrjun mánaðarins, en hættan er fyrir hendi og þeir sem eru í skógrækt og með svæði þar sem oft er mikil sina þá er alltaf hættá á gróðureldum.

Þegar ég var þarna í skóginum varð mér hugsað til þess ef kvíknar í hérra, hvað gera bændur þá?

Skjámynd úr fyrirlestri Þórðar Boga-sonar slökkviliðsmanns.

Ef þornar á næstu dögum og hlýnar með einhverjum vindi ðað er hættan fyrir hendi. Það er ýmislegt hægt að gera, en það þarf að kunna að bera sig að.

Þórður Bogason, slökkviliðs- og sjúkrafluttingamaður, búfræðingur og ökukenndi, hefur kynnt sér vel gróðurelda. Hann hefur frætt og halddi fyrirlestra um gróðurelda fyrir slökkvilið viða um landið. Á vefsíðu Youtube má finna mjög fróðlegan fyrirlestur frá honum ef

Ifex búnaður á sexjhóli.

Skjámynd úr Ifex, slökkvibúnaður á torfærumótorhóli.

slökkvibúnað sem hægt er að bera á bakinu, setja á torfærumótorhóli, fjórhóli, sexjhóli, kerrur og fleira. Sniðugur búnaður sem ætti að vera tilteikur á sem flestum stöðum þar sem hætta er á gróðureldum.

Sveitarstjórnarkosningar um næstu helgi

Fyrir þá sem eiga skóglendi eða annað gróðurmikið land og eru

að hugsa um hvernig væri best að huga að forvörnum gagnvart því að slökkva gróðurelda á landareigninni þá er ágætis hugmynd að spryja þá sem eru í framboði í sveitarstjórn um næstu helgi hvort ekki væri þörf að skoða hvort viðkomandi sveitarfélag væri með tæki og getu til að slökkva í gróðri. Gróðurelda þarf alltaf að slökkva strax og þá er eins gott að kunna til verka og vera með réttu „græjurnar“.

ÓDÝR

gleraugu
umgjörð og gler

Gleraugu með glampa og rispuvörn

19.900 kr.

Sérsmíðum samdægurs í
styrk +/- 6,0 með cyl. til 2,0

Margskipt gleraugu

39.900 kr.

Margskipt gler frá Essilor
[afgreiðslutími +/- tvær víkur]

Hamrahlið 17

Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

OPTIC
REYKJAVÍK

SJÓNTÆKKJAVERSLUN

KROSSGÁTA Bændablaðsins

174	SKEINA	STRÝTU	GRANDI	TVEIR EINS	SPOR	LJÁ	BLEYTU-KRAP	ÐÁSKI	SIDA
ÓGURLEGA									
ÍPÓTT					STREITA				
SKJÓGUR				KRÆKLA					
UMSÖGN				STAMPUR					
NÝLEGA				ÓTRAUST-UR					NAUMUR
				BILUN					
SKAPA	↓	MÓRA	TUNNU	BLÓM			STÍGANDI		
RÚM			Í RÖÐ	NAGA			FRAM-KVÆMA		
ÖXULL			TUDDI	KNÖTTUR				HRÆDA	MUNNBITI
VIÐMÓT			VÍTA	VEIKI					
ÓSVIKINN				MÆLI-EINING			TÖNN		
HARMA				HINDRA			Á NÝ		
ORG				REKALD				HEITI	
BÓLGNA				ÞEKKA					
ÁN									
DÍNAMÓR									

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

173	PIVADA	HLT-SKIFTA	PEST	BAKKI	SKJÁTA	KVÖÐ	RÖLT	VESJEL	
MÁLA-FYLGIJA	R	Ö	K	F	Æ	R	S	L	A
KK. NAFN	Ö	R	V	A	R	K	A	U	P
HVÍLA	F	L	E	T	H	Y	L	M	A
SKOTT	L	A	F	G	A	G	A	L	U
TÓNLIST	A	L	T	F	U	L	M	R	O
HJÓTA	F	Á	S	K	I	F	U	G	A
PAR TIL	U	N	S	U	S	D	E	L	F
STRENGUR	T	A	U	G	J	A	G	L	A
MÍBIA	A	U	G	A	A	L	U	D	R
GNÉFA	S	K	A	G	G	Ó	F	R	O
RANNASKA	K	A	N	N	N	K	K	U	R

Bændablaðið

kemur næst út 25. maí

Smáauglýsingar 56-30-300

LÍF & LYST – BÆRINN OKKAR

Sævar Örn Sigurvinsson og Louise Anne Aitken kaupa Arabæ af Guðlaugi Guðmundssyni sumarið 2006 og við tóku breytingar á fjósi í hesthus.

Fyrstu árin voru stundaðar miklar tamningar, síðan samhlíða því fóru þau að rækta rófur lítillega sem hefur aukist mikil og ósamt ferðapjónustu síðustu árin og hestamennskan er orðin meira áhugamál en atvinna.

Býli: Arabær.

Staðsett í sveit: Flóahreppi í Árnessýslu. Gaulverjabærjarhreppi hinum forna.

Ábúendur: Sævar Örn Sigurvinsson og Louise Anne Aitken.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Við hjónin ásamt sex börnum; Svandís Aitken, 15 ára, David Örn Aitken, 14 ára, Axel Örn Aitken, 11 ára, Sóley Lindsay Aitken, 7 ára, Snæbjörn Örn Aitken, 4 ára, Stella Robin Aitken, 3 ára og faðir minn, Sigurvin Ólafsson. Svo erum við með tíkina Ariel og kettina Capuchino og Expresso.

Stærð jarðar? Um 50 hektarar.

Gerð bús? Rófurækt, ferðapjónusta, hross, nokkrar hænur, kanímur, tvær endur og ein gæs.

Fjöldi búfjár og tegundir? 25 hross.

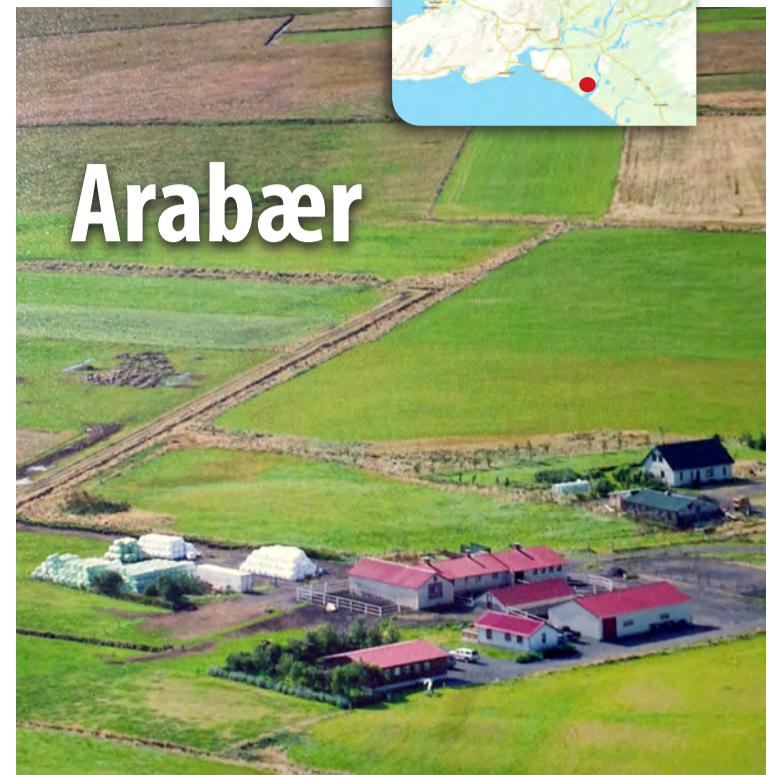
Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Það þarf að koma börnum af stað í skóla og leikskóla, svo þarf að fóðra hrossin, hænurnar og öll hin dýrin. Suma daga er rófúlpvottur og flesta daga þrif á húsum og rúmfötum,

skutla á fótbalta, glímu og íþróttæfingar og sækja á leikskóla.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Það er ekkert starf leiðinlegt bara misskemmtileg.

Hvernig sjáð þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Svipaðan, kannski bæta við sig í grænmetisrákun.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í framleiðslu íslenskra búvara? Tækifærin eru alls staðar en líklega mest í grænmetinu.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Mjólk og smjör.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Hrossasnitzel.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Það voru mörg eftirminnilega atvik við frumtamingarnar.

MATARKRÓKURINN

Langeldað kjöt og bakaðar kartöflur í kjötsoði

Pegar fer að líða að sumri er tilvalið að plana vina- og fjölskylduhitting og þa er gott að framreiða kjöt sem er búið að vera í ofni í lengri tíma og framreiða með fullt af íslensku grænmeti þegar það kemur í búðir. En bangao til þurfum við vist það að ferðast í huganum á vorin og nota grænmeti frá Miðjarðarhafi í bland við íslenska grænmeti úr gróðurhúsum með ferskum kryddjurtum.

Nautaskankar í rauðvínsósu (Ossobuco)

- > 4 stk. nautaskankar (sneiðar)
- > 500 ml rauðvín
- > 2 laukar
- > 100 g grænmeti (t.d. gulrætur, rófur, sellerí eða hvað sem er)
- > olía
- > salt og pipar

Hitum ofninn í 165 gráður. Hitum olíuna í víðum þykkbotna potti sem þolir að fara í bakarofn.

Kryddum skankana vel með salti og pipar og brúnum þá óllum hliðum. Skerum nú laukana í sneiðar og dreifum þeim á milli skankanna. Hellið rauðvíni yfir. Kryddum með lárvíðarlaufum, hitum allt upp að suðumarki, leggjum þá lok yfir og setjum í ofninn. Látum réttinn malla í 2½ klukkutíma. Bætum grænmeti saman við og steikjum í 15-20 mínútur í viðbót.

Smökkum soðið og bragðbætum með pipar og salti eftir þörfum. Berum kjötíð fram með lauk, grænmeti og soði. Ofnbakaðar kartöflur eða kartöflustappa bragðbætt með hvítlauk fara mjög vel með þessu.

Það er gott að nota ítaliskt krydd í þennan rétt, t.d. lárvíðarlauf, basíliku eða rósмарín. Nautaskankar eru enn betri ef maður setur þá í

10% saltlög í tólf klukkutíma og svo ferskt vatn til að skola áður en þeir eru eldaðir – verða bragðmeiri og mykri fyrir vikið.

Bakaðar kartöflur í kjötsoði

- > 400 g kartöflur
- > 400 ml kjötsoð (vatn og kraftur)
- > 2 hvítlausrif
- > 50 ml smjör eða olía
- > salt

Skerum kartöflurnar og skerum síðan í þær til hálfis með fínu bili á milli skurðanna, það gefur bæði fallegt útlit og gefur soðinu greiðari aðgang að kartöflunum.

Merjum hvítlaukinn eða söxum hann mjög fint.

Setjum kartöflurnar í eldfast fat með hvítlauk, smjöri og kjötsoði.

Bökum í ofni við 180 gráður í 45-60 mínútur eða þar til kartöflurnar eru orðnar brúnar, fallegar og mjúkar í miðjunni.

Kryddum með salti eftir smekk (má líka baka með skönkunum).

Gulrætur og laukur í olíu

- > 5 gulrætur (100 g)
- > 2-3 hvítlausrif
- > 1-2 tsk. kóríanderfræ
- > 100 g skalottlaukur
- > olía
- > salt og pipar

Skerum gulrætur, hvítlauk og skalottlauk í þunnar sneiðar. Eldum gulrætur, lauk, hvítlauk og kóríanderfræ í olíu í potti við vægan hita.

- > olía
- > salt (jafnvel gróft salt)
- > pipar

Byrjum á að pensla kjötið með olíu og skerum svo nokkrar línur í kjötið ásamt því að gera finar holar í það með litlum hníf. Troðum hvítlauk inn í holurnar og nuddum honum um leið aðeins á kjötið. Nuddum líka salti og pipar á kjötið.

Færum lambið í sjóðheitan ofn eða á grill til að fá góða brúningu á það. Pégar lærið er orðið fallega gullbrúnt allan hringinn lækkum við hitann vel og hellum vatni yfir.

Leyfum nú herleghitunum að dóla á grillinu eða í ofninum í two tíma. Blöndum nú saman þúðursykri og smávegis dijonsinnesi og berum á allt lambið. Hækkum svo hitann vel og steikjum kjötið í 2-3 mínútur til að brenna það aðeins að utan. Leyfum steikinni að jafna sig í 10 mínútur eftir að við tökum hana af grillinu (úr ofninum) og berum hana svo fram með uppáhaldsmeðlætinu okkar, td. grænmeti sem er bakað í lok eldunartímans.

Ofnbakað grænmeti

- > 1 kúrbitur
- > blandaðar paprikur
- > 3 laukar
- > 1 dós tómatar
- > 1 eggaldin
- > olía
- > salt og pipar

Tökum endana af kúrbítum og eggaldinu og skerum kjötið í sneiðar, smásöxum laukinn. Hitum olíuna og ljósbrúnunum eggaldinið, bætum í tómötum, lauk og kúrbít, kryddum til með salti og pipar.

Þetta sjóðum við svo við vægan hita í potti. Gott er að setja smá ólífuolíu yfir matinn fyrir framleiðslu.

Basil, notaðu annars það grænmeti og þær kryddjurtir sem þú átt, til að ná fram ólíku bragði.

Fallegt að framreiða á beði af hrísgjónum með grænmeti í kring.

HANNYRÐAHORNIÐ

Létt og mjúk peysa á þau minnstu

Pessi fallega og einfalda peysa er þrjónuð úr DROPS Sky. Stykkið er þrjónað ofan frá og niður með hringlagra berustykki og stroff-þrjóni á berustykki.

Stærðir: (<0) 0/1 (1/3) 6/9 (12/18) mánaða 2 ára.

Stærðin jafngildir ca hæð á barni í cm:

(40/44) 48/52 (56/62) 68/74 (80/86) 92

Garn: DROPS Sky

(100) 100 (100) 100 (150) 150 g litur á mynd nr 02, perlugrár

Prjónar: Sokka- og hringprjónar 40 cm, nr 3 og 4

Hægt er að nota MAGIC LOOP aðferðina – þá þarf einungis hringprjón 80 cm í hverju þrjónanúmeri.

Þrjónafesta: 21 lykkja á breidd í sléttþrjóni = 10 cm.

Mynstur: Sjá mynsturteikningu A.1 til A.5. Mynsturteikning sýnir allar umferðir í mynstri séð frá réttu.

Úrtaka (á við um mitt undir ermum): Byrjðið 3 lykkjur á undan þrjónamerki, þrjónið 2 lykkjur slétt saman, þrjónið 2 lykkjur slétt (þrjónamerki situr á milli þessa 2 lykkja), lyftið 1 lykkju af þrjóni eins og þrjóna eigi slétt, þrjónið 1 lykkju slétt, steipið lyftu lykkjunni yfir lykkjuna sem var þrjónuð.

HINNAPPAGAT (ef þrjónað er með opi/klauf mitt að aftan): Fellið að fyrir hnappagötum í byrjun á umferð frá réttu þannig: Prjónið 2 lykkjur slétt, sláið 1 sinni uppá þrjóninn, þrjónið 2 næstu lykkjur slétt saman. Í næstu umferð (ranga) er uppslátturinn þrjónaður slétt, svo það myndist gat.

Fellið að fyrir fyrsta hnappagatinu þegar kanturinn í hálmáli mælist ca 1½ cm, fellið síðan af fyrir 2 næstu hnappagötum með (2½) 2½ (3) 3 (4) 4 cm millibili.

PEYSA - STUTT ÚTSKÝRING Á STYKKI:

Stykkið er þrjónað í hring á hringþrjóna frá miðu að aftan, ofan frá og niður. Ef þrjónað er op/klauf mitt að aftan er fyrst þrjónað fram og til baka, aður en stykkið er sett saman og þrjónað í hring. Berustykkið skiptist fyrir fram- og bakstykki og emrar. Fram- og bakstykki er þrjónað í hring á hringþrjóna. Emrar eru þrjónaðar í hring á sokkaprjóna.

PEYSA EKKI MED OPI/KLAUF MITT AÐ AFTAN:

Fitjið upp (52) 56 (60) 64 (68) 72 lykkjur á stuttan hringprjón nr 3 með DROPS Sky.

Prjónið 1 umferð slétt. Prjónið síðan stroff (1 sl, 1 br) í (2) 2 (3) 3 (4) 4 cm.

Í næstu umferð er aukið út önnur hver 1 lykkja brugðið til 2 lykkjur brugðið með því að slá 1 sinni uppá þrjóninn (í næstu umferð er uppslátturinn þrjónaður snúinn brugðið, svo ekki myndist gat) = (13) 14 (15) 16 (17) 18 lykkjur fleiri = (65) 70 (75) 80 (85) 90 lykkjur. Haldið áfram með stroff þar til stykkið

mælist (3) 3 (4) 4 (5) 5 cm. Setjið 1 þrjónamerki í byrjun á umferð. Stykkið er síðan mælt frá þessu þrjónamerki. Skiptið yfir á hringþrjón nr 4. Prjónið 2 umferðir GARÐAPRJÓN hringinn yfir allar lykkjur. JAFNFRAMT í fyrstu umferð er lykkjuföldinn jafnaður út til (64) 68 (76) 80 (84) 88 lykkjur. Eftir garðaprjón er næsta umferð þrjónuð þannig: *A.1, A.2*, þrjónið frá *-* út umferð = (96) 102 (114) 120 (126) 132 lykkjur í umferð.

Prjónið A.1 og A.2 til lokas, haldið síðan áfram með 3 lykkjur slétt, 3 lykkjur brugðið þar til stykkið mælist (4) 5 (5) 5 (6) 6 cm frá þrjónamerki við hálmáli.

Næsta umferð er prjónuð þannig:

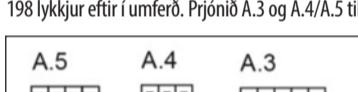
STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðina hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

A.3, A.5, þrjónið frá *-* umferðina hringinn.

Á eftir fyrstu umferð eru (128) 153 (171) 180 (189) 198 lykkjur eftir í umferð. Prjónið A.3 og A.4/A.5 til

198 lykkjur eftir í umferð. Prjónið A.3 og A.4/A.5 til

A.5 A.4 A.3
A.2 A.1

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

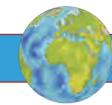
STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

STÆRD 0/1 – 1/3 – 6/9 – 12/18 mánaða (2 ÁRA):

STÆRD (<0): *A.3, A.4*, þrjónið frá *-* umferðið hringinn.

Stella McCartney:

Hægri hönd móður jarðar

Snemma á áttunda áratugnum kom í heiminn stúlkubarnið Stella. Dóttir Bítilsins fræga, Pauls McCartney og bandaríksa ljósmyndarans heitins, Lindu McCartney.

Fjölskyldan var hlynnt öllu því sem tengist dýra- og umhverfisvernd og því má nærri geta, er stúlkun óx úr grasi, að gildi uppaxterins fylgdu henni út lífið.

Leið hennar lá á fatahönnunabraut Central Saints Martins skólans í London og má segja að ferill hennar sem fatahönnuður hafi farið af stað árið 1995, strax er hún útskrifaðist, en sem lokaverkefni fékk hún vinkonur sínar, súpermódelin Kate Moss og Naomi Campbell, til að sýna fatnað sem hún hafði hannað. Fimm árum síðar hlaut hún verðlaun VH1/Vouge sem hönnuður ársins og fór hróður hennar stigvaxandi síðan. Hafa gagnýnendur gjarnan skötti því að, að eftirnaði hennar hafi átt þátt í velgenginni, en ekki er hægt að líta fram hjá hversu gott auga hún hefur fyrir því að blanda saman hárísku og stíl heimavinnandi húsmæðra.

I lið með Gucci

Árið 2001 hóf Stella McCartney samstarf við tískuveldið Gucci en þar fékk hún teikifæri til að þróa eigið merki sem andlit alþjóðlegrar lúxusvöru. Eftir henni var haft: „Með Gucci hef ég fundið samstarfsaðila sem hefur þau gildi og ímynd að ég get komið mínu fyrirtæki farsællega á framfæri. Mig hefur alltaf langað til að stofna mitt eigið lúxusmerki og mér finnst ég vera tilbúin í áskorunina þegar kemur að samvinnu við risa eins og Gucci.“

Til viðbótar við Gucci hefur hún tekið höndum saman við önnur fyrirtæki, þar á meðal H&M og Adidas. Í samstarfi við Adidas kom Stella til starfa meðal annars sem skapandi stjórnandi fyrir fatnað Ólympíulíðs Bretlands árið 2012 og hvað varðar samstarf hennar við H&M seldust þær flískur upp á nokkrum klukkustundum. Árið 2014 kynnti hún svo „sjálfbæra“ kvöldfatalínu sína eins og hún var kynnt, eða Stella McCartney Green Carpet Collection – en þar notaði hún meðal annars lífræn og endurunnin efní.

Í desember 2018, í samvinnu við Sameinuðu þjóðirnar, kynnti McCartney nýjan sáttmála tísku- iðnaðarins varðandi loftslagsaðgerðir þar sem fyrirtæki eru hvött til að tileinka sér sjálfbæra viðskiptahætti.

Samstarf við Bolt Threads

Í dag er Stella McCartney heimsfrægur fatahönnuður sem hefur alla tíð verið á móti notkun leðurs og skinna enda alla tíð haft í hávegum þau gildi uppaxter sín er áður voru nefnd. Árið 2017 hóf hún samstarf við Bolt Threads en þá sköpuðu þau það sem kallast vegan silki, Microsilk, en það er svokallað lífgerviefni, framleitt með því að blanda erfðaefnum úr köngulóm, gerjuð vatni/syki og geri. Samkvæmt

vísindamönnunum er stóðu að sköpun efnisins segja þeir að „að búa til gervi-kóngulóarsílki felur í sér nokkur einföld hráefni og mjög nákvæm vínsindi. Sykur, vatn og ger í bland við erfðaefni kóngulóar er sameinað og látið gerjast í stórum ryðfriðum stáltónkum. Blandan er síðan skilin í skilvindu, hreinsuð í duft og blönduð saman við leysi. Fljótandi silkipróteinið sem myndast, lítur út eins og lím og er í sama náttúrulega ástandi og fljótandi próteinið sem raunverulegar köngulær þrýsta úr silzikirkum sínum og mynda síðan í trefjar.“

Silkipróteinið er síðan dregið út með spunavél og spunnið á sama hátt og trefjar á bord við akryl og önnur þess háttar gerviefni.

Hingað til hefur Microsilk einungis verið notað í frumgerðir tískuvarnings, þar á meðal í takmörkuðu upplagi af prjónabindum svo og í samstarfi við fyrirtæki Stella, kjólfir Nútímalistasafn New York, en kostir Microsilk eru þeir að efnið er sterkara en silki, afar létt og hlýrra en ull til dæmis.

Aframhaldandi samstarf Bolt Threads og Stella hefur vakið hrifningu og nú í sumar kynnti Stella McCartney sumarlínu sína, SS22, en þar má finna meðal annars handtökur úr sveppaleðri er bera nafnið Frayme Mylo. (Mylo er mjúkt og efnismikið „leður“ gert úr sveppaþráðum). En öll efni er Stella notað í hönnun sína er Mylo, vottat lífrænt, aðallega gert úr endurnýjanlegum hráefnum sem finnast í náttúrunni í dag. Vísindamenn hjá Bolt Threads hafa í raun komið af stað nýjum flokki efnisvisinda með því að endurskapa það sem gerist undir skógarbotninum, þar sem sveppavefurinn vex best, í rannsóknarstofu með moltu, lofti og vatni. Slíkt ferli er hannada til að hafa lágmarks umhverfisáhrif og tekur daga, ekki ár eins og að ala nautgripri – hjálpar til við að spara vatn, losun gróðurhúsalofttegunda og verndar lífsnauðsynleg vistkerfi eins og Amazon fyrir eyðingu skóga.

Móðir jörð í aðalhlutverki

Opnumarkynning Stella á tískupöllum Paríssarborgar á dögumnum hófst með frásögn sveppafræðingsins fræga, Paul Stamets, en brautryðjendastarf hans með sveppi hefur opnað fyrir ný sjónhorn af ýmsum toga. Sýningin var sett undir tónlist frá listamanninum MycoLyco, sem heitir réttu nafni Noah Kalos, sem er sveppafræðingur, eða líffræðingur sem sérhæfir sig í sveppafræði og er með aðsetur í Norður-Karólínu.

Tengir sá meistari sveppa við hljóðgerla og eru þannig einkennishljóð hans knuðin áfram af sveppum. Nærri má geta að stemmingin var ógleymanleg, en að auki kynnti Stella þarna enn betur framtíðarsýn sína:

„Við munum halda áfram samstarfi við Bolt Threads með Mylo til að skapa ekki aðeins betra efni, heldur búa til tískuiðnað sem er vingjarnlegri við allar verur og móður jörð.“ /SP

Loðfeldir hafa löngum gefið ímynd velmegunar og valds. Núorðið er þó eftirspurn eftir alvöru loðfeldum á undanhaldi og keppast vísindamenn við að koma á markaðinn vönduðum gervifeldum.

Framtíðarsýn LVMH & annarra tískuvelda:

Ræktun „loð“felda

Breytingar í vændum

En nú, sjö árum síðar, lýsa forsvars-menn LVMH því yfir að framtíðarsýn þeirra sé að breytast og stíga í hóp þeirra hönnuða og listrænu stjórnendu tískuhelmsins sem komnir eru fjar því framleiðsluferli er á sér stað í loðdýraíðnaði.

Jákvætt er að segja frá því að Fendi, þetta fyrrum veldi loðdýraskinna, hefur nú hafið samstarf við listaháskólana Central Saint Martin og Imperial College í London – en innan þeirra veggja er staðið fyrir rannsóknunum á þeim möguleika að ræcta há eða feld sem byggð er úr keratíni líkt og alvöru hári, í stað plasts eins og gjarnan er nýtt í gervifeldi, en þá væri, ef vel tækist til, keratín-feldur nýr sjálfbær valkostur í heimi loðfatnaðar.

Markmiðið er að útkoman verði sem líkust alvöru loðskinni, því jafnvel þótt gæði gervifelda hafi batnað æ meira með árunum eru þeir ekki á pari við alvöru feldi. Þó ætlað Fendi sér ekki að stíga skrefið að fullu, heldur minnka notkun sína á dýraskinnum verulega.

Lífrænn valkostur leðurs og loðfelta

Áhugi er mikill á þróun þessa lífræna valkosts og horfur eru á því að keratínfeldir muni skipta sköpum í tískuþnaði framtíðarinnar.

Samstarfið er eitt fjölmargra verkefna sem fellur undir þá nýsköpun sem á sér stað um þessar mundir – að nota plöntutengda líftækni til að skapa útgáfur dýraafurða sem notaðar hafa verið – reyndar bæði í tísku og svo matvalleiðnaði. Við framleiðslu lífræns tísku-varnings má þá helst nefna gerð leðurs og loðfelta, en sífellt fleiri fyrirtæki beina sjónum sínum þangað.

Til dæmis má nefna Hermès, sem hefur verið í samstarfi við Mycoworks, framleiðanda leðurs byggðu á mycelium eða sveppaþráðum, fyrirtækið Stella McCartney hefur hannað flískur í samstarfi við Bolt Threads sem einnig standur í slíkri framleiðslu á meðan móðurfyrirtæki Tommy Hilfiger, PVH, ásamt danska fyrirtækinu Bestseller hófu samstarf með fyrirtækinu Ecovative, sem sérhæfir sig í lífrænni framleiðslu árinnar.

Hver svo sem útkoman verður eftir árin tvö er ljóst að allt eru þetta skref sem tekin eru í ljósi vaxandi parfar almennings eftir sjálfbærum kosti sem fellur undir siðferilegan ramma nútímans – í bland við framfarir í lífverkfæði almennt og þá sérfraðiþekkingu sem gefur kost á þessari þróun.

Hér má sjá Önnu Wintour, ritstjóra bandaríksa Vouge á ferðum sínum – íklædd skósíðum gerifeldi úr smiðju Stella McCartney. Kemur myndin af Instagramsíðu tískuhönnuðarins sem mærir ritstjóran fyrir þá ákvörðun sína.

Nýlega var tilkynnt að bæst hefðu í hópinn Mytheresa, Oscar de la Renta, Burberry, Neiman Marcus, Coach, Miu Miu og Canada Goose svo einhverjur séu nefndir. Lúxusveldið Kering, sem á meðal annars Balenciaga, Bottega Veneta, Gucci, Alexander McQueen og Yves Saint Laurent, toppti svo allt saman og hét því á síðasta ári að útrýma loðfeldum innan allra sinna vörumerkjá.

Árangur væntanlegur innan fáeinna ára

Einhver bið verður á því að keratínfeldir sjáist á tískupöllum en áætlað er að árangur ræktunarverkefnisins komi í ljós eftir tvö ár. Samt sem áður eru samstarfsaðilar og þeir er að tilrauninni standa fullvissir um jákvæða framvindu.

Hver svo sem útkoman verður eftir árin tvö er ljóst að allt eru þetta skref sem tekin eru í ljósi vaxandi parfar almennings eftir sjálfbærum kosti sem fellur undir siðferilegan ramma nútímans – í bland við framfarir í lífverkfæði almennt og þá sérfraðiþekkingu sem gefur kost á þessari þróun.

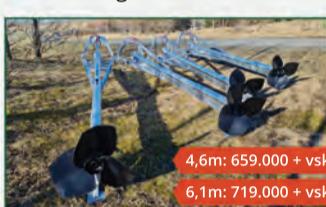
LANDSTÓLPI
TÆKI OG TÓL

STORTH
EXPERTS IN SLURRY MANAGEMENT
SCRAPE IT - PUMP IT - STORE IT - MIX IT - APPLY IT

1.290.000 + vsk.

STORTH- Haugdælur
- 6" dælur með þritengi
- Stillanleg lengd, 2,7-3,3m
- Að fullu galvaniseraðar

4,6m: 659.000 + vsk.
6,1m: 719.000 + vsk.

STORTH- Haughrærur
- Tvær lengdir: 4,6m og 6,1m
- 650mm skrúfa

SULKY

890.000 + vsk.

SULKY - DX20

- Með upphækkuun og loki
 - Vökvaopnum
 - Án jaðarbúnaðar
 - **Með jaðarbúnaði**
- 1.090.000 + vsk.

BETRI NÝTING

2.490.000 + vsk.

SULKY - DX30+WEIGHING

- Tvöföld upphækkuun
 - Lok
 - 2D jaðarbúnaður
 - Rafstyrð opnum
 - Isolink tenging við dráttarvél
 - Tölva og GPS
- 849.000 + vsk.

GIANT BY TOBROCO**GIANT - G2700**

- Vél: 50ha Kubota mótor
- Mesta lyftigeta: 1.900 kg. án þyngingar
- 30 km/h aksturshraði
- Dekk: 31x15.5-15 X-trac
- Niðurfellanlegt þak
- Umferðarljós
- 2x tvívirk auka vökvauftök
- Dráttarkrókur
- 2x62 kg þyngingar

Skófla eða gafflar fylgja með!

LANDSTÓLPI

Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
480 5600
www.landstolpi.is
landstolpi@landstolpi.is

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | **Netfang:** augl@bondi.is | **Veffang:** www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.600 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.200 texti + mynd.

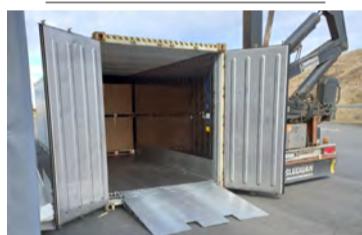
Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á þriðjudagi fyrir útgáfu.

Til sölu brettarekkar, alls 12 lengdarmetrar x 2 hæðir. Verð kr. 90.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

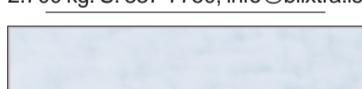
Cemtec særskar skeifur og fjaðir. Framleitt skv. reglum FEIF. Leitun að betra verði. Afsláttur ef keypt er í magni. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta - 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L- 170 cm x B- 200 cm x hæð- 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratækur á þrjá vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. Sími 892-4163. hak@hak.is www.hak.is

CONDOR kerra uppákeyrslubrautar, styrktur stárlrammi, ál skjólbord, hægt að taka af bæði að framran og aftan ásamt hliðum. 330 x 180 x 35 cm, H.p. 2.700 kg. S. 837-7750, info@bilstxra.is

Lambheldu hliðargrindurnar. Breidd 420 cm x hæð 110 cm. Möskvar 10 x15. Verð frá kr. 24.900 +vsk. Sett með lómum og loku aðeins kr. 3.900 +vsk. Aurasel ehf. Pantanir og upplýsingar í s. 669-1336 og 899-1776.

Óskað er eftir aðgengi að landsvæði þar sem heimilt er að tína ætitvönn í sumar. Ákjósanlegt að landsvæði sem um ræðir sé í grennd við höfuðborgarsvæðið. Áhugasamir eru vinsamlegast hvattir til að hafa samband í s. 562-8872 eða á netfangið saganatura@saganatura.com

Óskað er eftir aðgengi að landsvæði þar sem heimilt er að tína ætitvönn í sumar. Ákjósanlegt að landsvæði sem um ræðir sé í grennd við höfuðborgarsvæðið. Áhugasamir eru vinsamlegast hvattir til að hafa samband í s. 562-8872 eða á netfangið saganatura@saganatura.com

Kæli- og frystiklefar í öllum stærðum og gerðum

Margar gerðir af vélbúnaði fyrir kæli- og frystiklefa

Mikið úrval af hillum

Kælitækni

Járnháls 2 - 110 Reykjavík
Sími 440 - 1800
www.kaelitaekni.is

Kælitækni er leiðandi í sölu og uppsetningu á kerfum með náttúrlegum kælimiðlum

CO₂

Svampur.is

Bjóðum uppá sérsniðnar svampdýnur og bólstrun fyrir:

- **Tjaldvagninn** • **Fellihiðsið**
• Húsþílinn • Bátinn
- **Hjólhýsið** • **Sumarhúsið**
• Heimilið o.m.fl!

Fjót og góð þjónusta

Svampur.is • Vagnhöfða 14 Reykjavík
Símar 567 9550 og 858 0321

Rafhitarar
í skip, hús og sumarhús

Ryðfríir
neysluvatnshitarar
með 12 ára ábyrgð

Hitold (element), hitastillar,
hitastýringar og flest annað til rafhitunar

Við erum sérfræðingar í öllu sem viðkemur rafhitun.

Rafhitun

Kaplahrauni 19 • Hafnarfirði
Sími: 565 3265
rafhitun@rafhitun.is • www.rafhitun.is

senmatic

Tæknibúnaður fyrir atvinnugróðurhús

Loftlagsstýringar

Áburðarblandarar

Skjámyndakerfi

Gluggabúnaður

Mótorlokar

Mælitæki

LED lampar

Arvirkinn

Eyravegi 32 • 800 Selfoss
Sími 480 1160 • www.arvirkinn.is

HITA KÚTAR

Amerísk gæða framleiðsla

30-450 lítrar

Umboðsmenn um land allt

RAFVÖRUR

DALVEGI 16c • 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 • RAFVORUR@RAFVORUR.IS

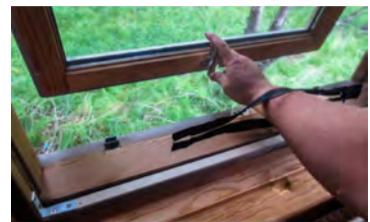
Einföldu fjárgindurnar. Krækt saman án aukahluta. Stærð /breidd 180 cm x 90 cm. Verð frá kr. 9.900 +vsk. Aurasel ehf. Pantanir og upplýsingar í s. 899-1776 og 669-1336.

Stórvíðarsög á braut. Aflgjafar- 3 fasa rafmótör 5,5 kw eða Kohler bensínmótor 14 hö. Lengd á braut-3,8 m, hægt að lengja um 1,52 m eða meira. Mesta þykkt á trjából 66 cm Framleitt í Pólland. CE merkt og vottáður búnaður. Hentar í alla stórvíðarsögum. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang- hak@hak.is

Tilboð á Peruzzo Pro 1800 sláttuvögnum. kr. 2.200.000 m/vsk. Sláttubreidd 1,80 m. Graskassinn tekur 2.100 l. Með vökkvalytibúnaði, hægt að tæma í gám o.fl. Fyrir sveitarfélög, verktaka og bændur. Uppl. í s. 564-1864. Vetrarsól ehf. Kópavogi.

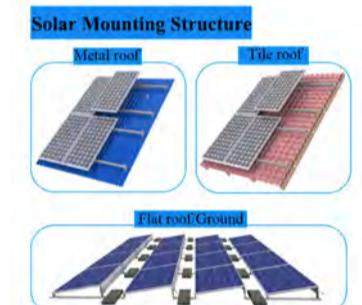

Póstverslun.is

Er lúsmý að angra þig? Höfum til sölu vönduð sérhönnuð lúsmýsnet til að byrgja glugga á íbúðarhúsum og sumarhúsum. Netin eru 1,4 m að breidd og seld óklippt í metratali. Netin eru mun finriðnari en hefðbundin flugnanet og gulltryggja að lúsmýið sleppi ekki í gegn. Pantaðu á netinu og við sendum þér vörurna samðægars um hæl. Höfum einnig fjölmargar aðrar vörur til varnar lúsmý. Leitið upplýsinga á postverslun.is

Bilxtra BD7530UT. Grindin er öll soðin, sterkyggð, heitgalvaniseruð. Opnarlegir hlerar, sex innfeld augu fyrir festingar og sturtumöguleiki. 750 kg, 304 x 150 x 35 cm, S. 837-7750.

Sólarsellur 120w 21.900.- 180w 29.900.- 370w 59.900.- og fylgihlutir Orkubóndinn.is . Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185.

Sjálfsogandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, sklop, mjög óheint vatn (trash). 2", 3", 4". Original Honda vélar með smuroliúðryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Magnaðir gafflar í hirðinguna og önnur störf. Álskaft og plastgreið, nær óþrójanleg. 900 gr. að byngd. Verð kr. 9.900 m/vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16:30.

Glussadrifnar gólfhrærur. Vinnudýpt-1,9 m. Stærð á skrúfu 48 cm. Rotor-12 kW. Glussafloði 75 L/min. 20 m af glussaslöngum fylgia. Mesta hæð frá gófi 2 m. Búðarvirki hHeitgalf / SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Opel Crossland X, árg. 2019, bensín, beinskiptur, ekinn 37.000 km. Verð kr. 2.390.000. notadir.benni.is s. 590-2035.

Glussadrifin færibond fyrir handtínslu á hvítkáli, rauðkáli ofl. grænmeti. Smíðað úr flugvéláali, mjög léttbyggt (8,3 m = 130 kg með glussaslöngum) 3 heildarlengdir í boði, 6,9 m, 7,9 m, 8,3 m. Hákonarson ehf. S. 892-4163 Netfang hak@hak.is Vefsíða- www.hak.is

Subaru Forester 2008, ek. 164.000 km, 2 eig. Nýleg harðkornad. Skoð. 2023. Bremsur nýjar, sjálfskipting biluð. Selst í núv. ástandi. Verð kr. 400.000 staðgr. larusj@hugall.is

Bilxtra kerra, hægt er að taka af skjölborðin að framan og aftan ásamt hliðum. Rampar fylgja með. Lp- 2500 kg, 415x205x35 cm. Uppl. S. 837-7750.

Atlas kerra er alhliða kerra sem er hönnuð til að flytja ökutæki og ýmsar vörur, hægt er að stilla rampa. Máli- 4m x 2,1 m, DMC- 3500 kg, info@bilxtra.is, s. 837-7750.

Glussadrifnir jarðvegsborar. Á traktora og allt að 60 tonna grófrur. Margar stærðir og gerðir af borum. Margar festingar í boði. https://www.diggaeurope.com/ Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163. Netfang hak@hak.is

Olíuhitari úr sprautuklefa til sölu. Með tank m/dælu. Tilvalið til hitunar á köldum skemnum. Allar upplýsingar hjá Páli í s. 661-7977.

2005 Peugeot Pallbill til niðurrifs. Ál-skjölborð, nýlegt gólf í palli, rifflaður krossviður. Nýr olitankur. Allskonar skipti. Uppl. í s. 894-2413.

Hjólkoppar til sölu, mikioð úrval, ýmis tilboð í gangi. Sanngjarni verð. Lítioð við. Valdi koppsali, Hólm v/ Suðurlandsveg, ofan við Rauðhóla. Opið 11-18 s. 865-2717.

Innhirærur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hrærurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálgá á liðlættungum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is

Gólfhitaf्रæsing fyrir 16 mm rör, erum staðsettir bæði á Suður- og Norðurlandi. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir verkefni. Uppl. í s. 892-0808.

VEIDIPORTID
Grandagarður 3 • S: 552-9940
Stærðir:
270cm-500cm
Verð frá:
149.000.kr

SAILSKI®
Gerið verðsamanburð!
www.veidiportid.is

Eignum til á lager Sailski slöngubáta í stærðum 270-500 cm. Verð frá kr. 149.000 - Sendum um allt land. Veiðiportið - Grandagarður 3 s. 552-9940 - www.veidiportid.is

Háþrystidælur fyrir verktaka og iðnaðarmenn. Margar stærðir með bensín eða dísel. 500 Bar, flæði 21 L/mín. 700 Bar, flæði 15 L/mín. Vatnshitarar fyrir háþrystidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com. Hákonarson ehf. hak@hak.is - s. 892-4163.

Flutningskassi á traktorinn, 200 cm breiður, hægt að stúrtu og fella niður þrjár hlíðar. Cat.1 og Cat .2. Verð kr 195.000 +vsk. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - s. 555-6520.

Til sölu Sunward SWE17B minigrafa árg. 2017 3 skóflur og tilthraðtengi Verð kr. 3.000.000 +vsk. Upplýsingar í s. 697-3390.

Subaru Forester árgerð 2006. Ekinn 100.000 km. Sjálfskiptur, dráttarkúla, topplúga, kastarar, krúskontrol. Góð dekk á álfelgum og slitin snjódekk á stálfelgum. Sami eigandir fra upphafi. Verð kr. 450.000. Uppl. S. 894-0469.

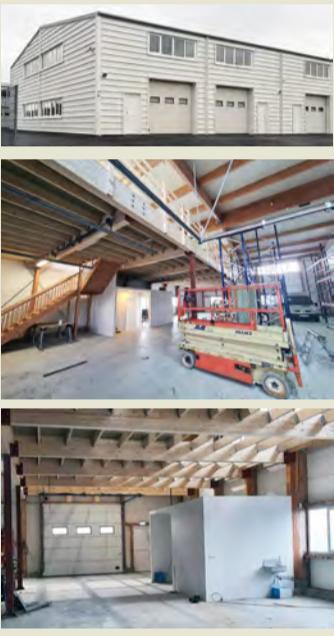

Breytur flugfiskur lengd 7 m, breidd 2 m. Plastvinna unnin af Mána Borgarnesi. Gott efni í strandveiðibát. Upplýsingar í s. 891-6647 Jón.

Sliskjur úr áli fyrir vinnuvélar, fjórhjól ofl. Lengdir- 1,6m,-2m-2,1m-2,5m-3m-3,5m-4m-4,5m-5m. Burður fyrir par- 1,5 til 80 tonn. Einnig gummíklæddar að ofan fyrir vartala. MJög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang- hak@hak.is - s. 892-4163.

Til leigu

Steinhella 17 ehf.
Lager - geymsluhúsnaði
500 fm lager- og geymslu- húsnaði til langtímaleigu
Mikil loftthæð, laus nú þegar.
Upplýsingar í síma **893-9777**

EYJALIND

Sæti og varahlutir í
- Lyftara
- Vinnuvélar
- Vörubíla
- Báta

Vært vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

GRAMMER

Bændasamtök Íslands starfa í þágu landbúnaðarins í heild !

- Bændur eru hvattir til þess að skrá veltu samkvæmt framtali síðasta árs hið fyrsta inni á Bændatorginu.
- Veltuskráning þessi er forsenda fyrir félagsaðild í samtökin skv. samþykktum á síðasta Búnaðarþingi.

Það borgar sig að vera í Bændasamtökunum
Snúum bökum saman og stöndum vörð um íslenskan landbúnað

Fulltrúar Bí svara fyrirspurnum í síma 563-0300 á skrifstofutíma. Hægt er að senda skilaboð í gegnum Bændatorgið og á gudrunbirna@bondi.is

VW Transporter 4wd 2005, 9 sæta. Fullt farangurspláss. Ekinn 290.000. Túrbína öxulbrotin. Sér á lakki. Mikið endurnýjaður. Gormar, bremsur, spindlar, demparar, rafgeymir, vatnaskassi, startari, alternator, hjólaglegur, tvö splunkuný negld vetrardekk. Verð kr. 380.000 Björn s. 777-6130.

Seljum vara- og aukahluti í flest gerðir af kerrum. Sendum um land allt. Brimco ehf. S. 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Klösettdælur fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótor staðsettur fyrir utan votrými. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennslí, 32 mm. Hákónarson ehf. s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Gömlu góðu bússurnar (klofstígvel) fást í Veiðiportinu. Verð aðeins kr. 10.900. Koma í stærðum 37-48. Sendum frítt um allt land. Veiðiportið Grandagarður 3 – s. 552-9940 www.veidiportid.is

Bátakerrur frá Pólland. Heitgalf. stál, mjög vandaður. Heildarþyngd báts-575 kg. Þýskar hásingar, vatnsheldar legur. Taka báta frá 3,8 m til 5 m. Spil, nefjhól og losanleg ljósabretti fylgja. Hákónarson ehf. s. 892-4163 hak@hak.is og www.hak.is

Bilxtra Bílakerra Mars – Bílakerra, 4,5m, Heildarþyngd- 2.700 kg, Innanmál- 450 x 200 cm, þyngd- 630 kg, Dekk- 185 R 14C. Uppl. S. 837-7750, www.bilxtra.is

Vökvunarþúnaður fyrir stór og lítil ræktunarsvæði á lager. Dælur-Traktorsdrifnar, glüssadrifnar, rafdrifnar, bensín, dísel. Slöngubúnaður í mörgum stærðum og lengdum. Vatnsúðarar (sprinklerar) í mörgum stærðum. Hákónarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is www.hak.is

Til sölu Hyrema búkolla 912D, árg. 2013, vinnustundir 9250, toppgræja. Verð kr. 12.900.000 +vsk. Ingí s. 822-1717.

Til sölu Hitachi zx300 árg. 16 ekinn 6500 tíma top con gps kerfi og tvær skóflur. Verð kr. 22.000.000 +vsk. S. 892-5855.

Til sölu Komatsu beltavél PC138, árg. 2015, vinnustundir 2850, 700 mm stálbelti, 4 skóflur, ripper, toppgræja. Verð kr. 11.900.000. Ingí s. 822-1717.

Gröfuarmar á ámoksturstæki. Gröfudýpt, 1,5 m eða 2,0 m. Færsla til beggja hlíða. Allar festingar í boði. Vandaður búnaður frá Pólland. Hákónarson ehf. S. 892-4163 - hak@hak.is

Til sölu græjur til steypugerðar auk steypubíls og aukatunnu á krókhleysi. Verð tilboð. Uppl. í s. 892-5855.

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Til sölu jarðbjappa Weber CR7, 477 kg. mjög lítið notuð. Verð kr. 1.400.000 +vsk. Jarðbjappa Weber CRF90, 90 kg. Onotuð. Verð kr. 260.000 +vsk. Íngi s. 822-1717.

Varahlutur á lager framleiddir af Opel á 35% afslætti í þjónustumiðstöð okkar. Fyrir nánari upplýsingar getur þú haft samband við varahlutir@benni.is, í s. 590-2000 eða mætt í þjónustumiðstöð okkar að Tangarhöfða 8-12.

Glissaknunar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi dælur í mórgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þréstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf, s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Tökum að okkur hinan ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Fórum með þær í aðalskoðun. Pantið tíma. Brimco ehf. Efriðraut 6, Mosf. s. 894-5111. Opið kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Hestakerrur 2ja og 3ja hesta, ríkulegur útbúnaður. Gæðakerrur – Góð reynsla. Brimco ehf. Efriðraut 6, Mosf. s. 894-5111 Opið 13-16.30 www.brimco.is

Taðklær á lager. Breiddir 1,2 m - 1,5 m - 1,8 m. Eurofestingar og slöngur fylgia. Sterkar og vandaðar greipar og þétt á milli tinda. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is - www.hak.is

SsangYong Korando Dlx, árg. 2017, 4x4, diesel, sjálfskiptur, ekinn 80.000 km. Verð kr. 2.850.000. notadir.benni.is - s. 590-2035.

Höfum til sölu furuflís í um 28 kg böllum. Verð kr. 1.875- Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30

Gúmmírampar fyrir brettatjakka. Stærð L 100 cm x B 50 cm x H 16 cm. Þyngd- 21 kg. Passa fyrir venjulega vörugáma. Burðargeta- 10 tonn. Hákonarson ehf. S. 892-4163 hak@hak.is, www.hak.is

Nú er sólpalla seasonið byrjað og við erum að bæta við okkur verkum. Allar fyrirspurnir og upplýsingar á sölpallarogskjol@gmail.com og/eða í s. 896-4635. Við komum á staðinn, mælum og gerum þér tilboð.

2" Brunadælur á lager. Frá Koshiní Japan. Sjálfsgandi og mjög háþrystar. Vikta aðeins 37,6 kg. Henta vel fyrir slökkvilið og í vökvun. Sköffum allar dælur. Hákonarson ehf. s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Slöngubátar fyrir alhliða veiði, á lager. Litir: Woodland camo, Leaf camo. Lengd 4,5 m. Breidd 1,92 m. Álgólf, gúmmílistar undir túbum. Þyngd 100 kg, burðargeta 1.100 kg. Max stærð af mótor 30 hó. CE vottáðir og merktir. 3 þóftur, 3 stangahaldarar, 3 stór geymsluhlólf. Vindsegl að framan og geymsluhlólf. Nánari uppl. og myndir sendar eftir óskum. Verð kr. 348.000 - m/vsk. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Náttúruperlan Ástjörn! Sumarbúðadvöl fyrir 6-12 ára og 13-15 ára. Strákar og stelpur í öllum flokkum. Verð um 8000-8500 kr/ sólarhring. Systk.afsl. Ástjörn er í Kelduhverfi, nálægt Ásbyrgi og Hljóðaklettu. Bátar og leiksvæði. Uppl. s. 462-3980 astjorn.is - [facebook.com astjorn](http://facebook.com	astjorn) - [youtube.com astjorn](http://youtube.com	astjorn) - [instagram.com astjorn](http://instagram.com	astjorn)

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - þjónusta
www.velavit.is

Aukin ökuréttindi

Næstu námskeið

Fjarnám í rauntíma

7. júní

Menntun ökumanna er okkar fag

Ökuskólinn Mjódd - Þarabakka 3 - 109 Reykjavík - s:5670300 - mjodd@bilprof.is

Endurmenntun atvinnubílstjóra

Vistakstur

14. maí - 9:00 - 16:00

Vöruflutningar

16. maí - 17:00 - 20:30 - hluti 1

17. maí - 17:00 - 20:30 - hluti 2

Umferðaröryggi

18. maí - 17:00 - 20:30 - hluti 1

19. maí - 17:00 - 20:30 - hluti 2

Skyndihálp

21. maí - 9:00 - 16:00

Lög og reglur

23. maí - 17:00 - 20:00 - hluti 1

24. maí - 17:00 - 21:00 - hluti 2

Vöruflutningar

28. maí - 9:00 - 16:00

Lely Center Ísland

STÝRISENDAR í flestar gerðir dráttarvéla

Reykjavík: Krókháls 5f - Sími 414 0000 - www.LCI.is
Akureyri: Óðinsnes 2 - Sími 464 8600

LÍF & STARF

Lagning göngu- og hjólastígs í Skútustaðahreppi: Verður hornsteinn að umferðaröryggi og upplifun

Jón Ingi Hinriksson og Helgi Héðinsson, sveitarstjóri í Skútustaðahreppi.

Héðinssonar, sveitarstjóra í Skútustaðahreppi.

„Stígurinn mun verða hornsteinn í auknu umferðaröryggi og upplifun fólks. Hluti leiðarinnar frá Dimmuborgaafleggjara í Skútustaði felur í sér miklar

áskoranir með tilliti til hönnunar í viðkvæmu og krefjandi landslagi og náið samstarf hefur verið haft m.a. við Ramý og Umhverfisstofnun auk Vega-gerðarinnar,“ segir Helgi í pistli sínum. /MPP

Viltu stofna þitt eigið fyrirtæki? Háþrystidæla og bíll til sölu, nánari upplýsingar í síma 770-2300 Hinrik.

HUMBAUR KERRURNAR ÞÝSKU ERU TIL Á LAGER!

Gerð HA752513

750kg heildarburður,
mál innan: 251x131x35cm
verð kr:295,000,-m/vsk.

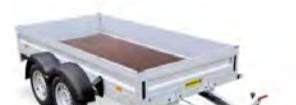
Gerð HA133015

1300kg heildarburður,
mál innan: 303x150x35cm
verð kr:530,000,-m/vsk og
skráningu.

Gerð HA 203015

2000kg heildarburður,
mál innan: 303x150x35cm
verð kr:630,000,-m/vsk og
skráningu.

Gerð HA 253015

2500kg heildarburður,
mál innan: 303x150x35cm verð
kr:665,000,-m/vsk og skráningu.

Gerð HT 203116

2000kg heildarburður,
mál innan: 310x165x30cm
verð kr:740,000,-m/vsk og
skráningu.

Gerð HTK 3000,31

3000kg heildarburður,
mál innan: 314x175x35cm
verð kr:1,550,000,-m/vsk og
skráningu.
Sturtukerra.

Topplausnir

Smiðjuvegi 12, græn gata
200 Kópavogur
Sími 517 7718
www.topplausnir.is

Til sölu

Mchale fusion 1 heybindivél. Notkun um það bil 20.000 rúllur. Nánari upplýsingar í s. 865-1295.

Ódýrt, til sölu 4 dekk og 6 felgur 16,5", passa á Dodge og Ford 350, tvöfalt að aftan. Einnig einn gangur ónotuð Continental dekk 14" 185.65 og Cooper dekk 215.60. 16". Uppl. í s. 666-6604. eftir kl 21.

Óska eftir

Óska eftir notaði stórviðarsög á braut, til að saga trjáboli. Uppl. í s. 894- 5856.

Óska eftir sturtuvagni, 8-12 tonn. Má þarfast lagfæringa. Upplýsingar í s. 664-1269 eða kristfin@gmail.com

Óskar eftir Farmal cub árg. '51 til '56 til kaups eða gefins. Uppl. í s. 864-3847, Ólafur.

Atvinna

21 árs strákur að norðan óskar eftir vinnu í sveit, helst í Borgarfirði/byggð. Hundvanur fjósamaður og vélamaður. Upplýsingar í s. 894-7794.

16 ára strákur óskar eftir vinnu á sveitabæ, er vanur vinnu og tækjum. Uppl. í s. 774-5994, Matthias Karl.

15 ára drengur óskar eftir vinnu í sumar á sveitabæ. Er vanur allri sveitavinnu t.d. sauðburði og allri helstu tækjavinnu. Er fæddur 2006 og verður því 16 ára í haust en er mjög vanur miðað við það. Vinsamlegast hafið samband við pabba hans (Gunnar) á gunnaragust79@gmail.com eða í s. 899-7463.

Starfsmaður óskast á kúabú á Suðurlandi. Reynsla eða meðmæli æskileg. Upplýsingar í s. 864-0152.

Ráðskona óskast á sveitabæ í Rangárvallasýslu. Upplýsingar í s. 847-0324.

Rútfyrræki í Reykjavík óskar eftir meiraprófsblstjórum með 95 stimpil til aksturs í sumar & haust. Fjölbreytt verkefni og mikil vinna í boði. Hentug íhlaupavinnna, möguleiki á fastráðningu. Nánari upplýsingar í s. 865-1985/868-6784.

Pjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í s. 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission, Akureyri. Netfang- einar.g9@gmail.com, Einar G.

Leiga

A.O.Verktakar. Nýsmiði, endurbætur og viðgerðir. Alhliða byggingapjónusta. S. 761-8055 Netfang: aoverkt@gmail.com

Til leigu eða afnota á jörðinni Svarfhóli, Svínadal, Hvalfjarðarsveit ca 60 ha af túnum í góðri rækt. Uppl. í s. 892-0388.

Tilkynningar

Kaupi gamlar 78 snúninga plötur og vínyplötur, kassettur og stundum CD-diska líka. Staðgreiði stór plötusöfn. S. 822-3710. olisigur@gmail.com

Einkamál

Kona, búsett á Suðurlandi, óskar eftir kynnum við karlmann, 40-55 ára. Þarf að vera traustur, fjárhagslega sjálfstæður og í góðum tengslum við sjálfan sig. Sterk fjölskyldubönd kostur. Áhugasamir vinsamlegast sendið póst á netfangið konaisveit@gmail.com, gaman væri ef mynd fylgdi.

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

TILBOÐ Á GARÐHÚSUM!

TIL Á LAGER

VANTAR
PIG PLASS?

BREKKA 34 - 9 fm

25%

afsláttur

Tilboðsverð
439.000 kr.

Afar einfalt er að reisa húsin okkar. Uppsetning tekur aðeins einn dag

STAPI - 14,98 fm

25%

afsláttur

Tilboðsverð
779.000 kr.

NAUST - 14,44 fm

30%

afsláttur

Tilboðsverð
539.000 kr.

Ítarlegar upplýsingar og teikningar ásamt ýmsum öðrum fróleik má finna á vef okkar

www.kofaroghus.is - Sími 553 1545

KOFAR OG HÚS

STEMA KERRUR

Hágæða þýskar kerrur með áralanga reynslu hérlandis. Litlar kerrur, stórar kerrur, vélakerrur og sturtukerrur.

VERÐ FRÁ
189.000
M.VSK

VINNUVÉLAR
& ÁSAFL

Völuteig 4 - 270 Mosfellsbær

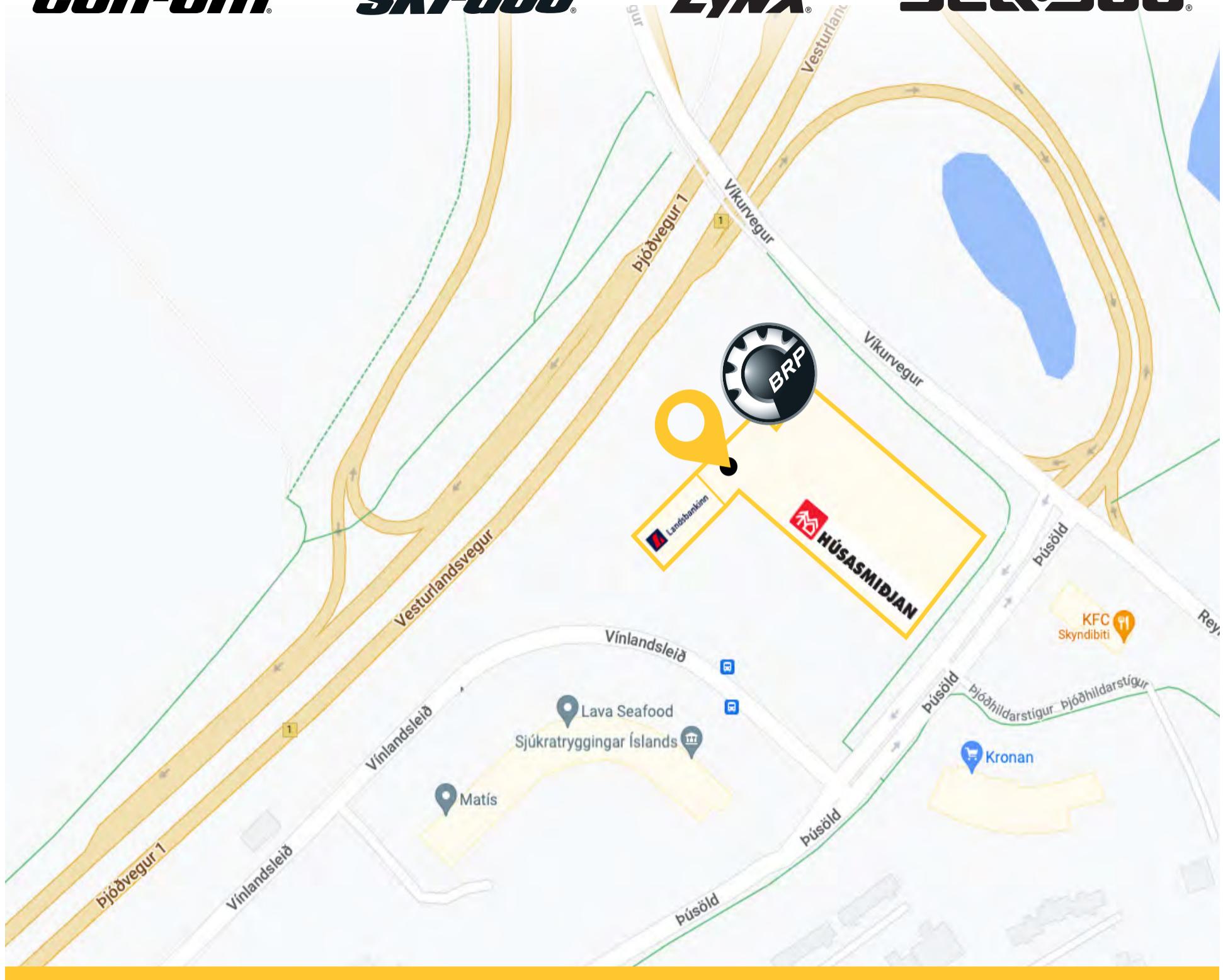
www.vinnuvelarehf.is - vinnuvelar@vinnuvelarehf.is - S: 496 4400

can-am

ski-doo

LYNX

SEA-DOO

BRP-Ellingsen flytur!

Opnum nýtt og glæsilegt umboð
að Vínlandsleið 1 í Grafarholti,
miðvikudaginn 18. maí kl. 9.

Opið alla virka daga frá kl. 9-17.

ELLINGSEN

415-8500 / www.brp.is / brp@ellingsen.is